UCHWAŁA NR XXI/107/2025
RADY GMINY LISKÓW

z dnia 28 maja 2025 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Lisków do 2030 roku

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U z 2024 r., poz.1465 ze zm.), art. 14 ust. 1 oraz art. 19 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz.U. z 2024 r., poz. 278), Uchwały Nr XVI/81/2025 Rady Gminy Lisków z dnia 31 stycznia 2025 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Lisków oraz Uchwały Nr XVII/83/2025 z dnia 19 lutego 2025 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Lisków do 2030 roku, Rada Gminy Lisków uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Gminny Program Rewitalizacji Gminy Lisków do 2030 roku stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Lisków.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY LISKÓW DO 2030 ROKU

Data opracowania: 28 maja 2025

Zamawiający:

Gmina Lisków

ul. ks. W. Blizińskiego 56

62-850 Lisków

Wykonawca:

Kreatus sp. z o.o.

43-300 Bielsko-Biała, 11 Listopada 60-62

nr KRS: 0000482632, **NIP:** 9372667946, **REGON:** 243401618

tel.: + 48 33 300 34 80, **fax.:** +48 33 300 30 87

e-mail: biuro@kreatus.eu

SPIS TREŚCI

1 WSTĘP I ZAŁOŻENIA GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI GMINY LISKÓW DO 2030 ROKU 6

2 OBSZAR REWITALIZACJI I JEGO DIAGNOZA 9

2.1 WYZNACZENIE OBSZARU REWITALIZACJI – SYNTEZA „DIAGNOZY SŁUŻĄCEJ WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI GMINY LISKÓW" 9

2.1.1 METODYKA WYZNACZENIA OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI 9

2.1.2 WSKAZANIE OBSZARU ZDEGRADOWANEGO 12

2.1.3 WSKAZANIE OBSZARU REWITALIZACJI 17

2.2 SZCZEGÓŁOWA DIAGNOZA OBSZARU REWITALIZACJI 23

2.2.1 SFERA SPOŁECZNA 24

2.2.2 SFERA GOSPODARCZA 32

2.2.3 SFERA ŚRODOWISKOWA 35

2.2.4 SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA I TECHNICZNA 39

2.2.5 OBSZAR REWITALIZACJI GMINY LISKÓW – OPINIA MIESZKAŃCÓW 42

2.2.6 LOKALNE POTENCJAŁY WYSTĘPUJĄCE NA OBSZARZE REWITALIZACJI 51

2.3 SYNTEZA DIAGNOZY POGŁĘBIONEJ OBSZARU REWITALIZACJI 55

3 INTEGRALNOŚĆ SYSTEMU WIZJI, CELÓW I KIERUNKÓW DZIAŁAŃ 58

3.1 USPÓJNIONA WIZJA OBSZARU REWITALIZACJI GMINY LISKÓW 58

3.2 INTEGRACJA WIZJI, CELÓW, KIERUNKÓW DZIAŁAŃ I PRZEDSIĘWZIĘĆ 60

4 PRZEDSIĘWZIĘCIA REWITALIZACYJNE 64

4.1 PLANOWANE PODSTAWOWE PRZEDSIĘWZIĘCIA REWITALIZACYJNE 64

1. REWITALIZACJA BUDYNKU PO DOMU HANDLOWO-USŁUGOWYM W LISKOWIE W CELU NADANIA NOWYCH FUNKCJI 66

2. AKTYWNI W TRZEBIENIACH – ZAGOSPODAROWANIE MIEJSC I TERENU UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ ... 69

3. NADANIE NOWYCH FUNKCJI ŚWIETLICY WIEJSKIEJ W WYGODZIE 71

4. AKTYWIZACJA MIESZKAŃCÓW I MODERNIZACJA ŚWIETLICY WIEJSKIEJ W PYCZKU 73

5. AKTYWIZACJA MIESZKAŃCÓW I DOPOSAŻENIE ŚWIETLICY WIEJSKIEJ W KOŹLĄTKOWIE 76

6. PRZEDSIĘBIORCZA PRZYSZŁOŚĆ – ROZWÓJ KOMPETENCJI I UMIEJĘTNOŚCI ZAWODOWYCH 78

7. ZIELONA PRZYSZŁOŚĆ – EDUKACJA EKOLOGICZNA DLA MIESZKAŃCÓW 80

8. ROZBUDOWA I MODERNIZACJA OŚRODKA OPIEKUŃCZO-MIESZKALNEGO DLA SENIORÓW – INWESTYCJA W PRZYSZŁOŚĆ 81
9. DOSTOSOWANIE OBIEKTU DOMU DZIECKA W LISKOWIE DO STANDARDÓW WSPÓŁCZESNEJ OPIEKI – MODERNIZACJA BUDYNKU I PRZESTRZENI WSPÓLNYCH 83

4.2 CHARAKTERYSTYKA POZOSTAŁYCH DOPUSZCZALNYCH PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH 85

4.3 OCHRONA PRZYRODY, A REALIZACJA PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH 86

4.4 OCHRONA DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ARCHEOLOGICZNEGO, A REALIZACJA PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH 88

5 SZACUNKOWE RAMY FINANSOWE GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI 92

6 MECHANIZMY SŁUŻĄCE INTEGROWANIU DZIAŁAŃ ORAZ PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH 95

7 POSUMOWANIE STRATEGICZNEJ OCENY ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO 104

8 REALIZACJA ZASADY PARTYCYPACJI SPOŁECZNEJ I PARTNERSTWA 104

8.1 IDENTYFIKACJA INTERESARIUSZY PROCESU REWITALIZACJI 104

8.2 PARTYCYPACJA SPOŁECZNA NA RÓŻNYCH ETAPACH PRZYGOTOWANIA PROGRAMU 108

8.2.1 ETAP DIAGNOZOWANIA 108

8.2.2 ETAP POGŁĘBIONEJ DIAGNOZY OBSZARU REWITALIZACJI I PROGRAMOWANIA 110

8.3 PARTYCYPACJA SPOŁECZNA NA ETAPIE WDRAŻANIA I OCENY REALIZACJI PROGRAMU 115

8.4 OPIS WŁĄCZENIA PARTNERÓW SPOŁECZNO-GOSPODARCZYCH ZGODNIE Z ART. 36 USTAWY WDROŻENIOWEJ 118

9 ZARZĄDZANIE GMINNYM PROGRAMEM REWITALIZACJI 121

9.1 OPIS STRUKTURY ZARZĄDZANIA GMINNYM PROGRAMEM REWITALIZACJI 121

9.2 RAMOWY HARMONOGRAM DZIAŁAŃ GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI 123

10 SYSTEM MONITOROWANIA I OCENY GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI 125

10.1 METODYKA MONITOROWANIA I OCENY GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI 125

10.2 MONITOROWANIE POSTĘPU W REALIZACJI PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH 127

10.3 OCENA STOPNIA REALIZACJI CELÓW GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI Z UŻYCIEM INFORMACJI O STANIE OBSZARU REWITALIZACJI 130

10.4 OCENA AKTUALNOŚCI GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI 132

11 POWIĄZANIA GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI 133

11.1 POWIĄZANIA ZE STRATEGIĄ ROZWOJU GMINY LISKÓW NA LATA 2023-2030 133

11.2 POWIĄZANIA ZE STRATEGIĄ INTEGRACJI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY LISKÓW NA LATA 2021-2025 137

11.3 POWIĄZANIA ZE STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY LISKÓW 140

11.4 POWIĄZANIA ZE STRATEGIĄ ROZWOJU PONADLOKALNEGO AGLOMERACJI KALISKO-OSTROWSKIEJ DO 2030 ROKU 141

11.5 POWIĄZANIA Z PLANEM ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA WIELKOPOLSKIEGO (PZPWW) 146

11.6 POWIĄZANIA ZE STRATEGIĄ ROZWOJU WOJEWÓDZTWA WIELKOPOLSKIEGO DO 2030 ROKU 149

12 OKREŚLENIE NIEZBĘDNYCH ZMIAN W UCHWAŁACH DOTYCZĄCYCH ZASOBU MIESZKANIOWEGO 156

13 KOMITET REWITALIZACJI 156

13.1 OKREŚLENIE NIEZBĘDNYCH ZMIAN W UCHWALE DOT. KOMITETU REWITALIZACJI 158

14 SPECJALNA STREFA REWITALIZACJI 158

15 SPOSÓB REALIZACJI GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI W ZAKRESIE PLANOWANIA I ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO 158

15.1 ZAKRES NIEZBĘDNYCH ZMIAN W STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO 158

15.2 ZAKRES MIEJSCOWYCH PLANÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO KONIECZNYCH DO UCHWALANIA ALBO ZMIANY 159

15.3 MIEJSCOWY PLAN REWITALIZACJI 161

16 SPIS ZAŁĄCZNIKÓW 162

SPIS WYKRESÓW 162

SPIS TABEL 163

SPIS RYSUNKÓW 165

1 WSTĘP I ZAŁOŻENIA GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI GMINY LISKÓW DO 2030 ROKU

Z definicji rewitalizacji, ujętej w art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji[1] wynika, że obejmuje ona proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez działania całościowe (powiązane wzajemnie przedsięwzięcia obejmujące kwestie społeczne, gospodarcze, przestrzenno-funkcjonalne, techniczne lub środowiskowe), integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki, skoncentrowane terytorialnie i prowadzone w sposób zaplanowany oraz zintegrowany z udziałem gminnego programu rewitalizacji.

Gmina Lisków przystąpiła do opracowania programu, o którym mowa w rozdz. 4 ustawy o rewitalizacji, mając na celu kontynuowanie tego procesu, uruchomionego w 2017 r.

Pierwszy Program Rewitalizacji dla Gminy Lisków na lata 2017-2023, został opracowany w 2017 roku i obejmował swym zasięgiem fragmenty sołectw Lisków, Koźlątków, Małgów, Pyczek, Strzałków i Trzebienie. Liczba osób zamieszkałych na terenie obszaru rewitalizacji wynosiła 1000 osób, tj. 18,7% ogólnej liczby ludności Gminy Lisków, a powierzchnia – 325,7 ha (4,3% powierzchni Gminy Lisków). Jednak pomimo realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych, niektóre obszary nie doświadczyły przemian, a zdiagnozowane problemy nie uległy widocznej poprawie. Dodatkowo niekorzystne uwarunkowania zewnętrzne, związane m.in. ze zmianami czynników makroekonomicznych lub epidemią Covid-19, wpłynęły na ograniczenie pozytywnych efektów zachodzących zmian. Stanowiło to punkt wyjścia dla zaprogramowania interwencji rewitalizacyjnej Gminy Lisków na kolejne lata.

Poprzedni program rewitalizacji stracił ważność. Obecnie Gmina Lisków przystąpiła do opracowania kolejnej edycji programu, o którym mowa w rozdz. 4 ustawy o rewitalizacji, mając na celu kontynuowanie tego procesu. Kontynuowanie procesu rewitalizacji od dnia 1 stycznia 2024 r. jest możliwe jedynie w procedurze ustawy o rewitalizacji (art. 52 ust. 1). Z tego powodu Gmina Lisków zainicjowała opracowanie gminnego programu rewitalizacji w perspektywie do 2030 roku.

W ramach pierwszego etapu procedury opracowania GPR wyznaczono, zgodnie z kryteriami art. 9 ustawy o rewitalizacji obszar rewitalizacji, który zajmuje 5,29% powierzchni gminy (399,69 ha) oraz jest zamieszkiwany przez 28,92% ogólnej populacji gminy (1478 osób)[2].

[1] Dz.U.2024.278

[2] Zgodnie z Uchwałą nr XVI/81/2025 Rady Gminy Lisków z dnia 31 stycznia 2025 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Lisków.

Dla tego terenu przygotowano Gminny Program Rewitalizacji Gminy Lisków do 2030 roku (GPR Gminy Lisków), zgodnie z wymogami ustawy o rewitalizacji, łącząc wiedzę ekspercką o procesie z wiedzą mieszkańców Gminy Lisków o obszarze rewitalizacji. Model partycypacyjny w tworzeniu programu polegał na zabezpieczeniu informacji o potrzebach rewitalizacyjnych mieszkańców obszaru rewitalizacji i ujęciu ich w formie propozycji przedsięwzięć w GPR. Do programu zgłoszono zarówno przedsięwzięcia stanowiące kontynuację dotychczasowych działań, jak i nowe projekty dotyczące zagospodarowania terenów przestrzeni publicznych, mające zwiększyć efektywność i synergię procesu rewitalizacji.

GPR spełnia wymogi uspołecznienia wynikające z rozdz. 2 ustawy o rewitalizacji – procedury konsultacyjne prowadzono na każdym etapie prac, zgodnie z zasadami określonymi w art. 6 ww. ustawy.

GPR wpisuje się również w wymogi sformułowane względem strategii terytorialnych, o których mowa w art. 29 ust. 1 rozporządzenia ogólnego dla polityki spójności na lata 2021- 2027[3] oraz art. 36 ust. 8 ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027[4] (tzw. ustawa wdrożeniowa).

Spełnienie przez GPR wymogów uwarunkowań polityki spójności UE umożliwia ubieganie się o dofinasowanie na realizację przedsięwzięć rewitalizacyjnych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027. Zapisy GPR uwzględniają także wymogi wynikające z *Zasad realizacji instrumentów terytorialnych w Polsce w perspektywie finansowej UE na lata 2021-2027,* które formułują specyficzne cechy programów rewitalizacji, konieczne do wypracowania w nowych dokumentach.

Struktura GPR zawiera w sobie zarówno elementy obligatoryjne wynikające z art. 15 ust. 1 ustawy o rewitalizacji, jak i zagadnienia wymagane od strategii IIT, o których mowa w art. 36 ust. 8 ustawy wdrożeniowej. Poniżej dokonano zestawienia kluczowych elementów dokumentu GPR, udowadniając spełnienie wymogów i ustawy o rewitalizacji i przewidzianych dla strategii IIT.

[3] Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej.
[4] Dz.U.2022.1079

Tabela 1. Elementy struktury GPR Lisków 2030 na tle wymogów ustawy wdrożeniowej dla strategii IIT

Wymogi dla strategii IIT wynikające z art. 36 ust. 8 ustawy wdrożeniowej	**Odpowiadające elementy GPR Lisków 2030 wynikające z art. 15 ust. 1 ustawy o rewitalizacji**	**Cechy GPR wynikające z *Zasad realizacji instrumentów terytorialnych w Polsce w perspektywie finansowej UE na lata 2021-2027***
Synteza diagnozy obszaru rewitalizacji IIT wraz z analizą problemów, potrzeb i potencjałów rozwojowych, w tym wzajemnych powiązań gospodarczych, społecznych i środowiskowych	Rodz. 2 Obszar rewitalizacji i jego diagnoza	– kompleksowość – podejście zintegrowane – koncentracja
	Rozdz. 2.1 Wyznaczenie obszaru rewitalizacji – synteza „Diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Lisków”	
	Rozdz. 2.2 Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji	
	Rozdz. 2.3 Synteza diagnozy pogłębionej obszaru rewitalizacji	
Cele, jakie mają być zrealizowane w ramach IIT, ze wskazaniem wykorzystanego podejścia zintegrowanego, oczekiwanych wskaźników rezultatu i produktu powiązanych z realizacją właściwego programu	Rozdz. 3. Integralność systemu wizji, celów i kierunków działań	– kompleksowość – podejście zintegrowane – koncentracja – zasady komplementarności przedsięwzięć rewitalizacyjnych
	Rozdz. 3.2. Integracja wizji, celów, kierunków działań i przedsięwzięć	
	Rozdz. 4. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne	
	Rozdz. 10. System monitorowania i oceny GPR	
Lista projektów realizujących cele wraz z informacją na temat sposobu ich wskazania oraz powiązania z innymi projektami	Rozdz. 4. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne	– kompleksowość – podejście zintegrowane – koncentracja – zasady komplementarności przedsięwzięć rewitalizacyjnych
	Rozdz. 4.1. Planowane podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne	
	Rozdz. 4.2. Charakterystyka pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych	
	Rozdz. 6. Mechanizmy służące integrowaniu działań oraz przedsięwzięć rewitalizacyjnych	
Opis procesu zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych oraz właściwych podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska oraz podmiotów odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji w pracach nad przygotowaniem i wdrażaniem strategii IIT	Rozdz. 8. Realizacja zasady partycypacji społecznej i partnerstwa	– podejście zintegrowane
	Rozdz. 9. Zarządzanie Gminnym Programem Rewitalizacji	
	Rozdz. 10. System monitorowania i oceny Gminnego Programu Rewitalizacji	
	Rozdz. 13. Komitet Rewitalizacji	

Źródło: Opracowanie własne

2 OBSZAR REWITALIZACJI I JEGO DIAGNOZA

2.1 Wyznaczenie obszaru rewitalizacji – synteza „Diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Lisków”

Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji wyznaczono w wyniku badania ujętego w dokumencie „Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i rewitalizacji Gminy Lisków”, a następnie potwierdzonego Uchwałą nr XVI/81/2025 Rady Gminy Lisków z dnia 31 stycznia 2025 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Lisków.

2.1.1 Metodyka wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Z uwagi na specyfikę analizy wielokryterialnej, przeprowadzanej celem wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, za wyjściowy przyjęto podział na 32 jednostki (sołectwo Lisków zostało podzielone na 18 jednostek).

Rysunek 1. Podział Gminy Lisków na sołectwa

Źródło: Program Rewitalizacji dla Gminy Lisków na lata 2017-2023

Rysunek 2. Podział sołectwa Lisków

Źródło: Program Rewitalizacji dla Gminy Lisków na lata 2017-2023

Każdej jednostce analitycznej nadano umowny numer, który zaprezentowano w poniższej tabeli, zawierającej również informację o liczbie mieszkańców i powierzchni jednostek analitycznych.

Tabela 2. Lista jednostek analitycznych Gminy Lisków

Obszar	Nazwa	Liczba mieszkańców	Powierzchnia (ha)
1	Annopol	97	255,3
2	Budy Liskowskie I	81	181,4
3	Budy Liskowskie II	99	109,8
4	Chrusty	132	297,0
5	Ciepielew	294	431,1
6	Józefów	114	322,9
7	Koźlątków	414	549,0
8	Lisków – ul. Marii Konopnickiej	37	1 042,3
9	Lisków – ul. Adama Asnyka	31	
10	Lisków – ul. Antoniego Szewczyka	148	
11	Lisków – ul. Ks. Wacława Blizińskiego	448	
12	Lisków – ul. Marii Dąbrowskiej	58	
13	Lisków – ul. dr Karola Kosińskiego	31	
14	Lisków – ul. Leśna	73	
15	Lisków – ul. Ogrodowa	193	
16	Lisków – ul. Polna	4	
17	Lisków – ul. Rzemieślnicza	62	
18	Lisków – ul. Rzgowska	150	
19	Lisków – ul. Słoneczna	80	
20	Lisków – ul. Spółdzielców	58	
21	Lisków – ul. Twórców Liskowa	160	

22	Madalin	155	297,0
23	Małgów	303	548,9
24	Nadzież	106	153,9
25	Pyczek	97	373,1
26	Strzałków	387	527,4
27	Swoboda	81	217,1
28	Trzebienie	278	434,3
29	Wygoda	267	466,8
30	Zakrzyn	390	771,6
31	Zakrzyn-Kolonia	117	219,6
32	Żychów	165	351,5
RAZEM		**5 110**	**7 550,0**

Źródło: Opracowanie własne

Badanie objęło analizę wszystkich zagadnień kryzysowych wymienionych w ustawie o rewitalizacji (art. 9 ust. 1) – w sumie wykorzystano łącznie 32 mierzalne i weryfikowalne wskaźniki, z czego 13 odniosło się do sfery społecznej, 2 do sfery gospodarczej, 5 – sfery przestrzenno-funkcjonalnej, 4 - sfery technicznej i 8 - sfery środowiskowej.

Lista wskaźników wykorzystanych do wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji znajduje się w poniższej tabeli.

Tabela 3. Lista wskaźników służących do wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

SFERA SPOŁECZNA	
W1	Liczba osób w wieku produkcyjnym
W2	Liczba zgonów
W3	Liczba zameldowań
W4	Liczba bezrobotnych
W5	Liczba długotrwale bezrobotnych
W6	Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej
W7	Liczba wystawionych Niebieskich kart
W8	Liczba osób korzystających z świadczeń pomocy społecznej z powodu ubóstwa
W9	Liczba osób korzystających z świadczeń pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych
W10	Liczba osób niepełnosprawnych korzystających z świadczeń pomocy społecznej
W11	Frekwencja w wyborach prezydenckich
W12	Liczba zgłoszonych interwencji policyjnych
W13	Liczba wykroczeń
SFERA GOSPODARCZA	
W14	Liczba zawieszonych podmiotów gospodarczych
W15	Liczba wykreślonych podmiotów gospodarczych
SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA	
W16	Występowanie boisk sportowych
W17	Występowanie placów zabaw
W18	Występowanie sieci kanalizacyjnej
W19	Liczba przystanków
W20	Liczba wypadków i kolizji
SFERA TECHNICZNA	
W21	Liczba zabytków
W22	Liczba budynków komunalnych wybudowanych przed 1989 rokiem

W23	Liczba pustostanów
W24	Liczba zdegradowanych obiektów komunalnych
SFERA ŚRODOWISKOWA	
W25	Powierzchnia wyrobów zawierających azbest [m2]
W26	Masa wyrobów zawierających azbest [kg]
W27	Liczba nieruchomości zamieszkałych, objętych systemem, zalegających z opłatami za odpady
W28	Liczba podmiotów generujących odpady niebezpieczne
W29	Liczba podmiotów generujących ścieki przemysłowe
W30	Występowanie tzw. dzikich wysypisk śmieci
W31	Występowanie tzw. hałasu komunikacyjnego
W32	Występowanie obszaru narażonego na ryzyko podtopień

Źródło: Opracowanie własne

Dla uzyskania skali porównawczej większość czynników analizowano w przeliczeniu na wskaźniki odnoszące się do 100 mieszkańców, porównując je następnie z przeciętną wartością danego wskaźnika na poziomie gminy. W ocenie czynników zastosowano następujące miary:

- powyżej średniej w gminie;
- na poziomie średniej w gminie;
- poniżej średniej w gminie.

2.1.2 Wskazanie obszaru zdegradowanego

W poniższych tabelach zaprezentowano uzyskane wartości wskaźników służących wyznaczeniu obszaru zdegradowanego we wszystkich jednostkach analitycznych, a w ostatnim wierszu również średni wynik dla gminy.

Tabela 4. Wyniki analizy wskaźnikowej, służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego, cz. I

Numer	W1	W2	W3	W4	W5	W6	W7	W8	W9	W10	W11	W12	W13	W14	W15	W16
1	52,58	0,00	2,06	4,12	4,12	17,53	0,00	10,31	16,49	7,22	62,08	6,19	0,00	0,00	2,06	4,12
2	61,73	1,23	0,00	2,47	1,23	1,23	0,00	1,23	0,00	0,00	82,72	11,11	1,23	0,00	0,00	0,00
3	64,65	1,01	4,04	2,02	1,01	4,04	0,00	4,04	0,00	0,00	67,68	0,00	0,00	2,02	0,00	2,02
4	57,58	0,00	2,27	0,00	0,00	1,52	0,76	1,52	0,00	1,52	51,30	4,55	0,76	1,52	3,03	1,52
5	58,50	2,72	0,34	1,02	1,02	1,70	0,00	1,70	1,70	0,00	22,79	0,68	0,34	0,68	3,06	2,72
6	61,40	0,00	1,75	2,63	0,00	1,75	0,00	1,75	0,00	0,88	59,39	4,39	0,88	1,75	1,75	1,75
7	55,07	1,21	0,72	1,21	0,48	1,69	0,00	0,48	0,72	0,24	14,55	2,66	0,00	0,72	4,59	0,97
8	51,35	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	171,41	0,00	0,00	2,70	10,81	0,00
9	45,16	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	204,58	0,00	0,00	3,23	0,00	0,00
10	65,54	1,35	0,00	0,00	0,00	0,68	1,35	0,68	0,00	0,68	42,85	24,32	0,00	0,00	6,08	2,03
11	53,13	2,46	3,35	0,67	0,22	0,45	0,45	0,45	0,00	0,22	14,16	14,51	5,36	1,79	7,14	1,34
12	55,17	1,72	0,00	1,72	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	109,34	0,00	0,00	0,00	5,17	0,00
13	41,94	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	204,58	9,68	6,45	6,45	9,68	0,00
14	57,53	0,00	0,00	1,37	1,37	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	86,88	9,59	1,37	0,00	6,85	5,48
15	54,40	0,00	0,00	0,52	0,00	1,04	1,04	0,52	0,00	0,52	32,86	4,66	0,52	1,55	7,77	0,00
16	75,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1585,50	25,00	0,00	0,00	0,00	0,00
17	40,32	0,00	0,00	1,61	0,00	4,84	0,00	4,84	0,00	4,84	102,29	1,61	0,00	0,00	4,84	0,00
18	60,00	0,00	1,33	2,00	0,67	0,00	0,67	0,00	0,00	0,00	42,28	6,67	1,33	0,67	1,33	2,67
19	57,50	1,25	0,00	0,00	0,00	1,25	0,00	1,25	0,00	1,25	79,28	3,75	1,25	1,25	5,00	0,00
20	62,07	3,45	0,00	3,45	0,00	1,72	0,00	1,72	0,00	1,72	109,34	8,62	0,00	1,72	12,07	0,00
21	46,88	1,88	0,00	1,25	0,63	3,75	0,00	0,00	3,75	3,75	39,64	3,13	0,63	0,00	3,13	0,00
22	61,29	0,65	0,65	2,58	0,65	1,29	0,65	0,65	0,00	0,65	43,68	4,52	1,29	1,94	1,29	2,58
23	58,09	1,65	1,32	0,00	0,00	3,96	0,00	1,98	2,97	0,99	22,35	3,30	0,00	0,66	2,31	1,98
24	58,49	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	63,88	1,89	0,00	0,00	2,83	1,89
25	65,98	2,06	1,03	1,03	1,03	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	62,08	3,09	0,00	1,03	1,03	4,12
26	61,50	1,03	0,52	0,78	0,26	0,26	0,26	0,26	0,00	0,00	17,50	2,58	1,03	1,29	2,07	1,03
27	53,09	0,00	0,00	2,47	0,00	12,35	2,47	0,00	12,35	12,35	83,59	2,47	0,00	1,23	0,00	2,47
28	61,15	0,72	0,36	3,60	2,88	9,71	0,00	7,55	8,27	2,16	24,10	1,44	0,00	0,36	2,16	1,44
29	60,30	1,12	2,25	1,12	0,37	0,37	0,37	0,37	0,00	0,37	23,75	3,00	1,12	0,75	3,37	1,50

30	57,18	1,28	0,77	0,51	0,00	3,33	0,26	2,82	1,54	2,56	15,44	2,56	1,28	0,51	5,38	1,54
31	57,26	2,56	0,00	2,56	2,56	2,56	0,85	2,56	0,00	2,56	51,47	4,27	0,00	0,00	3,42	1,71
32	68,48	0,61	1,82	0,00	0,00	0,61	0,61	0,61	0,00	0,61	38,44	1,21	0,00	3,03	7,27	1,21
Średnia Gminy	**57,89**	**1,19**	**1,04**	**1,19**	**0,59**	**2,43**	**0,31**	**1,57**	**1,53**	**1,17**	**40,27**	**4,83**	**0,98**	**1,00**	**3,93**	**1,55**

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 5. Wyniki analizy wskaźnikowej, służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego, cz. II

Numer	W17	W18	W19	W20	W21	W22	W23	W24	W25	W26	W27	W28	W29	W30	W31	W32
1	0,00	NIE	NIE	NIE	3,09	0,00	0,00	0,00	5 974,23	65,72	8,25	0,00	0,00	NIE	NIE	NIE
2	0,00	NIE	NIE	NIE	0,00	0,00	0,00	0,00	3 090,12	34,00	4,94	0,00	0,00	NIE	NIE	NIE
3	0,00	NIE	NIE	NIE	0,00	0,00	0,00	0,00	2 737,37	30,11	9,09	0,00	0,00	NIE	NIE	NIE
4	0,76	NIE	NIE	NIE	2,27	0,00	0,00	0,00	5 132,58	56,46	2,27	0,00	0,00	NIE	NIE	NIE
5	0,00	TAK	TAK	NIE	2,72	0,00	0,00	0,00	2 930,95	32,24	3,40	0,00	0,00	NIE	NIE	NIE
6	0,00	NIE	NIE	NIE	0,88	0,00	0,00	0,00	2 140,35	23,55	5,26	0,00	0,00	NIE	NIE	NIE
7	0,00	NIE	NIE	NIE	0,72	0,00	0,00	0,00	1 744,69	19,19	5,31	0,00	0,00	NIE	NIE	NIE
8	0,00	NIE	NIE	TAK	0,00	0,00	0,00	0,00	1 675,68	18,43	10,81	0,00	0,00	NIE	NIE	NIE
9	0,00	NIE	NIE	TAK	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	3,23	0,00	0,00	NIE	NIE	NIE
10	0,68	NIE	NIE	TAK	3,38	0,00	0,00	0,00	1 400,00	15,40	5,41	0,68	0,00	NIE	NIE	NIE
11	0,22	TAK	TAK	TAK	6,70	0,22	0,00	0,00	1 195,54	13,15	6,47	0,22	0,22	NIE	TAK	NIE
12	0,00	NIE	NIE	TAK	0,00	0,00	0,00	0,00	25,86	0,28	1,72	0,00	0,00	NIE	NIE	NIE
13	0,00	NIE	NIE	TAK	0,00	3,23	0,00	0,00	0,00	0,00	6,45	3,23	0,00	NIE	NIE	NIE
14	2,74	NIE	NIE	TAK	1,37	0,00	0,00	0,00	383,56	4,22	8,22	0,00	0,00	NIE	NIE	NIE
15	0,00	TAK	NIE	TAK	0,00	0,00	0,00	0,00	600,52	6,61	7,25	0,00	0,00	NIE	NIE	NIE
16	0,00	NIE	NIE	TAK	0,00	0,00	0,00	0,00	11 950,00	131,45	0,00	0,00	0,00	NIE	NIE	NIE
17	0,00	NIE	NIE	TAK	1,61	0,00	0,00	0,00	3 772,58	41,50	6,45	0,00	0,00	NIE	NIE	NIE
18	0,00	NIE	NIE	TAK	0,00	0,00	0,00	0,00	2 452,67	26,98	4,67	0,00	0,00	NIE	NIE	NIE
19	0,00	NIE	NIE	TAK	0,00	0,00	0,00	0,00	2 127,50	23,40	2,50	0,00	0,00	NIE	NIE	NIE
20	1,72	NIE	NIE	TAK	0,00	0,00	0,00	0,00	2 437,93	26,82	3,45	1,72	3,45	NIE	NIE	NIE
21	0,00	NIE	NIE	TAK	1,88	0,00	0,00	0,00	434,38	4,78	6,25	0,00	0,00	NIE	NIE	NIE
22	0,00	NIE	NIE	NIE	1,29	0,00	0,00	0,00	3 250,97	35,77	1,94	0,00	0,00	NIE	NIE	NIE

23	0,00	NIE	NIE	NIE	1,65	0,00	0,00	0,00	3 263,70	35,90	3,63	0,00	0,00	NIE	NIE	NIE
24	1,89	NIE	NIE	TAK	0,00	0,00	0,00	0,00	5 533,96	60,87	5,66	0,00	0,00	NIE	NIE	NIE
25	0,00	NIE	NIE	NIE	2,06	1,03	0,00	1,03	2 019,59	22,22	9,28	0,00	0,00	NIE	NIE	NIE
26	0,00	TAK	TAK	NIE	5,17	0,00	0,00	0,00	3 469,25	38,16	4,65	0,00	0,00	NIE	NIE	NIE
27	0,00	NIE	NIE	NIE	0,00	0,00	0,00	0,00	3 538,27	38,93	4,94	0,00	0,00	NIE	NIE	NIE
28	0,00	NIE	NIE	NIE	1,08	0,00	0,00	0,36	2 939,21	32,33	2,88	0,00	0,00	NIE	NIE	NIE
29	0,00	NIE	NIE	NIE	0,37	0,37	0,00	0,37	2 691,76	29,61	2,62	0,00	0,00	NIE	NIE	TAK
30	0,00	TAK	TAK	NIE	3,59	0,00	0,00	0,00	5 286,92	58,16	3,85	0,00	0,00	NIE	NIE	NIE
31	0,00	NIE	NIE	NIE	0,00	0,00	0,00	0,00	4 208,55	46,30	3,42	0,00	0,00	NIE	NIE	TAK
32	0,00	NIE	NIE	TAK	0,00	0,00	0,00	0,00	4 150,91	45,66	4,85	0,00	0,00	NIE	NIE	TAK
Średnia Gminy	0,16				2,05	0,08	0,00	0,06	2 791,92	30,71	4,79	0,08	0,06			

Źródło: Opracowanie własne

W poniższej tabeli znajduje się syntetyczne zestawienie liczby wskaźników obrazujących zjawiska kryzysowe, służące wyznaczeniu obszaru zdegradowanego.

Wystąpienie zjawiska kryzysowego miało miejsce wtedy, gdy sytuacja w danej jednostce analitycznej była bardziej niekorzystna niż średnia dla całej gminy.

Tabela 6. Syntetyczne zestawienie liczby wskaźników obrazujących zjawiska kryzysowe, służących wyznaczeniu obszaru zdegradowanego

Nr	Obszar	Liczba negatywnych zjawisk społecznych	Liczba negatywnych zjawisk gospodarczych	Liczba negatywnych zjawisk funkcjonalno-przestrzennych	Liczba negatywnych zjawisk technicznych	Liczba negatywnych zjawisk środowiskowych	Liczba negatywnych zjawisk kryzysowych ogółem
1	Annopol	8	0	3	2	3	**16**
2	Budy Liskowskie I	6	0	4	1	3	**14**
3	Budy Liskowskie II	4	1	3	1	1	**10**
4	Chrusty	3	1	5	2	2	**13**
5	Ciepielew	6	0	1	2	2	**11**
6	Józefów	2	1	3	1	1	**8**
7	Koźlątków	5	1	4	1	1	**12**
8	Lisków – ul. Marii Konopnickiej	2	2	3	1	1	**9**
9	Lisków – ul. Adama Asnyka	2	1	3	1	0	**7**
10	Lisków – ul. Antoniego Szewczyka	4	1	3	2	2	**12**

11	Lisków – ul. Ks. Wacława Blizińskiego	6	2	2	1	3	**14**
12	Lisków – ul. Marii Dąbrowskiej	4	1	3	1	0	**9**
13	Lisków – ul. dr Karola Kosińskiego	4	2	3	0	2	**11**
14	Lisków – ul. Leśna	6	1	3	1	1	**12**
15	Lisków – ul. Ogrodowa	4	2	2	1	1	**10**
16	Lisków – ul. Polna	2	0	3	1	2	**8**
17	Lisków – ul. Rzemieślnicza	6	1	3	1	3	**14**
18	Lisków – ul. Rzgowska	5	0	2	1	0	**8**
19	Lisków – ul. Słoneczna	5	2	3	1	0	**11**
20	Lisków – ul. Spółdzielców	6	2	4	1	1	**14**
21	Lisków – ul. Twórców Liskowa	9	0	3	1	1	**14**
22	Madalin	5	1	3	1	2	**12**
23	Małgów	5	0	3	1	2	**11**
24	Nadzież	1	0	3	1	3	**8**
25	Pyczek	3	1	3	2	1	**10**
26	Strzałków	3	1	2	2	2	**10**
27	Swoboda	7	1	3	1	3	**15**
28	Trzebienie	8	0	4	2	2	**16**
29	Wygoda	3	0	4	1	1	**9**
30	Zakrzyn	9	1	2	2	2	**16**
31	Zakrzyn-Kolonia	9	0	3	1	3	**16**
32	Żychów	2	2	3	1	4	**12**

Źródło: Opracowanie własne

Na podstawie danych zawartych w powyższej tabeli dotyczącej skali zjawisk kryzysowych stwierdzono, iż najwięcej zjawisk kryzysowych występuje na terenie obszarów o numerach: 1, 2, 4, 7, 10, 11, 14, 17, 20, 21, 22, 27, 28, 30, 31 oraz 32. W celu zoptymalizowania wyboru obszarów kwalifikujących się jako obszary zdegradowane zastosowano metody statystyczne oparte na wyznaczeniu mediany[5] zbioru wartości liczbowych występujących w poszczególnych

[5] W statystyce jest to wartość cechy w szeregu uporządkowanym, powyżej i poniżej której znajduje się jednakowa liczba obserwacji. Wyznaczenie mediany z jakiegoś zbioru liczb, polega na wypisaniu tych liczb w kolejności niemalejącej, a następnie wybraniu liczby środkowej (w przypadku gdy występuje nieparzysta liczba liczb w zbiorze). Jeżeli występuje parzysta liczba liczb w zbiorze, to mediana jest równa średniej arytmetycznej dwóch środkowych liczb.

obszarach jako negatywne zjawiska kryzysowe ogółem. W celu zobrazowania całościowej sytuacji gminy Lisków dokonano zestawienia wszystkich czynników analizowanych w gminie, co przedstawia powyższa tabela.

Dane[6] rosnąco: 8, 8, 8, 8, 9, 9, 9, 10, 10, 10, 10, 11, 11, 11, 11, 12, 12, 12, 12, 12, 13, 14, 14, 14, 14, 14, 15, 16, 16, 16, 16.

Liczba danych: n = 32

Mediana = 12

Jako obszar zdegradowany wyznaczono zatem obszary o liczbie zjawisk kryzysowych równych bądź wyższych od mediany (12) tj. obszary o numerach: 1, 2, 4, 7, 10, 11, 14, 17, 20, 21, 22, 27, 28, 30, 31 i 32.

2.1.3 Wskazanie obszaru rewitalizacji

W celu wyznaczenia obszaru rewitalizowanego dokonano pogłębionej analizy problemów społecznych, gospodarczych, funkcjonalno–przestrzennych, technicznych oraz środowiskowych występujących na obszarze zdegradowanym. W poniższych tabelach zaprezentowano uzyskane wartości wskaźników służących wyznaczeniu obszaru rewitalizacji w jednostkach analitycznych tworzących obszar zdegradowany, a w ostatnim wierszu również średni wynik dla całego obszaru zdegradowanego.

Tabela 7. Wyniki analizy wskaźnikowej, służącej wyznaczeniu obszaru rewitalizacji, cz. I

Numer	W1	W2	W3	W4	W5	W6	W7	W8	W9	W10	W11	W12	W13	W14	W15	W16
1	52,58	0,00	2,06	4,12	4,12	17,53	0,00	10,31	16,49	7,22	62,08	6,19	0,00	0,00	2,06	4,12
2	61,73	1,23	0,00	2,47	1,23	1,23	0,00	1,23	0,00	0,00	82,72	11,11	1,23	0,00	0,00	0,00
4	57,58	0,00	2,27	0,00	0,00	1,52	0,76	1,52	0,00	1,52	51,30	4,55	0,76	1,52	3,03	1,52
7	55,07	1,21	0,72	1,21	0,48	1,69	0,00	0,48	0,72	0,24	14,55	2,66	0,00	0,72	4,59	0,97
10	65,54	1,35	0,00	0,00	0,00	0,68	1,35	0,68	0,00	0,68	42,85	24,32	0,00	0,00	6,08	2,03

[6] Wartości liczbowe występujące w poszczególnych obszarach jako negatywne zjawiska kryzysowe ogółem.

11	53,13	2,46	3,35	0,67	0,22	0,45	0,45	0,45	0,00	0,22	14,16	14,51	5,36	1,79	7,14	1,34
14	57,53	0,00	0,00	1,37	1,37	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	86,88	9,59	1,37	0,00	6,85	5,48
17	40,32	0,00	0,00	1,61	0,00	4,84	0,00	4,84	0,00	4,84	102,29	1,61	0,00	0,00	4,84	0,00
20	62,07	3,45	0,00	3,45	0,00	1,72	0,00	1,72	0,00	1,72	109,34	8,62	0,00	1,72	12,07	0,00
21	46,88	1,88	0,00	1,25	0,63	3,75	0,00	0,00	3,75	3,75	39,64	3,13	0,63	0,00	3,13	0,00
22	61,29	0,65	0,65	2,58	0,65	1,29	0,65	0,65	0,00	0,65	43,68	4,52	1,29	1,94	1,29	2,58
27	53,09	0,00	0,00	2,47	0,00	12,35	2,47	0,00	12,35	12,35	83,59	2,47	0,00	1,23	0,00	2,47
28	61,15	0,72	0,36	3,60	2,88	9,71	0,00	7,55	8,27	2,16	24,10	1,44	0,00	0,36	2,16	1,44
30	57,18	1,28	0,77	0,51	0,00	3,33	0,26	2,82	1,54	2,56	15,44	2,56	1,28	0,51	5,38	1,54
31	57,26	2,56	0,00	2,56	2,56	2,56	0,85	2,56	0,00	2,56	51,47	4,27	0,00	0,00	3,42	1,71
32	68,48	0,61	1,82	0,00	0,00	0,61	0,61	0,61	0,00	0,61	38,44	1,21	0,00	3,03	7,27	1,21
Średnia OZ	**56,98**	**1,26**	**1,08**	**1,43**	**0,77**	**3,36**	**0,38**	**2,06**	**2,24**	**1,85**	**35,75**	**6,33**	**1,22**	**0,91**	**4,58**	**1,50**

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 8. Wyniki analizy wskaźnikowej, służącej wyznaczeniu obszaru rewitalizacji, cz. II

Numer	W17	W18	W19	W20	W21	W22	W23	W24	W25	W26	W27	W28	W29	W30	W31	W32
1	0,00	NIE	NIE	NIE	3,09	0,00	0,00	0,00	5 974,23	65,72	8,25	0,00	0,00	NIE	NIE	NIE
2	0,00	NIE	NIE	NIE	0,00	0,00	0,00	0,00	3 090,12	34,00	4,94	0,00	0,00	NIE	NIE	NIE
4	0,76	NIE	NIE	NIE	2,27	0,00	0,00	0,00	5 132,58	56,46	2,27	0,00	0,00	NIE	NIE	NIE
7	0,00	NIE	NIE	NIE	0,72	0,00	0,00	0,00	1 744,69	19,19	5,31	0,00	0,00	NIE	NIE	NIE
10	0,68	NIE	NIE	TAK	3,38	0,00	0,00	0,00	1 400,00	15,40	5,41	0,68	0,00	NIE	NIE	NIE
11	0,22	TAK	TAK	TAK	6,70	0,22	0,00	0,00	1 195,54	13,15	6,47	0,22	0,22	NIE	TAK	NIE
14	2,74	NIE	NIE	TAK	1,37	0,00	0,00	0,00	383,56	4,22	8,22	0,00	0,00	NIE	NIE	NIE
17	0,00	NIE	NIE	TAK	1,61	0,00	0,00	0,00	3 772,58	41,50	6,45	0,00	0,00	NIE	NIE	NIE
20	1,72	NIE	NIE	TAK	0,00	0,00	0,00	0,00	2 437,93	26,82	3,45	1,72	3,45	NIE	NIE	NIE
21	0,00	NIE	NIE	TAK	1,88	0,00	0,00	0,00	434,38	4,78	6,25	0,00	0,00	NIE	NIE	NIE
22	0,00	NIE	NIE	NIE	1,29	0,00	0,00	0,00	3 250,97	35,77	1,94	0,00	0,00	NIE	NIE	NIE
27	0,00	NIE	NIE	NIE	0,00	0,00	0,00	0,00	3 538,27	38,93	4,94	0,00	0,00	NIE	NIE	NIE
28	0,00	NIE	NIE	NIE	1,08	0,00	0,00	0,36	2 939,21	32,33	2,88	0,00	0,00	NIE	NIE	NIE
30	0,00	TAK	TAK	NIE	3,59	0,00	0,00	0,00	5 286,92	58,16	3,85	0,00	0,00	NIE	NIE	NIE

31	0,00	NIE	NIE	NIE	0,00	0,00	0,00	0,00	4 208,55	46,30	3,42	0,00	0,00	NIE	NIE	TAK
32	0,00	NIE	NIE	TAK	0,00	0,00	0,00	0,00	4 150,91	45,66	4,85	0,00	0,00	NIE	NIE	TAK
Średnia OZ	0,21				2,38	0,03	0,00	0,03	2 900,31	31,91	4,83	0,10	0,10			

Źródło: Opracowanie własne

Analiza wskaźnikowa wykazała, że obszarem o najwyższej liczbie negatywnych zjawisk kryzysowych ogółem są jednostki analityczne o numerach 1, 2, 10, 11, 17, 20, 27, 28, 30 i 31 (tabela poniżej).

Tabela 9. Syntetyczne zestawienie liczby wskaźników obrazujących zjawiska kryzysowe, służących wyznaczeniu obszaru rewitalizacji

Nr	Obszar	Liczba negatywnych zjawisk społecznych	Liczba negatywnych zjawisk gospodarczych	Liczba negatywnych zjawisk funkcjonalno-przestrzennych	Liczba negatywnych zjawisk technicznych	Liczba negatywnych zjawisk środowiskowych	Liczba negatywnych zjawisk kryzysowych ogółem
1	Annopol	7	0	3	2	3	**15**
2	Budy Liskowskie I	5	0	4	1	3	**13**
4	Chrusty	1	1	4	1	2	**9**
7	Koźlątków	3	1	4	1	1	**10**
10	Lisków – ul. Antoniego Szewczyka	4	1	3	2	2	**12**
11	Lisków – ul. Ks. Wacława Blizińskiego	6	2	2	1	3	**14**
14	Lisków – ul. Leśna	4	1	3	1	1	**10**
17	Lisków – ul. Rzemieślnicza	6	1	3	1	3	**14**
20	Lisków – ul. Spółdzielców	4	2	4	1	1	**12**
21	Lisków – ul. Twórców Liskowa	6	0	3	1	1	**11**
22	Madalin	4	1	3	1	2	**11**
27	Swoboda	7	1	3	1	3	**15**
28	Trzebienie	8	0	4	2	2	**16**
30	Zakrzyn	6	1	1	2	2	**12**
31	Zakrzyn-Kolonia	7	0	3	1	3	**14**
32	Żychów	1	2	3	1	4	**11**

Źródło: Opracowanie własne

Mając na uwadze założenie, iż zgodnie z przepisami prawa, rewitalizacją można objąć obszar zamieszkiwany przez nie więcej niż 30% populacji gminy, usunięto najmniej zaludnione obszary, tj. jednostki: 2 (Budy Liskowskie I), 17 (Lisków – ul. Rzemieślnicza), 20 (Lisków – ul. Spółdzielców) oraz 27 (Swoboda). Tak wyznaczony obszar rewitalizacji tworzą jednostki: 1 (Annopol), 10 (Lisków – ul. Antoniego Szewczyka), 11 (Lisków – ul. Ks. Wacława Blizińskiego), 28 (Trzebienie), 30 (Zakrzyn) oraz 31 (Zakrzyn-Kolonia). Powierzchnia wyznaczonego obszaru rewitalizacji (bez terenów niezamieszkałych) wynosi 399,69 ha, co stanowi 5,29% powierzchni gminy Lisków. Spełniony zatem został wymóg, aby wielkość obszaru rewitalizowanego nie przekraczała 20% powierzchni gminy. Obszar wskazany do rewitalizacji zamieszkuje 1478 osób, co stanowi 28,92% populacji gminy. Spełniony jest więc warunek, aby populacja obszaru rewitalizowanego nie przekraczała 30% ogółu mieszkańców gminy.

Tabela 10. Jednostki analityczne zaliczone do obszaru rewitalizowanego

Obszar	Nazwa	Liczba mieszkańców	Powierzchnia (ha)
1	Annopol	97	88,43
10	Lisków – ul. Antoniego Szewczyka	148	40,43
11	Lisków – ul. Ks. Wacława Blizińskiego	448	60,64
28	Trzebienie	278	79,05
30	Zakrzyn	390	93,95
31	Zakrzyn-Kolonia	117	37,18
Razem obszar rewitalizacji		**1478**	**399,69**
Gmina Lisków		5110	7 550,00
% przypadający na obszar rewitalizowany		**28,92%**	**5,29 %**

Źródło: Opracowanie własne

Położenie obszaru rewitalizacji zostało zaprezentowane na poniższych rysunkach.

Rysunek 3. Zasięg obszaru rewitalizacji i obszaru zdegradowanego w Gminie Lisków

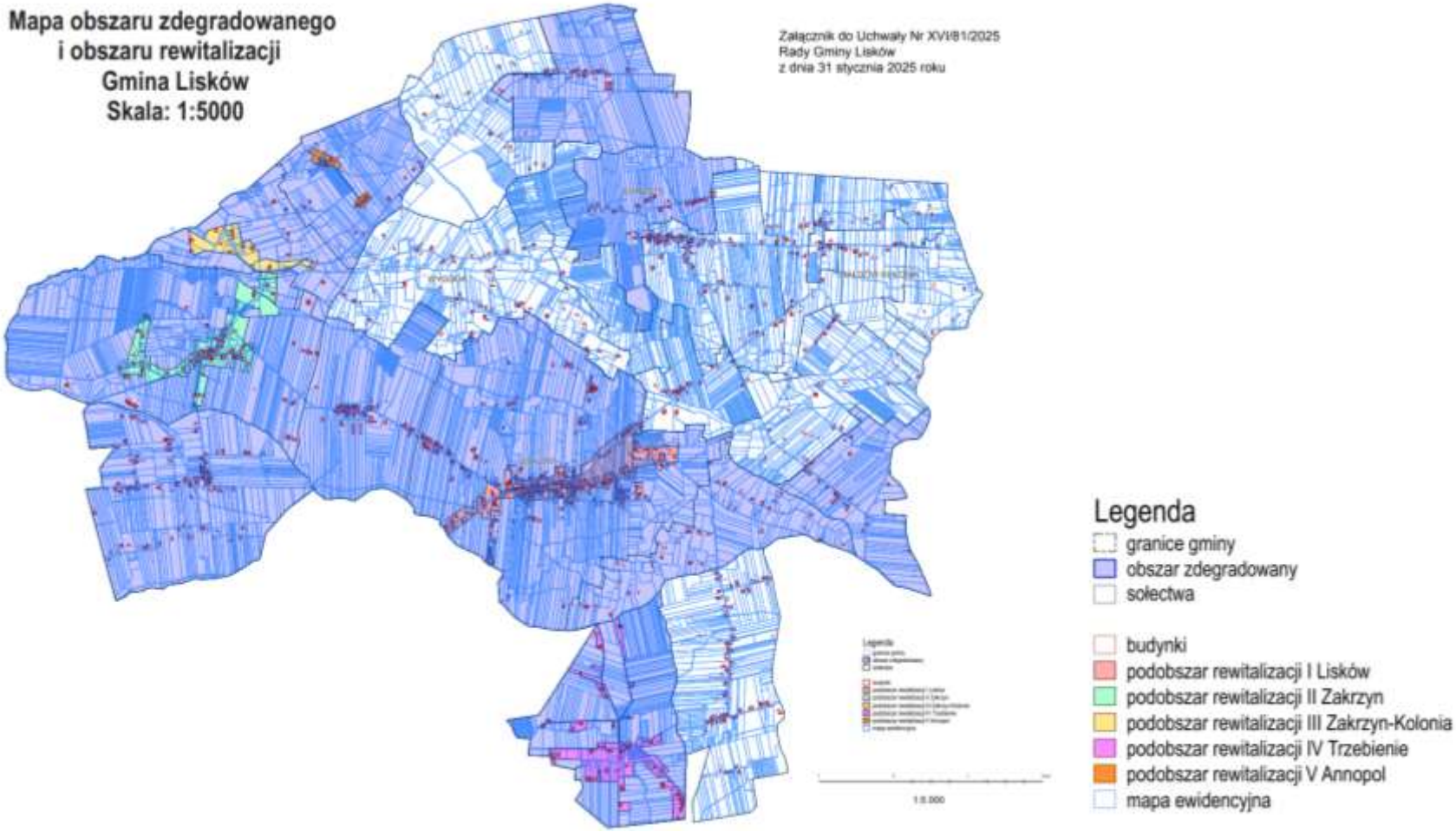

Źródło: Załącznik do uchwały XVI/81/2025 Rady Gminy Lisków z dnia 31 stycznia 2025 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Lisków

W obowiązującym obszarze rewitalizacji zawiera się część wcześniejszego obszaru rewitalizacji, wyznaczonego na potrzeby Programu Rewitalizacji dla Gminy Lisków na lata 2017-2023. Daje to możliwość z jednej strony kontynuacji prowadzonych działań, z drugiej zaś przygotowania interwencji dostosowanej do nowych potrzeb.

Rysunek 4. Zasięg obszaru rewitalizacji w Programie Rewitalizacji dla Gminy Lisków na lata 2017-2023

Źródło: Program Rewitalizacji dla Gminy Lisków na lata 2017-2023

Przedstawiona w tym rozdziale diagnoza szczegółowa wyznaczonego obszaru rewitalizacji (w podziale na podobszar rewitalizacji I Lisków, podobszar rewitalizacji II Zakrzyn, podobszar rewitalizacji III Zakrzyn-Kolonia, podobszar rewitalizacji IV Trzebienie i podobszar rewitalizacji V Annopol), została opracowana z wykorzystaniem danych ilościowych, przy aktywnym udziale lokalnych interesariuszy. Wnioski płynące z diagnozy zostały natomiast uzupełnione opiniami pracowników merytorycznych urzędu gminy.

2.2 Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji

Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji, została przeprowadzona w podziale na podobszary rewitalizacji, stanowiące fragmenty niżej wymienionych sołectw:

- Lisków (ul. Ks. Wacława Blizińskiego i ul. Antoniego Szewczyka) – podobszar rewitalizacji I;
- Zakrzyn – podobszar rewitalizacji II;
- Zakrzyn-Kolonia – podobszar rewitalizacji III;
- Trzebienie – podobszar rewitalizacji IV;
- Annopol – podobszar rewitalizacji V.

Lisków jest siedzibą gminy, którego udokumentowana historia sięga 1293 roku, kiedy to miejscowość była własnością arcybiskupów gnieźnieńskich. Przełomowym momentem w dziejach Liskowa był rok 1900, gdy proboszczem parafii został ks. Wacław Bliziński. Dzięki jego inicjatywie wieś przekształciła się w modelową społeczność spółdzielczą. W 1902 roku założono Spółdzielnię Rolniczo-Handlową „Gospodarz", a w kolejnych latach powstały m.in. Kasa Drobnego Kredytu oraz liczne warsztaty rzemieślnicze. Lisków stał się wzorem nowoczesnej wsi, przyciągając uwagę na arenie krajowej. Obecnie Lisków pełni kluczową rolę administracyjną i kulturalną w gminie i stanowi centrum lokalnych inicjatyw społecznych i gospodarczych. W miejscowości działa Gminny Ośrodek Kultury, organizujący liczne wydarzenia kulturalne i edukacyjne. Lisków aktywnie uczestniczy w programach rozwoju obszarów wiejskich, takich jak „Wielkopolska Odnowa Wsi", realizując projekty mające na celu poprawę jakości życia mieszkańców oraz promocję dziedzictwa kulturowego regionu.

Zakrzyn to wieś położona w gminie Lisków, której historia sięga początków XIX wieku, kiedy to miejscowość nabył Józef Grzegorz Puchalski, chirurg wojskowy i pułkownik wojsk Księstwa Warszawskiego. Obecnie Zakrzyn pełni istotną rolę w gminie Lisków, będąc miejscem aktywności społecznej i kulturalnej. We wsi działa szkoła podstawowa, która nie tylko edukuje młodzież, ale także angażuje się w liczne inicjatywy społeczne i ekologiczne. Przykładem jest udział uczniów w ogólnopolskiej akcji charytatywnej „Góra Grosza", mającej na celu pomoc dzieciom w trudnej sytuacji życiowej. Zakrzyn jest również znany z działalności sportowej. Działa tu Uczniowski Klub Sportowy (UKS) Zakrzyn, którego żeńska drużyna unihokeja osiąga sukcesy na szczeblu regionalnym. Wieś posiada duży potencjał społeczny i kulturalny. Organizowane są tu wydarzenia integrujące mieszkańców, takie jak pikniki rodzinne, które sprzyjają budowaniu więzi społecznych i aktywizacji lokalnej społeczności.

Zakrzyn-Kolonia została założona w 1783 roku jako osada olęderska pod nazwą Holendry Zakrzyńskie. Osadnicy, głównie wyznania ewangelickiego, osiedlili się na tych terenach na mocy

przywileju nadanego przez ówczesnego właściciela dóbr zakrzyńskich, Aleksandra Gembartha. Celem osadnictwa było zagospodarowanie nieużytków oraz rozwój rolnictwa. Obecnie Zakrzyn-Kolonia jest niewielką wsią, która pełni rolę typowo rolniczą. Zakrzyn-Kolonia jest również miejscem o bogatej historii kulturowej. Na jej terenie znajduje się opuszczony cmentarz poewangelicki, będący świadectwem dawnej społeczności osadników olęderskich. Choć obecnie cmentarz jest zaniedbany, stanowi ważny element dziedzictwa kulturowego regionu.

Warto zwrócić uwagę, że **Zakrzyn** i **Zakrzyn-Kolonia** to dwie sąsiadujące miejscowości. Ich bliskość geograficzna oraz wspólne korzenie historyczne sprawiają, że są ze sobą ściśle powiązane. W latach 1954–1960 istniała gromada Zakrzyn, w skład której wchodziły zarówno Zakrzyn, jak i Zakrzyn-Kolonia. Siedzibą gromady był Zakrzyn. Mieszkańcy obu miejscowości często współpracują w ramach lokalnych inicjatyw społecznych i kulturalnych, a bliskość geograficzna sprzyja wspólnemu korzystaniu z infrastruktury.

Trzebienie to niewielka wieś o długiej historii, o której pierwsze wzmianki pochodzą z 1435 roku. Miejscowość charakteryzuje się spokojnym, wiejskim klimatem, z dominującą działalnością rolniczą. Mieszkańcy angażują się w życie społeczności lokalnej, uczestnicząc w inicjatywach kulturalnych i społecznych organizowanych w świetlicy wiejskiej oraz przez lokalne organizacje, takie jak Koło Gospodyń Wiejskich. Wieś posiada również infrastrukturę techniczną, w tym sieć wodociągową i oświetlenie uliczne zasilane odnawialnymi źródłami energii. Dzięki zaangażowaniu mieszkańców i wsparciu władz gminy, Trzebienie rozwija się, zachowując swój tradycyjny, rolniczy charakter.

Annopol to niewielka wieś, która podobnie jak cała gmina, ma charakter rolniczy, z dominującą działalnością rolną wśród mieszkańców. Teren o charakterze rolniczym, czyste powietrze oraz znajdujące się w okolicy lasy i sieć dróg sprawiają, że wieś Annopol jest dobrym miejscem do rozwoju gospodarstw agroturystycznych i turystyki pieszej czy rowerowej.

2.2.1 Sfera społeczna

W ramach analizy sfery społecznej zbadano szereg różnorodnych problemów. Na obszarze rewitalizacji Gminy Lisków zbadano negatywne zjawiska z zakresu zaawansowania procesu starzenia się ludności, depopulacji, bezrobocia, przestępczości, przemocy domowej, występowania podstawowej infrastruktury społecznej czy zaangażowania w życie społeczne.

Pierwszym ze zbadanych negatywnych zjawisk było **zaawansowanie procesu starzenia się ludności**. W tym celu użyto wskaźnika Udziału (%) ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze. Udział ludności w wieku poprodukcyjnym na obszarze rewitalizacji jest wysoki i

wynosi 24,7%, co oznacza, że jest wyższy od średniej dla gminy (23,0%). Problem jest najbardziej widoczny w podobszarze Lisków (30,7%) - na ul. Blizińskiego wynosi aż 34,6%. Wartości powyżej średniej dla gminy notują również Zakrzyn-Kolonia (25,6%) i Annopol (23,7%). Zjawisko starzenia się mieszkańców obszaru rewitalizacji pogłębia się. W latach 2016-2023 udział ludności w wieku poprodukcyjnym na obszarze rewitalizacji zwiększył się o 3,6 punktów procentowych.

Tabela 11. Zaawansowanie procesu starzenia się ludności – obszar rewitalizacji Gminy Lisków

Jednostka	Udział (%) ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze (2016)	Udział (%) ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze (2023)	Różnica 2016-2023 (w punktach procentowych)	Dynamika 2016-2023
Obszar rewitalizacji	**21,1%**	**24,7%**	**3,6 pp.**	**17,0%**
1) Lisków (ul. Blizińskiego, ul. Szewczyka)	23,7%	30,7%	7,0 pp.	29,5%
a) ul. Blizińskiego	*25,9%*	*34,6%*	*8,7 pp.*	*33,8%*
b) ul. Szewczyka	*17,2%*	*18,9%*	*1,7 pp.*	*10,1%*
2) Zakrzyn	19,6%	20,0%	0,4 pp.	2,1%
3) Zakrzyn-Kolonia	18,8%	25,6%	6,9 pp.	36,8%
4) Trzebienie	18,2%	18,3%	0,2 pp.	0,9%
5) Annopol	21,0%	23,7%	2,7 pp.	12,9%
Gmina Lisków	**19,4%**	**23,0%**	**3,6 pp.**	**18,4%**
Obszar gminy (bez OR)	18,7%	22,3%	3,6 pp.	19,0%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Lisków

Z przeprowadzonych analiz wynika, że obszar rewitalizacji w 2023 roku charakteryzował się niższym wskaźnikiem liczby osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym oraz wyższym wskaźnikiem liczby osób w wieku poprodukcyjnym w przeliczeniu na 100 mieszkańców, w porównaniu do pozostałego obszaru gminy (najwyższą dynamikę spadku wskaźnika liczby osób w wieku przedprodukcyjnym odnotowano na obszarze rewitalizacji Zakrzyn-Kolonia i Lisków). Oznacza to, że obszar rewitalizacji charakteryzuje się mniej korzystną strukturą ludności wg ekonomicznych grup wieku, niż pozostała część gminy. Jednocześnie obserwuje się pogłębianie tego zjawiska.

Tabela 12. Wskaźnik liczby mieszkańców wg ekonomicznych grup wieku w 2023 roku

Jednostka	Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym na 100 mieszkańców	Liczba osób w wieku produkcyjnym na 100 mieszkańców	Liczba osób w wieku poprodukcyjnym na 100 mieszkańców
Obszar rewitalizacji	**18,06**	**57,24**	**24,70**
1) Lisków (ul. Blizińskiego, ul. Szewczyka)	13,09	56,21	30,70
a) ul. Blizińskiego	*12,28*	*53,13*	*34,60*
b) ul. Szewczyka	*15,54*	*65,54*	*18,92*
2) Zakrzyn	22,82	57,18	20,00
3) Zakrzyn-Kolonia	17,09	57,26	25,64
4) Trzebienie	20,50	61,15	18,35

5) Annopol	23,71	52,58	23,71
Gmina Lisków	**19,12**	**57,89**	**22,99**
Obszar gminy (bez OR)	19,55	58,15	22,30

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Lisków

Tabela 13. Zmiana wskaźnika liczby mieszkańców wg ekonomicznych grup wieku w latach 2016-2023

Jednostka	Zmiana liczby osób w wieku przedprodukcyjnym na 100 mieszkańców w latach 2016-2023		Zmiana liczby osób w wieku produkcyjnym na 100 mieszkańców w latach 2016-2023		Zmiana liczby osób w wieku poprodukcyjnym na 100 mieszkańców w latach 2016-2023	
	Różnica	Dynamika	Różnica	Dynamika	Różnica	Dynamika
Obszar rewitalizacji	**-2,59**	**-12,5%**	**-1,00**	**-1,7%**	**3,59**	**17,0%**
1) Lisków (ul. Blizińskiego, ul. Szewczyka)	-4,69	-26,4%	-2,30	-3,9%	7,00	29,5%
a) ul. Blizińskiego	*-4,69*	*-27,7%*	*-4,05*	*-7,1%*	*8,74*	*33,8%*
b) ul. Szewczyka	*-4,70*	*-23,2%*	*2,96*	*4,7%*	*1,74*	*10,1%*
2) Zakrzyn	0,71	3,2%	-1,11	-1,9%	0,40	2,1%
3) Zakrzyn-Kolonia	-9,47	-35,6%	2,58	4,7%	6,89	36,8%
4) Trzebienie	-2,41	-10,5%	2,24	3,8%	0,16	0,9%
5) Annopol	3,71	18,6%	-6,42	-10,9%	2,71	12,9%
Gmina Lisków	**-0,70**	**-3,5%**	**-2,86**	**-4,7%**	**3,57**	**18,4%**
Obszar gminy (bez OR)	0,07	0,4%	-3,63	-5,9%	3,56	19,0%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Lisków

Kolejnym zbadanym, negatywnym zjawiskiem, występującym na obszarze rewitalizacji była **depopulacja**. Procentowy udział mieszkańców obszaru rewitalizacji w 2023 roku wynosił 28,9% ogółu gminy i był 0,2% niższy niż w 2016 roku. W latach 2016-2023 liczba mieszkańców obszaru rewitalizacji zmniejszyła się o 5,2% (81 osób), podczas gdy na pozostałym obszarze gminy, z wyłączeniem OR – o 4,3% (162 osoby). Problem depopulacji w najwyższym stopniu dotyka podobszar rewitalizacji Lisków, w którym liczba mieszkańców w latach 2016-2023 zmniejszyła się o 9,4% (62 osoby) i podobszar Zakrzyn-Kolonia, który zanotował spadek o 8,6% (11 osób). Najbardziej korzystną sytuację odnotowano w Trzebieniach, w których liczba mieszkańców w analizowanym okresie wzrosła o 1,1%, tj. o 3 osoby.

Tabela 14. Zmiana liczby mieszkańców ogółem na obszarze rewitalizacji w latach 2016-2023

Jednostka	Liczba ludności (2016)	Liczba ludności (2023)	Różnica 2016-2023	Dynamika 2016/2023
Obszar rewitalizacji	**1559**	**1478**	**-81**	**-5,2%**
1) Lisków (ul. Blizińskiego, ul. Szewczyka)	658	596	-62	-9,4%
a) ul. Blizińskiego	*495*	*448*	*-47*	*-9,5%*
b) ul. Szewczyka	*163*	*148*	*-15*	*-9,2%*
2) Zakrzyn	398	390	-8	-2,0%
3) Zakrzyn-Kolonia	128	117	-11	-8,6%
4) Trzebienie	275	278	3	1,1%
5) Annopol	100	97	-3	-3,0%
Gmina Lisków	**5353**	**5110**	**-243**	**-4,5%**

Obszar gminy (bez OR)	3794	3632	-162	-4,3%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Lisków wg stanu na 31.12.2016 i 31.12.2023

Tabela 15. Procentowy udział ludności obszaru rewitalizacji w stosunku do gminy w latach 2016-2023

Jednostka	% udział ludności w stosunku do gminy (2016)	% udział ludności w stosunku do gminy (2023)	Różnica 2016-2023 (punkty procentowe)	Dynamika 2016-2023
Obszar rewitalizacji	**29,1%**	**28,9%**	**-0,2%**	**-0,7%**
1) Lisków (ul. Blizińskiego, ul. Szewczyka)	12,3%	11,7%	-0,6%	-5,1%
a) ul. Blizińskiego	*9,2%*	*8,8%*	*-0,5%*	*-5,2%*
b) ul. Szewczyka	*3,0%*	*2,9%*	*-0,1%*	*-4,9%*
2) Zakrzyn	7,4%	7,6%	0,2%	2,6%
3) Zakrzyn-Kolonia	2,4%	2,3%	-0,1%	-4,2%
4) Trzebienie	5,1%	5,4%	0,3%	5,9%
5) Annopol	1,9%	1,9%	0,0%	1,6%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Lisków wg stanu na 31.12.2016 i 31.12.2023

Spadek liczby ludności obszaru rewitalizacji jest efektem jednoczesnego wzrostu liczby zgonów (z powodu starzenia się populacji) oraz wzrostu liczby wymeldowań (odpływ młodych i aktywnych zawodowo mieszkańców). W 2023 roku wskaźniki liczby zgonów i liczby wymeldowań na 100 mieszkańców były wyższe na obszarze rewitalizacji (analogicznie 1,56 i 1,08) niż na pozostałym obszarze gminy (odpowiednio 1,05 i 0,74). Najwyższe wskaźniki zgonów notują podobszary rewitalizacji Zakrzyn-Kolonia (2,56) i Lisków (2,18), a najwyższe wskaźniki wymeldowań – Annopol (3,09) i Lisków (1,85).

Tabela 16. Wskaźnik liczby zgonów na obszarze rewitalizacji w latach 2016-2023

Jednostka	Liczba zgonów na 100 mieszkańców (2016)	Liczba zgonów na 100 mieszkańców (2023)	Różnica 2016-2023	Dynamika 2016-2023
Obszar rewitalizacji	**1,15**	**1,56**	**0,40**	**34,8%**
1) Lisków (ul. Blizińskiego, ul. Szewczyka)	1,67	2,18	0,51	30,5%
a) ul. Blizińskiego	*0,00*	*2,46*	*2,46*	*0,0%*
b) ul. Szewczyka	*6,75*	*1,35*	*-5,40*	*-80,0%*
2) Zakrzyn	1,01	1,28	0,28	27,6%
3) Zakrzyn-Kolonia	0,78	2,56	1,78	228,2%
4) Trzebienie	0,36	0,72	0,36	97,8%
5) Annopol	1,00	0,00	-1,00	-100,0%
Gmina Lisków	**1,20**	**1,19**	**0,00**	**-0,2%**
Obszar gminy (bez OR)	1,21	1,05	-0,17	-13,7%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Lisków wg stanu na 31.12.2016 i 31.12.2023

Tabela 17. Wskaźnik liczby wymeldowań na obszarze rewitalizacji w latach 2016-2023

Jednostka	Liczba wymeldowań na 100 mieszkańców (2016)	Liczba wymeldowań na 100 mieszkańców (2023)	Różnica 2016-2023	Dynamika 2016-2023
Obszar rewitalizacji	**1,48**	**1,08**	**-0,39**	**-26,6%**
1) Lisków (ul. Blizińskiego, ul. Szewczyka)	2,13	1,85	-0,28	-13,3%
a) ul. Blizińskiego	*2,42*	*1,34*	*-1,08*	*-44,8%*
b) ul. Szewczyka	*1,23*	*3,38*	*2,15*	*175,3%*
2) Zakrzyn	0,75	0,51	-0,24	-32,0%
3) Zakrzyn-Kolonia	0,00	0,00	0,00	0,0%
4) Trzebienie	1,45	0,00	-1,45	-100,0%
5) Annopol	2,00	3,09	1,09	54,6%
Gmina Lisków	**1,55**	**0,84**	**-0,71**	**-45,7%**
Obszar gminy (bez OR)	1,58	0,74	-0,84	-53,0%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Lisków wg stanu na 31.12.2016 i 31.12.2023

Obszar rewitalizacji boryka się z niekorzystnymi trendami demograficznymi, takimi jak starzenie się populacji, depopulacja oraz wysokie wskaźniki zgonów i odpływu mieszkańców. Konieczne są kompleksowe działania w zakresie poprawy warunków życia, wsparcia rodzin oraz rozwoju infrastruktury, aby zahamować te negatywne procesy i przyciągnąć nowych mieszkańców.

Kolejnym negatywnym zjawiskiem zbadanym na obszarze rewitalizacji był **problem bezrobocia.** W latach 2016-2023 liczba bezrobotnych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym zmniejszyła się zarówno w całej gminie Lisków (o 10,6%), jak i na obszarze rewitalizacji (o 12,5%). Jednak obszar rewitalizacji charakteryzuje się wyższym wskaźnikiem liczby osób bezrobotnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym (2,60) niż pozostała część gminy Lisków (2,06). W lepszej sytuacji znajduje się podobszar rewitalizacji Lisków (0,90) i Zakrzyn (0,90), a w zdecydowanie trudniejszej Annopol (7,84), Trzebienie (5,88) i Zakrzyn-Kolonia (4,88), co wskazuje na konieczność intensyfikacji działań aktywizacyjnych. Ważne jest wspieranie rozwoju przedsiębiorczości na obszarze rewitalizacji, aby tworzyć nowe miejsca pracy. Inwestowanie w edukację i szkolenia mieszkańców obszaru rewitalizacji może zwiększyć ich szanse na znalezienie zatrudnienia. Należy regularnie monitorować sytuację na rynku pracy na obszarze rewitalizacji, aby móc na bieżąco reagować na zmiany i dostosowywać działania do aktualnych potrzeb.

Tabela 18. Liczba osób bezrobotnych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym na obszarze rewitalizacji w latach 2016-2023

Jednostka	Liczba bezrobotnych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym (2016)	Liczba bezrobotnych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym (2023)	Różnica 2016-2023	Dynamika 2016-2023
Obszar rewitalizacji	**2,97**	**2,60**	**-0,37**	**-12,5%**
1) Lisków (ul. Blizińskiego, ul. Szewczyka)	3,12	0,90	-2,22	-71,3%
a) ul. Blizińskiego	*3,18*	*1,26*	*-1,92*	*-60,4%*
b) ul. Szewczyka	*2,94*	*0,00*	*-2,94*	*-100,0%*
2) Zakrzyn	3,45	0,90	-2,55	-74,0%
3) Zakrzyn-Kolonia	0,00	4,48	4,48	0,0%
4) Trzebienie	3,09	5,88	2,80	90,6%
5) Annopol	3,39	7,84	4,45	131,4%
Gmina Lisków	**2,31**	**2,06**	**-0,24**	**-10,6%**
Obszar gminy (bez OR)	2,05	1,85	-0,20	-9,8%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Kaliszu

Tabela 19. Liczba osób bezrobotnych na obszarze rewitalizacji w latach 2016-2023

Jednostka	Bezrobotni (2016)	Bezrobotni (2023)	Różnica 2016-2023	Dynamika 2016-2023
Obszar rewitalizacji	**27**	**22**	**-5**	**-18,5%**
1) Lisków (ul. Blizińskiego, ul. Szewczyka)	12	3	-9	-75,0%
a) ul. Blizińskiego	*9*	*3*	*-6*	*-66,7%*
b) ul. Szewczyka	*3*	*0*	*-3*	*-100,0%*
2) Zakrzyn	8	2	-6	-75,0%
3) Zakrzyn-Kolonia	0	3	3	0,0%
4) Trzebienie	5	10	5	100,0%
5) Annopol	2	4	2	100,0%
Gmina Lisków	**75**	**61**	**-14**	**-18,7%**
Obszar gminy (bez OR)	48	39	-9	-18,8%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Kaliszu

W celu oceny sytuacji materialnej przeanalizowano **wskaźnik liczby osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej** w przeliczeniu na 100 mieszkańców. Na obszarze rewitalizacji wynosi on 4,26 i jest znacznie wyższy niż na pozostałym obszarze gminy (1,68). Sytuacja kryzysowa występuje zwłaszcza na podobszarach rewitalizacji: Annopol (17,53), Trzebienie (9,71), Zakrzyn (3,33) i Zakrzyn-Kolonia (2,56). Sytuacja na podobszarze Lisków w badanym aspekcie jest lepsza niż w pozostałej części gminy (0,50). Wysoki wskaźnik liczby osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej na obszarze rewitalizacji wskazuje na pogłębione problemy materialne. Sytuacja ta wymaga działań aktywizujących lokalną społeczność. Kluczowe jest zwiększenie dostępności usług społecznych i pomocy rodzinom zagrożonym ubóstwem. Poprawa infrastruktury może dodatkowo ograniczyć zjawisko wykluczenia społecznego i przyczynić się do poprawy sytuacji materialnej mieszkańców.

Tabela 20. Osoby korzystające z zasiłków pomocy społecznej na obszarze rewitalizacji w 2023 roku

Jednostka	Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej na 100 mieszkańców	Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej na 100 mieszkańców
Obszar rewitalizacji	**63**	**4,26**
1) Lisków (ul. Blizińskiego, ul. Szewczyka)	3	0,50
a) ul. Blizińskiego	*2*	*0,45*
b) ul. Szewczyka	*1*	*0,68*
2) Zakrzyn	13	3,33
3) Zakrzyn-Kolonia	3	2,56
4) Trzebienie	27	9,71
5) Annopol	17	17,53
Gmina Lisków	**124**	**2,43**
Obszar gminy (bez OR)	61	1,68

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Liskowie

Podczas analizy sfery społecznej zbadano **poziom bezpieczeństwa i występowanie patologii społecznych.** Obszar rewitalizacji charakteryzuje się wyraźnie wyższym poziomem zagrożenia bezpieczeństwa i patologii społecznych w porównaniu do reszty gminy, co potwierdzają zwiększone wskaźniki liczby interwencji policyjnych (8,19 vs 3,47 na pozostałym obszarze gminy), wykroczeń (2,30 vs 0,44 na pozostałym obszarze gminy) i wystawionych Niebieskich Kart (0,41 vs 0,28 na pozostałym obszarze gminy). Za wysoki poziom zagrożenia bezpieczeństwa odpowiada przede wszystkim podobszar rewitalizacji Lisków, gdzie w 2023 roku zgłoszono 41% wszystkich interwencji oraz 48% wykroczeń w gminie. Ponadto co czwarta wystawiona w gminie Niebieska Karta pochodzi z tego obszaru. Wskazuje to na potrzebę intensyfikacji działań prewencyjnych oraz wsparcie dla rodzin zagrożonych przemocą i marginalizacją społeczną. Konieczna jest także współpraca instytucji pomocowych i lokalnej społeczności w celu poprawy bezpieczeństwa oraz ograniczenia negatywnych zjawisk społecznych.

Tabela 21. Liczba interwencji policyjnych, wykroczeń i Niebieskich Kart na obszarze rewitalizacji w 2023 roku

Jednostka	Liczba wykroczeń	Liczba wykroczeń na 100 mieszkańców	Liczba wystawionych Niebieskich Kart	Liczba wystawionych Niebieskich Kart na 100 mieszkańców	Liczba zgłoszonych interwencji policyjnych	Liczba zgłoszonych interwencji policyjnych na 100 mieszkańców
Obszar rewitalizacji	**34**	**2,30**	**6**	**0,41**	**121**	**8,19**
1) Lisków (ul. Blizińskiego, ul. Szewczyka)	24	4,03	4	0,67	101	16,95
a) ul. Blizińskiego	*24*	*5,36*	*2*	*0,45*	*65*	*14,51*
b) ul. Szewczyka	*0*	*0,00*	*2*	*1,35*	*36*	*24,32*
2) Zakrzyn	10	2,56	1	0,26	5	1,28
3) Zakrzyn-Kolonia	0	0,00	1	0,85	5	4,27
4) Trzebienie	0	0,00	0	0,00	4	1,44
5) Annopol	0	0,00	0	0,00	6	6,19
Gmina Lisków	**50**	**0,98**	**16**	**0,31**	**247**	**4,83**
Obszar gminy (bez OR)	16	0,44	10	0,28	126	3,47

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Liskowie i Posterunku Policji w Liskowie

Ważnym aspektem dla poziomu bezpieczeństwa publicznego jest także zapewnienie porządku publicznego i ochrony przeciwpożarowej. Na obszarze rewitalizacji ma siedzibę Posterunek Policji w Liskowie oraz działają 3 z 7 gminnych ochotniczych straży pożarnych (Ochotnicza Straż Pożarna w Liskowie, włączona do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego, Ochotnicza Straż Pożarna w Zakrzynie, Ochotnicza Straż Pożarna Trzebienie).

W diagnozie zbadano występowanie na danym obszarze podstawowej infrastruktury społecznej oraz organizacji pozarządowych i społecznych.

Ze względu na fakt, że podobszar rewitalizacji Lisków pełni funkcję siedziby gminy wiejskiej Lisków, na ul. Ks. Wacława Blizińskiego znajdują się takie instytucje publiczne i podmioty sektora użyteczności publicznej jak: Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Biblioteka Publiczna, Gminny Ośrodek Kultury, Szkoła Podstawowa im. Józefa Wybickiego, Publiczne Przedszkole Sióstr Służebniczek NMP, Publiczny Żłobek, Oddział Banku Spółdzielczego Ziemi Kaliskiej, Dom Dziecka, Dom Pomocy Społecznej, Zakład Rehabilitacji Leczniczej w Liskowie prowadzony przez Gminne Towarzystwo Dzieci i Osób Niepełnosprawnych w Liskowie. Na podobszarze rewitalizacji Zakrzyn znajduje się z kolei Szkoła Podstawowa. Mieszkańcy obszaru rewitalizacji mają również dostęp do instytucji zlokalizowanych na terenie gminy, poza obszarem rewitalizacji, takich jak Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Liskowie, Podstacja Pogotowia Ratunkowego w Liskowie, Środowiskowy Dom Pomocy Społecznej w Liskowie, Zakład Aktywności Zawodowej „SWOBODA", prywatny Dom Seniora „Bursztynowe Zacisze" prowadzony przez „Fundację z Godnością" z Kalisza, Zespół Szkół w Liskowie (Liceum Ogólnokształcące, Technikum im. ks. W. Blizińskiego, Szkoła

Branżowa I stopnia, Szkoły dla dorosłych). Na terenie gminy Lisków działają ponadto gabinety stomatologiczne, apteki i gabinety weterynaryjne.

Na obszarze rewitalizacji (ul. Ks. Wacława Blizińskiego) znajduje się ponadto Hala sportowo – widowiskowa w Liskowie oraz kompleks sportowy Moje Boisko Orlik 2012 wraz z placem zabaw i siłownią zewnętrzną.

Na obszarze rewitalizacji działają również organizacje pozarządowe i społeczne. Na podobszarze Lisków (ul. Blizińskiego) są to: Koło Gospodyń Wiejskich, Gminne Towarzystwo Dzieci i Osób Niepełnosprawnych w Liskowie, Orkiestra Dęta OSP w Liskowie wraz z mażoretkami „Ekspresja", Uniwersytet Trzeciego Wieku, Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów - Koło w Liskowie, Stowarzyszenie Towarzystwo Sportowe Liskowiak, Polski Komitet Pomocy Społecznej – Koło Gminne Lisków, Stowarzyszenie Regionalna Grupa Historyczna Schondorf. Z kolei na podobszarze rewitalizacji Trzebienie funkcjonuje Koło Gospodyń Wiejskich, a na podobszarze rewitalizacji Zakrzyn funkcjonuje Koło Gospodyń Wiejskich „Czerwone Maki".

Ponadto mieszkańcy obszaru rewitalizacji mogą korzystać z oferty innych organizacji zlokalizowanych na terenie gminy, takich jak: Szkolny Związek Sportowy „Powiat Kalisz", Stowarzyszenie „Działamy Razem" w Pyczku, „Aktywni Rodzice" w Strzałkowie, „Aktywni dla Małgowa", Stowarzyszenie Mieszkańców Wsi Nadzież.

Obecność instytucji i podmiotów publicznych, a także organizacji pozarządowych stanowi potencjał obszaru rewitalizacji.

2.2.2 Sfera gospodarcza

W ramach analizy sfery gospodarczej zbadano problemy z zakresu klimatu aktywności gospodarczej. W tym celu wykorzystano między innymi wskaźniki: Liczba podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON, Liczba zawieszonych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON i Liczba wykreślonych podmiotów gospodarczych z rejestru REGON.

Na koniec 2023 roku na obszarze rewitalizacji działało 66 przedsiębiorstw, co stanowiło 30,6% wszystkich podmiotów gospodarczych w gminie Lisków. 33 firmy zarejestrowane były na ul. Blizińskiego, a 4 na ul. Szewczyka, co sprawia, że podobszar rewitalizacji Lisków skupia więcej podmiotów niż pozostałe podobszary (Lisków – 56,1%, Zakrzyn i Zakrzyn-Kolonia – 33,3%; Trzebienie – 7,6% i Annopol – 3,0%).

W 2023 roku na obszarze rewitalizacji wykreślono 74 podmioty gospodarcze z rejestru REGON, spośród 201 z terenu całej gminy, co stanowiło 36,8%. Na podobszarze rewitalizacji Lisków wykreślono więcej podmiotów w porównaniu z innymi podobszarami (Lisków – 55,4%, Zakrzyn i Zakrzyn-Kolonia – 33,8%; Trzebienie – 8,1% i Annopol – 2,7%).

Przeprowadzona analiza pozwoliła na identyfikację sytuacji kryzysowej w postaci niższego od średniej w gminie (4,23) wskaźnika liczby podmiotów gospodarczych w podobszarze rewitalizacji Trzebienie (1,80), Annopol (2,06) i Zakrzyn (4,10). Warto również zwrócić uwagę na niską wartość wskaźnika na ul. Szewczyka (2,70) zawierającej się w podobszarze rewitalizacji Lisków.

Natomiast podobszar rewitalizacji Lisków (6,88) i Zakrzyn (5,38) charakteryzują się wyższym wskaźnikiem liczby wykreślonych podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 100 mieszkańców niż średnia wartość dla gminy (3,93).

Tabela 22. Podmioty gospodarcze ogółem, zawieszone i wykreślone na obszarze rewitalizacji w 2023 roku

Jednostka	Liczba podmiotów gospodarczych			Liczba podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 100 mieszkańców		
	ogółem	zawieszone	wykreślone	ogółem	zawieszone	wykreślone
Obszar rewitalizacji	**66**	**11**	**74**	**4,47**	**0,74**	**5,01**
1) Lisków (ul. Blizińskiego, ul. Szewczyka)	37	8	41	6,21	1,34	6,88
a) ul. Blizińskiego	*33*	*8*	*32*	*7,37*	*1,79*	*7,14*
b) ul. Szewczyka	*4*	*0*	*9*	*2,70*	*0,00*	*6,08*
2) Zakrzyn	16	2	21	4,10	0,51	5,38
3) Zakrzyn-Kolonia	6	0	4	5,13	0,00	3,42
4) Trzebienie	5	1	6	1,80	0,36	2,16
5) Annopol	2	0	2	2,06	0,00	2,06
Gmina Lisków	**216**	**51**	**201**	**4,23**	**1,00**	**3,93**
Obszar gminy (bez OR)	150	40	127	4,13	1,10	3,50

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Poznaniu wg stanu na 31.12.2023

W kontekście problemów sfery gospodarczej konieczne będzie pobudzenie lokalnej przedsiębiorczości poprzez odpowiednie wsparcie małych i średnich przedsiębiorstw i tworzenie przez samorząd atrakcyjnych warunków do prowadzenia działalności gospodarczej. Niemniej ważne będzie również przygotowanie odpowiednich kadr, które byłyby w stanie zasilić lokalny rynek pracy. W tym celu konieczne jest budowanie świadomości zawodowej już u uczniów szkół podstawowych oraz stworzenie warunków osobom dorosłych do podniesienia umiejętności i kwalifikacji, które będą pomocne w podjęciu pracy na lokalnym rynku pracy. W celu pozyskania klientów, potencjalnych odbiorców usług, konieczne będą inwestycje w infrastrukturę, służące poprawie estetyki przestrzeni publicznych i terenów zielonych, które będą zachęcały do spędzania czasu na obszarze rewitalizacji, zarówno jej mieszkańców, jak i turystów.

Potencjałem obszaru rewitalizacji w sferze gospodarczej jest obecność kilku większych podmiotów, będących potencjalnym miejscem zatrudnienia dla mieszkańców obszaru rewitalizacji.

- Urząd Gminy (ul. ks. Wacława Blizińskiego 56, Lisków),
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej (ul. ks. Wacława Blizińskiego 56, Lisków),
- Gminny Ośrodek Kultury (ul. ks. Wacława Blizińskiego 42a, Lisków),
- Gminna Biblioteka Publiczna (ul. ks. Wacława Blizińskiego 42a, Lisków),
- Hala Widowiskowo-Sportowa (ul. ks. Wacława Blizińskiego 42b, Lisków),
- Dom Dziecka (ul. ks. Wacława Blizińskiego 96, Lisków),
- Dom Pomocy Społecznej (ul. ks. Wacława Blizińskiego 96, Lisków),
- Bank Spółdzielczy Ziemi Kaliskiej, oddział w Liskowie (ul. ks. Wacława Blizińskiego 42, Lisków),
- Urząd Pocztowy Poczty Polskiej (ul. ks. Wacława Blizińskiego 79a, Lisków),
- Zakład Rehabilitacji Leczniczej (ul. ks. Wacława Blizińskiego 42b, Lisków),
- Podstacja Pogotowia Ratunkowego (ul. ks. Wacława Blizińskiego 56, Lisków),
- Posterunek Policji (ul. ks. Wacława Blizińskiego 43, Lisków),
- Przedszkole Sióstr Służebniczek NMP (ul. ks. Wacława Blizińskiego 50a, Lisków),
- Szkoła Podstawowa im. Józefa Wybickiego w Liskowie (ul. ks. Wacława Blizińskiego 44a, Lisków),
- Szkoła Podstawowa w Zakrzynie (Zakrzyn-Baranek 1),
- Restauracja Złota Renata (ul. ks. Wacława Blizińskiego 11, Lisków),
- „MALSPAW" Sp. z o.o. – produkcja pojemników metalowych i siatkowych (ul. Szewczyka 35a, Lisków),
- Handel wielobranżowy – Katarzyna i Sławomir Michalak (ul. ks. Wacława Blizińskiego 79A).

Ponadto na terenie gminy, poza obszarem rewitalizacji zlokalizowane są przedsiębiorstwa, stanowiące potencjalne miejsca zatrudnienia dla mieszkańców obszaru rewitalizacji, takie jak: MCKEEN-BEEF Sp. z o.o. – centrala; zakład uboju i rozbioru (ul. Spółdzielców 13, w sąsiedztwie ul. Szewczyka); Wintact Sp. z o.o. – producent okien i drzwi (ul. Słoneczna 19, Lisków); EDAL II Sp. z o.o. – konfekcjonowanie przypraw, bakalii oraz produkcja herbat i koncentratów spożywczych (Żychów 41), „JAG" PPH Sp. z o.o. – producent pianek poliuretanowych (ul. Słoneczna 6, Lisków), Kowalstwo Artystyczne Hulak (ul. Twórców Liskowa 5, Lisków).

Ważną rolę w aktywizacji zawodowej mieszkańców z niepełnosprawnościami, również z obszaru rewitalizacji, pełni Zakłada Aktywności Zawodowej „SWOBODA" (Swoboda 1). Obecnie z usług ZAZ korzysta 5 mieszkańców obszaru rewitalizacji (ul. Blizińskiego – 3 osoby, Zakrzyn-Kolonia – 1 osoba,

Annopol – 1 osoba), a pracownikami ZAZ jest 2 mieszkańców obszaru rewitalizacji (ul. Blizińskiego – 1 pracownik, Zakrzyn – 1 pracownik).

2.2.3 Sfera środowiskowa

Ochrona powietrza

Aktualne dane wskazują, że średnioroczna jakość powietrza w gminie Lisków jest na zadowalającym poziomie, z wartościami stężeń pyłów zawieszonych mieszczącymi się w dopuszczalnych normach. Niemniej w okresie zimowym negatywny wpływ na jakość powietrza ma emisja zanieczyszczeń z tzw. „kopciuchów", których na obszarze rewitalizacji jest aż 290. Najmniej korzystana sytuacja występuje w podobszarze rewitalizacji Annopol, w którym liczba tzw. „kopciuchów" w przeliczeniu na 100 mieszkańców wynosi 29,90 i jest znacznie wyższa od średniej dla gminy (20,92). Kontynuacja monitoringu oraz ewentualne działania proekologiczne mogą przyczynić się do dalszej poprawy stanu powietrza w gminie.

Tabela 23. Liczba tzw. „kopciuchów" na obszarze rewitalizacji w 2023 roku

Jednostka	Liczba tzw. kopciuchów	Liczba tzw. kopciuchów na 100 mieszkańców
Obszar rewitalizacji	**290**	**19,62**
1) Lisków (ul. Blizińskiego, ul. Szewczyka)	119	19,97
a) ul. Blizińskiego	*88*	*19,64*
b) ul. Szewczyka	*31*	*20,95*
2) Zakrzyn	71	18,21
3) Zakrzyn-Kolonia	23	19,66
4) Trzebienie	48	17,27
5) Annopol	29	29,90
Gmina Lisków	**1069**	**20,92**
Obszar gminy (bez OR)	779	*21,45*

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Lisków wg stanu na 31.12.2023

Odpady komunalne gromadzone w Gminie Lisków są zbierane i dostarczane przez wyspecjalizowane firmy do Zakładu Utylizacji „Orli Staw" w ramach Związku Komunalnego Gmin „Czyste Miasto Czysta Gmina", gdzie dalej są deponowane lub przetwarzane w sposób nowoczesny, ekonomiczny i ekologiczny. Na terenie Gminy Lisków w 2023 roku funkcjonował Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK), którego prowadzącym jest Wójt Gminy Lisków. Na obszarze rewitalizacji obserwuje się negatywne zjawiska w obszarze gospodarki odpadami. W 2024 roku z opłatami za odpady zalegały 72 nieruchomości zlokalizowane na obszarze rewitalizacji, co stanowiło aż 46,5% wszystkich nieruchomości z gminy objętych systemem. W porównaniu ze średnią dla pozostałego obszaru gminy, wszystkie podobszary rewitalizacji odnotowały wyższy wskaźnik liczby nieruchomości

zalegających z opłatami za odpady w przeliczeniu na 100 mieszkańców. Opisywana sytuacja może być przejawem niskiego poziomu świadomości ekologicznej mieszkańców obszaru rewitalizacji.

Tabela 24. Liczba nieruchomości zamieszkałych, objętych systemem, zalegających z opłatami za odpady na obszarze rewitalizacji w 2023 roku

Jednostka	Liczba nieruchomości zalegających z opłatami za odpady	Liczba nieruchomości zalegających z opłatami za odpady na 100 mieszkańców
Obszar rewitalizacji	**72**	**4,87**
1) Lisków (ul. Blizińskiego, ul. Szewczyka)	37	6,21
a) ul. Blizińskiego	*29*	*6,47*
b) ul. Szewczyka	*8*	*5,41*
2) Zakrzyn	15	3,85
3) Zakrzyn-Kolonia	4	3,42
4) Trzebienie	8	2,88
5) Annopol	8	8,25
Gmina Lisków	**155**	**3,03**
Obszar gminy (bez OR)	83	2,29

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Lisków wg stanu na 31.12.2023

Zanieczyszczenie azbestem

W ramach dalszej analizy środowiskowej zbadano także występowanie odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi, bądź stanu środowiska. W tym celu zbadano masę odpadów zawierających azbest pozostałych do unieszkodliwienia w przeliczeniu na 1 mieszkańca danego obszaru. Poniższa tabela przedstawia szczegółowe dane w tym zakresie.

Tabela 25. Masa odpadów zawierających azbest (kg) na obszarze rewitalizacji w 2023 roku

Jednostka	Masa odpadów zawierających azbest (kg)	Masa odpadów zawierających azbest (kg) na 100 mieszkańców
Obszar rewitalizacji	**516,327**	**34,93**
1) Lisków (ul. Blizińskiego, ul. Szewczyka)	81,703	13,71
a) ul. Blizińskiego	*58,916*	*13,15*
b) ul. Szewczyka	*22,787*	*15,40*
2) Zakrzyn	226,815	58,16
3) Zakrzyn-Kolonia	54,168	46,30
4) Trzebienie	89,889	32,33
5) Annopol	63,752	65,72
Gmina Lisków	**1569,45**	**30,71**
Obszar gminy (bez OR)	1053,12	29,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Lisków wg stanu na 31.12.2023

Masa odpadów zawierających azbest pozostałych do unieszkodliwienia na obszarze rewitalizacji wynosi 516,327 kg, co w przeliczeniu na 100 mieszkańców daje wartość 34,93 kg. Jest to wartość

wyższa od średniej dla gminy, wynoszącej 30,71 kg/na 100 osób. Występowanie tych materiałów powoduje szczególne zagrożenie dla zdrowia, gdy dojdzie do korozji lub uszkodzenia wyrobów zawierających azbest. Najczęściej były one wykorzystywane jako materiały budowalne np. płyty cementowo-azbestowe stosowane powszechnie jako pokrycia dachowe. Tego typu wyroby azbestowe są najbardziej powszechne na obszarze rewitalizacji. Dlatego wyzwaniem jest odpowiednio przygotowane usuwanie i unieszkodliwianie wyrobów zawierających azbest. W tym celu Gmina Lisków realizuje przedsięwzięcie pod nazwą „Usuwanie wyrobów zawierających azbest z obiektów budowlanych na terenie Gminy Lisków" dofinansowane ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Poznaniu.

Formy ochrony przyrody

Na terenie Gminy Lisków występują formy ochrony przyrody w rozumieniu ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2023 r. poz. 1336, z późn. zm.). Przy wschodniej granicy gminy położony jest fragment specjalnego obszaru ochrony siedlisk Natura 2000 – „Lipickie Mokradła" (kod: PLH100025). Obszar ten został wyznaczony zgodnie z dyrektywą siedliskową Unii Europejskiej i podlega szczególnej ochronie z uwagi na występowanie siedlisk przyrodniczych i gatunków objętych ochroną europejską. Ponadto, zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 10 ustawy o ochronie przyrody, do form ochrony przyrody zalicza się również ochronę gatunkową roślin, zwierząt i grzybów. Na terenie Gminy Lisków mogą występować chronione gatunki, których obecność należy uwzględnić przy realizacji inwestycji oraz planowaniu zagospodarowania przestrzennego. Z uwagi na powyższe, realizacja przedsięwzięć rewitalizacyjnych na obszarze Gminy Lisków powinna odbywać się z poszanowaniem obowiązujących przepisów w zakresie ochrony przyrody. W przypadku lokalizacji projektów w bezpośrednim sąsiedztwie obszaru Natura 2000, konieczne będzie indywidualne podejście uwzględniające potencjalny wpływ danego przedsięwzięcia na cele ochrony tego obszaru.

Zagrożenie powodzią

Na podstawie mapy zagrożenia powodziowego, sporządzonej przez Prezesa Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie, zawierającej granice zasięgu wód o prawdopodobieństwie wystąpienia p=1% (tj. średni raz na 100 lat) oraz p=10% (tj. raz na 10 lat) ustalono, że teren gminy Lisków znajduje się:

- poza obszarem szczególnego zagrożenia powodzią, w rozumieniu art. 16 ust.1 pkt 34) lit. a) ustawy Prawo wodne tj. poza obszarem, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat (p=1%),

- poza obszarem szczególnego zagrożenia powodzią, w rozumieniu art. 16 ust.1 pkt 34) lit. b) ustawy Prawo wodne tj. poza obszarem, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat (p=10%).

Na podstawie mapy zagrożenia powodziowego, sporządzonej przez Prezesa Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie, zawierającej również obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi raz na 500 lat (p=0,2%) oraz obszary narażone na zalanie w przypadku zniszczenia lub uszkodzenia wału przeciwpowodziowego ustalono, ze teren gminy Lisków znajduje się poza ww. obszarami. Cieki podstawowe, ze względu na swoje początkowe biegi na terenie gminy, nie stanowią zagrożenia powodziowego, które ogranicza się jedynie do podwyższonych stanów wód w ich dolinach.

W kontekście sytuacji środowiskowej na obszarze rewitalizacji można wyróżnić kilka kluczowych zagadnień wymagających uwagi. Jakość powietrza jest na ogół na zadowalającym poziomie, jednak w okresie zimowym odnotowuje się wzrost emisji zanieczyszczeń spowodowany funkcjonowaniem starych, nieefektywnych systemów grzewczych. Szczególnie trudna sytuacja występuje w podobszarze Annopol, gdzie wskaźnik liczby takich źródeł ciepła na 100 mieszkańców jest najwyższy. Działania na rzecz poprawy jakości powietrza powinny koncentrować się na dalszym monitoringu oraz stopniowej wymianie przestarzałych systemów grzewczych.

W zakresie gospodarki odpadami system odbioru i przetwarzania funkcjonuje prawidłowo, jednak na obszarze rewitalizacji odnotowuje się wysoki odsetek nieruchomości zalegających z opłatami za odpady. Problem ten jest bardziej nasilony niż w pozostałej części gminy, co wskazuje na konieczność podjęcia działań edukacyjnych i organizacyjnych w celu poprawy ściągalności należności i zwiększenia świadomości ekologicznej mieszkańców.

Kolejnym istotnym zagadnieniem jest obecność azbestu, którego ilość na obszarze rewitalizacji jest wyższa niż średnia dla gminy. Materiały zawierające azbest stanowią zagrożenie dla zdrowia, dlatego ich sukcesywne usuwanie powinno być kontynuowane i wspierane odpowiednimi programami dofinansowania.

Obszar przeznaczony do rewitalizacji oraz planowane w jego ramach „projekty punktowe" zlokalizowane są poza obszarami chronionymi na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. z 2024 r. poz. 1478 z późn. zm.). Teren nie jest zagrożony powodzią, brak ryzyka powodziowego oznacza, że w planowaniu przestrzennym można skupić się na działaniach związanych z poprawą warunków środowiskowych w innych aspektach, takich jak jakość powietrza, gospodarka odpadami i usuwanie substancji szkodliwych.

Rekomendowane działania na przyszłość powinny obejmować dalszy monitoring jakości powietrza i emisji zanieczyszczeń, wsparcie dla wymiany starych źródeł ogrzewania na bardziej ekologiczne, poprawę efektywności systemu gospodarki odpadami, edukację mieszkańców w zakresie ekologii oraz kontynuację programów usuwania materiałów zawierających azbest. Wdrażanie tych działań pozwoli na poprawę jakości środowiska i zwiększenie komfortu życia mieszkańców obszaru rewitalizacji.

2.2.4 Sfera przestrzenno-funkcjonalna i techniczna

Obszar rewitalizacji ma dość dobre położenie względem większych ośrodków miejskich, takich jak Łódź (90 km) i Poznań (140 km). Jednak położenie na styku dwóch województw, ma zarówno wady, jak i zalety. Od stolicy województwa wielkopolskiego, obszar rewitalizacji dzieli znacznie większa odległość niż od stolicy sąsiedniego województwa łódzkiego.

Transport i komunikacja

Pomimo braku głównych ogólnokrajowych szlaków komunikacyjnych na terenie gminy, ważnym atutem jest przecinająca Gminę Lisków na dwie części, droga wojewódzka DW 471, która jest najważniejszym szlakiem komunikacyjnym - „kręgosłupem" komunikacyjnym gminy. Niedaleko gmina ma także drogę wojewódzką DW 470, a nieco dalej drogi krajowe DK 25 i DK 83 i połączenie z autostradą A2. Wspólne inwestycje gminy i powiatu oraz samodzielne inwestycje drogowe Gminy Lisków istotnie poprawiły jakość dróg w ostatnich latach.

W celu oceny sfery przestrzenno-funkcjonalnej przeanalizowano dostępność przystanków i poziom bezpieczeństwa użytkowników ruchu. Wskaźnik liczby przystanków na 100 mieszkańców na obszarze rewitalizacji (1,69) jest wyższy niż na pozostałym obszarze gminy (1,02). Natomiast na podobszarze rewitalizacji Lisków występuje wyższe zagrożenie bezpieczeństwa użytkowników ruchu niż na pozostałym obszarze gminy, mierzone wskaźnikiem liczby wypadków i kolizji na 100 mieszkańców (0,34 na podobszarze rewitalizacji Lisków vs 0,17 na pozostałym obszarze gminy).

Tabela 26. Liczba przystanków oraz wypadków i kolizji na obszarze rewitalizacji w 2023 roku

Jednostka	Liczba przystanków	Liczba przystanków na 100 mieszkańców	Liczba wypadków i kolizji	Liczba wypadków i kolizji na 100 mieszkańców
Obszar rewitalizacji	**25**	**1,69**	**2**	**0,14**
1) Lisków (ul. Blizińskiego, ul. Szewczyka)	9	1,51	2	0,34
a) ul. Blizińskiego	*6*	*1,34*	*1*	*0,22*
b) ul. Szewczyka	*3*	*2,03*	*1*	*0,68*
2) Zakrzyn	6	1,54	0	0,00

3) Zakrzyn-Kolonia	2	1,71	0	0,00
4) Trzebienie	4	1,44	0	0,00
5) Annopol	4	4,12	0	0,00
Gmina Lisków	**62**	**1,21**	**8**	**0,16**
Obszar gminy (bez OR)	37	1,02	6	0,17

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Lisków i Posterunku Policji w Liskowie

Infrastruktura sportowo-rekreacyjna

W celu oceny jakości przestrzeni publicznej oraz dostępności infrastruktury rekreacyjnej w ramach sfery przestrzenno-funkcjonalnej zbadano występowanie na obszarze rewitalizacji boisk i placów zabaw, ponieważ obiekty te wpływają na jakość życia mieszkańców, sprzyjają aktywności fizycznej i integracji społecznej, a także świadczą o poziomie zagospodarowania przestrzeni oraz jej funkcjonalności. Z przeprowadzonej analizy wynika, że dostęp do placów zabaw i boisk sportowych w miejscu zamieszkania mają jedynie mieszkańcy podobszaru rewitalizacji Lisków, na ul. Blizińskiego oraz podobszaru rewitalizacji Zakrzyn. Oznacza to, że znaczna część mieszkańców obszaru rewitalizacji nie ma bezpośredniego dostępu do infrastruktury rekreacyjnej w swoim miejscu zamieszkania, co może ograniczać ich możliwości spędzania czasu na świeżym powietrzu oraz wpływać na poziom aktywności fizycznej, szczególnie wśród dzieci i młodzieży.

Wymaga to podjęcia działań mających na celu zwiększenie dostępności infrastruktury sportowo-rekreacyjnej dla mieszkańców obszaru rewitalizacji, co przyczyni się do poprawy jakości życia mieszkańców oraz wzmocnienia funkcji społecznych i rekreacyjnych obszaru rewitalizacji.

Tabela 27. Place zabaw i boiska sportowe na obszarze rewitalizacji w 2023 roku

Jednostka	Place zabaw	Boiska sportowe
1a) ul. Blizińskiego	Tak	Tak
1b) ul. Szewczyka	Nie	Nie
2) Zakrzyn	Tak	Tak
3) Zakrzyn-Kolonia	Nie	Nie
4) Trzebienie	Nie	Nie
5) Annopol	Nie	Nie

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Lisków

Sieć wodociągowa i kanalizacyjna

Gmina Lisków jest w 100% zwodociągowana, ale nie jest w całości pokryta siecią kanalizacyjną, której brakuje między innymi na podobszarze rewitalizacji Annopol, Trzebienie, Zakrzyn i Zakrzyn-Kolonia. Dostęp do sieci kanalizacyjnej posiadają mieszkańcy podobszaru rewitalizacji Lisków.

Tabela 28. Sieć wodociągowa i kanalizacyjna na obszarze rewitalizacji w 2023 roku

Jednostka	Sieć wodociągowa	Sieć kanalizacyjna
1a) ul. Blizińskiego	Tak	Tak
1b) ul. Szewczyka	Tak	Tak
2) Zakrzyn	Tak	Nie
3) Zakrzyn-Kolonia	Tak	Nie
4) Trzebienie	Tak	Nie
5) Annopol	Tak	Nie

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Lisków

Budynki i obiekty komunalne

Do pogłębionej diagnozy sfery technicznej posłużyły wskaźniki Liczby budynków komunalnych wybudowanych przed 1989 rokiem na 100 mieszkańców i Liczby zdegradowanych obiektów komunalnych na 100 mieszkańców. Analiza budynków komunalnych i zdegradowanych obiektów komunalnych na obszarze rewitalizacji wskazuje na ograniczoną skalę problemu, jednak występujące przypadki sugerują potrzebę podjęcia działań ukierunkowanych na poprawę jakości przestrzeni i warunków mieszkaniowych. Obecność jednego budynku komunalnego wybudowanego przed 1989 rokiem oraz jednego zdegradowanego obiektu komunalnego (w Trzebieniach) wskazuje, że działania rewitalizacyjne powinny koncentrować się przede wszystkim na modernizacji istniejącej infrastruktury oraz ewentualnym zagospodarowaniu zdegradowanej przestrzeni. Szczególnie istotne może być podjęcie działań w zakresie renowacji lub adaptacji zdegradowanego obiektu w Trzebieniach, aby poprawić estetykę otoczenia i funkcjonalność przestrzeni. W związku z tym, mimo że skala problemu nie jest duża, wskazane jest przeprowadzenie działań mających na celu monitoring stanu technicznego obiektów oraz wdrażanie inicjatyw wspierających ich modernizację. Działania te mogą obejmować zarówno remonty budynków, jak i inicjowanie projektów zagospodarowania przestrzeni, co przyczyni się do podniesienia jakości życia mieszkańców oraz poprawy wizerunku obszaru rewitalizacji.

Tabela 29. Liczba budynków komunalnych i zdegradowanych obiektów komunalnych na obszarze rewitalizacji w 2023 roku

Jednostka	Liczba budynków komunalnych wybudowanych przed 1989 rokiem	Liczba budynków komunalnych na 100 mieszkańców wybudowanych przed 1989 rokiem	Liczba zdegradowanych obiektów komunalnych	Liczba zdegradowanych obiektów komunalnych na 100 mieszkańców
Obszar rewitalizacji	**1**	**0,07**	**1**	**0,07**
1) Lisków (ul. Blizińskiego, ul. Szewczyka)	1	0,17	0	0,00
a) ul. Blizińskiego	*1*	*0,22*	*0*	*0,00*
b) ul. Szewczyka	*0*	*0,00*	*0*	*0,00*
2) Zakrzyn	0	0,00	0	0,00

3) Zakrzyn-Kolonia	0	0,00	0	0,00
4) Trzebienie	0	0,00	1	0,36
5) Annopol	0	0,00	0	0,00
Gmina Lisków	**4**	**0,08**	**3**	**0,06**
Obszar gminy (bez OR)	3	0,08	2	0,06

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Lisków

W celu zobrazowania występowania zjawisk problemowych w sferze technicznej dokonano również analizy danych związanych z liczbą obiektów zabytkowych w przeliczeniu na 100 mieszkańców. Na terenie Gminy Lisków znajduje się 65 zabytków, z czego aż 84,6% (55 obiektów) na obszarze rewitalizacji. Obszar rewitalizacji cechuje się wyższym wskaźnikiem liczby zabytków na 100 mieszkańców (3,72) od średniej dla pozostałego obszaru gminy (0,28). Wysoka liczba posiadanych obiektów zabytkowych może być interpretowana jako negatywne zjawisko z uwagi na brak środków na ochronę zabytków oraz ich pogarszający się stan. Jedne z najcenniejszych zabytków usytuowane są na ul. ks. Blizińskiego. Należą do nich między innymi kościół par. pw. Wszystkich Świętych, plebania, cmentarz kościelny, Dom Ludowy (Bank), szkoła rolnicza (Szkoła Podstawowa im. Józefa Wybickiego w Liskowie) i sierociniec (Dom Dziecka).

Tabela 30. Liczba zabytków na obszarze rewitalizacji w 2023 roku

Jednostka	Liczba zabytków	Liczba zabytków na 100 mieszkańców
Obszar rewitalizacji	**55**	**3,72**
1) Lisków (ul. Blizińskiego, ul. Szewczyka)	35	5,87
a) ul. Blizińskiego	*30*	*6,70*
b) ul. Szewczyka	*5*	*3,38*
2) Zakrzyn	14	3,59
3) Zakrzyn-Kolonia	0	0,00
4) Trzebienie	3	1,08
5) Annopol	3	3,09
Gmina Lisków	**65**	**1,27**
Obszar gminy (bez OR)	10	0,28

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Lisków

Powyższe dane potwierdzają, że obszar rewitalizacji jest miejscem kumulacji zjawisk kryzysowych w sferze przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej.

2.2.5 Obszar rewitalizacji Gminy Lisków – opinia mieszkańców

Wraz z rozpoczęciem etapu opracowania projektu „Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Lisków do 2030 roku", zbierano opinie od mieszkańców nt. dostrzeganych przez nich problemów i ich przyczyn. Celem tych działań było możliwie dokładne wytyczenie kierunku rewitalizacji, który jest odzwierciedleniem potrzeb mieszkańców i możliwe trafnie przeciwdziała zbadanym problemom.

W dniach od 21 lutego do 7 marca 2025 roku przeprowadzono badanie ankietowe na potrzeby opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji. Celem ankiety było zbadanie opinii mieszkańców Gminy Lisków na temat ich warunków i jakości życia oraz postrzegania problemów społecznych oraz perspektyw rewitalizacji Gminy Lisków. Ankieta została udostępniona w formie papierowej (dostępna w Urzędzie Gminy Lisków, Gminnym Ośrodku Kultury w Liskowie oraz poprzez rozdanie sołtysom), a także jako interaktywny formularz do wypełnienia i wysłania bez drukowania.

Cechą charakterystyczną ankiet było indywidualne, anonimowe wypełnienie, jednak ankietowani wypełniali metryczkę. W wyniku ankietyzacji zebrano 58 ankiet. Zdecydowaną większość (63,8%) ankietowanych stanowiły osoby między 25, a 54 rokiem życia. Jednak opinię wyraziły również osoby młodsze, poniżej 24 roku życia (8,6%) oraz osoby starsze, powyżej 55 roku życia (27,5%). Przeważającą część respondentów stanowiły kobiety (75,9%). Wśród ankietowanych znaleźli się mieszkańcy Gminy Lisków, w tym mieszkańcy obszaru rewitalizacji (65,5%).

W ramach prowadzonych badań ankietowych mieszkańcy oceniali jak silny, negatywny wpływ mają obserwowane zjawiska kryzysowe na jakość życia mieszkańców i/lub rozwój obszaru rewitalizacji. Poszczególne problemy w różnym stopniu dotykają wybrane podobszary rewitalizacji.

Wśród problemów, które w znacznym i umiarkowanym stopniu dotykają **Lisków, ul. Blizińskiego** wskazywano kolejno:

- Problemy demograficzne – 75,9%;
- Brak wsparcia dla rynku pracy i rozwoju kompetencji – 70,7%;
- Niski poziom przedsiębiorczości mieszkańców – 69,0%;
- Problemy środowiskowe i brak adaptacji do zmian klimatu – 69,0%;
- Brak integracji społecznej i wykluczenie społeczne – 67,2%;
- Brak zróżnicowanej oferty spędzania czasu wolnego dla wszystkich grup wiekowych – 62,1%;
- Przestępczość i niski poziom poczucia bezpieczeństwa – 60,3%;
- Zły stan techniczny infrastruktury – 60,3%;
- Niska jakość przestrzeni publicznej – 53,4%.

Wśród problemów, które w znacznym i umiarkowanym stopniu dotykają **Lisków, ul. Szewczyka** wskazywano kolejno:

- Niski poziom przedsiębiorczości mieszkańców – 75,9%;
- Problemy demograficzne – 72,4%;
- Brak integracji społecznej i wykluczenie społeczne – 70,7%;

- Brak wsparcia dla rynku pracy i rozwoju kompetencji – 70,7%;
- Problemy środowiskowe i brak adaptacji do zmian klimatu – 67,2%;
- Zły stan techniczny infrastruktury – 67,2%;
- Przestępczość i niski poziom poczucia bezpieczeństwa – 63,8%;
- Brak zróżnicowanej oferty spędzania czasu wolnego dla wszystkich grup wiekowych – 62,1%;
- Niska jakość przestrzeni publicznej – 62,1%.

Wśród problemów, które w znacznym i umiarkowanym stopniu dotykają **Trzebienie** wskazywano kolejno:

- Zły stan techniczny infrastruktury – 81,0%;
- Brak wsparcia dla rynku pracy i rozwoju kompetencji – 75,9%;
- Brak integracji społecznej i wykluczenie społeczne – 72,4%;
- Niski poziom przedsiębiorczości mieszkańców – 72,4%;
- Problemy demograficzne – 70,7%;
- Niska jakość przestrzeni publicznej – 70,7%;
- Problemy środowiskowe i brak adaptacji do zmian klimatu – 67,2%;
- Brak zróżnicowanej oferty spędzania czasu wolnego dla wszystkich grup wiekowych – 65,5%;
- Przestępczość i niski poziom poczucia bezpieczeństwa – 58,6%.

Wśród problemów, które w znacznym i umiarkowanym stopniu dotykają **Zakrzyn** wskazywano kolejno:

- Brak wsparcia dla rynku pracy i rozwoju kompetencji – 79,3%;
- Problemy demograficzne – 70,7%;
- Brak integracji społecznej i wykluczenie społeczne – 65,5%;
- Niski poziom przedsiębiorczości mieszkańców – 65,5%;
- Problemy środowiskowe i brak adaptacji do zmian klimatu – 65,5%;
- Brak zróżnicowanej oferty spędzania czasu wolnego dla wszystkich grup wiekowych – 62,1%;
- Niska jakość przestrzeni publicznej – 62,1%;
- Zły stan techniczny infrastruktury – 58,6%;
- Przestępczość i niski poziom poczucia bezpieczeństwa – 55,2%.

Wśród problemów, które w znacznym i umiarkowanym stopniu dotykają **Zakrzyn-Kolonię** wskazywano kolejno:

- Niski poziom przedsiębiorczości mieszkańców – 74,1%;

- Problemy demograficzne – 70,7%;
- Brak wsparcia dla rynku pracy i rozwoju kompetencji – 70,7%;
- Brak integracji społecznej i wykluczenie społeczne – 67,2%;
- Niska jakość przestrzeni publicznej – 63,8%;
- Zły stan techniczny infrastruktury – 62,1%;
- Przestępczość i niski poziom poczucia bezpieczeństwa – 60,3%;
- Problemy środowiskowe i brak adaptacji do zmian klimatu – 58,6%;
- Brak zróżnicowanej oferty spędzania czasu wolnego dla wszystkich grup wiekowych – 55,2%.

Wśród problemów, które w znacznym i umiarkowanym stopniu dotykają **Annopol** wskazywano kolejno:

- Problemy demograficzne – 79,3%;
- Niski poziom przedsiębiorczości mieszkańców – 79,3%;
- Brak wsparcia dla rynku pracy i rozwoju kompetencji – 77,6%;
- Niska jakość przestrzeni publicznej – 77,6%;
- Zły stan techniczny infrastruktury – 77,6%;
- Brak integracji społecznej i wykluczenie społeczne – 74,1%;
- Brak zróżnicowanej oferty spędzania czasu wolnego dla wszystkich grup wiekowych – 74,1%;
- Problemy środowiskowe i brak adaptacji do zmian klimatu – 67,2%;
- Przestępczość i niski poziom poczucia bezpieczeństwa – 62,1%.

Na poniższych wykresach zaprezentowano szczegółowy rozkład odpowiedzi w podziale na poszczególne podobszary rewitalizacji.

Wykres 1. Ocena stopnia negatywnego wpływu, na jakość życia mieszkańców i/lub rozwój obszaru rewitalizacji, problemów demograficznych (starzenie się społeczeństwa, odpływ młodych mieszkańców, niski poziom dzietności, depopulacja)

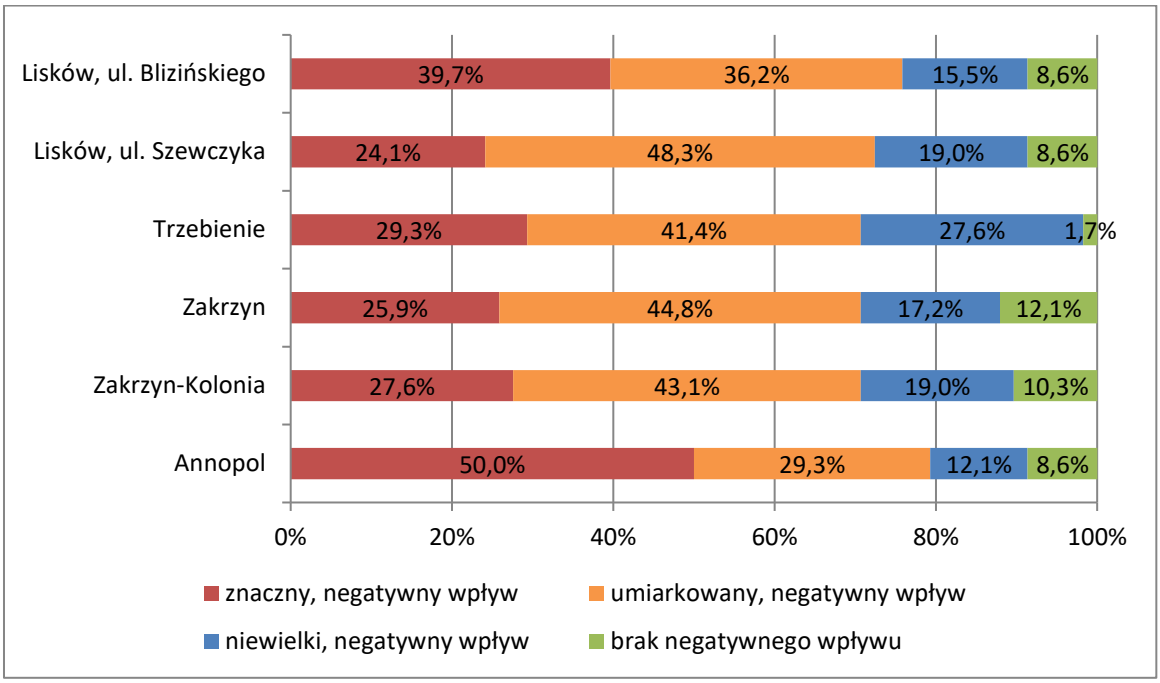

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego z mieszkańcami Gminy Lisków, 2025.

Wykres 2. Ocena stopnia negatywnego wpływu, na jakość życia mieszkańców i/lub rozwój obszaru rewitalizacji, problemu braku integracji społecznej i wykluczenia społecznego (izolacja osób starszych, samotnych, z niepełnosprawnościami, niski poziom aktywności obywatelskiej, brak współpracy między mieszkańcami)

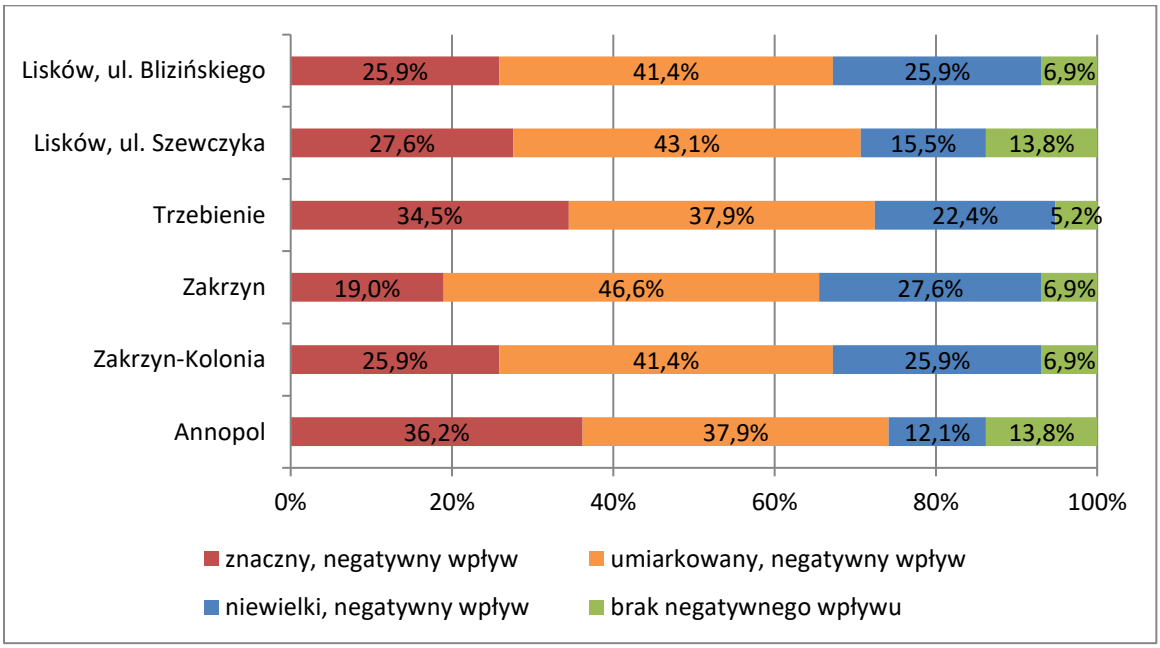

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego z mieszkańcami Gminy Lisków, 2025.

Wykres 3. Ocena stopnia negatywnego wpływu, na jakość życia mieszkańców i/lub rozwój obszaru rewitalizacji, przestępczości i problemu niskiego poczucia bezpieczeństwa (w tym przemoc domowa, wandalizm, kradzieże, brak monitoringu, niewystarczające oświetlenie przestrzeni publicznych)

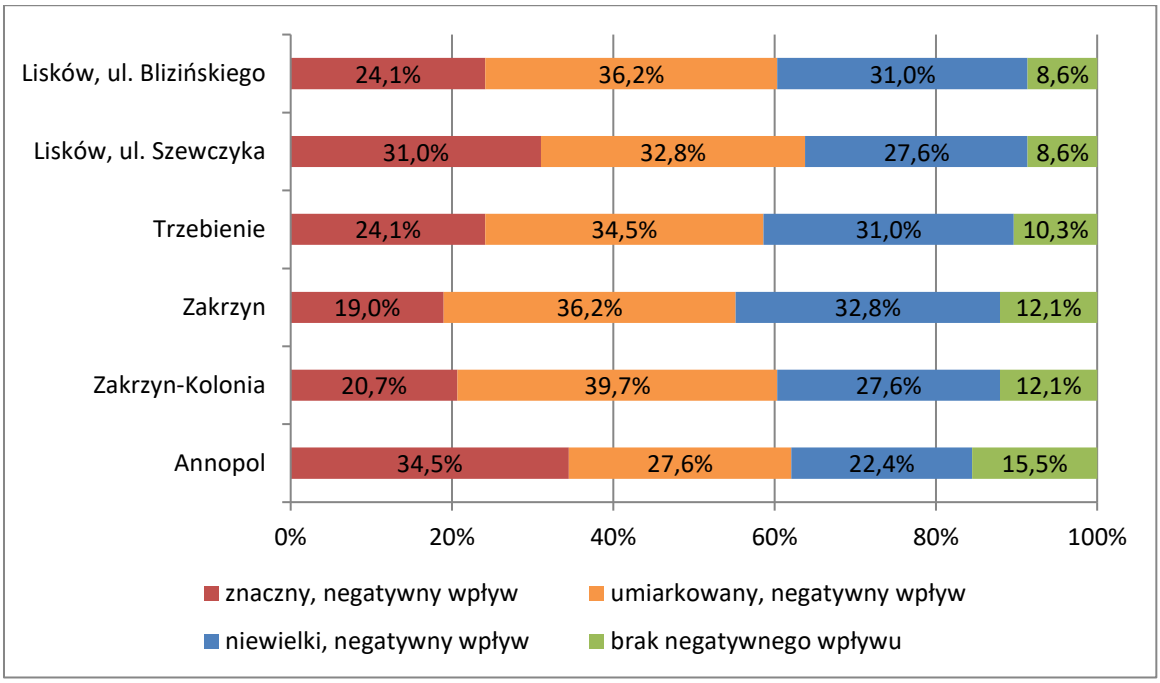

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego z mieszkańcami Gminy Lisków, 2025.

Wykres 4. Ocena stopnia negatywnego wpływu, na jakość życia mieszkańców i/lub rozwój obszaru rewitalizacji, problemu braku zróżnicowanej oferty spędzania czasu wolnego dla wszystkich grup wiekowych

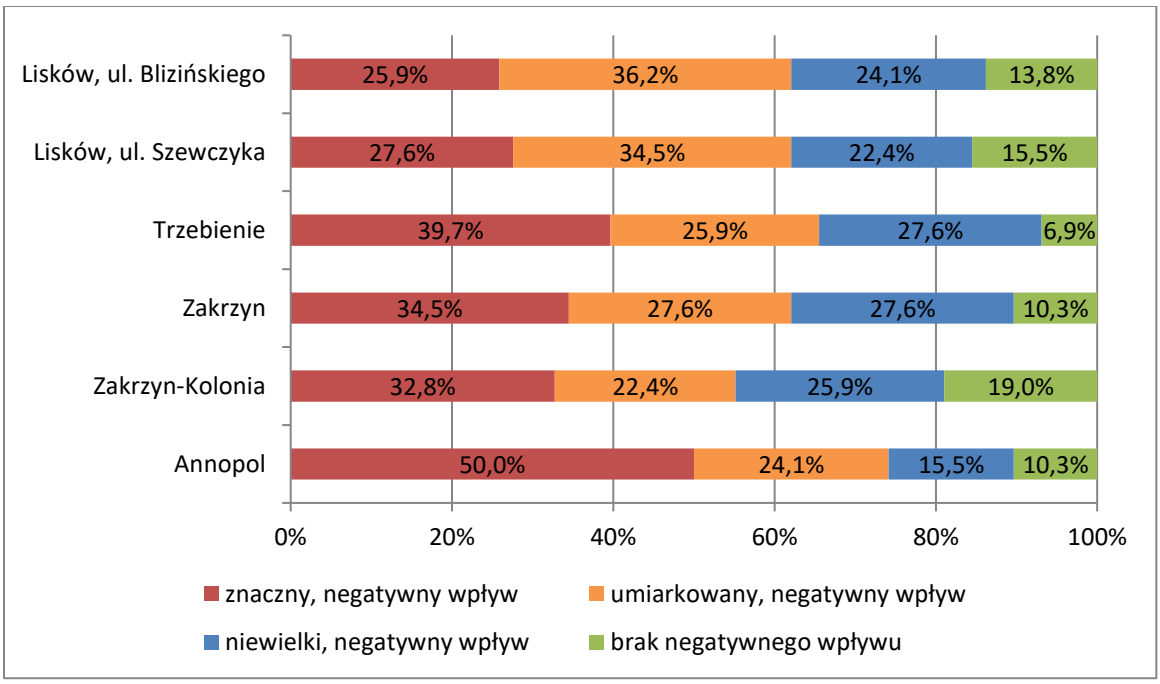

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego z mieszkańcami Gminy Lisków, 2025.

Wykres 5. Ocena stopnia negatywnego wpływu, na jakość życia mieszkańców i/lub rozwój obszaru rewitalizacji, problemu niskiego poziomu przedsiębiorczości mieszkańców

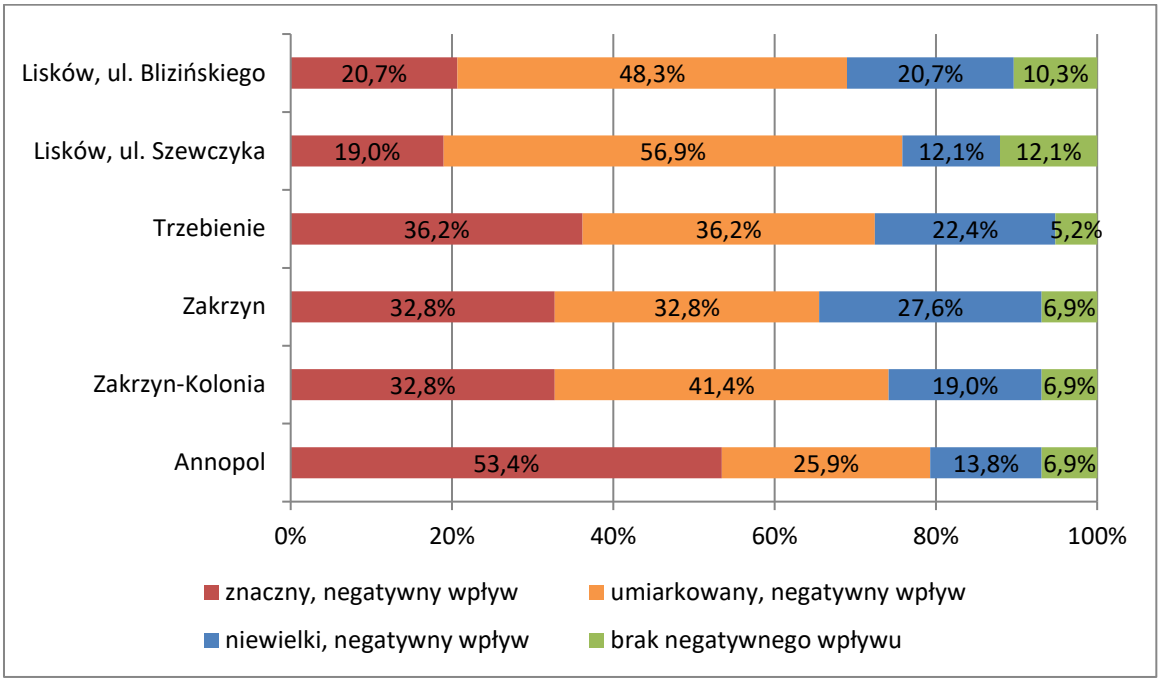

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego z mieszkańcami Gminy Lisków, 2025.

Wykres 6. Ocena stopnia negatywnego wpływu, na jakość życia mieszkańców i/lub rozwój obszaru rewitalizacji, problemu braku wsparcia dla rynku pracy i rozwoju kompetencji (niedopasowanie kwalifikacji mieszkańców do potrzeb rynku pracy, brak programów aktywizacyjnych, szkoleń zawodowych i doradztwa zawodowego, niski poziom edukacji zawodowej)

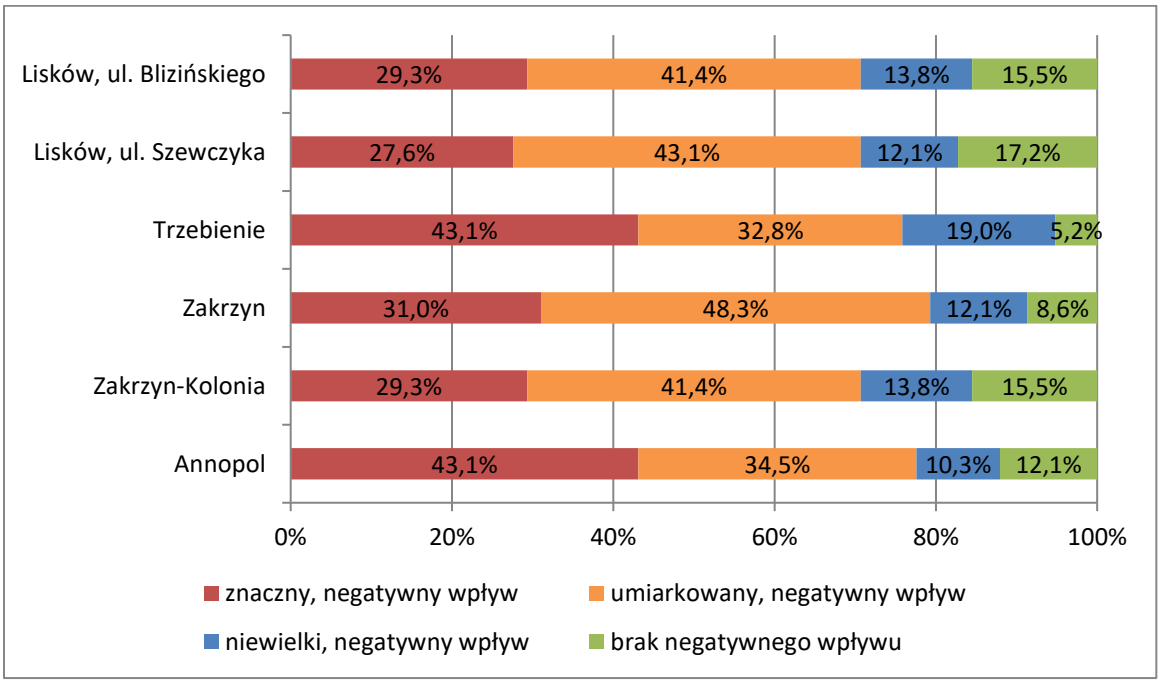

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego z mieszkańcami Gminy Lisków, 2025.

Wykres 7. Ocena stopnia negatywnego wpływu, na jakość życia mieszkańców i/lub rozwój obszaru rewitalizacji, problemu złego stanu technicznego infrastruktury (zaniedbane budynki, brak termomodernizacji budynków, uszkodzona lub zaniedbana infrastruktura komunikacyjna, problemy z kanalizacją, wodociągami czy siecią energetyczną)

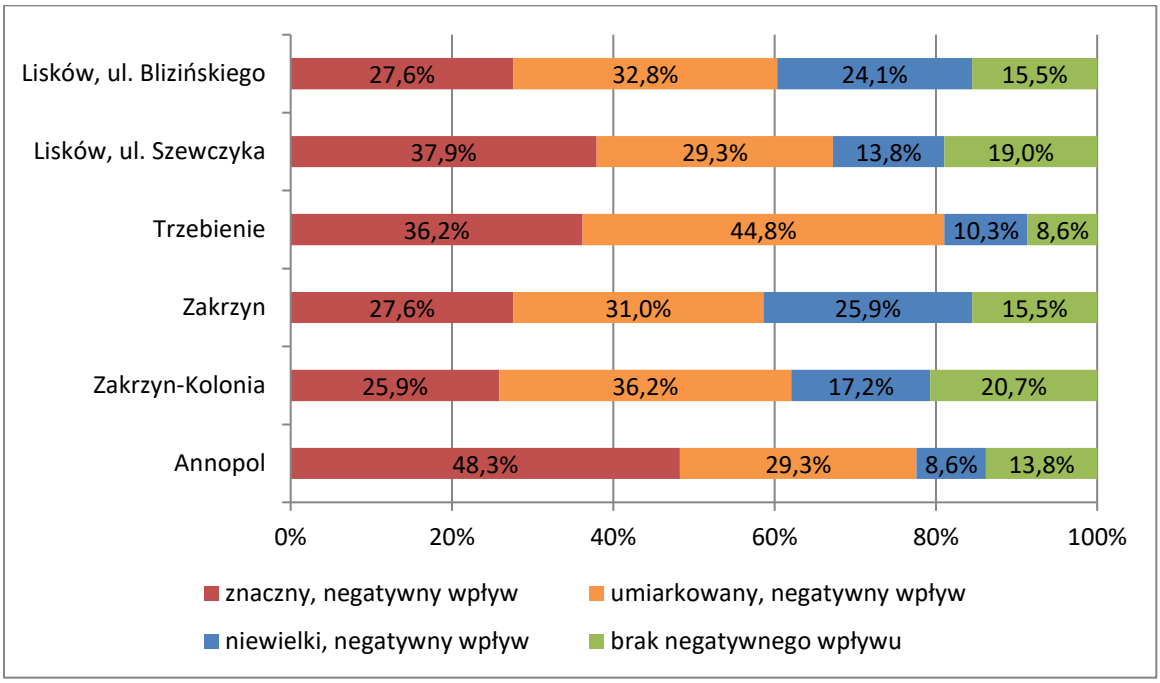

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego z mieszkańcami Gminy Lisków, 2025.

Wykres 8. Ocena stopnia negatywnego wpływu, na jakość życia mieszkańców i/lub rozwój obszaru rewitalizacji, problemu niskiej jakości przestrzeni publicznej (brak atrakcyjnych i zadbanych miejsc)

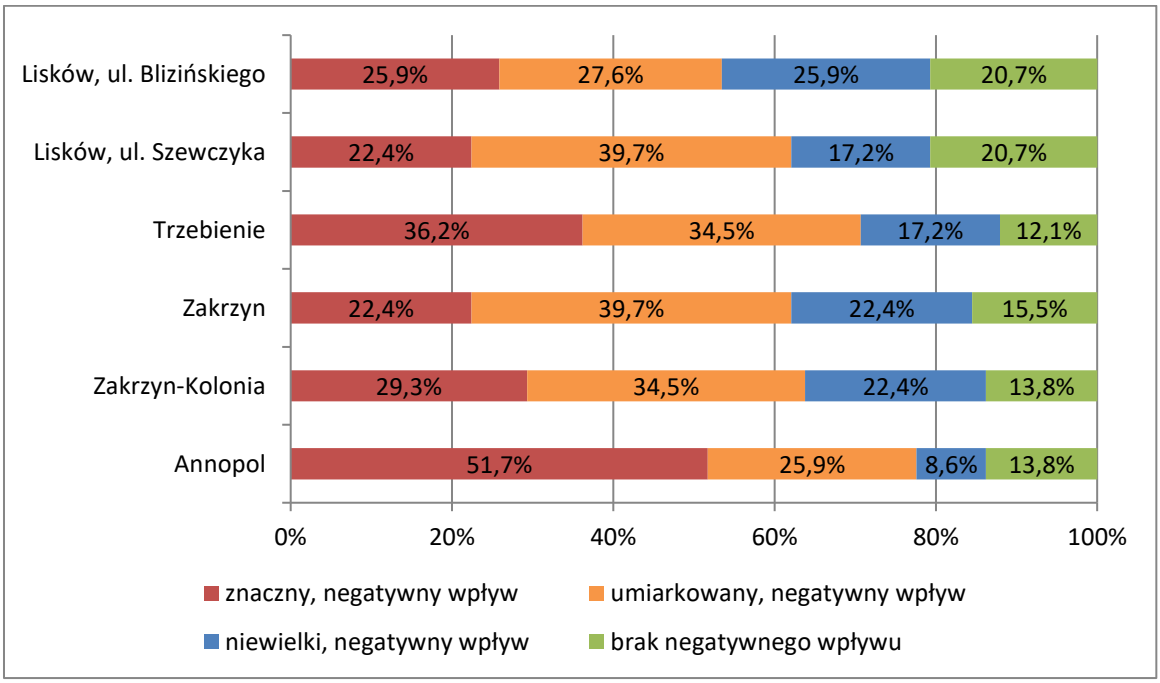

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego z mieszkańcami Gminy Lisków, 2025.

Wykres 9. Ocena stopnia negatywnego wpływu, na jakość życia mieszkańców i/lub rozwój obszaru rewitalizacji, problemów środowiskowych (np. zanieczyszczenie środowiska i powietrza, problemy z gospodarką odpadami, degradacja terenów zielonych, niska świadomość ekologiczna mieszkańców) i braku adaptacji do zmian klimatu (brak rozwiązań przeciwdziałających skutkom powodzi, suszy lub upałów, niedostateczna ilość zieleni miejskiej, zły stan rowów melioracyjnych i systemów odprowadzania wód opadowych)

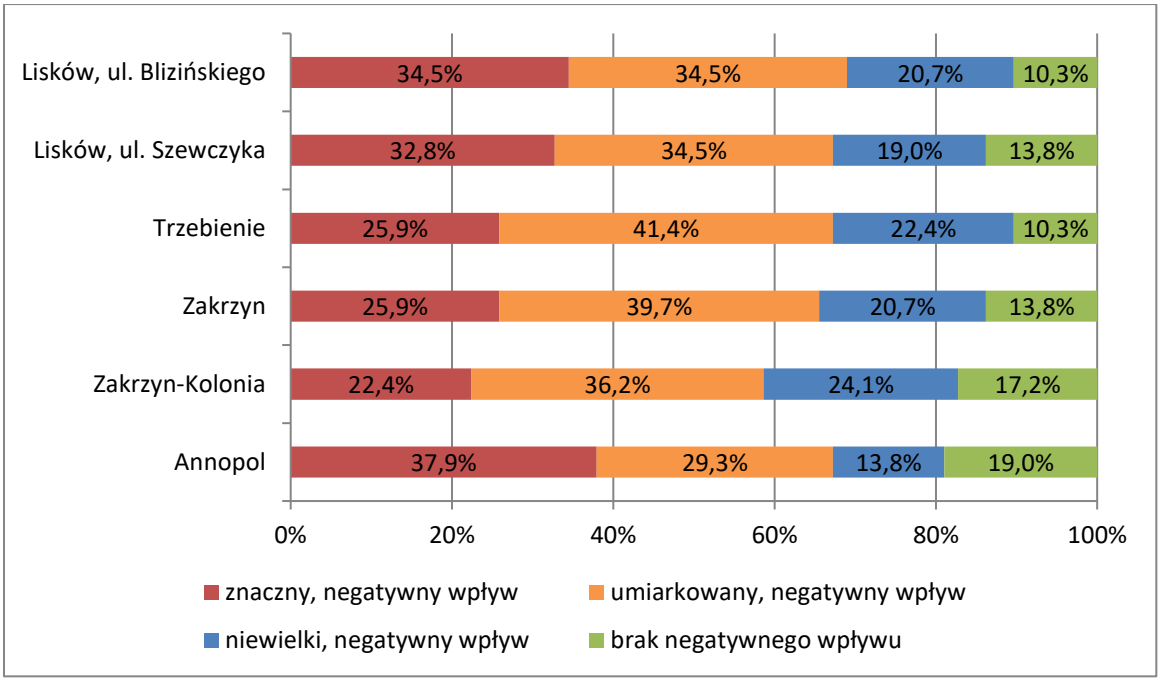

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego z mieszkańcami Gminy Lisków, 2025.

Poniżej przedstawiono kluczowe problemy, zidentyfikowane w ramach prowadzonych badań z interesariuszami obszaru rewitalizacji.

1. **Problemy demograficzne i niski poziom kapitału społecznego**. Mieszkańcy obszaru rewitalizacji wskazali na niekorzystne tendencje demograficzne, w tym starzenie się społeczeństwa oraz odpływ młodych mieszkańców. Zauważalny jest brak integracji społecznej oraz niskie zaangażowanie mieszkańców w działania na rzecz wspólnoty. Brak aktywności społecznej prowadzi do alienacji poszczególnych grup społecznych.
2. **Brak wsparcia dla rynku pracy i rozwoju kompetencji.** Mieszkańcy wskazali na ograniczone możliwości rozwoju zawodowego oraz brak lokalnych inicjatyw wspierających aktywizację zawodową. Brak programów podnoszenia kwalifikacji zawodowych oraz niedostateczna liczba miejsc pracy skutkują migracją zarobkową i spadkiem poziomu przedsiębiorczości mieszkańców.
3. **Niska jakość przestrzeni publicznej i degradacja infrastruktury**. Obszary rewitalizacji charakteryzują się złym stanem technicznym infrastruktury oraz niskim poziomem estetyki

przestrzeni publicznej. Mieszkańcy zwracali uwagę na konieczność modernizacji ulic, placów i budynków oraz stworzenia miejsc do aktywnego spędzania czasu wolnego.

4. **Brak oferty rekreacyjnej i integracyjnej.** Niska dostępność miejsc do spędzania wolnego czasu, szczególnie dla dzieci, seniorów i osób niepełnosprawnych, jest istotnym problemem obszarów rewitalizacji. Brak boisk, placów zabaw oraz miejsc rekreacyjnych wpływa negatywnie na jakość życia mieszkańców i ogranicza możliwości ich integracji.

W odpowiedzi na zidentyfikowane problemy mieszkańcy oczekują:

- Wzmocnienia integracji społecznej np. poprzez organizację inicjatyw wspólnotowych, wsparcie lokalnych stowarzyszeń i wdrożenie programów aktywizacyjnych dla mieszkańców;
- Rozwoju lokalnego rynku pracy np. poprzez wdrożenie programów szkoleniowych, zachęty dla przedsiębiorców oraz wsparcie dla młodych mieszkańców;
- Poprawy infrastruktury publicznej np. poprzez modernizację dróg, chodników, budynków komunalnych oraz stworzenie atrakcyjnych przestrzeni publicznych;
- Rozbudowy oferty rekreacyjnej np. poprzez budowę placów zabaw, boisk sportowych oraz miejsc spotkań społecznych;

Podjęcie powyższych działań pozwoli na skuteczną rewitalizację obszarów zdegradowanych i poprawę jakości życia mieszkańców Gminy Lisków.

2.2.6 Lokalne potencjały występujące na obszarze rewitalizacji

Potencjału rozwoju obszaru rewitalizacji należy upatrywać przede wszystkim w jego mieszkańcach, którzy tworzą kapitał ludzki, a także w obecności infrastruktury i przestrzeni publicznych, które po modernizacji, mogą zyskać nowe funkcje. Inwestycje w kapitał ludzki i infrastrukturę przyczynią się do wyprowadzenia obszaru rewitalizacji ze stanu kryzysowego.

Potencjał społeczny

Potencjał społeczny obszaru rewitalizacji stanowią działające na jego terenie organizacje społeczne, które zrzeszają zarówno mieszkańców tego obszaru, jak i pozostałych części gminy. Do najważniejszych z nich należą:

- 7 jednostek OSP na terenie gminy, w tym 3 na obszarze rewitalizacji (OSP Lisków, włączona do Krajowego Sytemu Ratowniczo-Gaśniczego, OSP Trzebienie i OSP Zakrzyn);
- Orkiestra Dęta OSP w Liskowie;

- 5 Kół Gospodyń Wiejskich na terenie gminy, w tym 3 KGW na obszarze rewitalizacji (KGW w Liskowie, KGW w Trzebieniach, KGW w Zakrzynie „Czerwone Maki”);
- Uniwersytet Trzeciego Wieku, ul. ks. W. Blizińskiego 27, 62-850 Lisków;
- Gminne Towarzystwo Dzieci i Osób Niepełnosprawnych, ul. ks. W. Blizińskiego 27, 62-850 Lisków;
- Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów - Koło w Liskowie, ul. ks. W. Blizińskiego 42a, 62-850 Lisków;
- Polski Komitet Pomocy Społecznej – Koło Gminne Lisków, ul. ks. W. Blizińskiego 56, 62-850 Lisków;
- Stowarzyszenie Mieszkańców Wsi Nadzież, Nadzież 4, 62-850 Lisków;
- Stowarzyszenie Regionalna Grupa Historyczna Schondorf, ul. Twórców Liskowa 15A lok. 3, 62-850 Lisków;
- Stowarzyszenie „Działamy Razem”, Pyczek 12, 62-850 Lisków;
- Stowarzyszenie „Aktywni Rodzice” w Strzałkowie, Strzałków 65, 62-850 Lisków;
- Stowarzyszenie „Aktywni dla Małgowa”, Małgów 11, 62-850 Lisków;
- Towarzystwo Sportowe Liskowiak, ul. ks. Wacława Blizińskiego 42 b, Lisków 62-850;

W obszarze rewitalizacji istnieje potrzeba dalszego rozwoju działalności społecznej skierowanej do lokalnej społeczności, w szczególności do osób starszych. W diagnozie wykazano wysoki odsetek osób starszych zamieszkujących wskazane do rewitalizacji miejscowości.

W ramach rewitalizacji kluczowa będzie aktywizacja i integracja lokalnej społeczności poprzez odpowiednio ukierunkowane działania miękkie. Dlatego ważne będzie zaangażowanie lokalnie działających organizacji społecznych.

Potencjał społeczny jest także reprezentowany poprzez osoby zamieszkujące miejscowości wchodzące w skład obszaru rewitalizacji, tworzące jego kapitał ludzki. W szczególności chodzi tutaj o osoby bezrobotne, czy korzystające z pomocy społecznej. Są to ludzie, którzy stanowią niezagospodarowany i niewykorzystany kapitał. W procesie rewitalizacji kluczowe okażą się działania skierowane na aktywizację zawodową, gospodarczą i społeczną mieszkańców. W parze z działaniami miękkimi będą również szły projekty infrastrukturalne i przestrzenno-funkcjonalne, które wzajemnie będą się dopełniały i prowadziły do kompleksowego rozwiązania zbadanych problemów.

Potencjał gospodarczy

Pomimo niskiego poziomu przedsiębiorczości i relatywnie niewielkiej liczby podmiotów gospodarczych na obszarze gminy Lisków, obszar rewitalizacji jest miejscem koncentracji kilku firm, takich jak:

- „MALSPAW" Sp. z o.o. – produkcja pojemników metalowych i siatkowych (ul. Szewczyka 35a, Lisków);
- Handel wielobranżowy – Katarzyna i Sławomir Michalak (ul. ks. Wacława Blizińskiego 79A);
- Restauracja Złota Renata (ul. ks. Wacława Blizińskiego 11, Lisków).

Potencjalnym miejscem zatrudnienia dla mieszkańców obszaru rewitalizacji są niżej wymienione instytucje

- Urząd Gminy (ul. ks. Wacława Blizińskiego 56, Lisków),
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej (ul. ks. Wacława Blizińskiego 56, Lisków),
- Gminny Ośrodek Kultury (ul. ks. Wacława Blizińskiego 42a, Lisków),
- Gminna Biblioteka Publiczna (ul. ks. Wacława Blizińskiego 42a, Lisków),
- Hala Widowiskowo-Sportowa (ul. ks. Wacława Blizińskiego 42b, Lisków),
- Dom Dziecka (ul. ks. Wacława Blizińskiego 96, Lisków),
- Dom Pomocy Społecznej (ul. ks. Wacława Blizińskiego 96, Lisków),
- Bank Spółdzielczy Ziemi Kaliskiej, oddział w Liskowie (ul. ks. Wacława Blizińskiego 42, Lisków),
- Urząd Pocztowy Poczty Polskiej (ul. ks. Wacława Blizińskiego 79a, Lisków),
- Zakład Rehabilitacji Leczniczej (ul. ks. Wacława Blizińskiego 42b, Lisków),
- Podstacja Pogotowia Ratunkowego (ul. ks. Wacława Blizińskiego 56, Lisków),
- Posterunek Policji (ul. ks. Wacława Blizińskiego 43, Lisków),
- Przedszkole Sióstr Służebniczek NMP (ul. Blizińskiego 50a, Lisków),
- Szkoła Podstawowa im. Józefa Wybickiego w Liskowie (ul. ks. Wacława Blizińskiego 44a, Lisków),
- Szkoła Podstawowa w Zakrzynie (Zakrzyn – Baranek 1).

Ponadto na terenie gminy, poza obszarem rewitalizacji zlokalizowane są przedsiębiorstwa, stanowiące potencjalne miejsca zatrudnienia dla mieszkańców obszaru rewitalizacji, takie jak: MCKEEN-BEEF Sp. z o.o. – centrala; zakład uboju i rozbioru (ul. Spółdzielców 13, w sąsiedztwie ul. Szewczyka); Wintact Sp. z o.o. – producent okien i drzwi (ul. Słoneczna 19, Lisków); EDAL II Sp. z o.o. – konfekcjonowanie przypraw, bakalii oraz produkcja herbat i koncentratów spożywczych (Żychów 41),

„JAG” PPH Sp. z o.o. – producent pianek poliuretanowych (ul. Słoneczna 6, Lisków), Kowalstwo Artystyczne Hulak (ul. Twórców Liskowa 5, Lisków).

Ważną rolę w aktywizacji zawodowej mieszkańców z niepełnosprawnościami, również z obszaru rewitalizacji, pełni Zakłada Aktywności Zawodowej „SWOBODA” (Swoboda 1), którego działania skupiają się na umożliwieniu osobom z orzeczoną niepełnosprawnością, podjęcie zatrudnienia oraz przygotowanie ich do samodzielnego i aktywnego życia na miarę indywidualnych możliwości oraz potrzeb. Efektem końcowym całego procesu jest nabycie kompetencji do pracy w bardziej wymagających warunkach, np. na otwartym rynku pracy.

Ze względu na obecność drogi wojewódzkiej DW 471 i położenie w pobliżu DW 470, DK 25 oraz DK 83, obszar rewitalizacji w Liskowie posiada korzystne warunki dla rozwoju przedsiębiorczości i działalności gospodarczej. Dogodne połączenia komunikacyjne umożliwiają łatwy dostęp do większych ośrodków miejskich, co sprzyja zarówno lokalnym inicjatywom biznesowym, jak i inwestycjom zewnętrznym.

W przypadku podobszaru rewitalizacji Lisków, potencjał rozwoju gospodarczego może być dodatkowo wzmacniany poprzez:

- Obecność dziedzictwa historycznego i zabytków, które mogą stanowić fundament dla rozwoju turystyki, usług gastronomicznych i hotelarskich. Lisków ma bogatą historię i tradycję, co można wykorzystać do promocji lokalnej marki oraz organizacji wydarzeń kulturalnych przyciągających turystów;
- Funkcjonującą infrastrukturę usługową i handlową, która może być bazą do rozwoju przedsiębiorczości w sektorze handlu, rzemiosła i usług lokalnych. Obecność lokalnych firm, placówek handlowych i punktów usługowych sprzyja wzrostowi gospodarczemu i zwiększa atrakcyjność obszaru dla mieszkańców oraz inwestorów;
- Bliskość terenów rolniczych i tradycji rolniczej, co stwarza możliwość rozwoju przetwórstwa rolno-spożywczego, lokalnych produktów ekologicznych oraz agroturystyki. Współpraca rolników, przedsiębiorców i organizacji społecznych może przyczynić się do powstania lokalnych marek produktów spożywczych i promowania krótkich łańcuchów dostaw;
- Potencjał rozwoju sektora usług i rzemiosła, zwłaszcza w kontekście małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP), które mogą czerpać korzyści z bliskości większych rynków zbytu oraz infrastruktury drogowej umożliwiającej transport towarów i usług;

- Dostępność przestrzeni pod inwestycje, w tym możliwość adaptacji istniejących obiektów oraz potencjalna rewitalizacja zdegradowanych terenów w celu przekształcenia ich w przestrzenie produkcyjne, handlowe lub usługowe.

Dzięki tym czynnikom obszar rewitalizacji w Liskowie posiada realne możliwości stymulowania rozwoju lokalnej gospodarki, tworzenia nowych miejsc pracy oraz przyciągania inwestycji, co w dłuższej perspektywie może prowadzić do wzrostu jakości życia mieszkańców i poprawy atrakcyjności gminy jako miejsca do życia i prowadzenia działalności gospodarczej. Przy odpowiednim wsparciu sektora MŚP może on w sposób znaczący wpłynąć na poprawę sytuacji na obszarze rewitalizacji, przyczyniając się do poprawy sytuacji mieszkańców obszaru rewitalizacji (wzrost zatrudnienia) i kondycji finansowej całej gminy (wzrost dochodów z podatku).

Wyzwaniem w zakresie rozwoju obszaru rewitalizacji będzie zaaktywizowanie mieszkańców pod względem gospodarczym mającym na celu pobudzenie lokalnej przedsiębiorczości. W ramach programu rewitalizacji kluczowa będzie aktywizacja gospodarcza mieszkańców obszaru rewitalizacji, dążąca do zwiększenia liczby podmiotów gospodarczych i powstania nowych miejsc pracy, co przyczyni się także do przeciwdziałania bezrobociu i poprawy sytuacji ekonomicznej lokalnej społeczności. Ważne jest też obranie odpowiedniego kierunku rozwoju gospodarczego.

2.3 Synteza diagnozy pogłębionej obszaru rewitalizacji

W celu podsumowania pogłębionej diagnozy obszaru rewitalizacji posłużono się analizą SWOT, tj. metodą umożliwiającą kompleksową analizę strategiczną sytuacji na danym obszarze, z uwzględnieniem wszystkich istotnych aspektów. Zastosowanie tej metody pozwoliło zrozumieć zidentyfikowane zależności pomiędzy danymi i umożliwiło dostrzeżenie wynikających z nich konsekwencji[7]. Proces definiowania elementów analizy SWOT, jak też identyfikacji problemów i potencjałów na obszarze rewitalizacji przeprowadziła grupa ekspercka, wykorzystując w tym celu również m.in. opinie interesariuszy. Wyniki analiz przedstawiono w poniższych tabelach.

Tabela 31. Analiza SWOT obszaru rewitalizacji

Mocne strony	Słabe strony
• Lokalizacja w pobliżu ciągów komunikacyjnych o znaczeniu ponadlokalnym (przebiegająca przez Gminę DW 471 i położenie w pobliżu DW 470, DK 25 oraz DK 83); • Obecność organizacji pozarządowych i	• Wyludnianie się obszaru rewitalizacji; • Spadek liczby mieszkańców w wieku produkcyjnym, przy jednoczesnym wzroście liczby mieszkańców w wieku poprodukcyjnym; • Niski poziom bezpieczeństwa (obszar rewitalizacji

[7] Analiza SWOT – technika analityczna pozwalająca na porządkowaniu danych, dotyczących problemu w czterech kategoriach czynników strategicznych: S (Strengths) – mocne strony, W (Weaknesses) – słabe strony, O (Opportunities) – szanse, T (Threats) – zagrożenia.

społecznych na obszarze rewitalizacji; • Obecność infrastruktury na obszarze rewitalizacji, której można nadać nowe funkcje społeczno-gospodarcze; • Niższy wskaźnik liczby osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej od średniej w gminie.	cechuje się wyższym wskaźnikiem liczby interwencji policyjnych, wykroczeń i wystawionych Niebieskich Kart niż średnia dla gminy); • Obecność zdegradowanej infrastruktury i zabytków w złym stanie technicznym; • Wyższy wskaźnik liczby osób bezrobotnych od średniej w gminie; • Niski poziom przedsiębiorczości mieszkańców i brak wsparcia dla rynku pracy i rozwoju kompetencji wskazywany przez znaczną część mieszkańców w badaniu ankietowym jako problem mający silny negatywny wpływ na jakość życia mieszkańców i/lub rozwój obszaru rewitalizacji; • Poczucie braku integracji i wykluczenie społeczne wskazywane przez znaczną część mieszkańców w badaniu ankietowym jako problem mający silny negatywny wpływ na jakość życia mieszkańców i/lub rozwój obszaru rewitalizacji.
Szanse	**Zagrożenia**
• Środki unijne z Funduszu Sprawiedliwej Transformacji; • Rosnące zainteresowanie różnymi formami rekreacji i spędzania wolnego czasu.	• Postępujący proces depopulacji na obszarze rewitalizacji; • Migracja edukacyjna i zarobkowa młodych ludzi poza teren gminy, bez planów powrotu; • Wysoka inflacja, podwyższone podatki, wyższe ceny skutkujące spadkiem jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji; • Negatywne konsekwencje dla rozwoju gospodarczego w wyniku przedłużającej się wojny w Ukrainie.

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 32. Pogłębiona diagnoza problemów i potencjałów obszaru rewitalizacji

Numer problemu	Opis zidentyfikowanych problemów		Opis potencjału umożliwiającego rozwiązanie zidentyfikowanych problemów
P1	Niski poziom integracji społecznej	⇒	Oferta i potencjał kadrowy instytucji pomocowych, takich jak: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Dom Dziecka, Dom Pomocy Społecznej, Gminne Towarzystwo Dzieci i Osób Niepełnosprawnych w Liskowie Środowiskowy Dom Pomocy Społecznej w Liskowie, Zakład Aktywności Zawodowej „SWOBODA”
P2	Niski poziom aktywności społecznej mieszkańców	⇒	Oferta i potencjał kadrowy instytucji działających w obszarze kultury, sportu i rekreacji, takich jak: Gminna Biblioteka Publiczna, Gminny Ośrodek Kultury
P3	Brak zróżnicowanej oferty spędzania czasu wolnego dla wszystkich grup mieszkańców	⇒	Działalność organizacji pozarządowych na terenie gminy Lisków, w tym na obszarze rewitalizacji
P4	Niski poziom przedsiębiorczości wśród mieszkańców obszaru rewitalizacji	⇒	Zainteresowanie mieszkańców podniesieniem poziomu umiejętności i kompetencji zawodowych
P5	Brak wykorzystania istniejącej infrastruktury na obszarze rewitalizacji	⇒	Obecność infrastruktury, budynków, które po modernizacji mogą pełnić nowe funkcje

	do integracji i aktywizacji mieszkańców		społeczno-gospodarcze
P6	Niski poziom estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznej	⇒	Wysoki potencjał przestrzeni publicznej, która może zostać odnowiona i zagospodarowana w sposób przyjazny mieszkańcom
P7	Zagrożenie degradacją środowiska naturalnego spowodowane niską świadomością ekologiczną mieszkańców i niewłaściwym gospodarowaniem zasobami	⇒	Determinacja lokalnego samorządu w poprawie stanu środowiska, jak też w podnoszeniu świadomości ekologicznej mieszkańców
P8	Niski poziom adaptacji do zmian klimatu	⇒	Determinacja lokalnego samorządu w poprawie stanu środowiska, jak też w podnoszeniu świadomości ekologicznej mieszkańców

Źródło: Opracowanie własne

Jak wynika z powyższego zestawienia, na obszarze rewitalizacji liczba identyfikowanych słabych i mocnych stron, szans i zagrożeń jest relatywnie zrównoważona. Oznacza to, iż mimo obecnych deficytów, istnieje szereg możliwości wykorzystania pojawiających się szans, a także neutralizacji zdefiniowanych zagrożeń, przynajmniej w zakresie, który zależny jest od Gminy Lisków. Program zakłada dążenie do przezwyciężenia zjawisk kryzysowych przy wykorzystaniu dostępnych potencjałów. Bazując na diagnozie obszaru rewitalizacji zidentyfikowano konkretne potrzeby rewitalizacyjne, które zostały ujęte w poniższej tabeli.

Tabela 33. Zdefiniowane potrzeby obszaru rewitalizacji w Gminie Lisków

Sfera	Potrzeby
Społeczna	**Wzrost poziomu integracji i aktywizacji mieszkańców obszaru rewitalizacji** Potrzeba ta powiązana jest z niżej wymienionymi problemami rewitalizacyjnymi: - P1. Niski poziom integracji społecznej; - P2. Niski poziom aktywności społecznej mieszkańców. Zdefiniowano m.in. szczegółowe potrzeby: - zapotrzebowanie na miejsca i infrastrukturę, dostępną również dla osób ze specjalnymi potrzebami i niepełnosprawnościami, stwarzających przestrzeń do integracji i aktywizacji różnych grup mieszkańców; - oferta usług społecznych, opiekuńczych i zdrowotnych dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, zwłaszcza dzieci, młodzieży i seniorów.
	Zapotrzebowanie na większą różnorodność i dostępność oferty spędzania czasu wolnego, dla wszystkich grup wiekowych Potrzeba ta powiązana jest z niżej wymienionym problemem rewitalizacyjnym: - P3. Brak zróżnicowanej oferty spędzania czasu wolnego dla wszystkich grup mieszkańców. Zdefiniowano m.in. szczegółowe potrzeby: - zapotrzebowanie na przestrzeń i infrastrukturę służącą aktywnemu spędzaniu czasu wolnego; - zapotrzebowanie na wydarzenia dedykowane różnym grupom wiekowym, w tym młodzieży i seniorom.
Gospodarcza	**Pobudzenie rozwoju lokalnej przedsiębiorczości** Potrzeba ta powiązana jest z niżej wymienionymi problemami rewitalizacyjnymi: - P4. Niski poziom przedsiębiorczości wśród mieszkańców obszaru rewitalizacji. Zdefiniowano m.in. szczegółowe potrzeby: - rozwój kompetencji i umiejętności u mieszkańców obszaru rewitalizacji, które ułatwią podjęcie pracy na lokalnym rynku pracy.

Przestrzenno-funkcjonalna i techniczna	**Poprawa estetyki przestrzeni publicznej, w tym zaadaptowanie istniejącej infrastruktury do pełnienia nowych funkcji** Potrzeba ta powiązana jest z niżej wymienionymi problemami rewitalizacyjnymi: - P5. Brak wykorzystania istniejącej infrastruktury na obszarze rewitalizacji do integracji i aktywizacji mieszkańców; - P6. Niski poziom estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznej. Zdefiniowano m.in. szczegółowe potrzeby: - modernizacja zniszczonych/zdegradowanych budynków i przestrzeni i nadanie im nowych funkcji; - poprawa estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznej na obszarze rewitalizacji i w jego najbliższym sąsiedztwie.
Środowiskowa	**Ochrona środowiska i adaptacja do zmian klimatu** Potrzeba ta powiązana jest z niżej wymienionymi problemami rewitalizacyjnymi: - P7. Zagrożenie degradacją środowiska naturalnego spowodowane niską świadomością ekologiczną mieszkańców i niewłaściwym gospodarowaniem zasobami; - P8. Niski poziom adaptacji do zmian klimatu. Zdefiniowano m.in. szczegółowe potrzeby: - podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców; - adaptacja do zmian klimatu; - ochrona istniejących zasobów środowiska.

Źródło: Opracowanie własne

3 INTEGRALNOŚĆ SYSTEMU WIZJI, CELÓW I KIERUNKÓW DZIAŁAŃ

3.1 Uspójniona wizja obszaru rewitalizacji Gminy Lisków

Podstawą wizji odnoszącej się do stanu obszaru rewitalizacji w Gminie Lisków – po przeprowadzeniu na niej interwencji rewitalizacyjnej – jest analiza problemów i potrzeb danego terenu wykonana na etapie diagnozy szczegółowej tego terenu. Obecny obszar rewitalizacji obejmuje częściowo teren uznany za zdegradowany także podczas badań diagnostycznych przeprowadzonych w trakcie prac nad wcześniejszym programem rewitalizacji na lata 2017-2023.

Ze względu na fakt, że zaplanowany w ramach niniejszego programu proces rewitalizacji, dotyczy częściowo tego samego obszaru rewitalizacji, należy go postrzegać również jako kontynuację wcześniejszych interwencji. Od początku procesu rewitalizacji w Gminie Lisków celem działań jest przede wszystkim przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom społecznym dotyczącym mieszkańców narażonych na marginalizację i wykluczenie społeczne – przez ich wieloaspektową aktywizację, podnoszenie kapitału społecznego, zwiększanie aktywności gospodarczej. Działania w sferze społecznej wymagały stworzenia lub zmodernizowania odpowiedniej infrastruktury, co częściowo zostało dokonane w ramach GPR 2017-2023. Na obecnym etapie ważna jest kontynuacja działań miękkich, sprofilowanych do zidentyfikowanych grup odbiorców i ich potrzeb. Ważna część

wcześniejszych interwencji została też poświęcona modernizacji zdegradowanej infrastruktury. Działania te wymagają kontynuacji.

Poniżej zaprezentowano uspójnioną, o zintegrowanym i całościowym charakterze, wizję dla wyznaczonego obszaru rewitalizacji. Wizja prezentuje stan po przeprowadzeniu procesu rewitalizacji – po roku 2030, czyli zakończeniu perspektywy obowiązywania GPR.

Wizja obszaru rewitalizacji Gminy Lisków do 2030 roku to dynamicznie rozwijająca się przestrzeń, która sprzyja poprawie jakości życia mieszkańców oraz integracji lokalnej społeczności. Dzięki ukierunkowanym działaniom, obszar rewitalizacji staje się miejscem atrakcyjnym do zamieszkania, pracy i spędzania wolnego czasu. Poprawa estetyki przestrzeni publicznych oraz modernizacja wybranych obiektów sprzyjają budowaniu silnej tożsamości lokalnej i podnoszą komfort życia codziennego. Mieszkańcy mają dostęp do bezpiecznej i funkcjonalnej infrastruktury, a także do miejsc wspierających aktywność społeczną i kulturalną. Obszar rewitalizacji rozwija się w sposób zrównoważony, zachowując swój unikalny charakter, a jednocześnie dostosowując się do współczesnych potrzeb społecznych i gospodarczych. Tworzone są warunki sprzyjające integracji międzypokoleniowej, aktywizacji mieszkańców oraz budowaniu silnych więzi społecznych. Dzięki temu Gmina Lisków umacnia swoją pozycję jako miejsce przyjazne i otwarte na rozwój.

Dopasowanie oferty działań pomocowych do zdiagnozowanych potrzeb osób narażonych na marginalizację i wykluczenie społeczne, doprowadzi do ograniczenia problemów społecznych obszaru rewitalizacji oraz aktywizacji społecznej i zawodowej jej mieszkańców.

Inicjatywy o charakterze integracyjnym i aktywizacyjnym, realizowane w zmodernizowanych przestrzeniach publicznych i miejscach spotkań lokalnej społeczności, przyczynią się do wzmocnienia więzi międzyludzkich, zwiększenia zaangażowania mieszkańców w życie społeczne oraz stworzenia warunków sprzyjających rozwojowi lokalnych inicjatyw, edukacji i aktywności zawodowej.

Przeprowadzone kompleksowe działania rewitalizacyjne przyczynią się do wzrostu atrakcyjności obszaru rewitalizacji w Gminie Lisków. Zrewitalizowany dom handlowo-usługowy stanie się centrum lokalnej aktywności gospodarczej i społecznej, przyciągając mieszkańców i przedsiębiorców. Rozwój kompetencji i umiejętności zawodowych mieszkańców zwiększy ich szanse na zatrudnienie i podejmowanie własnych inicjatyw biznesowych, co przełoży się na wzrost przedsiębiorczości i wzmocnienie potencjału rozwojowego całej gminy.

Nadanie nowych funkcji zdegradowanej przestrzeni publicznej i infrastrukturze, w oparciu o potencjały obszaru rewitalizacji, przyczyni się do rozwoju całej gminy, zwiększając jej atrakcyjność turystyczną i osiedleńczą oraz podnosząc jakość życia mieszkańców. Powstaną bezpieczne i

funkcjonalne miejsca sprzyjające integracji oraz aktywizacji społecznej i zawodowej, dzięki kompleksowej modernizacji kluczowych obiektów i przestrzeni, poprawie ich estetyki, eliminacji barier przestrzennych oraz dostosowaniu do potrzeb lokalnej społeczności i wymogów środowiskowych. Inicjatywy edukacyjne i proekologiczne, podniosą świadomość ekologiczną mieszkańców i przyczynią się do ochrony zasobów naturalnych oraz adaptacji do zmian klimatu. Obszar rewitalizacji stanie się przestrzenią bezpieczną, estetyczną i przyjazną, sprzyjającą zarówno aktywności społecznej, jak i działaniom na rzecz zrównoważonego rozwoju.

3.2 Integracja wizji, celów, kierunków działań i przedsięwzięć

Z tak sformułowanej wizji płyną trzy dopełniające się cele, które odnoszą się zarówno do zidentyfikowanych problemów obszaru rewitalizacji, jak i uwzględniają potrzeby jego mieszkańców. Uszczegółowieniem przyjętych celów są wyprowadzone z nich kierunki działań. Siatka celów procesu rewitalizacji i kierunków działań na wyznaczonym obszarze została zaprezentowana poniżej.

Cel 1. Poprawa jakości życia społecznego mieszkańców obszaru rewitalizacji

KD.1.1 Aktywizacja mieszkańców obszaru rewitalizacji

KD.1.2 Integracja społeczna mieszkańców obszaru rewitalizacji

KD.1.3 Rozwój zróżnicowanej oferty spędzania czasu wolnego dla wszystkich grup wiekowych

Cel 2. Pobudzanie aktywności gospodarczej i przedsiębiorczości na obszarze rewitalizacji

KD.2.1 Rozwój u mieszkańców umiejętności i kompetencji pożądanych na lokalnym rynku pracy

Cel 3. Tworzenie przyjaznej i dobrze zagospodarowanej przestrzeni publicznej sprzyjającej integracji społecznej i aktywności mieszkańców w zrównoważonym i odpornym na zmiany klimatu środowisku

KD.3.1 Przystosowanie zdegradowanej infrastruktury do potrzeb mieszkańców

KD.3.2 Działania służące ochronie środowiska i adaptacji do zmian klimatu

Identyfikację wyzwań strategicznych GPR Gminy Lisków cechuje podejście zintegrowane:

- przyjęte cele i kierunki działań zostały uspójnione z wnioskami płynącymi z diagnozy szczegółowej obszaru rewitalizacji; w ramach diagnozy obszaru rewitalizacji przeanalizowano – w oparciu o dane zastane oraz opinie mieszkańców i informacje pozyskane od pracowników

merytorycznych gminy – problemy występujące na tym terenie, a także obecne tu potencjały rozwojowe i na ich podstawie sformułowano potrzeby rewitalizacyjne, zapewniając integrację działań rozwojowych, skoncentrowanych na wyprowadzaniu obszaru rewitalizacji ze stanu kryzysowego przy wzmacnianiu jego mocnych stron umożliwiających jego szybszy rozwój;

- zastosowana komplementarność problemowa umożliwiła śledzenie wzajemnych powiązań między negatywnymi zjawiskami obszaru rewitalizacji, analizowanymi w podziale na sfery: społeczną, gospodarczą, środowiskową, przestrzenno-funkcjonalną i techniczną, co pozwoliło na zdefiniowanie dopełniających się celów, które oddziałują na zidentyfikowane negatywne zjawiska;
- rodzaje przedsięwzięć rewitalizacyjnych zostały zintegrowane w ramach GPR; do procesu tworzenia interwencji zostali zaproszeni interesariusze procesu rewitalizacji i partnerzy; interwencja rewitalizacyjna objęła różne sektory gospodarki i rozmaite polityki publiczne, umożliwiając stworzenie interwencji zaproponowanej przez rozmaitych interesariuszy procesu rewitalizacji z wykorzystaniem różnorodnych źródeł finansowania projektów.

Poniżej w syntetyczny sposób przedstawiono powiązania między elementami wizji, odpowiadającej na zidentyfikowane problemy obszaru, a celami rewitalizacyjnymi oraz podporządkowanymi im kierunkami działań i podstawowymi przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi, które w ramach programu zintegrowanego stanowią główną oś interwencji.

Tabela 34. Powiązania między problemami obszaru rewitalizacji, a elementami wizji, celami, kierunkami i podstawowymi przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi

Elementy wizji: *Dopasowanie oferty działań pomocowych do zdiagnozowanych potrzeb osób narażonych na marginalizację i wykluczenie społeczne, doprowadzi do ograniczenia problemów społecznych obszaru rewitalizacji oraz aktywizacji społecznej i zawodowej jej mieszkańców.* *Inicjatywy o charakterze integracyjnym i aktywizacyjnym, realizowane w zmodernizowanych przestrzeniach publicznych i miejscach spotkań lokalnej społeczności, przyczynią się do wzmocnienia więzi międzyludzkich, zwiększenia zaangażowania mieszkańców w życie społeczne oraz stworzenia warunków sprzyjających rozwojowi lokalnych inicjatyw, edukacji i aktywności zawodowej.*		
Cel 1. Poprawa jakości życia społecznego mieszkańców obszaru rewitalizacji		
Główne problemy	**Kierunki działań**	**Przedsięwzięcia**
• Niski poziom integracji społecznej • Niski poziom aktywności społecznej mieszkańców • Brak zróżnicowanej oferty spędzania czasu wolnego dla wszystkich grup mieszkańców	KD.1.1 Aktywizacja mieszkańców obszaru rewitalizacji KD.1.2 Integracja społeczna mieszkańców obszaru rewitalizacji KD.1.3 Rozwój zróżnicowanej oferty spędzania czasu wolnego dla wszystkich grup wiekowych	• Rewitalizacja budynku po Domu Handlowo-Usługowym w Liskowie w celu nadania nowych funkcji • Aktywni w Trzebieniach – zagospodarowanie miejsc i terenu użyteczności publicznej • Nadanie nowych funkcji świetlicy wiejskiej w Wygodzie

		• Aktywizacja mieszkańców i modernizacja świetlicy wiejskiej w Pyczku • Aktywizacja mieszkańców i doposażenie świetlicy wiejskiej w Koźlątkowie • Rozbudowa i modernizacja ośrodka opiekuńczo-mieszkalnego dla seniorów – Inwestycja w Przyszłość • Dostosowanie obiektu Domu Dziecka w Liskowie do standardów współczesnej opieki – modernizacja budynku i przestrzeni wspólnych
Elementy wizji: *Przeprowadzone kompleksowe działania rewitalizacyjne przyczynią się do wzrostu atrakcyjności obszaru rewitalizacji w Gminie Lisków. Zrewitalizowany Dom Handlowo-Usługowy stanie się centrum lokalnej aktywności gospodarczej i społecznej, przyciągając mieszkańców i przedsiębiorców. Rozwój kompetencji i umiejętności zawodowych mieszkańców zwiększy ich szanse na zatrudnienie i podejmowanie własnych inicjatyw biznesowych, co przełoży się na wzrost przedsiębiorczości i wzmocnienie potencjału rozwojowego całej gminy.*		
Cel 2. Pobudzanie aktywności gospodarczej i przedsiębiorczości na obszarze rewitalizacji		
Główne problemy	**Kierunki działań**	**Przedsięwzięcia**
• Niski poziom przedsiębiorczości wśród mieszkańców obszaru rewitalizacji	KD.2.1 Rozwój u mieszkańców umiejętności i kompetencji pożądanych na lokalnym rynku pracy	• Rewitalizacja budynku po Domu Handlowo-Usługowym w Liskowie w celu nadania nowych funkcji • Przedsiębiorcza przyszłość – rozwój kompetencji i umiejętności zawodowych
Elementy wizji: *Nadanie nowych funkcji zdegradowanej przestrzeni publicznej i infrastrukturze, w oparciu o potencjały obszaru rewitalizacji, przyczyni się do rozwoju całej gminy, zwiększając jej atrakcyjność turystyczną i osiedleńczą oraz podnosząc jakość życia mieszkańców. Powstaną bezpieczne i funkcjonalne miejsca sprzyjające integracji oraz aktywizacji społecznej i zawodowej, dzięki kompleksowej modernizacji kluczowych obiektów i przestrzeni, poprawie ich estetyki, eliminacji barier przestrzennych oraz dostosowaniu do potrzeb lokalnej społeczności i wymogów środowiskowych. Inicjatywy edukacyjne i proekologiczne, podniosą świadomość ekologiczną mieszkańców i przyczynią się do ochrony zasobów naturalnych oraz adaptacji do zmian klimatu. Obszar rewitalizacji stanie się przestrzenią bezpieczną, estetyczną i przyjazną, sprzyjającą zarówno aktywności społecznej, jak i działaniom na rzecz zrównoważonego rozwoju.*		
Cel 3. Tworzenie przyjaznej i dobrze zagospodarowanej przestrzeni publicznej sprzyjającej integracji społecznej i aktywności mieszkańców w zrównoważonym i odpornym na zmiany klimatu środowisku		
Główne problemy	**Kierunki działań**	**Przedsięwzięcia**
• Brak wykorzystania istniejącej infrastruktury na obszarze rewitalizacji do integracji i aktywizacji mieszkańców • Niski poziom estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznej • Zagrożenie degradacją środowiska naturalnego spowodowane niską	KD.3.1 Przystosowanie zdegradowanej infrastruktury do potrzeb mieszkańców KD.3.2 Działania służące ochronie środowiska i adaptacji do zmian klimatu	• Rewitalizacja budynku po Domu Handlowo-Usługowym w Liskowie w celu nadania nowych funkcji • Aktywni w Trzebieniach – zagospodarowanie miejsc i terenu użyteczności publicznej

świadomością ekologiczną mieszkańców i niewłaściwym gospodarowaniem zasobami • Niski poziom adaptacji do zmian klimatu		• Nadanie nowych funkcji świetlicy wiejskiej w Wygodzie • Aktywizacja mieszkańców i modernizacja świetlicy wiejskiej w Pyczku • Aktywizacja mieszkańców i doposażenie świetlicy wiejskiej w Koźlątkowie • Zielona przyszłość – edukacja ekologiczna dla mieszkańców • Rozbudowa i modernizacja ośrodka opiekuńczo-mieszkalnego dla seniorów – Inwestycja w Przyszłość • Dostosowanie obiektu Domu Dziecka w Liskowie do standardów współczesnej opieki – modernizacja budynku i przestrzeni wspólnych

Źródło: Opracowanie własne

Ujęta w ten sposób wizja stanu obszaru rewitalizacji jest wyzwaniem do realizacji w ramach opracowanego programu rewitalizacji do 2030 r. W przypadku nieosiągnięcia wszystkich założeń, proces rewitalizacji będzie kontynuowany na podstawie uaktualnionej wersji dokumentu.

Podsumowując, przyjęte cele rewitalizacyjne i wynikające z nich kierunki działań, które stanowią odpowiedź na zdiagnozowane na obszarze rewitalizacji problemy, mają charakter zintegrowany, gwarantując całościową i kompleksową interwencję. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne będą wdrażane na całym obszarze, przyczyniając się do osiągnięcia założonych celów i kierunków. Z dopełniającymi się celami zostały powiązane podstawowe i uzupełniające przedsięwzięcia rewitalizacyjne, dodatkowo świadcząc o spójnym charakterze interwencji. Cele i przedsięwzięcia rewitalizacyjne zostały ze sobą również powiązane za pomocą odpowiednich wskaźników rezultatu i produktu (patrz ROZDZIAŁY: 4 – PRZEDSIĘWZIĘCIA REWITALIZACYJNE, 6 – MECHANIZMY SŁUŻĄCE INTEGROWANIU DZIAŁAŃ ORAZ PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH, 10 – SYSTEM MONITOROWANIA I OCENY GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI). Takie wytyczenie celów GPR wpisuje się w wymóg art. 36 ust. 8 pkt 2 ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027 (ustawa wdrożeniowa), pozwalając uznać niniejszy program rewitalizacji za strategię IIT.

4 PRZEDSIĘWZIĘCIA REWITALIZACYJNE

4.1 Planowane podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne

Poniższy rozdział zawiera zestawienie podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, zgłoszonych do GPR w sposób oddolny, tj. samodzielnie przez poszczególne grupy interesariuszy, o których mowa w art. 2 ust. 2 ustawy o rewitalizacji, a także art. 36 ust. 8 pkt 4 ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027 (ustawa wdrożeniowa). Opisy projektów zostały opracowane tak, aby były spójne z wymogami art. 15 ust. 1 pkt 5 lit. a ustawy o rewitalizacji:

„zawierającymi w odniesieniu do każdego przedsięwzięcia: nazwę i wskazanie podmiotów je realizujących, zakres realizowanych zadań, lokalizację, szacowaną wartość, prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji, opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami”,

a także art. 36 ust. 8 pkt 3 ustawy wdrożeniowej:

„strategia IIT określa w szczególności (…) listę projektów realizujących cele, o których mowa w pkt 2, wraz z informacją na temat sposobu ich wskazania oraz powiązania z innymi projektami”.

Dzięki takiemu podejściu niniejszy GPR spełnia warunki uznania go za strategię IIT, o której mowa w art. 36 ust. 4 ustawy wdrożeniowej.

„strategii IIT można nie sporządzać, w przypadku gdy dla obszaru, o którym mowa w ust. 2, opracowano i uchwalono w szczególności (…) gminny program rewitalizacji, o którym mowa w art. 14 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz.U.2024.278), o ile zawierają elementy, o których mowa w ust. 8 (art. 36 ust.)”.

Wzajemne powiązania projektów zostały przedstawione w ROZDZIALE 6. MECHANIZMY SŁUŻĄCE INTEGROWANIU DZIAŁAŃ ORAZ PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH, natomiast poniżej opisano sposób wskazania poszczególnych projektów.

Otwarty nabór na propozycje na przedsięwzięcia rewitalizacyjne trwał od 21 lutego do 07 marca 2025 roku. Skierowany był do interesariuszy procesu rewitalizacji w rozumieniu art. 2 ust. 2 ustawy o rewitalizacji (tj. wspólnot mieszkaniowych, przedsiębiorców, podmiotów społecznych, liderów społecznych, grup nieformalnych, aktywistów miejskich) oraz art. 36 ust. 8 pkt 4 ustawy

wdrożeniowej (partnerów społeczno-gospodarczych, podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska, podmiotów odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji). Celem przeprowadzonego naboru było zaplanowanie interwencji dla obszaru rewitalizacji Gminy Lisków, składającej się z oddolnych inicjatyw interesariuszy procesu rewitalizacji, które umieszczono w wykazie przedsięwzięć podstawowych.

Warunki naboru określały, że zgłaszane projekty i inicjatywy powinny były odpowiadać na problemy społeczne, gospodarcze, środowiskowe, przestrzenno-funkcjonalne lub techniczne zdiagnozowane na obszarze rewitalizacji, w celu wyprowadzenia go z sytuacji kryzysowej. Wymagano również, by projekty i zgłaszane inicjatywy były realizowane na obszarze rewitalizacji. Projekt położony poza obszarem rewitalizacji wymagał dodatkowego uzasadnienia dotyczącego jego lokalizacji oraz związków z procesem rewitalizacji.

Zgłoszone przedsięwzięcia zostały zweryfikowane pod kątem formalnym, tj. położenia w granicach obszaru rewitalizacji (lub uzasadnienia ich realizacji poza tym obszarem), powiązania projektów z celami GPR Gminy Lisków, wykonalności na warunkach deklarowanych przez podmiot zgłaszający oraz skali wpływu na poprawę jakości życia mieszkańców.

W wyniku przeprowadzonego naboru, w zapisach GPR ujęto 9 przedsięwzięć podstawowych oraz 3 przedsięwzięcie uzupełniające. Zapisy przedsięwzięć wynikają ze złożonych przez interesariuszy deklaracji.

Wszystkie przedsięwzięcia, które zostały ujęte na liście projektów podstawowych, spełniają warunek poprawy dostępności dla osób z niepełnosprawnościami, o których mowa w Ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.

Opisy przedsięwzięć rewitalizacyjnych zostały opracowane w oparciu o aktualny, faktyczny stan ich przygotowania. W przypadku projektów, które nie posiadały szczegółowej dokumentacji techniczno-budowlanej w momencie naboru, ich opisy zostały ujęte w sposób ogólny, z założeniem doprecyzowania na dalszym etapie wdrażania programu. Odpowiedzialność za deklaracje dotyczące sposobu realizacji projektów, zakładanych celów, szacowanej wartości oraz planowanych do wykorzystania źródeł finansowania przypisywana jest każdorazowo podmiotom zgłaszającym.

W zakresie wartości przedsięwzięć oraz form ich finansowania, zapisy nie definiują ostatecznie rodzaju i źródła finansowania, ponieważ będą one precyzowane każdorazowo przez wnioskodawcę na poziomie dokumentacji technicznej oraz analiz finansowych, wykonywanych na potrzeby aplikowania o zewnętrzne granty.

Szczegółowe zestawienie podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych przedstawiono poniżej.

1. Rewitalizacja budynku po Domu Handlowo-Usługowym w Liskowie w celu nadania nowych funkcji

Przedsięwzięcie 1	**Rewitalizacja budynku po Domu Handlowo-Usługowym w Liskowie w celu nadania nowych funkcji**
Zdiagnozowane problemy, na które odpowiada przedsięwzięcie	P1. Niski poziom integracji społecznej P2. Niski poziom aktywności społecznej mieszkańców P3. Brak zróżnicowanej oferty spędzania czasu wolnego dla wszystkich grup mieszkańców P4. Niski poziom przedsiębiorczości wśród mieszkańców obszaru rewitalizacji P5. Brak wykorzystania istniejącej infrastruktury na obszarze rewitalizacji do integracji i aktywizacji mieszkańców P6. Niski poziom estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznej P8. Niski poziom adaptacji do zmian klimatu
Cele rewitalizacji i kierunki działań realizowane przez przedsięwzięcie	**Cel 1. Poprawa jakości życia społecznego mieszkańców obszaru rewitalizacji** KD.1.1 Aktywizacja mieszkańców obszaru rewitalizacji KD.1.2 Integracja społeczna mieszkańców obszaru rewitalizacji KD.1.3 Rozwój zróżnicowanej oferty spędzania czasu wolnego dla wszystkich grup wiekowych **Cel 2. Pobudzanie aktywności gospodarczej i przedsiębiorczości na obszarze rewitalizacji** KD.2.1 Rozwój u mieszkańców umiejętności i kompetencji pożądanych na lokalnym rynku pracy **Cel 3. Tworzenie przyjaznej i dobrze zagospodarowanej przestrzeni publicznej sprzyjającej integracji społecznej i aktywności mieszkańców w zrównoważonym i odpornym na zmiany klimatu środowisku** KD.3.1 Przystosowanie zdegradowanej infrastruktury do potrzeb mieszkańców KD.3.2 Działania służące ochronie środowiska i adaptacji do zmian klimatu
Zakres realizowanych zadań	Przedsięwzięcie zakłada ożywienie społeczno-gospodarcze obszaru rewitalizacji poprzez nadanie nowych funkcji społecznych, publicznych i usługowych nieczynnemu/zniszczonemu budynkowi Domu Handlowo - Usługowego w Liskowie, o znaczeniu historycznym, który został wybudowany w latach 1963-1976 i był największym budynkiem tego typu w gminie. Wcześniej na parterze zlokalizowany był sklep, na piętrze prowadzone były zajęcia wychowania fizycznego oraz usługi rehabilitacyjne. Stan techniczny obiektu ocenia się jako bardzo zły. Uwidacznia się potrzeba gruntownych prac modernizacyjnych. W ramach projektu przewiduje się rozbudowę, przebudowę, nadbudowę i zmianę sposobu użytkowania w/w obiektu. Planuje się przenieść do zmodernizowanego budynku obecną siedzibę Urzędu Gminy w Liskowie, Urzędu Stanu Cywilnego oraz Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. W obiekcie powstanie Centrum Aktywizacji Społecznej i Zawodowej, które będzie nie tylko miejscem spotkań, ale również organizacji wydarzeń, takich jak zajęcia, warsztaty, konsultacje. Zainteresowanym osobom będą udzielne informacje na temat warunków zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej w

	Gminie Lisków. W celu rozwoju zróżnicowanej oferty spędzania czasu wolnego dla wszystkich grup wiekowych powstanie bezpłatna kręgielnia, z której będą mogły korzystać chętne osoby. Zmodernizowany budynek będzie dostępny również do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, z windą i toaletami na każdej kondygnacji (dostosowanymi do potrzeb osób z niepełnosprawnościami). W zmodernizowanym budynku zostanie udostępniony lokal na cele związane z działalnością ekonomii społecznej. W lokalu zostanie utworzona pracownia rękodzieła na potrzeby działalności Zakładu Aktywności Zawodowej „SWOBODA", w którym jego członkowie będą doskonalić swoje umiejętności, podnosząc jednocześnie kompetencje zawodowe oraz będą udzielane informacje zainteresowanym mieszkańcom gminy na temat działalności podmiotów ekonomii społecznej na terenie Gminy Lisków. W ramach przedsięwzięcia wystąpi zatem wykorzystanie infrastruktury, która zostanie zrewitalizowana na cele podmiotu ekonomii społecznej. Przedsięwzięcie zakłada m.in.: • utworzenie bazy dla realizacji funkcji społecznej, administracyjnej, usługowej, rekreacyjnej i kulturalnej; • prace modernizacyjne (m.in. przebudowa elewacji, termomodernizacja obiektu, przebudowa instalacji elektrycznych, grzewczych, wodnokanalizacyjnych, wymiana poszycia dachowego, źródła ciepła, remont wewnętrzny, instalacje teletechniczne, przebudowa schodów, wymiana stolarki okiennej i drzwiowej, instalacje OZE, monitoring, oświetlenie); • zapewnienie dostępności budynku osobom ze szczególnymi potrzebami, przystosowanie do potrzeb komunikacyjnych osób z niepełnosprawnościami; • zakup niezbędnego wyposażenia; • prace porządkowe wokół obiektu, zagospodarowanie przyległego terenu; • utworzenie miejsc parkingowych utwardzonych; • nasadzenia roślinne podnoszące estetykę miejsca; • wyposażenie budynku w naturalną, zieloną ścianę; • zagospodarowanie terenów zielonych wokół budynku. Realizacja przedsięwzięcia polegająca na modernizacji budynku po domu handlowo – usługowym w centrum Liskowa oraz na rewitalizacji ważnej, historycznej części Liskowa przyczyni się do ożywienia społeczno-gospodarczego na terenach zdegradowanych oraz do wyprowadzenia ze stanu kryzysowego obszaru rewitalizacji. Realizacja projektu poprzez nadanie nowych funkcji obiektowi oraz poprawę estetyki przestrzeni publicznej spowoduje wzrost aktywności społecznej (mieszkańcy zyskają nową, bezpieczną i funkcjonalną przestrzeń do spędzania czasu wolnego oraz korzystania z usług sektora publicznego), wzmożoną integrację mieszkańców, ich rozwój społeczny i kulturalny. Tym samym przedsięwzięcie zapewni skuteczne i efektywne łączenie działań infrastrukturalnych z tzw. działaniami miękkimi. Przedsięwzięcie będzie spełniać wymogi dostępności zgodnie z koncepcją uniwersalnego projektowania oraz zapewnieniem bezpieczeństwa sanitarnego.

Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	• Zapewnienie rozwiązań architektonicznych wolnych od barier przy poruszaniu się osób ze szczególnymi potrzebami • Dostosowanie infrastruktury do potrzeb osób z niepełnosprawnościami
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	• Modernizacja obiektu ważnego dla całej społeczności gminnej; • Przystosowanie zdegradowanej infrastruktury do potrzeb mieszkańców; • Stworzenie przyjaznego miejsca spotkań i integracji mieszkańców; • Stworzenie warunków do spędzenia czasu wolnego; • Poprawa funkcjonalności, wyglądu i estetyki przestrzeni publicznej w podobszarze rewitalizacji Lisków; • Zmniejszenie problemów społecznych poprzez wzrost aktywności i integracji społecznej, ożywienie społeczne obszaru rewitalizacji; • Zmniejszenie poziomu wykluczenia społecznego wskutek zwiększenia dostępności do oferty podmiotów ekonomii społecznej; • Wykorzystanie zrewitalizowanej infrastruktury na potrzeby podmiotu ekonomii społecznej; • Organizacja wydarzeń/spotkań dla mieszkańców obszaru rewitalizowanego w zmodernizowanym obiekcie, w tym również dla osób z niepełnoprawnościami; • Wsparcie procesu adaptacji do zmian klimatu i zielonej transformacji obszarów rewitalizowanych poprzez zwiększanie poziomu bioróżnorodności (zielona ściana budynku, nasadzenia roślinności i zagospodarowanie terenów zielonych wokół budynku). <u>Wskaźniki produktu wraz ze sposobem oceny:</u> • Liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach (szt.) - 1 Sposób oceny – dokumentacja techniczna, protokoły odbioru • Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (szt.) – 1 Sposób oceny – dokumentacja techniczna, protokoły odbioru • Liczba projektów, w których sfinansowano koszty racjonalnych usprawnień dla osób z niepełnosprawnościami (EFRR/FS/FST) (szt.) – 1 Sposób oceny – dokumentacja techniczna, protokoły odbioru <u>Wskaźniki rezultatu wraz ze sposobem oceny:</u> • Liczba ludności zamieszkującej obszar rewitalizacji (osoby) - 1478 Sposób oceny – dane Urzędu Gminy w Liskowie • Liczba osób korzystających z obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach (użytkownicy/rok) - 250

	Sposób oceny – szacunkowe dane zarządcy obiektu
Realizator	Gmina Lisków
Partnerzy projektu	Podmiot Ekonomii Społecznej: Zakład Aktywności Zawodowej Swoboda Pozostali partnerzy: Stowarzyszenie Koło Gospodyń Wiejskich w Liskowie Gminne Towarzystwo Dzieci i Osób Niepełnosprawnych Towarzystwo Sportowe Liskowiak Gminny Ośrodek Kultury Gminna Biblioteka Publiczna Uniwersytet Trzeciego Wieku
Lokalizacja	Obręb Lisków, działka nr 420/2 i działka nr 423/11
Ramy czasowe realizacji przedsięwzięcia	2025-2027
Szacowana wartość przedsięwzięcia	10 000 000,00 zł
Finansowanie	Budżet gminy; Fundusze zewnętrzne.

2. Aktywni w Trzebieniach – zagospodarowanie miejsc i terenu użyteczności publicznej

Przedsięwzięcie 2	**Aktywni w Trzebieniach – zagospodarowanie miejsc i terenu użyteczności publicznej**
Zdiagnozowane problemy, na które odpowiada przedsięwzięcie	P1. Niski poziom integracji społecznej P2. Niski poziom aktywności społecznej mieszkańców P3. Brak zróżnicowanej oferty spędzania czasu wolnego dla wszystkich grup mieszkańców P5. Brak wykorzystania istniejącej infrastruktury na obszarze rewitalizacji do integracji i aktywizacji mieszkańców P6. Niski poziom estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznej
Cele rewitalizacji i kierunki działań realizowane przez przedsięwzięcie	**Cel 1. Poprawa jakości życia społecznego mieszkańców obszaru rewitalizacji** KD.1.1 Aktywizacja mieszkańców obszaru rewitalizacji KD.1.2 Integracja społeczna mieszkańców obszaru rewitalizacji KD.1.3 Rozwój zróżnicowanej oferty spędzania czasu wolnego dla wszystkich grup wiekowych **Cel 3. Tworzenie przyjaznej i dobrze zagospodarowanej przestrzeni publicznej sprzyjającej integracji społecznej i aktywności mieszkańców w zrównoważonym i odpornym na zmiany klimatu środowisku** KD.3.1 Przystosowanie zdegradowanej infrastruktury do potrzeb mieszkańców
Zakres realizowanych zadań	Na podobszarze rewitalizacji Trzebienie zlokalizowana jest świetlica wiejska oraz strażnica OSP. Obecnie budynki wykorzystywane są w niewielkim zakresie przez mieszkańców skupionych w KGW oraz jednostce OSP. Działania prowadzone są, w zależności od potrzeb, w budynku świetlicy wiejskiej lub sąsiadującym z nią budynkiem OSP Trzebienie. Potencjałem miejscowości jest obiekt po byłej szkole podstawowej

	wraz ze znajdującą się obok niego infrastrukturą sportową. Jednak obecny stan techniczny obiektu nie pozwala na wykorzystanie go do celów aktywizacji i integracji mieszkańców obszaru rewitalizacji. Przedsięwzięcie zakłada: • kompleksową modernizację obiektów wraz z terenami przyległymi; • doposażenie świetlicy wiejskiej w celu stworzenia oferty i warunków do spędzania czasu wolnego przez mieszkańców z różnych grup wiekowych; • organizację spotkań/wydarzeń, imprez plenerowych w zmodernizowanym obiekcie i terenie wokół niego. Nowo powstała przestrzeń będzie służyła aktywizacji i integracji społecznej i przyczyni się do poprawy jakości życia społecznego.
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	• Zapewnienie rozwiązań architektonicznych wolnych od barier przy poruszaniu się osób ze szczególnymi potrzebami • Dostosowanie infrastruktury do potrzeb osób z niepełnosprawnościami
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	• Modernizacja obiektu ważnego dla mieszkańców podobszaru rewitalizacji Trzebienie; • Przystosowanie zdegradowanej infrastruktury do potrzeb mieszkańców; • Poprawa funkcjonalności, wyglądu i estetyki przestrzeni publicznej w podobszarze rewitalizacji Trzebienie; • Stworzenie przyjaznego miejsca spotkań i integracji mieszkańców; • Stworzenie warunków do spędzenia czasu wolnego; • Rozwój zróżnicowanej oferty spędzania czasu wolnego dla wszystkich grup wiekowych; • Zmniejszenie poziomu wykluczenia społecznego wskutek zwiększenia dostępności oferty spędzania czasu wolnego w miejscu zamieszkania; • Zmniejszenie problemów społecznych poprzez wzrost aktywności i integracji społecznej, ożywienie społeczne obszaru rewitalizacji; • Organizacja wydarzeń/spotkań dla mieszkańców obszaru rewitalizowanego w zmodernizowanym obiekcie, w tym również dla osób z niepełnoprawnościami; • Poprawa jakości życia społecznego mieszkańców obszaru rewitalizacji. <u>Wskaźniki produktu wraz ze sposobem oceny:</u> • Liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach (szt.) - 1 Sposób oceny – dokumentacja techniczna, protokoły odbioru • Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (szt.) – 1 Sposób oceny – dokumentacja techniczna, protokoły odbioru • Liczba projektów, w których sfinansowano koszty racjonalnych usprawnień dla osób z niepełnosprawnościami (EFRR/FS/FST)

	(szt.) – 1 Sposób oceny – dokumentacja techniczna, protokoły odbioru <u>Wskaźniki rezultatu wraz ze sposobem oceny:</u> • Liczba ludności zamieszkującej obszar rewitalizacji (osoby) - 1478 Sposób oceny – dane Urzędu Gminy w Liskowie • Liczba osób korzystających z obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach (użytkownicy/rok) – 50 • Sposób oceny – szacunkowe dane zarządcy obiektu
Realizator	Gmina Lisków
Lokalizacja	Obręb Trzebienie, działka nr 244
Ramy czasowe realizacji przedsięwzięcia	2025-2027
Szacowana wartość przedsięwzięcia	1 000 000,00 zł
Finansowanie	Budżet gminy; Fundusze zewnętrzne.

3. Nadanie nowych funkcji świetlicy wiejskiej w Wygodzie

Przedsięwzięcie 3	**Nadanie nowych funkcji świetlicy wiejskiej w Wygodzie**
Zdiagnozowane problemy, na które odpowiada przedsięwzięcie	P1. Niski poziom integracji społecznej P2. Niski poziom aktywności społecznej mieszkańców P3. Brak zróżnicowanej oferty spędzania czasu wolnego dla wszystkich grup mieszkańców P5. Brak wykorzystania istniejącej infrastruktury na obszarze rewitalizacji do integracji i aktywizacji mieszkańców P6. Niski poziom estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznej
Cele rewitalizacji i kierunki działań realizowane przez przedsięwzięcie	**Cel 1. Poprawa jakości życia społecznego mieszkańców obszaru rewitalizacji** KD.1.1 Aktywizacja mieszkańców obszaru rewitalizacji KD.1.2 Integracja społeczna mieszkańców obszaru rewitalizacji KD.1.3 Rozwój zróżnicowanej oferty spędzania czasu wolnego dla wszystkich grup wiekowych **Cel 3. Tworzenie przyjaznej i dobrze zagospodarowanej przestrzeni publicznej sprzyjającej integracji społecznej i aktywności mieszkańców w zrównoważonym i odpornym na zmiany klimatu środowisku** KD.3.1 Przystosowanie zdegradowanej infrastruktury do potrzeb mieszkańców
Zakres realizowanych zadań	Na terenie sołectwa Wygoda, sąsiadującego z podobszarami rewitalizacji Lisków, Zakrzyn, Zakrzyn-Kolonia i Annopol, zlokalizowana jest świetlica wiejska, w złym stanie technicznym. Sołectwo Wygoda jest dobrym miejscem do spędzania czasu wolnego przez mieszkańców obszaru rewitalizacji ze względu na bliskość i obecność wielu terenów leśnych. Rewitalizacja świetlicy wiejskiej w Wygodzie, pozwoliłaby na wykorzystanie zdegradowanej infrastruktury na cele integracji mieszkańców obszarów rewitalizacji, tworząc przestrzeń sprzyjającą spotkaniom, organizacji wydarzeń społecznych oraz aktywizacji lokalnej

	społeczności. Odnowiona świetlica mogłaby stać się miejscem wspólnych inicjatyw kulturalnych, edukacyjnych i rekreacyjnych, angażując mieszkańców w różnym wieku. Dzięki modernizacji obiektu i dostosowaniu go do współczesnych potrzeb, mieszkańcy obszaru rewitalizacji zyskaliby komfortowe warunki do spędzania wolnego czasu, rozwijania zainteresowań oraz budowania więzi sąsiedzkich, co przyczyniłoby się do wzrostu poczucia wspólnoty i poprawy jakości życia społecznego. Przedsięwzięcie zakłada: • modernizację obiektu wraz z terenem przyległym; • doposażenie świetlicy wiejskiej w celu stworzenia oferty i warunków do spędzania czasu wolnego przez mieszkańców z różnych grup wiekowych; • organizację spotkań/wydarzeń, imprez plenerowych w zmodernizowanym obiekcie i terenie wokół niego; • udostępnienie zorganizowanej przestrzeni i infrastruktury dla działalności Koła Gospodyń Wiejskich w Wygodzie. Zmodernizowana przestrzeń będzie służyła aktywizacji i integracji społecznej i przyczyni się do poprawy jakości życia społecznego.
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	• Zapewnienie rozwiązań architektonicznych wolnych od barier przy poruszaniu się osób ze szczególnymi potrzebami • Dostosowanie infrastruktury do potrzeb osób z niepełnosprawnościami
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	• Modernizacja obiektu ważnego dla mieszkańców obszaru rewitalizacji; • Przystosowanie zdegradowanej infrastruktury do potrzeb mieszkańców; • Poprawa funkcjonalności, wyglądu i estetyki przestrzeni publicznej w sąsiedztwie obszaru rewitalizacji; • Stworzenie przyjaznego miejsca spotkań i integracji mieszkańców; • Stworzenie warunków do spędzenia czasu wolnego; • Rozwój zróżnicowanej oferty spędzania czasu wolnego dla wszystkich grup wiekowych; • Zmniejszenie poziomu wykluczenia społecznego wskutek zwiększenia dostępności oferty spędzania czasu wolnego w pobliżu miejscu zamieszkania; • Zmniejszenie problemów społecznych poprzez wzrost aktywności i integracji społecznej, ożywienie społeczne mieszkańców obszaru rewitalizacji w przyjaznym środowisku; • Organizacja wydarzeń/spotkań dla mieszkańców gminy, w tym obszaru rewitalizowanego, w zmodernizowanym obiekcie, w tym również dla osób z niepełnoprawnościami; • Poprawa jakości życia społecznego mieszkańców gminy, w tym obszaru rewitalizacji. <u>Wskaźniki produktu wraz ze sposobem oceny:</u> • Liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych poza obszarem rewitalizacji, służąca mieszkańcom obszaru rewitalizacji (szt.) - 1

	Sposób oceny – dokumentacja techniczna, protokoły odbioru • Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (szt.) – 1 Sposób oceny – dokumentacja techniczna, protokoły odbioru • Liczba projektów, w których sfinansowano koszty racjonalnych usprawnień dla osób z niepełnosprawnościami (EFRR/FS/FST) (szt.) – 1 Sposób oceny – dokumentacja techniczna, protokoły odbioru <u>Wskaźniki rezultatu wraz ze sposobem oceny:</u> • Liczba ludności zamieszkującej obszar rewitalizacji (osoby) - 1478 Sposób oceny – dane Urzędu Gminy w Liskowie • Liczba osób korzystających z obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych poza obszarem rewitalizacji, przeznaczonych dla mieszkańców obszaru rewitalizacji (użytkownicy/rok) - 50 Sposób oceny – szacunkowe dane zarządcy obiektu
Realizator	Gmina Lisków
Partnerzy projektu	Koło Gospodyń Wiejskich w Wygodzie
Lokalizacja	Obręb Wygoda, działka nr 283 (poza obszarem rewitalizacji) Lokalizacja i projekt spoza wyznaczonego obszaru rewitalizacji, ale sąsiadujący, mający bezpośredni wpływ na wyznaczony obszar rewitalizacji. Dzieci, młodzież i dorośli z obszaru rewitalizowanego będą korzystać ze zmodernizowanego obiektu i infrastruktury w miejscowości sąsiadującej Wygoda, a jednocześnie nie zachodzi konieczność budowy nowych obiektów w Liskowie, Zakrzynie, Zakrzynie-Kolonii i Annopolu, w sytuacji posiadania obiektu, który może zostać poddany rewitalizacji w miejscowości Wygoda.
Ramy czasowe realizacji przedsięwzięcia	2025-2027
Szacowana wartość przedsięwzięcia	600 000,00 zł
Finansowanie	Budżet gminy; Fundusze zewnętrzne.

4. Aktywizacja mieszkańców i modernizacja świetlicy wiejskiej w Pyczku

Przedsięwzięcie 4	**Aktywizacja mieszkańców i modernizacja świetlicy wiejskiej w Pyczku**
Zdiagnozowane problemy, na które odpowiada przedsięwzięcie	P1. Niski poziom integracji społecznej P2. Niski poziom aktywności społecznej mieszkańców P3. Brak zróżnicowanej oferty spędzania czasu wolnego dla wszystkich grup mieszkańców P5. Brak wykorzystania istniejącej infrastruktury na obszarze rewitalizacji do integracji i aktywizacji mieszkańców P6. Niski poziom estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznej
Cele rewitalizacji i kierunki działań realizowane przez przedsięwzięcie	**Cel 1. Poprawa jakości życia społecznego mieszkańców obszaru rewitalizacji** KD.1.1 Aktywizacja mieszkańców obszaru rewitalizacji

	KD.1.2 Integracja społeczna mieszkańców obszaru rewitalizacji KD.1.3 Rozwój zróżnicowanej oferty spędzania czasu wolnego dla wszystkich grup wiekowych **Cel 3. Tworzenie przyjaznej i dobrze zagospodarowanej przestrzeni publicznej sprzyjającej integracji społecznej i aktywności mieszkańców w zrównoważonym i odpornym na zmiany klimatu środowisku** KD.3.1 Przystosowanie zdegradowanej infrastruktury do potrzeb mieszkańców
Zakres realizowanych zadań	Na terenie sołectwa Pyczek, sąsiadującego z podobszarem rewitalizacji Annopol, zlokalizowana jest świetlica wiejska, w złym stanie technicznym. Ze względu na brak świetlicy wiejskiej w Annopolu, i jego położenie w pobliżu Pyczka, zasadna jest modernizacja świetlicy wiejskiej w Pyczku, która będzie służyć aktywizacji i integracji mieszkańców obszaru rewitalizacji (zwłaszcza Annopola) oraz będzie odpowiedzią na brak zróżnicowanej oferty spędzania czasu wolnego dla mieszkańców Annopola. Odnowiona świetlica mogłaby stać się miejscem wspólnych inicjatyw kulturalnych, edukacyjnych i rekreacyjnych, angażując mieszkańców w różnym wieku. Dzięki modernizacji obiektu i dostosowaniu go do współczesnych potrzeb, mieszkańcy obszaru rewitalizacji zyskaliby komfortowe warunki do spędzania wolnego czasu, rozwijania zainteresowań oraz budowania więzi sąsiedzkich, co przyczyniłoby się do wzrostu poczucia wspólnoty i poprawy jakości życia społecznego. Przedsięwzięcie zakłada: • modernizację obiektu wraz z terenem przyległym; • wyposażenie w infrastrukturę sportowo-rekreacyjną; • organizację działań integracyjnych, takich jak: warsztaty, spotkania, pikniki. Realizacja przedsięwzięcia umożliwi mieszkańcom podobszaru rewitalizacji Annopol, uczestnictwo w lokalnych działaniach, nieodbiegających możliwościami i jakością od projektów realizowanych w innych sołectwach w Gminie i zachęci do integracji i aktywizacji społecznej.
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	• Zapewnienie rozwiązań architektonicznych wolnych od barier przy poruszaniu się osób ze szczególnymi potrzebami • Dostosowanie infrastruktury do potrzeb osób z niepełnosprawnościami
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	• Modernizacja obiektu ważnego dla mieszkańców obszaru rewitalizacji; • Przystosowanie zdegradowanej infrastruktury do potrzeb mieszkańców; • Poprawa funkcjonalności, wyglądu i estetyki przestrzeni publicznej w sąsiedztwie obszaru rewitalizacji; • Stworzenie przyjaznego miejsca spotkań i integracji mieszkańców; • Stworzenie warunków do spędzenia czasu wolnego; • Rozwój zróżnicowanej oferty spędzania czasu wolnego dla wszystkich grup wiekowych; • Zmniejszenie poziomu wykluczenia społecznego wskutek zwiększenia dostępności oferty spędzania czasu wolnego w pobliżu miejscu zamieszkania;

	• Zmniejszenie problemów społecznych poprzez wzrost aktywności i integracji społecznej, ożywienie społeczne mieszkańców obszaru rewitalizacji w przyjaznym środowisku; • Organizacja wydarzeń/spotkań dla mieszkańców gminy, w tym obszaru rewitalizowanego, w zmodernizowanym obiekcie, w tym również dla osób z niepełnoprawnościami; • Poprawa jakości życia społecznego mieszkańców gminy, w tym obszaru rewitalizacji. <u>Wskaźniki produktu wraz ze sposobem oceny:</u> • Liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych poza obszarem rewitalizacji, służąca mieszkańcom obszaru rewitalizacji (szt.) - 1 Sposób oceny – dokumentacja techniczna, protokoły odbioru • Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (szt.) – 1 Sposób oceny – dokumentacja techniczna, protokoły odbioru • Liczba projektów, w których sfinansowano koszty racjonalnych usprawnień dla osób z niepełnosprawnościami (EFRR/FS/FST) (szt.) – 1 Sposób oceny – dokumentacja techniczna, protokoły odbioru <u>Wskaźniki rezultatu wraz ze sposobem oceny:</u> • Liczba ludności zamieszkującej obszar rewitalizacji (osoby) - 1478 Sposób oceny – dane Urzędu Gminy w Liskowie • Liczba osób korzystających z obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych poza obszarem rewitalizacji, przeznaczonych dla mieszkańców obszaru rewitalizacji (użytkownicy/rok) - 50 Sposób oceny – szacunkowe dane zarządcy obiektu
Realizator	Gmina Lisków
Partnerzy projektu	Stowarzyszenie Działamy Razem
Lokalizacja	Obręb Pyczek, działka nr 102, 62-860 Lisków (poza obszarem rewitalizacji) Lokalizacja i projekt spoza wyznaczonego obszaru rewitalizacji, ale sąsiadujący, mający bezpośredni wpływ na wyznaczony obszar rewitalizacji. Dzieci, młodzież i dorośli z obszaru rewitalizowanego (zwłaszcza Annopol) będą korzystać ze zmodernizowanego obiektu i infrastruktury w miejscowości sąsiadującej Pyczek, a jednocześnie nie zachodzi konieczność budowy nowych obiektów w Annopolu, w sytuacji posiadania obiektu, który może zostać poddany rewitalizacji w miejscowości Pyczek.
Ramy czasowe realizacji przedsięwzięcia	2025-2027
Szacowana wartość przedsięwzięcia	800 000,00 zł
Finansowanie	Budżet gminy;

	Fundusze zewnętrzne.

5. Aktywizacja mieszkańców i doposażenie świetlicy wiejskiej w Koźlątkowie

Przedsięwzięcie 5	**Aktywizacja mieszkańców i doposażenie świetlicy wiejskiej w Koźlątkowie**
Zdiagnozowane problemy, na które odpowiada przedsięwzięcie	P1. Niski poziom integracji społecznej P2. Niski poziom aktywności społecznej mieszkańców P3. Brak zróżnicowanej oferty spędzania czasu wolnego dla wszystkich grup mieszkańców P5. Brak wykorzystania istniejącej infrastruktury na obszarze rewitalizacji do integracji i aktywizacji mieszkańców P6. Niski poziom estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznej
Cele rewitalizacji i kierunki działań realizowane przez przedsięwzięcie	**Cel 1. Poprawa jakości życia społecznego mieszkańców obszaru rewitalizacji** KD.1.1 Aktywizacja mieszkańców obszaru rewitalizacji KD.1.2 Integracja społeczna mieszkańców obszaru rewitalizacji KD.1.3 Rozwój zróżnicowanej oferty spędzania czasu wolnego dla wszystkich grup wiekowych **Cel 3. Tworzenie przyjaznej i dobrze zagospodarowanej przestrzeni publicznej sprzyjającej integracji społecznej i aktywności mieszkańców w zrównoważonym i odpornym na zmiany klimatu środowisku** KD.3.1 Przystosowanie zdegradowanej infrastruktury do potrzeb mieszkańców
Zakres realizowanych zadań	Na terenie sołectwa Koźlątków, sąsiadującego z podobszarem rewitalizacji Zakrzyn, zlokalizowana jest świetlica wiejska, która wymaga modernizacji i doposażenia. Brakuje pełnego wyposażenia kuchni, które umożliwiłoby organizację spotkań oraz działań podejmowanych przez aktywizujące się Koło Gospodyń Wiejskich. Przestrzeń wokół świetlicy wymaga poprawy estetyki i wyposażenia w sprzęt do zabawy dla najmłodszych i uprawiania sportu przez starszych. Ponadto, z racji przebiegu trasy rowerowej przy obiekcie (Szlak Dębów i Paproci) istnieje potrzeba montażu infrastruktury dla rowerzystów. Obecnie świetlica ogrzewana jest centralnym ogrzewaniem – wymiana miała miejsce w 2018 r. W trosce o środowisko należy rozważyć możliwość wykorzystania OZE. Zasadna jest rewitalizacja świetlicy w Koźlątkowie, z której ze względu na bliskość, mogliby korzystać mieszkańcy podobszaru rewitalizacji Zakrzyn. Rewitalizacja świetlicy wiejskiej w Koźlątkowie, pozwoliłaby na wykorzystanie zdegradowanej infrastruktury na cele integracji mieszkańców obszarów rewitalizacji, tworząc przestrzeń sprzyjającą spotkaniom, organizacji wydarzeń społecznych oraz aktywizacji lokalnej społeczności. Odnowiona świetlica mogłaby stać się miejscem wspólnych inicjatyw kulturalnych, edukacyjnych i rekreacyjnych, angażując mieszkańców w różnym wieku. Dzięki modernizacji obiektu i dostosowaniu go do współczesnych potrzeb, mieszkańcy obszaru rewitalizacji zyskaliby komfortowe warunki do spędzania wolnego czasu, rozwijania zainteresowań oraz budowania więzi sąsiedzkich, co przyczyniłoby się do wzrostu poczucia wspólnoty i poprawy jakości życia społecznego. Przedsięwzięcie zakłada: • modernizację obiektu wraz z terenem przyległym;

	• zagospodarowanie terenu wokół świetlicy (instalacja elementów małej architektury – altanka, chata grillowa, ławki oraz kosze; z racji położenia przy rowerowym Szlaku Dębów i Paproci – instalacja stojaków do rowerów, wiaty); • zapewnienie odwodnienia terenu poprzez rozwiązania techniczne; • miejsca parkingowe utwardzone – o powierzchni 200 m2; • doposażenie świetlicy (m.in. zakup wyposażenia gastronomicznego, stołów, gablot szklanych, nagłośnienia); • organizację działań integracyjnych, takich jak: warsztaty, spotkania, pikniki; • organizację wydarzeń kulturalnych. Realizacja przedsięwzięcia umożliwi mieszkańcom podobszaru rewitalizacji Zakrzyn, uczestnictwo w lokalnych działaniach, nieodbiegających możliwościami i jakością od projektów realizowanych w innych sołectwach w Gminie i zachęci do integracji i aktywizacji społecznej.
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	• Zapewnienie rozwiązań architektonicznych wolnych od barier przy poruszaniu się osób ze szczególnymi potrzebami • Dostosowanie infrastruktury do potrzeb osób z niepełnosprawnościami
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	• Modernizacja obiektu ważnego dla mieszkańców obszaru rewitalizacji; • Przystosowanie zdegradowanej infrastruktury do potrzeb mieszkańców; • Poprawa funkcjonalności, wyglądu i estetyki przestrzeni publicznej w sąsiedztwie obszaru rewitalizacji; • Stworzenie przyjaznego miejsca spotkań i integracji mieszkańców; • Stworzenie warunków do spędzenia czasu wolnego; • Rozwój zróżnicowanej oferty spędzania czasu wolnego dla wszystkich grup wiekowych; • Zmniejszenie poziomu wykluczenia społecznego wskutek zwiększenia dostępności oferty spędzania czasu wolnego w pobliżu miejscu zamieszkania; • Zmniejszenie problemów społecznych poprzez wzrost aktywności i integracji społecznej, ożywienie społeczne mieszkańców obszaru rewitalizacji w przyjaznym środowisku; • Organizacja wydarzeń/spotkań dla mieszkańców gminy, w tym obszaru rewitalizowanego, w zmodernizowanym obiekcie, w tym również dla osób z niepełnoprawnościami; • Poprawa jakości życia społecznego mieszkańców gminy, w tym obszaru rewitalizacji. <u>Wskaźniki produktu wraz ze sposobem oceny:</u> • Liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych poza obszarem rewitalizacji, służąca mieszkańcom obszaru rewitalizacji (szt.) - 1 Sposób oceny – dokumentacja techniczna, protokoły odbioru • Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z

	niepełnosprawnościami (szt.) – 1 Sposób oceny – dokumentacja techniczna, protokoły odbioru • Liczba projektów, w których sfinansowano koszty racjonalnych usprawnień dla osób z niepełnosprawnościami (EFRR/FS/FST) (szt.) – 1 Sposób oceny – dokumentacja techniczna, protokoły odbioru <u>Wskaźniki rezultatu wraz ze sposobem oceny:</u> • Liczba ludności zamieszkującej obszar rewitalizacji (osoby) - 1478 Sposób oceny – dane Urzędu Gminy w Liskowie • Liczba osób korzystających z obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych poza obszarem rewitalizacji, przeznaczonych dla mieszkańców obszaru rewitalizacji (użytkownicy/rok) - 50 Sposób oceny – szacunkowe dane zarządcy obiektu
Realizator	Gmina Lisków
Lokalizacja	Obręb Koźlątków, działka nr 265 (poza obszarem rewitalizacji) Lokalizacja i projekt spoza wyznaczonego obszaru rewitalizacji, ale sąsiadujący, mający bezpośredni wpływ na wyznaczony obszar rewitalizacji. Dzieci, młodzież i dorośli z obszaru rewitalizowanego (zwłaszcza Zakrzyn) będą korzystać ze zmodernizowanego obiektu i infrastruktury w miejscowości sąsiadującej Koźlątków, a jednocześnie nie zachodzi konieczność budowy nowych obiektów w Zakrzynie, w sytuacji posiadania obiektu, który może zostać poddany rewitalizacji w miejscowości Pyczek.
Ramy czasowe realizacji przedsięwzięcia	2025-2027
Szacowana wartość przedsięwzięcia	600 000,00 zł
Finansowanie	Budżet gminy; Fundusze zewnętrzne.

6. Przedsiębiorcza przyszłość – rozwój kompetencji i umiejętności zawodowych

Przedsięwzięcie 6	**Przedsiębiorcza przyszłość – rozwój kompetencji i umiejętności zawodowych**
Zdiagnozowane problemy, na które odpowiada przedsięwzięcie	P4. Niski poziom przedsiębiorczości wśród mieszkańców obszaru rewitalizacji
Cele rewitalizacji i kierunki działań realizowane przez przedsięwzięcie	**Cel 2. Pobudzanie aktywności gospodarczej i przedsiębiorczości na obszarze rewitalizacji** KD.2.1 Rozwój u mieszkańców umiejętności i kompetencji pożądanych na lokalnym rynku pracy
Zakres realizowanych zadań	Przedsięwzięcie zakłada organizację zajęć pozalekcyjnych rozwijających przedsiębiorczość i aktywność zawodową uczniów klas 4-8. W ramach działań uczestnicy poznają podstawy ekonomii i zarządzania finansami, nauczą się planowania budżetu oraz prowadzenia własnych inicjatyw biznesowych. Program obejmuje także warsztaty z umiejętności miękkich, takich jak komunikacja, praca w zespole i podejmowanie

	decyzji, a także spotkania z przedsiębiorcami i ekspertami. Uczniowie wezmą udział w projektach praktycznych, konkursach oraz wizytach studyjnych, co pozwoli im zdobyć realne doświadczenie. Dzięki temu programowi młodzież zyska nie tylko wiedzę, ale także praktyczne kompetencje potrzebne do aktywnego uczestnictwa w życiu gospodarczym.
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	• Umożliwienie udziału w przedsięwzięciu osobom z niepełnosprawnościami
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	• Rozwój kompetencji i umiejętności zawodowych uczniów poprzez uczestnictwo w zajęciach pozalekcyjnych; • Wzrost poziomu przedsiębiorczości i aktywności zawodowej młodzieży z obszaru rewitalizacji; • Zwiększenie świadomości ekonomicznej i umiejętności zarządzania finansami wśród uczniów; • Stworzenie przestrzeni do rozwoju talentów i zainteresowań związanych z przedsiębiorczością; • Wzmocnienie umiejętności miękkich, takich jak komunikacja, praca w zespole i podejmowanie decyzji; • Poszerzenie oferty edukacyjnej poprzez organizację warsztatów, spotkań z ekspertami oraz wizyt studyjnych; • Zwiększenie motywacji uczniów do nauki i samorozwoju poprzez praktyczne doświadczenia; • Przygotowanie młodzieży do świadomego wyboru ścieżki edukacyjnej i zawodowej; • Wzrost integracji społecznej poprzez wspólne projekty i działania zespołowe; • Poprawa perspektyw zawodowych młodych mieszkańców gminy, w tym obszaru rewitalizacji. <u>Wskaźniki produktu wraz ze sposobem oceny:</u> *Nie dotyczy* <u>Wskaźniki rezultatu wraz ze sposobem oceny:</u> • Liczba ludności zamieszkującej obszar rewitalizacji (osoby) - 1478 Sposób oceny – szacunkowe dane Urzędu Gminy w Liskowie
Realizator	Gmina Lisków
Lokalizacja	Szkoła Podstawowa im. Józefa Wybickiego w Liskowie; Szkoła Podstawowa w Zakrzynie
Ramy czasowe realizacji przedsięwzięcia	2026-2027
Szacowana wartość przedsięwzięcia	100 000,00 zł
Finansowanie	Budżet gminy; Fundusze zewnętrzne.

7. Zielona przyszłość – edukacja ekologiczna dla mieszkańców

Przedsięwzięcie 7	**Zielona przyszłość – edukacja ekologiczna dla mieszkańców**
Zdiagnozowane problemy, na które odpowiada przedsięwzięcie	P7. Zagrożenie degradacją środowiska naturalnego spowodowane niską świadomością ekologiczną mieszkańców i niewłaściwym gospodarowaniem zasobami P8. Niski poziom adaptacji do zmian klimatu
Cele rewitalizacji i kierunki działań realizowane przez przedsięwzięcie	**Cel 3. Tworzenie przyjaznej i dobrze zagospodarowanej przestrzeni publicznej sprzyjającej integracji społecznej i aktywności mieszkańców w zrównoważonym i odpornym na zmiany klimatu środowisku** KD.3.2 Działania służące ochronie środowiska i adaptacji do zmian klimatu
Zakres realizowanych zadań	Przedsięwzięcie zakłada organizację warsztatów i spotkań edukacyjnych dla mieszkańców, podczas których eksperci będą przekazywać wiedzę na temat ochrony środowiska, segregacji odpadów oraz oszczędzania zasobów naturalnych. Dzieci i młodzież wezmą udział w praktycznych zajęciach dotyczących recyklingu, tworzenia kompostowników oraz adaptacji do zmian klimatu. Zrealizowane zostaną także akcje społeczne, takie jak wspólne sadzenie roślin oraz konkursy promujące ekologiczne nawyki w codziennym życiu. Dodatkowo, mieszkańcy będą mogli uczestniczyć w debatach klimatycznych, podczas których omówią lokalne wyzwania środowiskowe i możliwe rozwiązania. Całość uzupełni kampania informacyjna z materiałami edukacyjnymi, które pomogą utrwalić zdobytą wiedzę i zachęcą do podejmowania działań proekologicznych.
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	• Umożliwienie udziału w przedsięwzięciu osobom z niepełnosprawnościami
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	• Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców obszaru rewitalizacji; • Zmiana postaw społecznych wobec ochrony środowiska i zrównoważonego gospodarowania zasobami; • Wzrost liczby działań proekologicznych wśród mieszkańców (np. segregacja odpadów, oszczędność zasobów, udział w akcjach ekologicznych); • Poprawa estetyki i zieleni w przestrzeni publicznej; • Lepsza adaptacja społeczności do zmian klimatu poprzez zdobycie praktycznych umiejętności i wiedzy. <u>Wskaźniki produktu wraz ze sposobem oceny:</u> *Nie dotyczy* <u>Wskaźniki rezultatu wraz ze sposobem oceny:</u> • Liczba ludności zamieszkującej obszar rewitalizacji (osoby) - 1478 Sposób oceny – szacunkowe dane Urzędu Gminy w Liskowie • Liczba przedsięwzięć proekologicznych (szt.) - 1 Sposób oceny – dane Urzędu Gminy Lisków

Realizator	Gmina Lisków
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji
Ramy czasowe realizacji przedsięwzięcia	2026-2027
Szacowana wartość przedsięwzięcia	100 000,00 zł
Finansowanie	Budżet gminy; Fundusze zewnętrzne.

8. Rozbudowa i modernizacja ośrodka opiekuńczo-mieszkalnego dla seniorów – Inwestycja w Przyszłość

Przedsięwzięcie 8	**Rozbudowa i modernizacja ośrodka opiekuńczo-mieszkalnego dla seniorów – Inwestycja w Przyszłość**
Zdiagnozowane problemy, na które odpowiada przedsięwzięcie	P1. Niski poziom integracji społecznej P2. Niski poziom aktywności społecznej mieszkańców P3. Brak zróżnicowanej oferty spędzania czasu wolnego dla wszystkich grup mieszkańców P5. Brak wykorzystania istniejącej infrastruktury na obszarze rewitalizacji do integracji i aktywizacji mieszkańców P6. Niski poziom estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznej
Cele rewitalizacji i kierunki działań realizowane przez przedsięwzięcie	**Cel 1. Poprawa jakości życia społecznego mieszkańców obszaru rewitalizacji** KD.1.1 Aktywizacja mieszkańców obszaru rewitalizacji KD.1.2 Integracja społeczna mieszkańców obszaru rewitalizacji KD.1.3 Rozwój zróżnicowanej oferty spędzania czasu wolnego dla wszystkich grup wiekowych **Cel 3. Tworzenie przyjaznej i dobrze zagospodarowanej przestrzeni publicznej sprzyjającej integracji społecznej i aktywności mieszkańców w zrównoważonym i odpornym na zmiany klimatu środowisku** KD.3.1 Przystosowanie zdegradowanej infrastruktury do potrzeb mieszkańców
Zakres realizowanych zadań	Aktualnie Dom Pomocy Społecznej w Liskowie, który przeznaczony jest dla 40 osób w podeszłym wieku, jest w złym stanie technicznym i nie spełnia współczesnych standardów budownictwa. Przedsięwzięcie zakłada stworzenie przestrzeni, która łączy komfortowe warunki bytowe z profesjonalną opieką, dostosowaną do specyficznych potrzeb seniorów. Przedsięwzięcie zakłada: • modernizację obiektu - budynek zostanie zaprojektowany z myślą o seniorach, zapewniając łatwy dostęp do wszystkich pomieszczeń, szerokie korytarze, windy, a także odpowiednio zaprojektowane łazienki i kuchnie. Budynek będzie w pełni przystosowany do opieki medycznej, z przestrzeniami do rehabilitacji, terapii i warsztatów. Pokoje mieszkalne będą przestronne, wyposażone w odpowiednie meble i urządzenia wspierające samodzielność seniorów, pojawią się również przestrzenie wspólne, takie jak sale do aktywności fizycznej, rekreacji i integracji społecznej. • zagospodarowanie terenu - wokół budynku zostaną zaplanowane tereny zielone, ogrody, a także ścieżki spacerowe; przestrzenie te będą sprzyjały integracji seniorów, relaksowi

	oraz aktywności fizycznej na świeżym powietrzu. Budynek w pełni będzie dostosowany do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, z ograniczoną mobilnością, zapewniając pełną dostępność do wszystkich usług i przestrzeni. Dostosowanie infrastruktury do potrzeb osób z niepełno-sprawnościami jest niezbędnym krokiem w tworzeniu przestrzeni, która będzie dostępna dla każdego, bez względu na stopień sprawności. Projekt modernizacji lub budowy obiektu uwzględnia szereg rozwiązań mających na celu pełną dostępność, komfort i bezpieczeństwo osób z niepełnoprawnościami: 1) Dostosowanie wejść i korytarzy; 2) Zastosowanie wind i platform; 3) Łazienki i toalety przystosowane dla osób niepełnosprawnych; 4) Miejsca parkingowe dla osób niepełnosprawnych; 5) Oznakowanie i systemy informacji wizualnej; 6) Wewnętrzne przestrzenie dostosowane do potrzeb; 7) Zabezpieczenia i usprawnienia w zakresie bezpieczeństwa; 8) Wspólne przestrzenie socjalne i aktywnościowe. Realizacja przedsięwzięcia przyczyni się nie tylko do poprawy warunków mieszkaniowych, ale także zapewni seniorom komfortowe i bezpieczne życia, sprzyjając aktywności, samodzielności oraz godnemu starzeniu się.
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	• Zapewnienie rozwiązań architektonicznych wolnych od barier przy poruszaniu się osób ze szczególnymi potrzebami • Dostosowanie infrastruktury do potrzeb osób z niepełnosprawnościami
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	• Poprawa dostępności i funkcjonalności infrastruktury przeznaczonej dla seniorów; • Zwiększenie estetyki i atrakcyjności przestrzeni poprzez odnowienie budynku i zagospodarowanie terenów zielonych; • Rozszerzenie oferty usług społecznych i zdrowotnych skierowanych do seniorów; • Zmniejszenie poziomu wykluczenia społecznego poprzez poprawę jakości usług opiekuńczych i stworzenie warunków do aktywnego uczestnictwa seniorów w życiu społecznym. <u>Wskaźniki produktu wraz ze sposobem oceny:</u> • Liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach (szt.) - 1 Sposób oceny – dokumentacja techniczna, protokoły odbioru • Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (szt.) – 1 Sposób oceny – dokumentacja techniczna, protokoły odbioru • Liczba projektów, w których sfinansowano koszty racjonalnych usprawnień dla osób z niepełnosprawnościami (EFRR/FS/FST) (szt.) – 1 Sposób oceny – dokumentacja techniczna, protokoły odbioru <u>Wskaźniki rezultatu wraz ze sposobem oceny:</u> • Liczba osób korzystających z obiektów infrastruktury (innych

	niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach (użytkownicy/rok) - 50 Sposób oceny – dane Starostwa Powiatu w Kaliszu
Realizator	Powiat Kaliski
Partnerzy projektu	Politechnika Wrocławska Politechnika Poznańska Uniwersytet Kaliski
Lokalizacja	Obręb 007 Lisków, działki nr 262/5, 262/6, 262/7 Obiekt objęty wpisem do rejestru zabytków województwa wielkopolskiego pod numerem 243/Wlkp/A podlega ścisłej ochronie zgodnie z ustawą z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. z 2024 r. poz. 1292, t.j.). Realizacja przedsięwzięć rewitalizacyjnych wymaga uzyskania pozwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków (art. 36 ust. 1 pkt 1 ustawy) oraz przestrzegania obowiązków w zakresie ochrony wartości historycznych, artystycznych i naukowych obiektu. Prowadzenie prac bez wymaganego pozwolenia podlega sankcjom administracyjnym i karnym, zgodnie z przepisami ustawy.
Ramy czasowe realizacji przedsięwzięcia	2025-2030
Szacowana wartość przedsięwzięcia	10 000 000,00 zł
Finansowanie	Budżet Powiatu Kaliskiego; Fundusze zewnętrzne.

9. Dostosowanie obiektu Domu Dziecka w Liskowie do standardów współczesnej opieki – modernizacja budynku i przestrzeni wspólnych

Przedsięwzięcie 9	**Dostosowanie obiektu Domu Dziecka w Liskowie do standardów współczesnej opieki – modernizacja budynku i przestrzeni wspólnych**
Zdiagnozowane problemy, na które odpowiada przedsięwzięcie	P1. Niski poziom integracji społecznej P2. Niski poziom aktywności społecznej mieszkańców P3. Brak zróżnicowanej oferty spędzania czasu wolnego dla wszystkich grup mieszkańców P5. Brak wykorzystania istniejącej infrastruktury na obszarze rewitalizacji do integracji i aktywizacji mieszkańców P6. Niski poziom estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznej
Cele rewitalizacji i kierunki działań realizowane przez przedsięwzięcie	**Cel 1. Poprawa jakości życia społecznego mieszkańców obszaru rewitalizacji** KD.1.1 Aktywizacja mieszkańców obszaru rewitalizacji KD.1.2 Integracja społeczna mieszkańców obszaru rewitalizacji KD.1.3 Rozwój zróżnicowanej oferty spędzania czasu wolnego dla wszystkich grup wiekowych **Cel 3. Tworzenie przyjaznej i dobrze zagospodarowanej przestrzeni publicznej sprzyjającej integracji społecznej i aktywności mieszkańców w zrównoważonym i odpornym na zmiany klimatu środowisku** KD.3.1 Przystosowanie zdegradowanej infrastruktury do potrzeb mieszkańców
Zakres realizowanych zadań	Aktualnie Dom Dziecka Liskowie jest w złym stanie technicznym i nie spełnia współczesnych standardów budownictwa. Nie uwzględnia potrzeb dzieci w różnym wieku i z różnymi wymaganiami.

	Przedsięwzięcie zakłada dostosowanie obiektu do wymogów współczesnej opieki nad dziećmi i młodzieżą, uwzględniając innowacyjne rozwiązania w zakresie funkcjonalności, bezpieczeństwa i komfortu. Celem przedsięwzięcia jest stworzenie przestrzeni, która sprzyja zdrowemu rozwojowi, integracji oraz wsparciu emocjonalnemu wychowanków, a także zapewnienie odpowiednich warunków do pracy opiekunów. Przedsięwzięcie zakłada modernizację obiektu obejmującą: • adaptację przestrzeni dla różnych grup wiekowych – zaprojektowanie elastycznych przestrzeni, które będą mogły być dostosowane do potrzeb dzieci w różnych przedziałach wiekowych, • strefy wspólne oparte na designie terapeutycznym – tworzenie stref relaksu, kreatywnych zajęć i aktywności fizycznych, które będą sprzyjały zdrowiu psychicznemu i fizycznemu dzieci, • zrównoważony rozwój i ekologiczne rozwiązanie – zastosowanie innowacyjnych technologii energooszczędnych, • zwiększenie dostępności i bezpieczeństwa – wprowadzenie nowoczesnych rozwiązań w zakresie bezpieczeństwa, • tworzenie przestrzeni do integracji społecznej – w ramach modernizacji uwzględniono przestrzenie do wspólnych zajęć, organizacji i wydarzeń kulturalnych i aktywności na świeżym powietrzu, które umożliwią dzieciom i młodzieży nawiązywanie zdrowych relacji społecznych oraz integrację z lokalną społecznością. Projekt modernizacji obiektu zakłada połączenie funkcjonalności z estetyką, co stworzy przestrzeń, w której dzieci będą czuły się bezpiecznie, komfortowo i będą mogły rozwijać swoje pasje i umiejętności w sprzyjających warunkach.
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	• Zapewnienie rozwiązań architektonicznych wolnych od barier przy poruszaniu się osób ze szczególnymi potrzebami • Dostosowanie infrastruktury do potrzeb osób z niepełnosprawnościami
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	• Poprawa dostępności i funkcjonalności infrastruktury dostosowanej do potrzeb dzieci i młodzieży; • Zwiększenie estetyki i atrakcyjności przestrzeni poprzez modernizację budynku i otoczenia; • Stworzenie komfortowych i bezpiecznych warunków do życia, nauki i rozwoju wychowanków; • Rozszerzenie oferty zajęć edukacyjnych, terapeutycznych i rekreacyjnych; • Zmniejszenie poziomu wykluczenia społecznego poprzez integrację wychowanków z lokalną społecznością; • Zastosowanie ekologicznych i energooszczędnych rozwiązań sprzyjających zrównoważonemu rozwojowi; • Zapewnienie nowoczesnych systemów bezpieczeństwa i higieny zgodnych z aktualnymi standardami; • Tworzenie przestrzeni wspólnych wspierających relacje społeczne i aktywność dzieci.

	<u>Wskaźniki produktu wraz ze sposobem oceny:</u> • Liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach (szt.) - 1 Sposób oceny – dokumentacja techniczna, protokoły odbioru • Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (szt.) – 1 Sposób oceny – dokumentacja techniczna, protokoły odbioru • Liczba projektów, w których sfinansowano koszty racjonalnych usprawnień dla osób z niepełnosprawnościami (EFRR/FS/FST) (szt.) – 1 Sposób oceny – dokumentacja techniczna, protokoły odbioru <u>Wskaźniki rezultatu wraz ze sposobem oceny:</u> • Liczba osób korzystających z obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach (użytkownicy/rok) - 14 Sposób oceny – dane Starostwa Powiatu w Kaliszu
Realizator	Powiat Kaliski
Partnerzy projektu	Politechnika Wrocławska Politechnika Poznańska Uniwersytet Kaliski
Lokalizacja	Obręb 007 Lisków, działki nr 262/5, 262/6, 262/7 Obiekt objęty wpisem do rejestru zabytków województwa wielkopolskiego pod numerem 243/Wlkp/A podlega ścisłej ochronie zgodnie z ustawą z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. z 2024 r. poz. 1292, t.j.). Realizacja przedsięwzięć rewitalizacyjnych wymaga uzyskania pozwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków (art. 36 ust. 1 pkt 1 ustawy) oraz przestrzegania obowiązków w zakresie ochrony wartości historycznych, artystycznych i naukowych obiektu. Prowadzenie prac bez wymaganego pozwolenia podlega sankcjom administracyjnym i karnym, zgodnie z przepisami ustawy.
Ramy czasowe realizacji przedsięwzięcia	2025-2030
Szacowana wartość przedsięwzięcia	5 000 000,00 zł
Finansowanie	Budżet Powiatu Kaliskiego; Fundusze zewnętrzne.

4.2 Charakterystyka pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Charakterystyka pozostałych rodzajów przedsięwzięć rewitalizacyjnych realizujących cele rewitalizacji i kierunki wyznaczonych działań, mających na celu eliminację lub ograniczenie negatywnych zjawisk

powodujących sytuację kryzysową. Jest to zbiorczy opis uzupełniających rodzajów przedsięwzięć rewitalizacyjnych, tj. takich, których zakres, koszt, sposób finansowania czy termin realizacji nie został do końca określony lub, które trudno zidentyfikować indywidualnie, a są oczekiwane ze względu na realizację celów Gminnego Programu Rewitalizacji.

Dla każdego ze wskazanych poniżej potencjalnych typów przedsięwzięć rewitalizacyjnych określono ich ogólną charakterystykę oraz to, w jakie kierunki działań rewitalizacyjnych wpisują się te przedsięwzięcia.

Tabela 35. Charakterystyka pozostałych rodzajów przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Charakterystyka dopuszczalnych przedsięwzięć	Realizuje kierunki działań
A. Lokalne Centrum Aktywności - wsparcie inicjatyw społecznych Organizacja cyklu warsztatów i wydarzeń dla mieszkańców, promujących integrację społeczną oraz aktywność obywatelską. Działania obejmą szkolenia dla lokalnych liderów, spotkania sąsiedzkie oraz inicjatywy wspólnotowe, wzmacniające więzi społeczne.	KD.1.1 Aktywizacja mieszkańców obszaru rewitalizacji KD.1.2 Integracja społeczna mieszkańców obszaru rewitalizacji KD.1.3 Rozwój zróżnicowanej oferty spędzania czasu wolnego dla wszystkich grup wiekowych
B. Startuj z pomysłem – warsztaty przedsiębiorczości dla mieszkańców Realizacja kursów i spotkań z ekspertami wspierających rozwój umiejętności biznesowych i zawodowych. Uczestnicy nauczą się, jak zakładać i prowadzić działalność gospodarczą, pozyskiwać fundusze oraz rozwijać kompetencje niezbędne na rynku pracy.	KD.2.1 Rozwój u mieszkańców umiejętności i kompetencji pożądanych na lokalnym rynku pracy
C. Zielone podwórka – tworzenie przestrzeni rekreacyjnych i edukacyjnych Modernizacja zaniedbanych przestrzeni publicznych poprzez nasadzenia zieleni, budowę ścieżek edukacyjnych, miejsc do rekreacji i integracji. Projekt zakłada zaangażowanie mieszkańców w planowanie i realizację działań, co wzmocni poczucie odpowiedzialności za otoczenie.	KD.3.1 Przystosowanie zdegradowanej infrastruktury do potrzeb mieszkańców KD.3.2 Działania służące ochronie środowiska i adaptacji do zmian klimatu

Źródło: Opracowanie własne.

4.3 Ochrona przyrody, a realizacja przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Na terenie Gminy Lisków położony jest fragment specjalnego obszaru ochrony siedlisk Natura 2000 „Lipickie Mokradła" (PLH100025). Obszar ten podlega ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2024 r., poz. 1478, z późn. zm.). Jednocześnie obszar objęty rewitalizacją znajduje się poza granicami obszarów Natura 2000 oraz nie obejmuje innych form ochrony przyrody w rozumieniu w/w ustawy. Na obszarze przeznaczonym do rewitalizacji nie stwierdzono także występowania pomników przyrody.

Mimo tego, realizacja przedsięwzięć rewitalizacyjnych wymaga uwzględnienia potencjalnych zagrożeń dla chronionych gatunków zwierząt, roślin i grzybów. W związku z planowanymi pracami budowlanymi, remontowymi i termomodernizacyjnymi, w tym usuwaniem wyrobów zawierających azbest, konieczne jest przeprowadzenie inwentaryzacji przyrodniczych przed rozpoczęciem prac. Inwentaryzacje te powinny w szczególności uwzględniać występowanie takich gatunków jak ptaki (np. jerzyk *Apus apus*, wróbel *Passer domesticus*) oraz nietoperze, które mogą wykorzystywać budynki jako miejsca lęgowe i schronienia.

W przypadku stwierdzenia obecności chronionych gatunków konieczne będzie:

- uzyskanie stosownych zezwoleń na odstępstwo od zakazów w stosunku do chronionych gatunków, wydawanych przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska,
- dostosowanie harmonogramu prac, np. unikanie wycinki drzew i krzewów w okresie lęgowym ptaków,
- minimalizacja negatywnego wpływu na siedliska poprzez stosowanie rozwiązań alternatywnych, ograniczających ingerencję w środowisko.

W kontekście planowanych nowych nasadzeń zwraca się uwagę na zakaz wprowadzania do środowiska gatunków obcych, mogących zagrażać rodzimej bioróżnorodności. Dotyczy to m.in. takich gatunków jak: jesion pensylwański, dąb czerwony, bożodrzew gruczołowaty, wiązowiec zachodni czy orzech włoski. Przy realizacji nasadzeń należy stosować wyłącznie gatunki rodzime i niewprowadzające zagrożenia dla lokalnych ekosystemów.

Dodatkowo podkreśla się, że istniejące zadrzewienia, zakrzewienia oraz zbiorniki wodne na terenie gminy mogą stanowić siedliska gatunków chronionych roślin, zwierząt i grzybów. Przed rozpoczęciem realizacji inwestycji należy każdorazowo przeprowadzać ocenę występowania gatunków chronionych zgodnie z:

- rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. z 2022 r., poz. 2380),
- rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz. U. z 2014 r., poz. 1409),
- rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej grzybów (Dz. U. z 2014 r., poz. 1408),
- Dyrektywą Siedliskową 92/43/EWG,
- krajowymi i regionalnymi czerwonymi listami gatunków zagrożonych.

Wszelkie działania związane z wycinką drzew lub krzewów muszą uwzględniać możliwość naruszenia zakazów ochrony gatunkowej. W przypadku ich naruszenia należy:

- w pierwszej kolejności unikać ingerencji,
- przesunąć termin prac poza okres lęgowy lub rozrodczy,
- uzyskać odpowiednie pozwolenia od RDOŚ, jeśli prace są nieuniknione.

W związku z powyższym realizacja przedsięwzięć rewitalizacyjnych musi odbywać się zgodnie z zasadą zachowania bioróżnorodności i w poszanowaniu obowiązujących przepisów o ochronie przyrody.

4.4 Ochrona dziedzictwa kulturowego i archeologicznego, a realizacja przedsięwzięć rewitalizacyjnych

W Wielkopolskim Rejestrze Zabytków znajdują się poniższe zabytki, które są również wpisane do Gminnej Ewidencji Zabytków.

Na dzień 30 czerwca 2024 w Rejestrze zabytków nieruchomym opracowanym przez Narodowy Instytut Dziedzictwa, znajdowały się zabytki wskazane w poniższej tabeli.

Tabela 36. Wykaz zabytków wpisanych do Wielkopolskiego Rejestru Zabytków

Lp.	Miejscowość	Obiekt	Nr decyzji	Data
1	Lisków	kościół par. pw. Wszystkich Świętych, 1899-1901	245/Wlkp/A	21.10.2005 r.
2	Lisków	cmentarz kościelny	245/Wlkp/A	21.10.2005 r.
3	Lisków	ogrodzenie z bramą	245/Wlkp/A	21.10.2005 r.
4	Lisków	plebania, 2 poł. XIX	245/Wlkp/A	21.10.2005 r.
5	Lisków	Dom Ludowy, ob. bank ul. Blizińskiego 42, 1908	244/Wlkp/A	14.09.2005 r.
6	Lisków	szkoła rolnicza, ob. gimnazjum, ul. Blizińskiego 44a, 1913	84/Wlkp/A	26.02.2002 r.
7	Lisków	sierociniec, ob. Dom Dziecka, ul. Blizińskiego 96, 1932	243/Wlkp/A	01.0.2005 r.
8	Strzałków	kościół fil. pw. NMP, drewn., 1754	829/Wlkp/A z 24.09.1930	06.12.2010 r.
9	Strzałków	dzwonnica, drewn., 1751	829/Wlkp/A z 24.09.1930	06.12.2010 r.
10	Strzałków	cmentarz przy kościele, pocz. XVII	829/Wlkp/A z 24.09.1930	06.12.2010 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie https://poznan.wuoz.gov.pl/system/files/zalaczniki/wlk-rej_23.07.2024.pdf

Podlegają one ścisłej ochronie konserwatorskiej, stosownie do wymogów ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Ochroną konserwatorską – na podstawie ww. przepisów - objęte są również występujące na terenie gminy Lisków stanowiska i zespoły stanowisk archeologicznych.

Poza ww. obiektami zabytkowymi wpisanymi do rejestru zabytków na terenie gminy Lisków występuje kilkadziesiąt zabytków nieruchomych zapisanych w gminnej ewidencji zabytków. Wszelka działalność budowlana na tych terenach oraz przy obiektach wymaga zgody Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Poniższa tabela zawiera wykaz zabytków wpisanych do Gminnej Ewidencji Zabytków:

Tabela 37. Wykaz zabytków wpisanych do Gminnej Ewidencji Zabytków

Lp.	Miejscowość	Obiekt
1	Annopol	dom, nr 9, pocz. XX w.
2	Annopol Kolonia	dom, nr 5, l. 10. - 20. XX w.
3	Annopol Kolonia	dom, nr 8, 1930 r.
4	Borki	dom, nr 9, ok. 1930 – 1936 r.
5	Ciepielew Pierwszy	obora w zagrodzie nr 3, ok. 1920 – 1930 r.
6	Ciepielew Pierwszy	budynek inwentarski w zagrodzie nr 3, l. 20. – 30. XX w.
7	Ciepielew Pierwszy	budynek gospodarczy w zagrodzie nr 3, l. 20. – 30. XX w.
8	Ciepielew Pierwszy	Wiatrak - koźlak (w sąsiedztwie nr 4), 1864 r. przebud. i rozbud. po 1985
9	Ciepielew Pierwszy	obora, nr 7, ok. 1900 – 1905 r.
10	Ciepielew Pierwszy	dom, nr 8, ok. 1920 – 1930 r.
11	Ciepielew Pierwszy	szkoła ob. Szkoła Podstawowa nr 10, 1926, rozbud. i przebud. 1955, 1985
12	Chrusty	dom, nr 5, ok. 1920 – 1930 r.
13	Izerów	dom, nr 18, ok. 1880 – 1890 r.
14	Jeziorko	dom w zagrodzie nr 5, ok. 1920 r.
15	Jeziorko	budynek gospodarczy w zagrodzie nr 5, 1921 r.
16	Jeziorko	dom, nr 9A, ok. 1895 – 1905 r.
17	Jeziorko	dom, nr 10, 1918 r.
18	Koźlątków	dwór w zespole folwarcznym, ob. dom, nr 21, 1870 r.
19	Koźlątków	spichlerz w zespole folwarcznym, ob. budynek gospodarczy, nr 21, 1925 r.
20	Koźlątków	budynek gospodarczy w zespole folwarcznym, nr 21, ok. 1900 – 1910 r.
21	Lubień	dom w zagrodzie, nr 8, ok. 1910 – 1920 r.
22	Małgów	wiatrak - koźlak, XVIII w., przeniesiony 1912 r.
23	Małgów Kolonia	dom, nr 19, 1930 - 1931 r.
24	Małgów Kolonia	obora w zagrodzie nr 20, 1937 r.
25	Małgów Kolonia	dom, nr 36, ok. 1920 – 1936 r.
26	Małgów Kolonia	dom, nr 40, ok. 1920 – 1925 r.
27	Madalin	~~dom, nr 9 (d. nr 7), ok. 1920 - 1930 r.~~ Wykreślony w 2017 r.
28	Madalin	dom, nr 24, ok. 1915 – 1925 r.
29	Madalin	dom, nr 28, ok. 1920 – 1925 r.
30	Pyczek	dom, nr 2, ok. 1910 - 1920 r.
31	Pyczek	dom, nr 7, ok. 1910 r.

32	Pyczek	~~dom, nr 21, ok. 1900 r.~~ Wykreślony w 2018 r.
33	Strzałków	kościół par. p.w. Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Maryi Panny, 1754, rozb. 1884 r.
34	Strzałków	dzwonnica w zespole kościoła par. p.w. NPNMP, 1751, w sąsiedz. Nr 64
35	Strzałków	plebania w zespole kościoła par. p.w. NPNMP, nr 64, k. XIX w., 1929 r.
36	Strzałków	cmentarz katolicki, 1 ćw. XIX w.
37	Strzałków	grobowiec Kuźwików w zespole cmentarza parafialnego, l. 30. XX w.
38	Strzałków	grobowiec Albinów w zespole cmentarza parafialnego, l. 30. XX w.
39	Strzałków	grobowiec W. Madaja w zespole cmentarza parafialnego, 1930 r.
40	Strzałków	grobowiec w zespole cmentarza parafialnego, l. ćw. XX w.
41	Strzałków	grobowiec Heleny Dębskiej w zespole cmentarza parafialnego, 1939 r.
42	Strzałków	dom, nr 3, XVIII/XIX w.
43	Strzałków	dom, nr 5, ok. 1920 – 1930 r.
44	Strzałków	dom, nr 16, ok. 1920 – 1930 r., przebud.
45	Strzałków	dom, nr 20, ok. 1920 – 1930 r.
46	Strzałków	dom, nr 24, ok. 1925 – 1935 r.
47	Strzałków	dom, nr 30, l. 20. – 30. XX w.
48	Strzałków	dom, nr 36, ok. 1920 – 1930 r.
49	Strzałków	dom, nr 50, ok. 1910 – 1920 r.
50	Strzałków	dom, nr 52, ok. 1920 – 1930 r.
51	Strzałków	dom, nr 59, ok. 1915 – 1925 r.
52	Strzałków	dom, nr 61, ok. 1915 – 1925 r.
53	Trzebienie	dom, nr 22 (d. 21), ok. 1930 - 1932 r.
54	Trzebienie	dom w zagrodzie, nr 23, l. 20. – 30. XX w.
55	Trzebienie	budynek gospodarczy w zagrodzie, nr 23, l. 20. – 30. XX w.
56	Lisków, ul. ks. W. Blizińskiego	kościół par. p.w. Wszystkich Świętych, ok. 1899 – 1901 r.
57	Lisków, ul. ks. W. Blizińskiego	ogrodzenie i brama z furtkami w zespole kościoła par. p.w. Wszystkich Świętych, ok. 1901 r.
58	Lisków, ul. ks. W. Blizińskiego	plebania w zespole kościoła par. p.w. Wszystkich Świętych, nr 25, 2 poł. XIX w.
59	Lisków, ul. ks. W. Blizińskiego	budynek gospodarczy w zespole kościoła par. p.w. Wszystkich Świętych, nr 25, ok. 1910 – 1920 r.
60	Lisków, ul. ks. W. Blizińskiego	budynek gospodarczy w zespole kościoła par. p.w. Wszystkich Świętych, nr 25, ok. 1910 r.
61	Lisków, ul. ks. W. Blizińskiego	brama do obejścia plebańskiego w zespole kościoła par., nr 25, ok. 1910 r.
62	Lisków, ul. ks. W. Blizińskiego	cmentarz rzymskokatolicki, 2 ćw. XIX w.
63	Lisków, ul. ks. W. Blizińskiego	ogrodzenie z bramą w zespole cmentarza rzymskokatolickiego, 1 ćw. XX w.
64	Lisków, ul. ks. W. Blizińskiego	nagrobek Wandy z Biernackich Dąmbskiej w zespole cmentarza rzym. – kat., ok. 1869 r.
65	Lisków, ul. ks. W. Blizińskiego	figura przydrożna Najświętszego Serca Pana Jezusa, 1935 r. (przy zbiegu z A. Szewczyka)
66	Lisków, ul. ks. W. Blizińskiego	~~dom, nr 13, ok. 1915 – 1925 r.~~ Wykreślony
67	Lisków, ul. ks. W. Blizińskiego	budynek gospodarczy w zagrodzie, nr 15, ok. 1920 – 1925 r.
68	Lisków, ul. ks. W. Blizińskiego	dom, nr 17, 1926 r.
69	Lisków, ul. ks. W. Blizińskiego	dom, nr 19, ok. 1910 r.
70	Lisków, ul. ks. W. Blizińskiego	Szkoła Powszechna, ob. Szkoła Podstawowa, nr 27, ok. 1925 r.
71	Lisków, ul. ks. W. Blizińskiego	dom, nr 29, 4 ćw. XIX w.
72	Lisków, ul. ks. W. Blizińskiego	~~dom, nr 30, 1930 r.~~ Wykreślony
73	Lisków, ul. ks. W. Blizińskiego	dom, nr 37, 21 ćw. XX w.
74	Lisków, ul. ks. W. Blizińskiego	młyn, nr 39, 1 ćw. XX w.

75	Lisków, ul. ks. W. Blizińskiego	Dom Ludowy, ob. Bank Spółdzielczy Ziemi Kaliskiej, nr 24, 1908 r.
76	Lisków, ul. ks. W. Blizińskiego	Piekarnia Spółdzielcza, później świetlica, ob. budynek wielofunkcyjny, 1936 r.
77	Lisków, ul. ks. W. Blizińskiego	Urząd Gminy, ob. Urząd Gminy, GOPS, posterunek policji, nr 43, ok. 1935 r.
78	Lisków, ul. ks. W. Blizińskiego	Szkoła Rolniczo-Handlowa, ob. Gimnazjum, nr 44a, 1913 r.
79	Lisków, ul. ks. W. Blizińskiego	dom, nr 45, ok. 1900 – 1910 r.
80	Lisków, ul. ks. W. Blizińskiego	Poczta-Gospoda-Przytułek, ob. Urząd Gminy, nr 56, 1915 r.
81	Lisków, ul. ks. W. Blizińskiego	~~dom, nr 57, ok. 1915 – 1925 r.~~ Wykreślony
82	Lisków, ul. ks. W. Blizińskiego	~~dom w zagrodzie, nr 62, 1 ćw. XX w.~~ Wykreślony w 1917 r.
83	Lisków, ul. ks. W. Blizińskiego	~~budynek gospodarczy w zagrodzie, nr 62, 1923 r.~~ Wykreślony w 1917 r.
84	Lisków, ul. ks. W. Blizińskiego	budynek gospodarczy, nr 78, l. 30. XX w.
85	Lisków, ul. ks. W. Blizińskiego	dom, nr 91, l. 20. – 30. XX w.
86	Lisków, ul. ks. W. Blizińskiego	dom – pawilon w zespole sierocińca św. Wacława, ob. dom, nr 91a, ok. 1920 r.
87	Lisków, ul. ks. W. Blizińskiego	Sierociniec, ob. Państwowy Dom Dziecka, nr 96, 1932 r., rozbud. W l. 70. XX w.
88	Lisków, ul. Leśna	dom, nr 6, ok. 1930 – 1935 r.
89	Lisków, ul. Twórców Liskowa	warsztaty w zespole sierocińca św. Wacława, ob. budynek gospodarczy, nr 11, ok. 1925 r.
90	Lisków, ul. Twórców Liskowa	kuchnia – stołówka w zespole sierocińca św. Wacława, ob. dom, nr 13, ok. 1920 – 1930 r.
91	Lisków, ul. Twórców Liskowa	budynek gospodarczy w zespole sierocińca św. Wacława, ob. bud. magazyn, ok. 1925 r.
92	Lisków, ul. A. Szewczyka	dom, nr 2, ok. 1930 r.
93	Lisków, ul. A. Szewczyka	dom, nr 26, ok. 1920 – 1925 r.
94	Lisków, ul. A. Szewczyka	dom w zagrodzie, nr 28, l. 20-30. XX w.
95	Lisków, ul. A. Szewczyka	stodoła w zagrodzie, nr 28, l. 20 – 30. XX w.
96	Lisków, ul. A. Szewczyka	dom, nr 38, l. 20 – 30. XX w.
97	Lisków, ul. Rzemieślnicza	dom, nr 3, 1927 r. przebud.
98	Zakrzyn	budynek gospodarczy w zagrodzie, nr 6, l. 20. – 30. XX w.
99	Zakrzyn	dom, nr 9, ok. 1890 – 1910 r.
100	Zakrzyn	dom, nr 10, ok. 1920 – 1930 r.
101	Zakrzyn	dom, nr 16, ok. 1925 – 1935 r.
102	Zakrzyn	dom, nr 21, ok. 1925 – 1935 r.
103	Zakrzyn	dom, (b.n), l. 20 – 30. XX w.
104	Zakrzyn	dom, nr 41, ok. 1890 – 1900 r.
105	Zakrzyn	dom, nr 42, 1933 r.
106	Zakrzyn	dom, nr 45, ok. 1930 r.
107	Zakrzyn - Baranek	Szkoła, ob. Szkoła Podstawowa nr 3, 1937–1938 r. rozbud. 1989 – 1992r.
108	Wygoda	dom, nr 36, 1900 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Liskowie

Strefy ochrony archeologicznej

W dziedzinie archeologii, do rejestru zabytków archeologicznych na terenie gminy Lisków został wpisany kopiec podworski – grodzisko stożkowate wraz ze strefą ochrony konserwatorskiej we wsi Chrusty – decyzja WKZ Nr 760/A z dn. 31.12.1998 r. Wszelka działalność budowlana na tych terenach oraz przy obiektach wymaga zgody Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

Strefy ochrony konserwatorskiej

Na terenie gminy Lisków wyznaczona została strefa ochrony konserwatorskiej wokół kopca podworskiego - grodziska stożkowatego we wsi Chrusty wpisanego do rejestru zabytków archeologicznych – decyzja WKZ Nr 760/A z dn. 31.12.1998 r.

5 SZACUNKOWE RAMY FINANSOWE GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI

W niniejszym rozdziale przedstawione zostały ramy finansowe zaplanowanych przedsięwzięć wraz z szacunkowymi nakładami finansowymi w podziale na środki publiczne (krajowe oraz środki budżetu Gminy), środki UE oraz środki prywatne. Łączna wartość przedsięwzięć rewitalizacyjnych szacowana jest na poziomie 28,2 mln zł, z czego 8,5 mln zł wydatkowana zostanie ze środków publicznych, w tym z budżetu Gminy Lisków i budżetu Powiatu Kaliskiego, a 19,7 mln zł finansowana będzie ze środków Unii Europejskiej (zakładając 70% dofinansowania).

Zaznaczyć należy, iż podane kwoty stanowią wartości szacunkowe, a kwota rzeczywista określana będzie na podstawie dokumentacji projektowej i uwzględniana w Wieloletniej Prognozie Finansowej Gminy, zgodnie z wymogami art. 21 ustawy o rewitalizacji: „Niezwłocznie po uchwaleniu gminnego programu rewitalizacji, rada gminy wprowadza przedsięwzięcia rewitalizacyjne zawarte w tym programie, służące realizacji zadań własnych gminy, do załącznika uchwały w sprawie wieloletniej prognozy finansowej gminy…”.

Szacunkowe ramy finansowe gminnego programu rewitalizacji, zakładają maksymalne wartości dofinansowań ze środków Unii Europejskiej, jednak przy braku takich możliwości realizacja przedsięwzięć będzie odbywała się w miarę możliwości przy wykorzystaniu środków z innych źródeł. Gmina Lisków wyraża gotowość w zakresie realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych z udziałem dofinansowania ze środków finansowych pochodzących z grantów udzielanych przez Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego w wysokości do 150 tys. zł na działania społeczne i do 300 tys. na działania społeczno-infrastrukturalne.

Dopuszcza się również możliwość realizacji przedsięwzięć etapami, jeśli zaistnieje możliwość pozyskania funduszy na część przedsięwzięcia.

W poniższej tabeli przedstawiono podział źródeł finansowania dla poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Tabela 38. Szacunkowe ramy finansowe GPR z podziałem na źródła finansowania

Lp.	Nazwa projektu	Realizator	Lata realizacji projektu	Indykatywne środki finansowe w ramach programu rewitalizacji z podziałem na źródła finansowania [w zł]			Suma
				Pochodzące ze źródeł krajowych publicznych	Pochodzące z funduszy UE	Pochodzące ze źródeł prywatnych	
1	Rewitalizacja budynku po Domu Handlowo-Usługowym w Liskowie w celu nadania nowych funkcji	Gmina Lisków Partner: Podmiot Ekonomii Społecznej: Zakład Aktywności Zawodowej Swoboda Pozostali partnerzy: Stowarzyszenie Koło Gospodyń Wiejskich w Liskowie Gminne Towarzystwo Dzieci i Osób Niepełnosprawnych Towarzystwo Sportowe Liskowiak Gminny Ośrodek Kultury Gminna Biblioteka Publiczna Uniwersytet Trzeciego Wieku	2025-2027	3 000 000,00 zł	7 000 000,00 zł	0,00 zł	10 000 000,00 zł
2	Aktywni w Trzebieniach – zagospodarowanie miejsc i terenu użyteczności publicznej	Gmina Lisków	2025-2027	300 000,00 zł	700 000,00 zł	0,00 zł	1 000 000,00 zł
3	Nadanie nowych funkcji świetlicy wiejskiej w Wygodzie	Gmina Lisków Partner: Koło Gospodyń Wiejskich w Wygodzie	2025-2027	180 000,00 zł	420 000,00 zł	0,00 zł	600 000,00 zł
4	Aktywizacja mieszkańców i modernizacja świetlicy wiejskiej w Pyczku	Gmina Lisków; Partner: Stowarzyszenie Działamy Razem	2025-2027	240 000,00 zł	560 000,00 zł	0,00 zł	800 000,00 zł
5	Aktywizacja mieszkańców i doposażenie świetlicy wiejskiej w Koźlątkowie	Gmina Lisków	2025-2027	180 000,00 zł	420 000,00 zł	0,00 zł	600 000,00 zł

6	Przedsiębiorcza przyszłość – rozwój kompetencji i umiejętności zawodowych	Gmina Lisków	2026-2027	30 000,00 zł	70 000,00 zł	0,00 zł	100 000,00 zł
7	Zielona przyszłość – edukacja ekologiczna dla mieszkańców	Gmina Lisków	2026-2027	30 000,00 zł	70 000,00 zł	0,00 zł	100 000,00 zł
8	Rozbudowa i modernizacja ośrodka opiekuńczo-mieszkalnego dla seniorów – Inwestycja w Przyszłość	Powiat Kaliski Partnerzy projektu: Politechnika Wrocławska Politechnika Poznańska Uniwersytet Kaliski	2025-2030	3 000 000,00 zł	7 000 000,00 zł	0,00 zł	10 000 000,00 zł
9	Dostosowanie obiektu Domu Dziecka w Liskowie do standardów współczesnej opieki – modernizacja budynku i przestrzeni wspólnych	Powiat Kaliski Partnerzy projektu: Politechnika Wrocławska Politechnika Poznańska Uniwersytet Kaliski	2025-2030	150 000,00 zł	350 000,00 zł	0,00 zł	5 000 000,00 zł
SUMA				**8 460 000,00 zł**	**19 740 000,00 zł**	**00,00 zł**	**28 200 000,00 zł**

Źródło: Opracowanie własne.

6 MECHANIZMY SŁUŻĄCE INTEGROWANIU DZIAŁAŃ ORAZ PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH

Przedstawiony w niniejszym rozdziale opis mechanizmów służących integrowaniu działań i przedsięwzięć rewitalizacyjnych spełnia wymogi ustawy o rewitalizacji (art. 15 ust. 1 pkt 6), a także uwzględnia zalecenia ujęte w *Zasadach realizacji instrumentów terytorialnych w Polsce w perspektywie finansowej UE na lata 2021-2027* opracowanych przez Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej. Wytyczne zawarte w tych dokumentach gwarantują zaplanowanie i przeprowadzenie skutecznej interwencji rewitalizacyjnej, wynikającej ze zdiagnozowanych problemów i potrzeb obszaru rewitalizacji, które są spójne z wizją stanu obszaru oraz celami rewitalizacyjnymi i podporządkowanymi im kierunkami działań (patrz ROZDZIAŁ 3. INTEGRALNOŚĆ SYSTEMU WIZJI, CELÓW I KIERUNKÓW DZIAŁAŃ) i która jest realizowana za pomocą przedsięwzięć rewitalizacyjnych (patrz ROZDZIAŁ 4. PRZEDSIĘWZIĘCIA REWITALIZACYJNE). Podejście to świadczy o zintegrowanym charakterze zaplanowanego procesu rewitalizacji, dzięki czemu możliwa jest kompleksowa interwencja, oddziałująca na zidentyfikowane problemy, skoncentrowana terytorialnie, prowadzona za pomocą powiązanych ze sobą przedsięwzięć, wpisujących się w różne cele. Takie zintegrowane, kompleksowe podejście przełoży się na synergię działań i nieprzenoszenie się zjawisk kryzysowych do innych części gminy.

Poniżej omówiono główne cechy rewitalizacji jako procesu, który zgodnie z definicją przyjętą w ustawie o rewitalizacji powinien mieć charakter kompleksowy dzięki realizacji zintegrowanych działań na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowanych na obszarze rewitalizacji.

Podejście zintegrowane i kompleksowość

GPR Gminy Lisków zawiera zróżnicowane działania o charakterze społecznym, gospodarczym, środowiskowym, przestrzenno-funkcjonalnym i technicznym wynikające z przeprowadzonej diagnozy szczegółowej obszaru rewitalizacji, w tym analizy wyzwań i potencjałów, które go cechują.

Podejście zintegrowane wymaga ścisłej konsolidacji działań planowanych w ramach polityki rewitalizacyjnej. W Gminie Lisków osiągnięto to przez wypracowanie – w drodze uspołecznionego procesu – katalogu przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Po weryfikacji przez zespół ds. rewitalizacji stały się one częścią projektu zintegrowanego, którego podstawą jest łączenie projektów o charakterze prospołecznym z projektami infrastrukturalnymi. Zgodnie z tym założeniem działania polepszające stan szeroko rozumianej infrastruktury stanowią zaplecze, warunek do przeprowadzenia interwencji

w sferze społecznej. Przedsięwzięcia uzupełniające, służą wzmocnieniu procesu rewitalizacji i przyspieszeniu jego efektów. Zastosowanie podejścia zintegrowanego pozwala zaplanować całościową, spójną interwencję, na którą będą się składać powiązane ze sobą przedsięwzięcia. Zgodnie z intencją interesariuszy procesu i twórców programu powinny one doprowadzić do trwałych zmian na obszarze rewitalizacji.

W przypadku GPR wyzwania strategiczne wyrażone w celach i kierunkach działań mają charakter ogólny i długofalowy zgodnie z szerszą koncepcją działań rewitalizacyjnych wykraczającą poza zakres przedsięwzięć zamieszczonych w programie.

Zaplanowane przedsięwzięcia równoważą się i dopełniają, wykazując kompleksowy charakter – przedsięwzięcia infrastrukturalne są bowiem ściśle powiązane z projektami społecznymi, stanowiąc niezbędną bazę dla działań przeciwdziałających wykluczeniu społecznemu i marginalizacji. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne ujęte w programie charakteryzują się więc wielowymiarowymi powiązaniami (patrz tabela poniżej), dzięki czemu po realizacji programu powinno nastąpić połączenie ich efektów i zwiększenie oddziaływania na stan kryzysowy obszaru rewitalizacji. Ta całościowa odpowiedź na zidentyfikowane deficyty obszaru rewitalizacji pozwoli uzyskać efekt synergii – szersze i trwalsze oddziaływanie na zachodzące na obszarze zmiany.

Koncentracja

W rewitalizacji koncentracja oznacza skupienie działań na obszarze rewitalizacji, który w stosunku do reszty gminy cechuje szczególna skala problemów. Jednocześnie ten dysfunkcyjny obszar powinien posiadać istotne znaczenie dla całej gminy, by móc stać się kołem zamachowym dla jej rozwoju. Działania rewitalizacyjne zaplanowane w ramach GPR będą wdrażane przede wszystkim na obszarze rewitalizacji. Projekty o charakterze rozwojowym są w stanie zainicjować procesy odnowy obszaru rewitalizacji, oddziałując korzystnie na bezpośrednie sąsiedztwo i całą gminę.

Tabela 39. Charakterystyka metodologii komplementarności pomiędzy poszczególnymi przedsięwzięciami i podmiotami je realizującymi

Typ komplementarności	Opis
Przestrzenna	Przedsięwzięcia dotyczą obszaru rewitalizacji. Przedsięwzięcia dopełniają się przestrzennie i zapobiegają przenoszeniu problemów na pozostałe obszary i nie będą prowadziły do segregacji i wykluczenia społecznego mieszkańców. Wielkość obszaru pozwoli na uniknięcie rozproszenia podejmowanych działań, dzięki czemu powstanie efekt synergii przedsięwzięć. W ten sposób zostaną ograniczone zadania punktowe.
Problemowa	Zaplanowane przedsięwzięcia odpowiadają na zidentyfikowane w szczegółowej diagnozie problemy w sferach: społecznej, gospodarczej, technicznej, funkcjonalno-przestrzennej i środowiskowej (Tabela „Oddziaływanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych na poszczególne sfery"). Dopełniają się i kompleksowo odpowiadają na problemy na podstawie określonej wizji, celów i kierunków działań. Zapewnienie komplementarności problemowej ma przeciwdziałać fragmentacji działań.
Proceduralno-instytucjonalna	Wdrażanie i zarządzanie Programem będzie należało do Pełnomocnika Wójta ds. rewitalizacji. Natomiast za przygotowanie i realizację poszczególnych przedsięwzięć odpowiadać będą podmioty realizujące m.in. jednostki gminne, organizacje pozarządowe i społeczne. Powołany zostanie także Komitet Rewitalizacji, który zgodnie z Ustawą stanowi forum współpracy i dialogu interesariuszy z organami gminy w sprawach dotyczących przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji oraz pełni funkcję opiniodawczo-doradczą wójta. Przedsięwzięcia zostały określone w ramach procesu partycypacji i dialogu społecznego. Realizatorów odpowiedzialnych za wdrażanie poszczególnych przedsięwzięć wskazano w podrozdziale dotyczącym przedsięwzięć rewitalizacyjnych. System zarządzania został szczegółowo opisany w części zarządczej Programu. Dodatkowo, w ramach komplementarności proceduralno-instytucjonalnej zadbano o to, aby przewidziane przedsięwzięcia rewitalizacyjne były zgodne z zapisami dokumentów wyższego rzędu, w szczególności ze Strategią rozwoju województwa wielkopolskiego i Planem zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego. W tym celu, zgodnie z art. 17 ust. 2 pkt 4 lit a Ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz.U.2024.278), wystąpiono o zaopiniowanie dokumentu do Zarządu Województwa Wielkopolskiego. *Zarząd Województwa Wielkopolskiego Uchwałą nr 1651/2025 z dnia 10 kwietnia 2025 roku, wydał pozytywną opinię dla projektu „Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Lisków do 2030 roku" w zakresie zgodności ze Strategią rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku oraz z Planem zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego. Wielkopolska 2020+.*
Międzyokresowa	Założone do realizacji przedsięwzięcia stanowią ciągłość dotychczasowej polityki rewitalizacyjnej Gminy Lisków poprzez kontynuację i uzupełnienie „Programu Rewitalizacji dla Gminy Lisków na lata 2017-2023". W związku z tym zostanie zachowana ciągłość programowa procesu rewitalizacji. Przy wdrażaniu przedsięwzięć wykorzystane zostaną doświadczenia z dotychczas realizowanego programu rewitalizacji oraz działań infrastrukturalnych i społecznych z kolejnych perspektyw unijnych tj. 2004-2006, 2007-2013, 2014-2020.

Źródła finansowania	Komplementarność zakłada łączenie prywatnych i publicznych źródeł finansowania przy wykorzystaniu środków Europejskich Funduszy Strukturalnych i Inwestycyjnych z wykluczeniem ryzyka podwójnego dofinansowania. Podmioty zaangażowane w realizację przedsięwzięć zakładają dywersyfikację ich finansowania.

Źródło: Opracowanie własne

Opisane mechanizmy zapewniające wielowymiarową komplementarność przekładają się na kompleksowość i zintegrowany charakter obecnego programu rewitalizacji. Uwzględnia on bowiem aspekty społeczne, a także gospodarcze, przestrzenno-funkcjonalne, środowiskowe czy techniczne – związane z obszarem rewitalizacji. Z tego powodu interwencję wynikającą z GPR Gminy Lisków, złożoną z różnorodnych, wzajemnie dopełniających się, skoncentrowanych przestrzennie projektów, które stanowią kontynuację wcześniejszych działań i będą finansowane z różnych źródeł, należy uznać za całościowy, zintegrowany, spójny proces rewitalizacji, o którym mowa w art. 2 ust. 1 ustawy o rewitalizacji.

Zgodnie z założeniem wszystkie przedsięwzięcia podstawowe są wzajemnie powiązane, stanowiąc kompleksową interwencję, która zrealizowana w całości wzmacnia siłę oddziaływania poszczególnych przedsięwzięć. Poniżej zaprezentowano wzajemne powiązania podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, jak i ich powiązanie z przeprowadzonymi wcześniej działaniami, a także ich kompleksowe oddziaływanie na różne sfery kryzysowe.

Jako podstawę uznania powiązań za szczególnie silne przyjęto lokalizację projektów, wychodząc z założenia, że poprawa spójności społecznej poprzez najróżniejsze działania aktywizacyjne i animacyjne nierozerwalnie łączy się z poprawą środowiskową, przestrzenno-funkcjonalną i techniczną bezpośredniego otoczenia. Powiązania przedsięwzięć na poziomie strategicznym – z wyznaczonymi celami i kierunkami działań jako odpowiedź na zdiagnozowane problemy obszaru rewitalizacji – świadczące o zintegrowanym charakterze interwencji zostały przedstawione w ROZDZIALE 3. INTEGRALNOŚĆ SYSTEMU WIZJI, CELÓW I KIERUNKÓW DZIAŁAŃ.

Tabela 40. Powiązanie podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych z innymi przedsięwzięciami

Lp.	Przedsięwzięcie podstawowe GPR Gminy Lisków do 2030 roku	Powiązanie z innymi przedsięwzięciami GPR Gminy Lisków do 2030 roku	Powiązanie z przedsięwzięciami w ramach Programu Rewitalizacji dla Gminy Lisków na lata 2017-2023
1	Rewitalizacja budynku po Domu Handlowo-Usługowym w Liskowie w celu nadania nowych funkcji	2. Aktywni w Trzebieniach – zagospodarowanie miejsc i terenu użyteczności publicznej 3. Nadanie nowych funkcji świetlicy wiejskiej w Wygodzie 4. Aktywizacja mieszkańców i modernizacja świetlicy wiejskiej w Pyczku 5. Aktywizacja mieszkańców i doposażenie świetlicy wiejskiej w Koźlątkowie 6. Przedsiębiorcza przyszłość – rozwój kompetencji i umiejętności zawodowych 7. Zielona przyszłość – edukacja ekologiczna dla mieszkańców 8. Rozbudowa i modernizacja ośrodka opiekuńczo-mieszkalnego dla seniorów – Inwestycja w Przyszłość 9. Dostosowanie obiektu Domu Dziecka w Liskowie do standardów współczesnej opieki – modernizacja budynku i przestrzeni wspólnych	• Rewitalizacja Domu Handlowego
2	Aktywni w Trzebieniach – zagospodarowanie miejsc i terenu użyteczności publicznej	1. Rewitalizacja budynku po Domu Handlowo-Usługowym w Liskowie w celu nadania nowych funkcji 3. Nadanie nowych funkcji świetlicy wiejskiej w Wygodzie 4. Aktywizacja mieszkańców i modernizacja świetlicy wiejskiej w Pyczku 5. Aktywizacja mieszkańców i doposażenie świetlicy wiejskiej w Koźlątkowie 8. Rozbudowa i modernizacja ośrodka opiekuńczo-mieszkalnego dla seniorów – Inwestycja w Przyszłość 9. Dostosowanie obiektu Domu Dziecka w Liskowie do standardów współczesnej opieki – modernizacja budynku i przestrzeni wspólnych	• Aktywni w Trzebieniach – zagospodarowanie byłej szkoły i strażnicy OSP oraz terenów wokół obiektów (projekt uzupełniający)
3	Nadanie nowych funkcji świetlicy wiejskiej w Wygodzie	1. Rewitalizacja budynku po Domu Handlowo-Usługowym w Liskowie w celu nadania nowych funkcji 2. Aktywni w Trzebieniach –	

		zagospodarowanie miejsc i terenu użyteczności publicznej 4. Aktywizacja mieszkańców i modernizacja świetlicy wiejskiej w Pyczku 5. Aktywizacja mieszkańców i doposażenie świetlicy wiejskiej w Koźlątkowie 8. Rozbudowa i modernizacja ośrodka opiekuńczo-mieszkalnego dla seniorów – Inwestycja w Przyszłość 9. Dostosowanie obiektu Domu Dziecka w Liskowie do standardów współczesnej opieki – modernizacja budynku i przestrzeni wspólnych	
4	Aktywizacja mieszkańców i modernizacja świetlicy wiejskiej w Pyczku	1. Rewitalizacja budynku po Domu Handlowo-Usługowym w Liskowie w celu nadania nowych funkcji 2. Aktywni w Trzebieniach – zagospodarowanie miejsc i terenu użyteczności publicznej 3. Nadanie nowych funkcji świetlicy wiejskiej w Wygodzie 5. Aktywizacja mieszkańców i doposażenie świetlicy wiejskiej w Koźlątkowie 8. Rozbudowa i modernizacja ośrodka opiekuńczo-mieszkalnego dla seniorów – Inwestycja w Przyszłość 9. Dostosowanie obiektu Domu Dziecka w Liskowie do standardów współczesnej opieki – modernizacja budynku i przestrzeni wspólnych	• Aktywne dzieciństwo w Pyczku
5	Aktywizacja mieszkańców i doposażenie świetlicy wiejskiej w Koźlątkowie	1. Rewitalizacja budynku po Domu Handlowo-Usługowym w Liskowie w celu nadania nowych funkcji 2. Aktywni w Trzebieniach – zagospodarowanie miejsc i terenu użyteczności publicznej 3. Nadanie nowych funkcji świetlicy wiejskiej w Wygodzie 4. Aktywizacja mieszkańców i modernizacja świetlicy wiejskiej w Pyczku 8. Rozbudowa i modernizacja ośrodka opiekuńczo-mieszkalnego dla seniorów – Inwestycja w Przyszłość 9. Dostosowanie obiektu Domu Dziecka w Liskowie do standardów współczesnej opieki	• Aktywizacja społeczeństwa i doposażenie świetlicy wiejskiej w Koźlątkowie

		– modernizacja budynku i przestrzeni wspólnych	
6	Przedsiębiorcza przyszłość – rozwój kompetencji i umiejętności zawodowych	1. Rewitalizacja budynku po Domu Handlowo-Usługowym w Liskowie w celu nadania nowych funkcji	• Poszerzenie oferty zajęć dla mieszkańców Gminy Lisków
7	Zielona przyszłość – edukacja ekologiczna dla mieszkańców	1. Rewitalizacja budynku po Domu Handlowo-Usługowym w Liskowie w celu nadania nowych funkcji	• Poszerzenie oferty zajęć dla mieszkańców Gminy Lisków
8	Rozbudowa i modernizacja ośrodka opiekuńczo-mieszkalnego dla seniorów – Inwestycja w Przyszłość	1. Rewitalizacja budynku po Domu Handlowo-Usługowym w Liskowie w celu nadania nowych funkcji 2. Aktywni w Trzebieniach – zagospodarowanie miejsc i terenu użyteczności publicznej 3. Nadanie nowych funkcji świetlicy wiejskiej w Wygodzie 4. Aktywizacja mieszkańców i modernizacja świetlicy wiejskiej w Pyczku 5. Aktywizacja mieszkańców i doposażenie świetlicy wiejskiej w Koźlątkowie 9. Dostosowanie obiektu Domu Dziecka w Liskowie do standardów współczesnej opieki – modernizacja budynku i przestrzeni wspólnych	
9	Dostosowanie obiektu Domu Dziecka w Liskowie do standardów współczesnej opieki – modernizacja budynku i przestrzeni wspólnych	1. Rewitalizacja budynku po Domu Handlowo-Usługowym w Liskowie w celu nadania nowych funkcji 2. Aktywni w Trzebieniach – zagospodarowanie miejsc i terenu użyteczności publicznej 3. Nadanie nowych funkcji świetlicy wiejskiej w Wygodzie 4. Aktywizacja mieszkańców i modernizacja świetlicy wiejskiej w Pyczku 5. Aktywizacja mieszkańców i doposażenie świetlicy wiejskiej w Koźlątkowie 8. Rozbudowa i modernizacja ośrodka opiekuńczo-mieszkalnego dla seniorów – Inwestycja w Przyszłość	• Żłobek w Gminie Lisków

Źródło: Opracowanie własne.

Tabela 41. Oddziaływanie podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych na poszczególne sfery

Lp.	Przedsięwzięcie podstawowe	Sfera społeczna	Sfera gospodarcza	Sfera techniczna, środowiskowa i funkcjonalno-przestrzenna
1	Rewitalizacja budynku po Domu Handlowo-Usługowym w Liskowie w celu nadania nowych funkcji	X	X	X
2	Aktywni w Trzebieniach – zagospodarowanie miejsc i terenu użyteczności publicznej	X		X
3	Nadanie nowych funkcji świetlicy wiejskiej w Wygodzie	X		X
4	Aktywizacja mieszkańców i modernizacja świetlicy wiejskiej w Pyczku	X		X
5	Aktywizacja mieszkańców i doposażenie świetlicy wiejskiej w Koźlątkowie	X		X
6	Przedsiębiorcza przyszłość – rozwój kompetencji i umiejętności zawodowych		X	
7	Zielona przyszłość – edukacja ekologiczna dla mieszkańców			X
8	Rozbudowa i modernizacja ośrodka opiekuńczo-mieszkalnego dla seniorów – Inwestycja w Przyszłość	X		X
9	Dostosowanie obiektu Domu Dziecka w Liskowie do standardów współczesnej opieki – modernizacja budynku i przestrzeni wspólnych	X		X

Źródło: Opracowanie własne

Rewitalizacja to kompleksowy proces, który obejmuje zarówno inwestycje infrastrukturalne, jak i działania społeczne (tzw. działania miękkie). Ich wzajemne powiązanie jest kluczowe dla osiągnięcia trwałych efektów w poprawie jakości życia mieszkańców i eliminacji negatywnych zjawisk na obszarach zdegradowanych.

Działania infrastrukturalne, takie jak modernizacja budynków, poprawa estetyki przestrzeni publicznej czy adaptacja do zmian klimatu, tworzą warunki sprzyjające aktywizacji społeczności lokalnej. Z kolei działania miękkie, obejmujące aktywizację mieszkańców, rozwój przedsiębiorczości oraz organizację wydarzeń kulturalnych, pozwalają na pełne wykorzystanie nowo powstałej lub zmodernizowanej infrastruktury.

Tabela 42. Powiązanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Lp.	Nazwa przedsięwzięcia	Opis sposobu, w jaki zestaw powiązanych działań społecznych i infrastrukturalnych ogranicza/wyeliminuje negatywne zjawiska na obszarze rewitalizacji
1	Rewitalizacja budynku po Domu Handlowo-Usługowym w Liskowie w celu nadania nowych funkcji	Modernizacja budynku obejmie prace remontowe, poprawę efektywności energetycznej i dostosowanie do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Nowa funkcja obiektu jako Centrum Aktywizacji Społecznej i Zawodowej umożliwi organizację warsztatów, konsultacji i wydarzeń kulturalnych, wspierając rozwój przedsiębiorczości oraz aktywność mieszkańców. Dodatkowo, utworzenie kręgielni oraz zagospodarowanie terenów zielonych poprawi jakość przestrzeni publicznej.
2	Aktywni w Trzebieniach – zagospodarowanie miejsc i terenu użyteczności publicznej	Modernizacja świetlicy wiejskiej i obiektu po byłej szkole podstawowej stworzy przestrzeń do działań kulturalnych i integracyjnych. Doposażenie świetlicy w nowoczesne rozwiązania umożliwi organizację wydarzeń oraz zajęć dla różnych grup wiekowych, co wpłynie na wzrost aktywności społecznej i budowanie więzi międzyludzkich.
3	Nadanie nowych funkcji świetlicy wiejskiej w Wygodzie	Rewitalizacja świetlicy oraz terenów wokół niej umożliwi rozwój działalności społeczno-kulturalnej, angażując mieszkańców we wspólne inicjatywy. Nowoczesne wyposażenie i dostosowanie obiektu do potrzeb różnych grup społecznych przyczyni się do wzrostu poczucia wspólnoty oraz poprawy jakości życia.
4	Aktywizacja mieszkańców i modernizacja świetlicy wiejskiej w Pyczku	Modernizacja świetlicy oraz stworzenie infrastruktury sportowo-rekreacyjnej umożliwi mieszkańcom aktywne spędzanie czasu wolnego i zwiększy atrakcyjność obszaru. Organizacja warsztatów, spotkań i pikników sprzyjać będzie integracji społecznej i aktywizacji mieszkańców.
5	Aktywizacja mieszkańców i doposażenie świetlicy wiejskiej w Koźlątkowie	Doposażenie świetlicy wiejskiej pozwoli na rozwój oferty kulturalnej i rekreacyjnej, umożliwiając organizację warsztatów i spotkań integracyjnych. Stworzenie przyjaznej i dobrze zagospodarowanej przestrzeni publicznej wpłynie pozytywnie na poczucie wspólnoty i aktywność mieszkańców.
6	Przedsiębiorcza przyszłość – rozwój kompetencji i umiejętności zawodowych	W przedsięwzięciu nie przewidziano działań infrastrukturalnych.
7	Zielona przyszłość – edukacja ekologiczna dla mieszkańców	W przedsięwzięciu nie przewidziano działań infrastrukturalnych.
8	Rozbudowa i modernizacja ośrodka opiekuńczo-mieszkalnego dla seniorów – Inwestycja w Przyszłość	Modernizacja i rozbudowa Domu Pomocy Społecznej w Liskowie wyeliminuje problem niedostosowania infrastruktury do potrzeb seniorów, poprawiając jakość życia mieszkańców oraz zapewniając im godne warunki bytowe i opiekę na wysokim poziomie. Przebudowa obiektu oraz wprowadzenie nowoczesnych rozwiązań w zakresie dostępności i bezpieczeństwa umożliwią osobom starszym, w tym z niepełnosprawnościami, swobodne poruszanie się i samodzielne funkcjonowanie. Przestrzenie wspólne oraz tereny zielone sprzyjać będą aktywności fizycznej, integracji i rehabilitacji społecznej, co przyczyni się do przeciwdziałania izolacji i wykluczeniu seniorów. Projekt wzmocni również lokalną sieć wsparcia, tworząc lepsze warunki pracy dla opiekunów oraz podnosząc standard świadczonych usług opiekuńczo-rehabilitacyjnych.
9	Dostosowanie obiektu Domu Dziecka w Liskowie do standardów współczesnej opieki – modernizacja budynku i przestrzeni	Przebudowa Domu Dziecka w Liskowie obiektu oraz stworzenie nowoczesnych przestrzeni wspólnych wpłynie pozytywnie na komfort życia wychowanków, sprzyjając ich rozwojowi emocjonalnemu i społecznemu. Dzięki adaptacji przestrzeni dla różnych grup wiekowych oraz wprowadzeniu stref terapeutycznych, relaksacyjnych i

	wspólnych	edukacyjnych, dzieci i młodzież otrzymają optymalne warunki do nauki, zabawy oraz integracji. Nowoczesne rozwiązania w zakresie bezpieczeństwa i dostępności zapewnią lepszą ochronę i komfort użytkowania, a zastosowanie ekologicznych technologii energooszczędnych przyczyni się do poprawy efektywności budynku. Ponadto, organizacja przestrzeni sprzyjających integracji społecznej umożliwi wychowankom nawiązywanie zdrowych relacji oraz ułatwi ich włączenie w lokalne inicjatywy. Realizacja przedsięwzięcia przyczyni się do stworzenia nowoczesnego i funkcjonalnego środowiska, które nie tylko podniesie jakość opieki nad dziećmi, ale także zapewni im stabilne i sprzyjające rozwojowi warunki życia.

Źródło: Opracowanie własne

7 POSUMOWANIE STRATEGICZNEJ OCENY ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

„Gminny Program Rewitalizacji Gminy Lisków do 2030 roku" poddany został analizie przez Regionalną Dyrekcję Ochrony Środowiska w Poznaniu pod względem konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. W piśmie z dnia 25 kwietnia 2025 roku o nr WOO-III.410.196.2025.MM.1 RDOŚ uzgodnił możliwość odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu dokumentu pn. „Gminny Program Rewitalizacji Gminy Lisków do 2030 roku". Również Wielkopolski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny poddał analizie niniejszy projekt pod względem konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. W piśmie z dnia 24 kwietnia 2025 r. o nr DN-NS.9011.733.2025 WPWIS uzgodnił odstąpienie od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu dokumentu pn. „Gminny Program Rewitalizacji Gminy Lisków do 2030 roku".

8 REALIZACJA ZASADY PARTYCYPACJI SPOŁECZNEJ I PARTNERSTWA

8.1 Identyfikacja interesariuszy procesu rewitalizacji

Dokumenty prawne i strategiczne dotyczące rewitalizacji podkreślają znaczenie zasady partnerstwa i partycypacji społecznej w procesie tworzenia, wdrażania i oceny programów rewitalizacji. Rewitalizacja to proces, który ma być prowadzony z udziałem interesariuszy, przede wszystkim mieszkańców, podmiotów samorządowych, pozarządowych, gospodarczych oraz grup nieformalnych. Przepisy ustawowe obligują gminę do realizacji działań rewitalizacyjnych w sposób jawny i przejrzysty, z zapewnieniem aktywnego udziału interesariuszy. W myśl art. 5 ust. 2 ustawy o

rewitalizacji, działania inicjowane w ramach partycypacji społecznej oraz cały proces z nią związany polega przede wszystkim na:

1. poznaniu potrzeb i oczekiwań interesariuszy i dążeniu do spójności planowanych działań z tymi potrzebami i oczekiwaniami,
2. prowadzeniu, skierowanych do interesariuszy, działań edukacyjnych i informacyjnych o procesie rewitalizacji, w tym o istocie, celach, zasadach prowadzenia rewitalizacji, wynikających z ustawy oraz o przebiegu tego procesu,
3. inicjowaniu, umożliwianiu i wspieraniu działań służących rozwijaniu dialogu między interesariuszami oraz ich integracji wokół rewitalizacji,
4. zapewnieniu udziału interesariuszy w przygotowaniu dokumentów dotyczących rewitalizacji, w szczególności gminnego programu rewitalizacji,
5. wspieraniu inicjatyw zmierzających do zwiększania udziału interesariuszy w przygotowaniu i realizacji gminnego programu rewitalizacji,
6. zapewnieniu w czasie przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji możliwości wypowiedzenia się przez interesariuszy.

Kwestie zaangażowania interesariuszy – podmiotów społeczno-gospodarczych – regulują także zapisy ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027 (ustawa wdrożeniowa), co uwzględniono przy identyfikacji potencjalnych interesariuszy planowanego procesu rewitalizacji.

W GPR przyjęto więc, że zasada partycypacji społecznej będzie towarzyszyć procesowi rewitalizacji na każdym jego etapie – od przygotowania programu, przez wdrażanie działań i ich monitoring, po ocenę całego procesu. Gmina Lisków, świadoma, że nie sposób przeprowadzić rzetelnej diagnozy prowadzącej do określenia obszarów kryzysowych bez udziału osób, dla których i wśród których ma być prowadzona rewitalizacja, przeprowadziła najpierw analizę działających na obszarze gminy interesariuszy procesu. Identyfikacja uczestników, kreatorów i odbiorców rewitalizacji Gminy Lisków, odniosła się do każdej ze sfer życia gminy, tj. do sfer: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, technicznej i przestrzenno-funkcjonalnej. Ważnym elementem przygotowania gminy do koordynacji i zarządzania procesem rewitalizacji było określenie interesariuszy, którzy będą nie tylko odbiorcami czy uczestnikami działań, ale także ich potencjalnymi realizatorami, przez co będą mieli realny wpływ na osiąganie celów rewitalizacji Gminy Lisków.

W kolejnych podrozdziałach opisano działania związane z realizacją zasady partycypacji społecznej i partnerstwa na etapie przygotowania, wdrażania i oceny GPR. Analiza grup interesariuszy miała na celu wskazanie aktorów, którzy już na tym wczesnym etapie mogliby włączyć się w tworzenie

programu. Analizie poddano przede wszystkim instytucje, organizacje pozarządowe i lokalnych przedsiębiorców.

Bezpośrednimi interesariuszami procesu są bowiem mieszkańcy obszaru rewitalizacji Gminy Lisków, do których przede wszystkim są skierowane działania wdrażane przez podmioty sektora publicznego, jak i podmioty społeczne występujące w roli wykonawców powierzonych im do realizacji zadań publicznych. Są to:

- mieszkańcy obszaru rewitalizacji zagrożeni wykluczeniem społecznym,
- mieszkańcy obszaru rewitalizacji oraz właściciele nieruchomości i podmioty zarządzające nieruchomościami znajdującymi się na tym obszarze,
- mieszkańcy gminy, inni niż mieszkańcy obszaru rewitalizacji.

Na rzecz mieszkańców obszaru rewitalizacji w Gminie Lisków działają (na terenie rewitalizacji oraz w gminie) następujące podmioty świadczące usługi publiczne:

- Urząd Gminy w Liskowie;
- gminne jednostki organizacyjne, m.in. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Biblioteka Publiczna, Gminny Ośrodek Kultury, Szkoła Podstawowa im. Józefa Wybickiego w Liskowie, Szkoła Podstawowa w Zakrzynie, Szkoła Podstawowa w Strzałkowie, Szkoła Podstawowa w Ciepielewie, Publiczne Przedszkole Sióstr Służebniczek NMP w Liskowie, Publiczny Żłobek w Liskowie;
- Rada Gminy Lisków;
- Starostwo Powiatowe w Kaliszu.

Obszar rewitalizacji, poza interwencją zaplanowaną w GPR, będzie dodatkowo skupiał aktywność wymienionych wyżej podmiotów, realizujących na jego terenie działania statutowe. Na obszarze rewitalizacji dojdzie więc do integracji wielu polityk publicznych oraz procesu odnowy wywołanego wdrażaniem programu, w efekcie czego zwiększy się dostępność usług publicznych, a w ślad za nią aktywność mieszkańców i poziom ich udziału w życiu społecznym.

Niezwykle ważnymi interesariuszami rewitalizacji w Gminie Lisków, działającymi na rzecz mieszkańców obszaru rewitalizacji, są organizacje pozarządowe. Z punktu widzenia procesu rewitalizacji kluczowymi podmiotami społeczno-gospodarczymi, które powinno włączyć się w proces, są stowarzyszenia prowadzące działalność w sferze aktywizacji społeczno-zawodowej i integracji osób zagrożonych wykluczeniem. Na terenie Gminy Lisków zidentyfikowano następujących partnerów i inne podmioty reprezentujące społeczeństwo obywatelskie, bądź realizujące działania z zakresu

włączenia społecznego, aktywizacji społecznej, ochrony przyrody, praw obywatelskich, równości płci i niedyskryminacji, wspierania osób narażonych na wykluczenie społeczne:

- Ochotnicze Straże Pożarne: włączona do Krajowego Sytemu Ratowniczo-Gaśniczego, jednostka OSP w Liskowie i pozostałe jednostki - OSP Ciepielów, OSP Strzałków, OSP Koźlątków, OSP Zakrzyn, OSP Żychów i OSP Trzebienie;
- Koła Gospodyń Wiejskich w miejscowościach Lisków, Koźlątków, Wygoda, Ciepielew, Trzebienie;
- Stowarzyszenia, m.in.: Towarzystwo Sportowe „Liskowiak", „Gminne Towarzystwo Dzieci i Osób Niepełnosprawnych w Liskowie", „Działamy Razem" z Pyczku, „Aktywni Rodzice", „Stowarzyszenie Mieszkańców Wsi Nadzież", „Stowarzyszenie Regionalna Grupa Historyczna Schondorf", „Aktywni dla Małgowa", „Kreatywni Przyjaciele Koźlątkowa";
- Inne organizacje pozarządowe i społeczne, m.in.: Polski Komitet Pomocy Społecznej – Koło Gminne Lisków, Towarzystwo Sportowe „Liskowiak", Uniwersytet Trzeciego Wieku, Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów - Koło w Liskowie, Orkiestra Dęta OSP w Liskowie.

Ponadto Gmina Lisków jest członkiem następujących stowarzyszeń i związków międzygminnych: Związek Komunalny Gmin „Czyste Miasto, Czysta Gmina", Wielkopolski Ośrodek Kształcenia i Studiów Samorządowych, Aglomeracja Kalisko-Ostrowska, Lokalna Grupa Działania LGD 7 Kraina Nocy i Dni, Porozumienie Między Burmistrzami dla zrównoważonej gospodarki energetycznej na szczeblu lokalnym; Klaster Energii Ceków-Kolonia - Lisków – Mycielin.

Z uwagi na zdiagnozowane problemy w sferze środowiskowej, gospodarczej i technicznej, istotnymi interesariuszami rewitalizacji są zidentyfikowani partnerzy działający na rzecz lokalnej gospodarki i ochrony środowiska naturalnego. W kontekście gospodarczych zjawisk problemowych ważnym partnerem gminy w prowadzeniu procesu rewitalizacji będą podmioty wspierające rozwój przedsiębiorczości mieszkańców obszaru rewitalizacji. Na obszarze rewitalizacji zidentyfikowano interesariuszy z szeroko rozumianej branży gospodarczej, w tym partnerów społeczno-gospodarczych, m.in. Regionalna Izba Gospodarcza w Kaliszu i Cech Rzemiosł Budowlanych i Różnych w Kaliszu.

W sferze ochrony przyrody, potencjalnym partnerem procesu rewitalizacji mogą być partnerzy „Porozumienia Między Burmistrzami dla zrównoważonej gospodarki energetycznej na szczeblu lokalnym", Klaster Energii Ceków-Kolonia - Lisków – Mycielin oraz Koło Łowieckie nr 20 "Lis" w Liskowie. Inne podmioty to Wydział Ochrony Środowiska, Rolnictwa i Leśnictwa Starostwa Powiatowego w Kaliszu, Referat Infrastruktury i Ochrony Środowiska w Urzędzie Gminy Lisków, „PTTK Kaliski Oddział im. Stanisława Graevego" oraz Nadleśnictwo Kalisz.

Ważnymi uczestnikami procesu rewitalizacji będą również organy władzy publicznej, w szczególności członkowie Rady Gminy Lisków.

Do tak zidentyfikowanego kręgu interesariuszy zostały skierowane i będą kierowane działania włączeniowe – zaproszenia do wzięcia udziału w spotkaniach konsultacyjno-informacyjnych, naborze przedsięwzięć rewitalizacyjnych, naborze kandydatów do Komitetu Rewitalizacji czy konsultacjach społecznych poszczególnych dokumentów.

8.2 Partycypacja społeczna na różnych etapach przygotowania programu

Podczas prac nad przygotowaniem GPR zastosowano różne formy partycypacji społecznej, aby interesariusze w aktywny sposób mogli włączyć się w zaplanowanie procesu rewitalizacji. Partycypacja społeczna jest wyrazem aktywnego uczestnictwa obywateli i podejmowania przez nich decyzji, które są znaczące dla danej społeczności. Może przybierać różnego rodzaju formy i odnosić się do różnych grup społecznych. W przypadku partycypacji w procesie rewitalizacji, mówimy o relacji między władzami samorządowymi, a obywatelami, którą charakteryzuje angażowanie jednostek w sprawy je dotyczące poprzez konsultowanie i wypracowywanie konkretnych rozwiązań w dążeniu do osiągnięcia wspólnego celu. W ustawie o rewitalizacji partycypacja odnosi się do aktywnego udziału interesariuszy w kształtowanie całego procesu rewitalizacji.

Z uwagi na to, iż Gminny Program Rewitalizacji jest dokumentem o charakterze operacyjnym, wdrożenie całego programu, w tym zawartych w nim działań i przedsięwzięć, angażuje wszystkie podmioty zlokalizowane na obszarze rewitalizacji. Uczestnictwo różnych grup interesariuszy należy umożliwić na wszystkich etapach prac nad Programem (diagnozowania, programowania, wdrażania i monitorowania).

8.2.1 Etap diagnozowania

Działania prowadzone na etapie diagnozy delimitacyjnej, mającej na celu wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w Gminie Lisków, były ważnym etapem poprzedzającym uspołecznioną pracę nad GPR. Polegały one na przeprowadzeniu konsultacji społecznych w ramach uzgadniania projektu uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, które umożliwiły interesariuszom rewitalizacji wypowiedzenie się na temat granic obszaru. Działania konsultacyjne zrealizowano w trybie przepisów ustawy o rewitalizacji.

Na podstawie art. 6 ust. 2 oraz art. 11 ust. 3 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz.U.2024.278) Wójt Gminy Lisków powiadomił o przeprowadzeniu konsultacji społecznych projektu uchwały Rady Gminy Lisków w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Lisków. Zaproszenie do udziału w konsultacjach ww. projektu uchwały wraz ze stosownymi załącznikami umieszczono i dystrybuowano następującymi kanałami informacyjnymi:

- strona internetowa Gminy Lisków http://liskow.pl/asp/ogloszenie-o-konsultacjach-spolecznych-projektu-uchwaly-rady-gminy-liskow-w-sprawie-wyznaczenia-obszaru,189,artykul,1,8739;
- strona internetowa BIP Gminy Lisków https://bip4.wokiss.pl/liskow/wyniki-wyszukiwania.html;
- siedziba Urzędu Gminy Lisków, ul. Ks. Wacława Blizińskiego 56, 62-850 Lisków.

Ogłoszenia nt. prowadzonych konsultacji społecznych zostało również zamieszczone na tablicy ogłoszeń w Urzędzie Gminy Lisków oraz w prasie lokalnej (https://zyciekalisza.pl/artykul/zaangazuj-sie-w-rewitalizacje-n1669143).

Konsultacje społeczne ww. projektu uchwały wraz ze stosownymi załącznikami przeprowadzono w następujących formach:

- zbieranie opinii i uwag dostarczonych osobiście w formie papierowej (w siedzibie Urzędu Gminy Lisków, ul. Ks. Wacława Blizińskiego 56, 62-850 Lisków);
- zbieranie wypełnionych formularzy w formie elektronicznej (pod adresem poczty elektronicznej: gmina@liskow.pl lub za pomocą formularza zamieszczonego na stronie internetowej przy projekcie uchwały https://forms.gle/UF3zBnd2yfHQYszj6);
- zbieranie wypełnionych formularzy drogą korespondencyjną (na adres: Urząd Gminy Lisków, ul. Ks. Wacława Blizińskiego 56, 62-850 Lisków);
- spotkanie konsultacyjne online z mieszkańcami, przedsiębiorcami, organizacjami pozarządowymi i pozostałymi zainteresowanymi osobami, które odbyło się 08.01.2025 roku o godz. 10.00;
- zbieranie uwag podczas debaty online prowadzonej w aplikacji Google Meet w dniu 14 stycznia 2025 r. w godzinach od 15:00 do 17:00.

Do udziału w konsultacjach społecznych uprawnieni byli:

- mieszkańcy;

- podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy Lisków działalność gospodarczą;
- podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy Lisków działalność społeczną, w tym organizacje pozarządowe i grupy nieformalne;
- jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne;
- organy władzy publicznej;
- inne podmioty realizujące na obszarze rewitalizacji uprawnienia Skarbu Państwa.

W dniu 18 grudnia 2025 roku w Biuletynie Informacji Publicznej Gminy Lisków, zostało opublikowane Zarządzenie Nr OR.0050.101.2024 Wójta Gminy Lisków z dnia 18.12.2024 r. w sprawie przeprowadzenia konsultacji społecznych projektu uchwały Rady Gminy Lisków w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Zgodnie z treścią wyżej wymienionego zarządzenia, konsultacje społeczne odbywały się w terminie od 26 grudnia 2024 roku do 29 stycznia 2025 roku. W ramach konsultacji społecznych dotyczących projektu uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Lisków nie wpłynęły żadne uwagi. Raport podsumowujący przebieg konsultacji społecznych projektu uchwały Rady Gminy Lisków w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Lisków został zamieszczony na stronie internetowej Gminy Lisków http://liskow.pl/asp/raport-podsumowujacy-przebieg-konsultacji-spolecznych-projektu-uchwaly-rady-gminy-liskow-w-sprawie-wyznaczenia,197,artykul,1,8827.

Etap I zakończył się podjęciem Uchwały nr XVI/81/2025 Rady Gminy Lisków z dnia 31 stycznia 2025 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Lisków. Treść uchwały została opublikowana w Dzienniku Urzędowym Województwa Wielkopolskiego https://edziennik.poznan.uw.gov.pl/WDU_P/2025/1122/akt.pdf

8.2.2 Etap pogłębionej diagnozy obszaru rewitalizacji i programowania

Działania partycypacyjne prowadzono także na etapie przygotowania samego programu rewitalizacji, po podjęciu przez Radę Gminy Lisków Uchwały nr XVII/83/2025 z dnia 19 lutego 2025 roku w sprawie przystąpienia do sporządzenia „Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Lisków do 2030 roku", która zainicjowała proces opracowania dokumentu GPR.

Z punktu widzenia gminy jako organizatora i koordynatora procesu rewitalizacji, szczególnie ważną kwestią było właściwe zaplanowanie interwencji rewitalizacyjnych, które powinny odpowiadać na rzeczywiste problemy obszaru, a jednocześnie na potrzeby jego mieszkańców. W tym celu zaplanowano kilka działań mających na celu poznanie opinii mieszkańców i innych interesariuszy

procesu na temat zjawisk problemowych i najważniejszych potrzeb rewitalizacyjnych. Do działań tych należało zbieranie opinii od interesariuszy.

Pogłębioną charakterystykę obszaru rewitalizacji wykonano w oparciu o dane ilościowe i jakościowe. Zostały one zebrane na podstawie danych przekazanych przez Urząd Gminy w Liskowie oraz badania ankietowego z mieszkańcami w dniach 21.02-07.03.2025 roku. Celem ankiety było zbadanie opinii mieszkańców Gminy Lisków na temat ich warunków i jakości życia oraz postrzegania problemów społecznych oraz perspektyw rewitalizacji Gminy Lisków. Ankieta została udostępniona w formie papierowej (dostępna w Urzędzie Gminy Lisków, Gminnym Ośrodku Kultury w Liskowie oraz poprzez rozdanie sołtysom), a także jako interaktywny formularz do wypełnienia i wysłania bez drukowania. W wyniku ankietyzacji zebrano 58 ankiet. Zdecydowaną większość (63,8%) ankietowanych stanowiły osoby między 25, a 54 rokiem życia. Jednak opinię wyraziły również osoby młodsze, poniżej 24 roku życia (8,6%) oraz osoby starsze, powyżej 55 roku życia (27,5%). Przeważającą część respondentów stanowiły kobiety (75,9%). Wśród ankietowanych znaleźli się mieszkańcy Gminy Lisków, w tym mieszkańcy obszaru rewitalizacji (65,5%).

Po rozpoczęciu prac nad opracowywaniem Programu, zaproszono interesariuszy rewitalizacji do zgłaszania pomysłów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Pomysły zbierano za pomocą uproszczonych fiszek projektowych, udostępnionych w trakcie trwania naboru. Propozycje mogły być zgłaszane zarówno przez osoby fizyczne, jak i instytucje publiczne, organizacje pozarządowe, koła, kluby, podmioty gospodarcze i inne. W konsekwencji wpłynęło 12 kart projektów od mieszkańców, przedsiębiorców i innych interesariuszy. Wypełnione komputerowo lub drukowanym pismem karty można było składać w terminie od 21 lutego do 07 marca 2025 roku w formie papierowej przesłanej na adres Urzędu Gminy Lisków, ul. Ks. Wacława Blizińskiego 56, 62-850 Lisków lub złożonej osobiście w Urzędzie Gminy Lisków; elektronicznej przesłanej za pomocą poczty elektronicznej na adres: rewitalizacja@kreatus.eu. Zgromadzone karty projektów, a także pomysły mieszkańców przedstawione na spotkaniach i w ankiecie internetowej zostały uwzględnione w Programie, celem stworzenia dokumentu odpowiadającego na realne potrzeby mieszkańców obszaru rewitalizacji.

Ostatnią formą partycypacji społecznej na etapie przygotowania „Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Lisków do 2030 roku" były konsultacje społeczne projektu dokumentu. Konsultacje społeczne projektu GPR-u zostały przeprowadzone na zasadach określonych w ustawie o rewitalizacji (art. 6 ust. 1, 2 i 3 ustawy). Zgodnie z Zarządzeniem Nr OR.0050.23.2025 Wójta Gminy Lisków z dnia 19.03.2025 r. w sprawie przeprowadzenia konsultacji społecznych projektu Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Lisków do 2030 roku, konsultacje społeczne trwały od 27 marca do 05 maja 2025 roku.

Program, który był przedmiotem konsultacji został oparty o Diagnozę obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji stanowiącą podstawę do wyznaczenia obszaru rewitalizacji dla Gminy Lisków, zgodnie z Uchwałą nr XVI/81/2025 Rady Gminy Lisków z dnia 31 stycznia 2025 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Lisków oraz zgodnie z Uchwałą nr XVII/83/2025 z dnia 19 lutego 2025 roku w sprawie przystąpienia do sporządzenia „Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Lisków do 2030 roku".

Zgodnie z art. 6 ustawy o rewitalizacji, Wójt Gminy Lisków o sposobach, miejscach i terminach prowadzenia konsultacji społecznych powiadomił nie później niż w dniu rozpoczęcia konsultacji, a mianowicie w dniu 19 marca 2025 roku.

Konsultacje społeczne trwały od 27 marca do 05 maja 2025 roku. Formami konsultacji społecznych były:

- Zbieranie uwag w postaci papierowej, przesłanej na adres Urzędu Gminy Lisków, ul. Ks. Wacława Blizińskiego 56, 62-850 Lisków;
- Zbieranie uwag przekazywanych osobiście w Urzędzie Gminy Lisków;
- Zbieranie uwag w postaci elektronicznej przesyłanych za pomocą poczty elektronicznej na adres gmina@liskow.pl lub za pomocą formularza online, zamieszczonego na stronie internetowej https://forms.gle/T1TXir7mKLkgUTWQ8 ;
- Spotkanie online z mieszkańcami, przedsiębiorcami, organizacjami pozarządowymi i pozostałymi zainteresowanymi osobami w dniu 15 kwietnia 2025 r., o godzinie 15:30 w aplikacji Google Meet;
- Zbieranie uwag podczas debaty online w dniu 23 kwietnia 2025 roku, o godzinie 16:30 w aplikacji Google Meet.

Osoby zainteresowane udziałem w spotkaniu online i/lub debacie online zobowiązane były zgłosić swój udział poprzez wypełnienie formularza zgłoszeniowego dostępnego pod adresem https://forms.gle/6m6uqVg7shn1YBo4A. W spotkaniu online i/lub debacie online udział mogli wziąć wyłącznie zarejestrowaniu uczestnicy.

Informacje o konsultacjach zostały zamieszczone na stronie internetowej gminy http://liskow.pl/asp/ogloszenie-o-konsultacjach-spolecznych-projektu-gminnego-programu-rewitalizacji-gminy-liskow-do-2030,197,artykul,1,8923 i BIP http://liskow.pl/asp/ogloszenie-o-konsultacjach-spolecznych-projektu-gminnego-programu-rewitalizacji-gminy-liskow-do-2030,197,artykul,1,8923. Ogłoszenia nt. prowadzonych konsultacji społecznych zostało również

zamieszczone na tablicy ogłoszeń w Urzędzie Gminy Lisków oraz w prasie lokalnej (https://zyciekalisza.pl/artykul/konsultacje-spoleczne-n1684377).

Konsultacje miały na celu przede wszystkim poznanie opinii mieszkańców odnośnie zaplanowanych do realizacji projektów rewitalizacyjnych. Informacje o przeprowadzonym procesie zostały zawarte w „Raporcie podsumowującym przebieg konsultacji społecznych projektu Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Lisków do 2030 roku".

Zgodnie z art. 17 ust. 4 ustawy o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r o zaopiniowanie Gminnego Programu Rewitalizacji wystąpiono do następujących instytucji:

1. Zarząd Powiatu Kaliskiego
2. Zarząd Województwa Wielkopolskiego
3. Wojewoda Wielkopolski
4. Ośrodek Zamiejscowy w Poznaniu Centralnego Wojskowego Centrum Rekrutacji
5. Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Delegatura w Poznaniu
6. Dowództwo Sił Powietrznych RP
7. Urząd Lotnictwa Cywilnego
8. Nadodrzański Oddział Straży Granicznej
9. Komendant Powiatowy Państwowej Straży Pożarnej w Kaliszu
10. Wielkopolski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny, Wojewódzka Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Poznaniu
11. Gminna Komisja Urbanistyczno-Architektoniczna w Liskowie
12. Powiatowy Zarząd Dróg w Kaliszu
13. Wielkopolski Zarząd Dróg Wojewódzkich
14. PKP PLK S.A.
15. Polskie Sieci Elektroenergetyczne – Zachód S.A.
16. Energa-Operator S.A.
17. Krajowy Zasób Nieruchomości
18. Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Poznaniu
19. Wielkopolski Wojewódzki Konserwator Zabytków
20. Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Poznaniu Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie
21. Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Poznaniu
22. Okręgowy Urząd Górniczy w Poznaniu
23. TAURON Dystrybucja S.A.

24. Polska Spółka Gazownictwa sp. z o.o.
25. Urząd Gminy w Liskowie, Referat Infrastruktury i Ochrony Środowiska
26. Komenda Miejska Policji w Kaliszu

Opiniowanie Gminnego Programu Rewitalizacji przez wskazane powyżej instytucje przeprowadzone zgodnie z art. 18 ustawy o rewitalizacji „Opiniowanie projektu programu".

Zgodnie z art. 17 ust. 5 ustawy o rewitalizacji do projektu „Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Lisków do 2030 roku" wprowadzono zmiany wynikające z przeprowadzonych konsultacji społecznych i uzyskanych opinii. Informacje o przeprowadzonym procesie zostały zawarte w „Raporcie podsumowującym przebieg opiniowania projektu Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Lisków do 2030 roku".

Raporty podsumowujące przebieg konsultacji społecznych oraz opiniowanie projektu „Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Lisków do 2030 roku" zostały opublikowane w Biuletynie Informacji Publicznej Gminy Lisków oraz na stronie internetowej Gminy Lisków.

Opisane powyżej działania świadczą o tym, że na etapie diagnozowania i programowania wykorzystano następujące formy partycypacji społecznej:

- Zbieranie uwag w formie elektronicznej i papierowej,
- Ankiety/formularze,
- Debaty,
- Spotkania,
- Wywiady.

Aktywną partycypację na etapie diagnozowania i programowania umożliwiono:

- Mieszkańcom Gminy Lisków,
- Przedstawicielom instytucji funkcjonujących na terenie Gminy Lisków,
- Przedsiębiorcom z obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Lisków,
- Organizacjom pozarządowym działającym na terenie Gminy Lisków,
- Samorządowi gminnemu,
- Partnerom społeczno-gospodarczym,
- Podmiotom reprezentującym społeczeństwo obywatelskie,
- Podmiotom działającym na rzecz ochrony środowiska,
- Podmiotom odpowiedzialnym za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji,

- Pozostałym interesariuszom, np. przyszłym inwestorom, przyszłym mieszkańcom.

8.3 Partycypacja społeczna na etapie wdrażania i oceny realizacji programu

Za proces wdrażania „Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Lisków do 2030 roku" odpowiedzialny będzie Wójt Gminy Lisków oraz Pełnomocnik ds. rewitalizacji. Realizację Gminnego Programu Rewitalizacji w zakresie projektów realizowanych przez Gminę, powierza się Wójtowi Gminy Lisków, który będzie za pośrednictwem odpowiednich Referatów koordynował działania w tym zakresie (inwestycje, infrastruktura, ochrona środowiska). Z kolei funkcję doradczą, opiniującą oraz monitorująca sprawował będzie Komitet Rewitalizacji.

Wdrażanie i ocena „Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Lisków do 2030 roku", będą miały w szerokim stopniu charakter partycypacyjny. W proces wdrażania założeń GPR zaangażowane będą miedzy innymi niżej wymienione podmioty:

- Pełnomocnik Wójta Gminy Lisków ds. rewitalizacji
- Interesariusze procesu rewitalizacji, tacy jak:
    - mieszkańcy obszaru rewitalizacji i całej gminy,
    - przedsiębiorcy,
    - instytucje kulturowe i edukacyjne,
    - organizacje pozarządowe,
    - media lokalne.

Wskazane powyżej podmioty w ramach procesu wdrażania i monitorowania GPR pełnić będą następujące, odnoszące się do poszczególnych poziomów zarządzania dokumentem, funkcje:

- przekazywać informacje nt. realizowanych zadań wpisujących się w założenia GPR oraz statystyki i dane pomocne w procesie monitorowania wskaźników dla Programu;
- zgłaszać wnioski dotyczące zmian w GPR;
- zgłaszać propozycje projektów rewitalizacyjnych;
- aktywnie, zgodnie z posiadanymi kompetencjami włączać się w realizację zadań wpisujących się w GPR;
- zgłaszać Pełnomocnikowi ds. rewitalizacji pojawienie się trudności lub dodatkowych potrzeb związanych z wdrażanymi zadaniami uwzględnionymi w GPR.

Wdrażanie „Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Lisków do 2030 roku”, będzie miało charakter partycypacyjny ze względu na fakt, iż część planowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych będzie realizowana przez inne podmioty społeczne, które miały możliwość zgłoszenia projektów do GPR.

Przejawem partycypacji społecznej na etapie wdrażania Programu będzie również udział zainteresowanych partnerów społeczno-gospodarczych, podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, działających na rzecz ochrony środowiska oraz odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji, mieszkańców, przedsiębiorców, organizacji pozarządowych, wspólnot mieszkaniowych i innych zainteresowanych osób w realizację poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Projekty zagospodarowania przestrzeni i obiektów do pełnienia nowych funkcji, będą odbywały się wspólnie z jednostkami, które będą odbiorcami poszczególnych działań. Jako przykład można podać planowane w przedsięwzięciu 1 „Rewitalizacja budynku po Domu Handlowo-Usługowym w Liskowie w celu nadania nowych funkcji”, zaangażowanie instytucji i jednostek związanych z rozwojem społeczno-gospodarczym gminy Lisków, aby zaplanowane i zrealizowane inwestycje w pełni odpowiadały realnym potrzebom mieszkańców w różnym wieku. Pozwoli to również na lepsze dostosowanie tych przestrzeni do potrzeb interesariuszy i bardziej efektywne wykorzystanie środków. Takie działania wpłyną również na zwiększenie poczucia współodpowiedzialności, przynależności do miejsca zamieszkania i dbania o wspólną przestrzeń oraz zintegrują społeczność bez względu na wiek czy status społeczny.

Wszelkie informacje o prowadzonych działaniach rewitalizacyjnych będą przekazywane interesariuszom we wszelkich możliwych formach, zakładających dotarcie do wszystkich mieszkańców, bez względu na wiek, status społeczny, poglądy czy stopień i rodzaj niepełnosprawności.

Partnerzy społeczno-gospodarczy, podmioty realizujące społeczeństwo obywatelskie, działające na rzecz ochrony środowiska oraz odpowiedzialne za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji będą zapraszane do współpracy na każdym z etapów prac oraz będą włączone w realizację Programu w sposób opisany w niniejszym rozdziale. Należy jednak zaznaczyć, ze na terenie Gminy Lisków nie funkcjonuje wiele tego typu organizacji.

Warto podkreślić, że dodatkowa forma partycypacji społecznej wystąpiła również na etapie wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji, dla którego przeprowadzone były również konsultacje społeczne, w trybie przewidzianym w ustawie o rewitalizacji. Kolejnym etapem

będzie powołanie Komitetu Rewitalizacji, zgodnie z przyjętym Regulaminem. Wśród członków Komitetu Rewitalizacji będą się mogli znaleźć:

- Przedstawiciele mieszkańców obszaru rewitalizacji,
- Przedstawiciele mieszkańców spoza obszaru rewitalizacji
- Przedstawiciele podmiotów prowadzących lub zamierzających prowadzić na obszarze rewitalizacji działalność społeczną, w tym organizacji pozarządowych i grup nieformalnych, wskazanych przez organy uprawnione do reprezentowania tych podmiotów
- Przedstawiciele podmiotów prowadzących lub zamierzających prowadzić na obszarze rewitalizacji działalność gospodarczą, lub przedstawicieli właścicieli, użytkowników wieczystych nieruchomości i podmiotów zarządzających nieruchomościami znajdującymi się na obszarze rewitalizacji, w tym spółdzielni mieszkaniowych, wspólnot mieszkaniowych, społecznych inicjatyw mieszkaniowych, towarzystw budownictwa społecznego oraz członków kooperatywy mieszkaniowej współdziałający w celu realizacji na obszarze rewitalizacji inwestycji mieszkaniowej w rozumieniu art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 4 listopada 2022 o kooperatywach mieszkaniowych oraz zasadach zbywania nieruchomości należących do gminnego zasobu nieruchomości w celu wsparcia realizacji inwestycji mieszkaniowych, wskazanych przez organy uprawnione do reprezentowania tych podmiotów, wyłonionych w drodze otwartego naboru,
- Przedstawiciele Urzędu Gminy w Liskowie, jednostek organizacyjnych lub spółek komunalnych, w szczególności eksperci w zakresie problematyki społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej.

Na poniższej grafice przedstawiono proces powoływania Komitetu Rewitalizacji.

Rysunek 5. Proces powoływania Komitetu Rewitalizacji

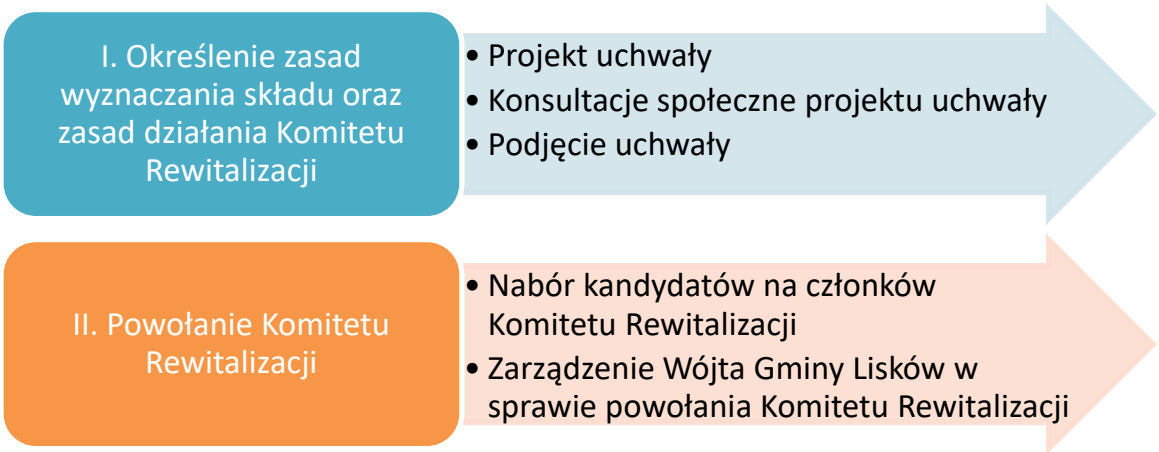

Źródło: Opracowanie własne

Podsumowując, włączanie mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów i grup aktywnych na terenie gminy w proces wdrażania GPR będzie zapewnione poprzez:

- realizację przedsięwzięć rewitalizacyjnych przez sektor społeczny i/lub prywatny,
- funkcjonowanie Komitetu Rewitalizacji o reprezentatywnym składzie, który będzie organizacyjnym łącznikiem między organami Gminy, a pozostałymi interesariuszami rewitalizacji,
- organizację konsultacji społecznych w ważnych kwestiach dotyczących wdrażania GPR (np. w sytuacji aktualizacji/modyfikacji programu),
- wsparcie zawiązywania partnerstwa projektowego integrującego sektory,
- prowadzenie aktywnej polityki informacyjnej promującej potencjalne źródła finansowania rewitalizacji oraz efektów podejmowanych działań rewitalizacyjnych,
- aktywizację sektora społecznego poprzez ujęcie rewitalizacji w rocznych programach współpracy z organizacjami pozarządowymi.

Partycypacja społeczna podczas wdrażania programu będzie również polegać na działaniach monitoringowych oraz ocenie stopnia realizacji celów rewitalizacyjnych i ocenie aktualności samego programu. Proces ten polega na agregowaniu i analizowaniu informacji dotyczących postępu rzeczowego i finansowego w realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz na ocenie stopnia realizacji celów rewitalizacyjnych i ocenie aktualności samego programu. Na tym etapie partycypacja polegać będzie na udziale realizatorów przedsięwzięć w tworzeniu zapisów raportów z oceny stopnia realizacji przedsięwzięć i celów GPR oraz na ich opiniowaniu (Komitet Rewitalizacji), a także na formułowaniu ocen dla całości procesu.

8.4 Opis włączenia partnerów społeczno-gospodarczych zgodnie z art. 36 ustawy wdrożeniowej

Zgodnie z ustawą z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027 (ustawa wdrożeniowa) gminny program rewitalizacji jest uznawany za Inny Instrument Terytorialny (ITT), dzięki czemu gmina po spełnieniu wymogów dotyczących IIT może ubiegać się o środki unijne dostępne w ramach m.in. programu operacyjnego Fundusze Europejskie dla Wielkopolski na lata 2021-2027. Wymogi ustawy o rewitalizacji i Zasad realizacji IIT, a także regulacje ustawy wdrożeniowej w art. 36, pokrywają się ze sobą, wyjątkiem jest nieco inaczej sformułowany katalog interesariuszy. W ustawie o rewitalizacji

katalog interesariuszy wskazany został w art. 2 ust. 2. W ustawie wdrożeniowej (art. 36 ust. 8 pkt 4) mowa jest o partnerach społeczno-gospodarczych oraz właściwych podmiotach reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, podmiotach działających na rzecz ochrony środowiska oraz podmiotach odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji w pracach nad przygotowaniem i wdrażaniem strategii IIT. W związku z tym, przystępując do prac nad procesem rewitalizacji, Gmina Lisków przy okazji identyfikacji interesariuszy rewitalizacji wzięła pod uwagę także wymogi wynikające z ustawy wdrożeniowej.

W toku analizy, za partnerów społecznych realizujących działania z zakresu włączenia społecznego, aktywizacji społecznej, praw obywatelskich, równości płci i niedyskryminacji, wspierania osób narażonych na wykluczenie społeczne, uznano przede wszystkim następujące organizacje pozarządowe:

- Gminne Towarzystwo Dzieci i Osób Niepełnosprawnych w Liskowie;
- Polski Związek Niewidomych – Koło w Kaliszu;
- Polski Związek Głuchych – Oddział Wielkopolski;
- Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów - Koło w Liskowie;
- Polski Komitet Pomocy Społecznej – Koło Gminne Lisków.

Za szczególnie ważnych partnerów rewitalizacji, uznano podmioty, w tym organizacje pozarządowe, reprezentujące społeczeństwo obywatelskie, m.in.:

- Radę Gminy Lisków;
- Ochotnicze Straże Pożarne z terenu Gminy Lisków;
- Koła Gospodyń Wiejskich z terenu Gminy Lisków;
- Uniwersytet Trzeciego Wieku w Liskowie.

Zidentyfikowano również podmioty realizujące zadania z zakresu ochrony środowiska i dziedzictwa kulturowego, w tym: Wydział Ochrony Środowiska, Rolnictwa i Leśnictwa Starostwa Powiatowego w Kaliszu i Referat Infrastruktury i Ochrony Środowiska w Urzędzie Gminy Lisków.

Ustalono także potencjalnych partnerów gospodarczych działających na rzecz lokalnej gospodarki, wspierających rozwój przedsiębiorczości mieszkańców obszaru rewitalizacji. Do takich partnerów zaliczono m.in.: Regionalną Izbę Gospodarczą w Kaliszu i Cech Rzemiosł Budowlanych i Różnych w Kaliszu.

Zidentyfikowani partnerzy społeczno-gospodarczy oraz podmioty reprezentujące społeczeństwo obywatelskie lub realizujące działania z zakresu włączenia społecznego, aktywizacji społecznej, praw obywatelskich, równości płci i niedyskryminacji, wspierania osób narażonych na wykluczenie społeczne zostali zaproszeni do prac nad programem rewitalizacji. Aktywne uczestnictwo we współtworzeniu procesu rewitalizacji zapewnił przede wszystkim udział w niżej wymienionych formach partycypacji społecznej:

- otwartym naborze na przedsięwzięcia rewitalizacyjne;
- pracach Komitetu Rewitalizacji;
- konsultacjach społecznych dotyczących opracowania projektu „Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Lisków do 2030 roku" oraz projektu uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji,
- działaniach partycypacyjnych.

Ważnymi partnerami biorącymi udział we wdrażaniu programu są podmioty społeczne, które zgłosiły swój projekt w otwartym naborze przedsięwzięć rewitalizacyjnych, w tym Zakład Aktywności Zawodowej „Swoboda", Stowarzyszenie Koło Gospodyń Wiejskich w Liskowie, Gminne Towarzystwo Dzieci i Osób Niepełnosprawnych w Liskowie, Towarzystwo Sportowe „Liskowiak", Koło Gospodyń Wiejskich w Wygodzie, Stowarzyszenie „Działamy Razem".

W celu pełnego włączenia partnerów społeczno-gospodarczych i podmiotów wskazanych w art. 36 ust. 8 pkt 4 ustawy wdrożeniowej, skład Komitetu Rewitalizacji zostanie ustalony z ich uwzględnieniem, dzięki czemu, oprócz innych interesariuszy procesu rewitalizacji, będą oni mieć także wpływ na sposób wdrażania, monitorowanie i ocenę prowadzonej interwencji. W tym celu w zasadach dotyczących składu komitetu zostaną zabezpieczone miejsca dla przedstawicieli podmiotów wymienionych m.in. w art. 36 ust. 8 ustawy wdrożeniowej, tym samym zapewniając udział w procesie przedstawicieli podmiotów prowadzących działalność gospodarczą na terenie Gminy Lisków, organizacji zrzeszających pracodawców, izb gospodarczych i instytucji z otoczenia biznesu, a także przedstawiciela podmiotów ekonomii społecznej, podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska oraz podmiotów odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, prac podstawowych, równości płci, szans i niedyskryminacji. Za przedstawicieli społeczeństwa obywatelskiego, oprócz wymienionych kategorii partnerów, można uznać innych członków komitetu, do których należą m.in. przedstawiciele organów doradczych i konsultacyjnych Wójta Gminy Lisków.

Opisane w podrozdziale włączenie społeczne wyżej wymienionych partnerów w proces rewitalizacji Gminy Lisków spełnia wymogi ustawy wdrożeniowej, sprawiając że GPR można uznać za Inny

Instrument Terytorialny zgodnie z regulacjami ustawy wdrożeniowej i *Zasad realizacji instrumentów terytorialnych w Polsce w perspektywie finansowej UE na lata 2021-2027*.

9 ZARZĄDZANIE GMINNYM PROGRAMEM REWITALIZACJI

9.1 Opis struktury zarządzania Gminnym Programem Rewitalizacji

„Gminny Program Rewitalizacji Gminy Lisków do 2030 roku" wymaga odpowiedniego systemu zarządzania, ze względu na swoją złożoność. Konieczne jest odpowiednie przygotowanie informacyjne i aktywna partycypacja wszystkich interesariuszy rewitalizacji. GPR jest narzędziem niezbędnym do rozwoju społeczno-gospodarczego obszaru rewitalizacji. Jednak, żeby jego realizacja przyniosła oczekiwane efekty potrzebne jest sukcesywne wdrażanie wyznaczonych przedsięwzięć i stały monitoring i ocena. Właściwa realizacja GPR wymaga współpracy wielu instytucji publicznych, organizacji pozarządowych, inwestorów oraz mieszkańców Gminy Lisków.

Za realizację Gminnego Programu Rewitalizacji odpowiedzialny jest Wójt Gminy Lisków. Organem wspomagającym Wójta i odpowiedzialnym za wdrażanie i realizację GPR będzie Zespół ds. rewitalizacji powołany przez Wójta. Zespół ds. rewitalizacji będzie funkcjonował w strukturze Urzędu Gminy Lisków i tam również będzie jego siedziba. W skład Zespołu wejdą pracownicy Urzędu Gminy Lisków i jednostek organizacyjnych gminy. We wdrażaniu GPR uczestniczyć będzie Komitet Rewitalizacji. Za organizację wspólnych prac Zespołu i Komitetu będzie odpowiedzialny Wójt Gminy Lisków. Za obsługę administracyjną prac Zespołu i Komitetu odpowiada Urząd Gminy Lisków.

Zespół będzie aktywnie współpracował ze wszystkimi interesariuszami rewitalizacji i będzie odpowiedzialny za:

- koordynację wdrażania GPR;
- aktualizacje założeń programu (zmiany granic obszarów zdegradowanych i rewitalizacji, weryfikacji efektywności prowadzonych działań),
- aktualizacje danych dotyczących sytuacji kryzysowych w gminie;
- organizacje systemu monitoringu i oceny GPR;

- współpracę z partnerami społecznymi;
- opracowywanie raportów z realizacji GPR i przedstawienie ich opinii publicznej;
- promocję projektów rewitalizacyjnych (działania marketingowe mające na celu pozyskanie inwestorów, włączenie w proces rewitalizacji społeczności lokalnej);
- rozpatrywanie uwag zgłoszonych przez interesariuszy w trakcie wdrażania programu.

Art. 5 ust. 2 pkt 6 ustawy o rewitalizacji wskazuje na konieczność tworzenia warunków do wypowiadania się przez interesariuszy nie tylko w czasie przygotowania, ale prowadzenia i oceny rewitalizacji, co oznacza w zasadzie potrzebę włączenia partnerów społeczno-gospodarczych w etap zarządzania GPR.

Na etapie realizacji programu rewitalizacji włączenie społeczne w zarządzanie, wdrażanie i ocenę programu jest realizowane z udziałem Komitetu Rewitalizacji, który zostanie powołany w Gminie Lisków na zasadach przewidzianych w art. 7 ustawy o rewitalizacji. W składzie komitetu znajdą się interesariusze wymienieni zarówno w art. 2 ust. 2 ustawy o rewitalizacji, jak i interesariusze, o których mowa w art. 36 ust. 8 pkt 4 ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021–2027.

Komitet będzie stanowił platformę do dialogu przedstawicieli gminy oraz zewnętrznych interesariuszy procesu. Zasady działania komitetu, jak również zasady wyboru jego składu, zostaną określone w odrębnej uchwale Rady Gminy Lisków, po uprzednim przeprowadzeniu konsultacji z mieszkańcami. Kandydaci na członków Komitetu Rewitalizacji Gminy Lisków będą zgłaszać swoje aplikacje samodzielnie w procesie otwartego naboru. Po weryfikacji warunków wynikających z naboru powstanie lista członków, którzy zostaną powołani do składu komitetu na mocy właściwego zarządzenia Wójta Gminy Lisków. Z komitetem będzie współpracować zespół ds. rewitalizacji, który będzie mu przedkładał do zaopiniowania dokumenty wytwarzane w procesie wdrażania GPR Gminy Lisków.

Przedstawiony system zarządzania umożliwia sprawne wdrażanie „Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Lisków do 2030 roku”, z uwzględnieniem obowiązkowej partycypacji społecznej, a także konieczności włączenia interesariuszy, o których mowa w zapisach art. 36 ustawy wdrożeniowej, jak i art. 2 ust. 2 ustawy o rewitalizacji.

Koszty zarządzania realizację Gminnego Programu Rewitalizacji

Art. 15 ust 1. pkt 8 ustawy o rewitalizacji zakłada, iż w dokumencie należy również ujawnić koszty zarządzania realizacją gminnego programu rewitalizacji.

Zespół ds. rewitalizacji będzie działał w strukturze Urzędu Gminy Lisków i bezpośrednio podlegał Wójtowi Gminy Lisków. Zespół ds. rewitalizacji realizuje zadania związane z wdrażaniem, monitoringiem i oceną „Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Lisków do 2030 roku" w ramach swoich dotychczasowych obowiązków służbowych, dlatego nie określa się kosztów zarządzania programem rewitalizacji.

W przypadku Komitetu Rewitalizacji stosownie do art. 7 ust. 3 ustawy o rewitalizacji zasady wyznaczania składu oraz zasady działania Komitetu Rewitalizacji zostaną określone w drodze uchwały Rady Gminy Lisków, poprzedzonej konsultacjami społecznymi. W zasadach tych znajdzie się zapis ujmujący, że uczestnictwo w Komitecie ma charakter społeczny, tym samym za udział w posiedzeniach i pracach Komitetu nie przysługuje wynagrodzenie.

Zadania niezbędne do wdrażania dokumentu wykonywane będą w ramach obowiązków poszczególnych struktur organizacyjnych Gminy Lisków, dlatego nie określono dodatkowych kosztów ich realizacji. W ramach swoich kompetencji każda z komórek Urzędu i/lub jednostek organizacyjnych Gminy będzie wdrażała te działania, dostosowując w sposób elastyczny swoje zasoby osobowe do określonych aktualnie potrzeb.

Identyfikacja przedsięwzięć rewitalizacyjnych w GPR umożliwia pozyskiwanie dofinansowania zewnętrznego na ich realizację. W związku z tym, kluczowym obowiązkiem realizatorów działań będzie zabieganie o pozyskanie takiego dofinansowania na poszczególne projekty, w celu zwiększenia efektywności finansowania całego procesu rewitalizacji.

Za przygotowanie wniosków o dofinansowanie przedsięwzięć, których beneficjentem będzie Gmina Lisków, będą odpowiadać pracownicy Referatu Infrastruktury i Ochrony Środowiska (Inwestycje gminne, Fundusze zewnętrzne). Za ich realizację będą natomiast odpowiedzialni kierownicy referatów lub kierownicy jednostek organizacyjnych urzędu, właściwi do spraw wdrażania zadań własnych gminy wobec obszaru rewitalizacji Gminy Lisków.

Finansowanie projektów gminnych, stanowiących przedsięwzięcia rewitalizacyjne, zostanie zabezpieczone w wieloletniej prognozie finansowej, na zasadach przewidzianych w art. 21 ustawy o rewitalizacji.

9.2 Ramowy harmonogram działań Gminnego Programu Rewitalizacji

Ramowy harmonogram realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Lisków określony został do 2030 roku i obejmuje zarówno działania przygotowawcze (realizowane przed uchwaleniem Programu), jak i przyszłe działania wdrożeniowe, monitoring oraz ewaluację. Harmonogram stanowi podstawę planowego i zorganizowanego wdrażania procesu rewitalizacji w gminie, przy aktywnym zaangażowaniu lokalnych interesariuszy.

Obecnie trwają końcowe prace nad przyjęciem Programu. Gminny Program Rewitalizacji nie został jeszcze uchwalony, a Komitet Rewitalizacji – jako ciało opiniodawczo-doradcze – nie został jeszcze powołany. Zgodnie z harmonogramem, działania te zostaną zrealizowane niezwłocznie po zakończeniu procedury opiniowania i konsultacji Programu.

Program będzie monitorowany corocznie oraz oceniany nie rzadziej niż raz na 3 lata. Zakłada się przeprowadzenie ocen Programu w latach 2026 oraz 2028, a także końcową ewaluację w roku 2030.

Tabela 43. Ramowy harmonogram realizacji Programu

Okres	**2024–2025 (przygotowanie i uchwalenie Programu)**	**2026–2028 (realizacja i ocena)**	**2029–2030 (realizacja i ewaluacja końcowa)**
Działania przygotowawcze	• Konsultacje społeczne projektu uchwały o wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji • Podjęcie uchwały Rady Gminy ws. wyznaczenia obszaru zdegradowanego i rewitalizacji • Zbieranie propozycji przedsięwzięć rewitalizacyjnych • Konsultacje społeczne projektu uchwały ws. zasad działania Komitetu Rewitalizacji • Przyjęcie uchwały ws. zasad działania Komitetu Rewitalizacji • Konsultacje społeczne projektu GPR • Uchwalenie Gminnego Programu Rewitalizacji • Powołanie Komitetu Rewitalizacji	(brak działań przygotowawczych – etap realizacji)	(brak działań przygotowawczych – etap realizacji)
Realizacja przedsięwzięć rewitalizacyjnych	Rozpoczęcie realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych zgodnie z przyjętym Programem	Kontynuacja realizacji przedsięwzięć, zgodnie z harmonogramami projektów	Finalizacja realizacji projektów ujętych w GPR
Monitoring i ocena postępów	Bieżący monitoring oraz przygotowanie systemu wskaźników	Monitoring oraz ocena stopnia realizacji Programu w roku 2026 i 2028	Końcowa ewaluacja Programu, ewentualne przygotowanie kolejnego dokumentu rewitalizacji

Źródło: Opracowanie własne

Po uchwaleniu GPR oraz powołaniu Komitetu Rewitalizacji, rozpocznie się realizacja przedsięwzięć rewitalizacyjnych ujętych w Programie. Komitet Rewitalizacji, jako ciało doradcze i opiniodawcze, będzie uczestniczył w monitorowaniu oraz ocenach realizacji Programu, wspierając Wójta Gminy Lisków.

Zgodnie z przepisami ustawy o rewitalizacji, ocena realizacji Programu dokonywana będzie przez Wójta, co najmniej raz na 3 lata. Wyniki oceny zostaną przedstawione Komitetowi Rewitalizacji (po jego powołaniu) do zaopiniowania oraz ogłoszone w Biuletynie Informacji Publicznej. Na podstawie wyników oceny, Program może być kontynuowany w dotychczasowej formie lub poddany aktualizacji.

W przypadku stwierdzenia, że Program wymaga zmiany, Wójt występuje do Rady Gminy z wnioskiem o zmianę GPR, załączając opinię Komitetu Rewitalizacji. Zmiana następuje w trybie uchwały, z zachowaniem przepisów ustawy, przy czym:

- nie jest wymagana konsultacja społeczna ani opinia uprawnionych organów, jeśli zmiana nie dotyczy listy podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych (art. 15 ust. 1 pkt 5 lit. a),
- oraz nie powoduje konieczności zmiany uchwały o ustanowieniu Specjalnej Strefy Rewitalizacji, np. poprzez zmianę obszaru lub czasu jej obowiązywania.

Jeśli realizacja GPR pozwoli na osiągnięcie celów rewitalizacji wcześniej, niż przewidziano w harmonogramie, Rada Gminy może – na wniosek Wójta lub z własnej inicjatywy – uchylić Program w całości lub w części.

Za bieżący monitoring efektów rewitalizacji oraz okresową ocenę aktualności Programu odpowiada Pełnomocnik Wójta ds. rewitalizacji.

10 SYSTEM MONITOROWANIA I OCENY GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI

10.1 Metodyka monitorowania i oceny Gminnego Programu Rewitalizacji

Ustawa o rewitalizacji w art. 22 ust. 1 wskazuje na konieczność poddawania gminnego programu rewitalizacji kontroli w zakresie oceny aktualności i stopnia realizacji, dokonywanej co najmniej raz na 3 lata, zgodnie z systemem monitorowania i oceny wskazanym w tym dokumencie. W przypadku

stwierdzenia, że GPR jest nieaktualny, wójt występuje do rady gminy z wnioskiem o jego zmianę. Natomiast w przypadku potwierdzenia (w ramach oceny) osiągnięcia celów strategicznych procesu, rada gminy uchyla uchwałę w sprawie gminnego programu rewitalizacji, kończąc realizację całego procesu. Zgodnie z Art. 22 ust. 4 „W przypadku stwierdzenia, w wyniku przeprowadzonej oceny stopnia realizacji gminnego programu rewitalizacji, osiągnięcia celów rewitalizacji w nim zawartych, rada gminy uchyla uchwałę w sprawie gminnego programu rewitalizacji w całości albo w części, z własnej inicjatywy albo na wniosek wójta, burmistrza albo prezydenta miasta".

Monitorowanie gminnego programu rewitalizacji należy do działań obowiązkowych, obejmujących nie tylko analizę postępów w realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych, ale także ocenę ich wpływu na otoczenie, czyli na stopień rozwoju (poziom degradacji) obszaru rewitalizacji. Monitorowanie powinno umożliwić podjęcie decyzji o zakończeniu procesu w sytuacji poprawy kluczowych wskaźników degradacji obszaru rewitalizacji lub o potrzebie jego kontynuacji, jeśli oczekiwane zmiany nie zachodzą we właściwym czasie.

W związku z powyższym proces monitorowania GPR Gminy Lisków wymaga dwustopniowej kontroli:

- oceny stopnia realizacji celów GPR za pomocą stanu zaawansowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych – realizowanej raz do roku,
- oceny stopnia realizacji celów GPR za pomocą informacji o stanie zjawisk kryzysowych występujących na obszarze rewitalizacji – realizowanej raz na 3 lata, zgodnie z wymogami art. 22 ust. 1 ustawy o rewitalizacji.

Ustalanie zawartości raportu z oceny aktualności i stopnia realizacji GPR Gminy Lisków będzie odbywać się w sposób uspołeczniony, poprzez włączenie do opiniowania Komitetu Rewitalizacji. Komitet zajmie stanowisko w odniesieniu do wyników monitorowana zarówno na zasadach formalnych, wynikających z wymogów art. 22 ust. 2 ustawy o rewitalizacji, jak również sformułuje własną ocenę jakościową procesu rewitalizacji.

Ocena procesu rewitalizacji z perspektywy członków Komitetu dotyczyć opierać się będzie na analizie następujących zagadnień, zgodnie z proponowaną skalą punktacji:

1. Ocena tempa realizacji procesu rewitalizacji (0 – słabe, 1 – dostateczne, 2 – właściwe);
2. Ocena stopnia zadowolenia mieszkańców z efektów procesu (0 – słabo, 1 – dostatecznie, 2 – dobrze);
3. Ocena zmian zachodzących na obszarze rewitalizacji (0 - niewidoczne, 1 – mało widoczne, 2 – wystarczająco widoczne);

4. Ocena stopnia rozpoznawalności procesu rewitalizacji wśród mieszkańców Gminy Lisków (0 – brak rozpoznawalności, 1 – słaba rozpoznawalność, 2 – dobra rozpoznawalność);
5. Ocena zaangażowania mieszkańców w proces rewitalizacji Gminy Lisków (0 – brak, 1 – dostateczne, 2 – dobre).

Suma punktów, będących odpowiedziami na poszczególne pytania, umożliwi dokonanie oceny jakościowej procesu rewitalizacji. Ocena powyżej 5 punktów (na 10 możliwych) będzie uznawana za pozytywną w odniesieniu do całości procesu, a poniżej 5 punktów - za negatywną, wymagającą działań korygujących.

Dzięki takiemu podejściu interesariusze procesu uzyskają realną możliwość wypowiedzenia się w czasie prowadzenia i oceny rewitalizacji, na co wskazują wymogi art. 5 ust. 2 pkt 6 ustawy. Ocena jakościowa dokonywana przez komitet umożliwi dodatkowo pozyskanie przez władze Gminy Lisków informacji na temat społecznego odbioru wdrażanej interwencji. W raporcie z oceny aktualności i stopnia realizacji GPR Gminy Lisków zostaną uwzględnione wnioski z oceny jakościowej procesu, które pozwolą uruchomić ewentualne działania naprawcze w kolejnym okresie prowadzenia działań. Za gromadzenie danych na potrzeby monitoringu GPR odpowiedzialni będą pracownicy właściwych referatów i jednostek organizacyjnych urzędu, realizujący poszczególne zadania wynikające z programu. Za opracowanie cyklicznych raportów z monitorowania odpowiedzialny będzie Referat Infrastruktury i Ochrony Środowiska, który w strukturze organizacyjnej Urzędu Gminy Lisków jest odpowiedzialny za zarządzanie projektami współfinansowanymi ze środków UE, w tym za koordynację realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych kierowanych do dofinansowania FEW 2021-2027.

10.2 Monitorowanie postępu w realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Monitoring przedsięwzięć polega na ocenie stanu ich zaawansowania, a także kontroli efektów ich wdrażania. Przewiduje się opracowywanie corocznych raportów z postępów w realizacji projektów, tworzonych na podstawie informacji o stanie faktycznym wszystkich zadań wynikających z GPR. W tym celu zbierane będą szczegółowe informacje dotyczące realizowanych przedsięwzięć za pomocą formularzy wypełnianych przez ich realizatorów.

Pracownicy Referatu Infrastruktury i Ochrony Środowiska Urzędu Gminy Lisków zbierać będą corocznie informacje o postępach w realizacji poszczególnych zadań, z udziałem poniższego formularza. W ramach monitoringu projektów będą przeprowadzane następujące czynności:

1. Kierownik wydziału merytorycznego lub jednostki organizacyjnej Urzędu Gminy Lisków, odpowiedzialny za realizację projektu wynikającego z GPR, wypełnia formularz do monitorowania projektu – w terminie do dnia 31 marca roku następującego po roku objętym sprawozdaniem.
2. Pracownicy Referatu Infrastruktury i Ochrony Środowiska sprawdzają wypełnione formularze pod względem kompletności (w sytuacji stwierdzenia uchybień formularze są odsyłane do właściwej komórki organizacyjnej do uzupełnień i poprawek). Poprawnie wypełnione karty zostają skompletowane i poddane analizie, a w dalszej kolejności na ich podstawie jest przygotowywany zbiorczy raport z monitorowania projektów – w terminie do 30 maja każdego roku.
3. Projekt raportu z monitorowania projektów jest przekazywany do zaopiniowania Zespołowi ds. rewitalizacji oraz Komitetowi Rewitalizacji. Uzyskiwanie opinii następuje w terminie do dnia 30 czerwca każdego roku.
4. Wójt Gminy Lisków zatwierdza raport z monitorowania projektów, który zostaje opublikowany w BIP – w terminie do dnia 30 września każdego roku.

Tabela 44. Formularz oceny stopnia realizacji przedsięwzięcia

Formularz monitorowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych GPR Gminy Lisków do 2030 roku za okres od 01.01..... r. do 31.12..... r.		
Numer projektu w GPR	**Nazwa projektu**	**Podmiot realizujący**
Opis stanu realizacji projektu		
Status projektu	- zakończony * - w trakcie realizacji * - nierozpoczęty * - rezygnacja z realizacji *	
	Zaplanowano w GPR	**Zrealizowano**
Wartość projektu w zł		
Okres realizacji projektu		
Wartość wskaźnika produktu		
Wartość wskaźnika rezultatu		
Zrealizowany zakres rzeczowy w okresie sprawozdawczym		
Opis działań zaplanowanych na kolejny rok		
Opis zaistniałych zmian w odniesieniu do założeń GPR		
Data wypełnienia ……	Osoba wypełniająca kartę z ramienia realizatora projektu ……. (podpis i pieczęć)	
* niepotrzebne skreślić		

Źródło: Opracowanie własne

Narzędziem do śledzenia postępów we wdrażaniu przedsięwzięć rewitalizacyjnych ujętych w GPR są wskaźniki monitorowania. Wskaźniki produktu i rezultatu zostały określone w opisach poszczególnych projektów rewitalizacyjnych. Do monitorowania całościowych postępów w realizacji przedsięwzięć wybrano zaś najbardziej typowe wskaźniki powiązane ze specyfiką i charakterem powiązanych z nimi celów. Należy zwrócić uwagę, że wybór wskaźników monitorowania ma służyć ocenie realizacji celów strategicznych programu, a nie produktów poszczególnych projektów. Wynika to z postrzegania interwencji rewitalizacyjnej jako procesu całościowego, który nie jest sumą realizowanych projektów, a ma na celu osiągnięcie zmiany we wskazanych sferach, poddawanych rewitalizacji.

Tabela 45. Wskaźniki monitorowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych GPR do 2030 roku (dla cyklu rocznego)

Wskaźnik/miernik	Rodzaj wskaźnika	Jednostka miary	Poziom w roku bazowym (2025)	Poziom w roku docelowym (2030)
CEL STRATEGICZNY 1: Poprawa jakości życia społecznego mieszkańców obszaru rewitalizacji				
Liczba przedsięwzięć	produktu	szt.	7 (zaplanowanych)	7 (zrealizowanych)
Liczba ludności zamieszkującej obszar rewitalizacji	rezultatu	os.	1478	wzrost
Liczba mieszkańców obszaru rewitalizacji objętych wsparciem	produktu	os.	0	100
Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie	produktu	os.	0	10
Liczba osób uczestniczących w wydarzeniach integrujących i aktywizujących	rezultatu	os.	0	200
Liczba zrealizowanych wydarzeń mających na celu integrację i aktywizację mieszkańców	produktu	szt.	0	10
Liczba projektów, w których sfinansowano koszty racjonalnych usprawnień dla osób z niepełnosprawnościami (EFRR/FST/FS)	produktu	szt.	0	7
CEL STRATEGICZNY 2: Pobudzanie aktywności gospodarczej i przedsiębiorczości na obszarze rewitalizacji				
Liczba przedsięwzięć	produktu	szt.	2 (zaplanowanych)	2 (zrealizowanych)
Liczba osób objętych wsparciem w zakresie aktywizacji zawodowej	produktu	os.	0	20
Liczba przedsiębiorstw ulokowanych na zrewitalizowanych obszarach	rezultatu	szt.	0	wzrost
CEL STRATEGICZNY 3: Tworzenie przyjaznej i dobrze zagospodarowanej przestrzeni publicznej sprzyjającej integracji społecznej i aktywności mieszkańców w zrównoważonym i odpornym na zmiany klimatu środowisku				
Liczba przedsięwzięć	produktu	szt.	8 (zaplanowanych)	8 (zrealizowanych)
Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją	produktu	ha	0	399,69 ha
Otwarta przestrzeń utworzona lub rekultywowana na obszarach miejskich	produktu	ha	0	wzrost

Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	produktu	szt.	0	7
Liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach	produktu	szt.	0	7
Liczba przedsięwzięć ekologicznych	rezultatu	szt.	0	1

Źródło: Opracowanie własne

10.3 Ocena stopnia realizacji celów Gminnego Programu Rewitalizacji z użyciem informacji o stanie obszaru rewitalizacji

Coroczne sprawozdania ustalające stan zaawansowania przedsięwzięć będą służyć przygotowaniu całościowego raportu z oceny stopnia realizacji GPR, wymaganego do opracowania przez art. 22 ustawy o rewitalizacji co najmniej raz na 3 lata. Całościowa ocena postępów we wdrażaniu procesu rewitalizacji będzie realizowana w odniesieniu do celów strategicznych GPR, weryfikowanych z udziałem wskaźników odwołujących się do całościowych rezultatów osiąganych przez politykę rewitalizacyjną.

Pierwsza ocena zjawisk kryzysowych na obszarze rewitalizacji Gminy Lisków odbędzie się w 2026 roku, kolejna w 2028 roku i ostatnia w roku 2030, czyli na zakończenie jego perspektywy.

W ramach procesu oceny aktualności i stopnia realizacji GPR Gminy Lisków będą prowadzone następujące czynności:

1. Pracownicy Referatu Infrastruktury i Ochrony Środowiska Urzędu Gminy w Liskowie zwracają się do komórek i jednostek organizacyjnych Urzędu Gminy w Liskowie, a także podmiotów zewnętrznych, o dane umożliwiające wyliczenie wskaźników wskazanych w tabeli pn. Zestaw wskaźników monitorowania stopnia realizacji celów GPR Gminy Lisków na lata 2025-2030 – w terminie do dnia 31 marca w cyklu dwuletnim.
2. Na podstawie zebranych danych powstaje analiza wskaźnikowa będąca elementem raportu dotyczącego oceny stopnia realizacji celów GPR, z uwzględnieniem wyników corocznych sprawozdań z monitorowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych, powstałych w okresie podlegającym raportowaniu. Raport uwzględnia również wyniki badania aktualności poszczególnych rozdziałów GPR.
3. Raport z oceny aktualności i stopnia realizacji GPR zostaje przekazany do zaopiniowania Zespołowi ds. rewitalizacji, jak również Komitetowi Rewitalizacji. Uzyskiwanie opinii

następuje w terminie do dnia 30 maja w cyklu 2-letnim. Podczas posiedzenia Komitetu Rewitalizacji zostaje wypracowana ocena jakościowa procesu, uwzględniającej perspektywę mieszkańców obszaru rewitalizacji.

4. Wójt Gminy Lisków zatwierdza raport z oceny aktualności i stopnia realizacji GPR oraz umieszcza go na BIP - w terminie do dnia 30 września w cyklu 2-letnim. Raport będzie stanowił podstawę zaleceń na kolejne lata wdrażania GPR.
5. W przypadku stwierdzenia, że gminny program rewitalizacji wymaga zmiany, Wójt Gminy Lisków występuje do Rady Gminy Lisków z wnioskiem o jego zmianę (art. 22 ust. 3 ustawy o rewitalizacji). W przypadku stwierdzenia osiągnięcia celów rewitalizacji w nim zawartych, Rada Gminy Lisków uchyla uchwałę w sprawie GPR w całości.

Tabela 46. Zestaw wskaźników monitorowania stopnia realizacji celów GPR na lata 2024-2030 (dla cyklu 2-letniego)

Wskaźnik	Źródło	Poziom w roku bazowym (2023)	Ocena realizacji	Poziom w roku docelowym (2030)
CEL STRATEGICZNY 1: Poprawa jakości życia społecznego mieszkańców obszaru rewitalizacji				
Liczba mieszkańców obszaru rewitalizacji	Urząd Gminy Lisków	1 478	Utrzymanie poziomu/wzrost	≥ 1478
Liczba wymeldowań z obszaru rewitalizacji	Urząd Gminy Lisków	16	Spadek	≤16
Liczba osób pobierających zasiłki z pomocy społecznej	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Liskowie	63	Spadek	≤63
CEL STRATEGICZNY 2: Pobudzanie aktywności gospodarczej i przedsiębiorczości na obszarze rewitalizacji				
Liczba osób bezrobotnych na obszarze rewitalizacji	PUP Kalisz	22	Spadek	≤22
Liczba podmiotów gospodarczych na obszarze rewitalizacji	Urząd Statystyczny w Poznaniu	66	Wzrost	>66
CEL STRATEGICZNY 3: Tworzenie przyjaznej i dobrze zagospodarowanej przestrzeni publicznej sprzyjającej integracji społecznej i aktywności mieszkańców w zrównoważonym i odpornym na zmiany klimatu środowisku				
Liczba zgłoszonych interwencji policyjnych na obszarze rewitalizacji	Posterunek Policji w Liskowie	121	Spadek	≤121
Liczba tzw. „kopciuchów”	Urząd Gminy Lisków	290	Spadek	≤290
Liczba nieruchomości zamieszkałych, objętych systemem, zalegających z opłatami za odpady	Urząd Gminy Lisków	72	Spadek	≤72
Liczba zdegradowanych obiektów komunalnych na obszarze rewitalizacji	Urząd Gminy Lisków	1	Spadek	0

Źródło: Opracowanie własne.

Podstawowym narzędziem do śledzenia stopnia realizacji celów GPR są wskaźniki monitorowania czynników kryzysowych. Do oceny stopnia realizacji celów strategicznych GPR zostały wskazane wybrane wskaźniki umożliwiające ocenę stopnia rozwoju/degradacji obszaru rewitalizacji Gminy

Lisków (w procesie monitorowania nie ma potrzeby ponownego badania wszystkich wskaźników użytych do delimitacji obszaru zdegradowanego). Wyboru wskaźników dokonano przy założeniu spójności problemowej mierników ze specyfiką celów oraz wynikającej z nich interwencji rewitalizacyjnej.

10.4 Ocena aktualności Gminnego Programu Rewitalizacji

Ustawa o rewitalizacji w art. 22 ust. 1 wymaga poddawania gminnego programu rewitalizacji cyklicznej ocenie aktualności (co najmniej raz na trzy lata). Badaniu temu poddawane są szczegółowe zapisy GPR - pod kątem spójności z bieżącym stanem procesu. Celem tej oceny jest identyfikacja przesłanek do zmiany GPR, służącej dostosowaniu go do aktualnych uwarunkowań, w jakich realizowana jest interwencja rewitalizacyjna. Badanie to umożliwia funkcjonowanie gminnego programu rewitalizacji w dłuższej perspektywie czasu, gdyż zabezpiecza program przed utratą walorów aktualności.

Przesłanką do aktualizacji GPR mogą być m.in. założenia diagnozy obszaru rewitalizacji, celów i kierunków działań, opisów projektów, umożliwiając korektę interwencji rewitalizacyjnej. Dodatkowym argumentem może być również konieczność wprowadzenia zmian w opisach przedsięwzięć rewitalizacyjnych, których przyczyną mogą być uwarunkowania związane z pozyskiwaniem środków finansowych na ich realizację.

Wnioski o włączenie do programu nowych przedsięwzięć powinny zostać potwierdzone ustaleniami raportu z oceny aktualności i stopnia realizacji GPR.

W sytuacji dołączania nowych projektów do programu należy potwierdzić ich związek z celami procesu rewitalizacji Gminy Lisków oraz zgodność z lokalnymi dokumentami strategicznymi. Nowe projekty rewitalizacyjne powinny charakteryzować się wysokim stopniem przygotowania do realizacji, a także dużym potencjałem do kreowania spójności społeczno-gospodarczej obszaru rewitalizacji i zaspokajać pilne potrzebny lokalnej społeczności.

Zmiany w otoczeniu dokumentów strategicznych, a także w szacunkowych ramach finansowych, nie będą wywoływały konieczności zmian GPR, jeśli nie będą ograniczać możliwości dalszej realizacji jego strategicznych założeń.

Rekomendacja związana z rozpoczęciem procedury zmiany GPR Gminy Lisków powinna wynikać z raportu z oceny aktualności i stopnia realizacji programu, a następnie zostać zaopiniowana przez Komitet Rewitalizacji. W dalszej kolejności, zgodnie z ustawą o rewitalizacji, wójt gminy występuje do

rady gminy z wnioskiem o zmianę GPR. Do wniosku zostaje załączona opinia Komitetu Rewitalizacji. Zmiana programu rewitalizacji następuje w trybie, w jakim został on uchwalony. Jeśli raport z oceny stopnia realizacji GPR przygotowany w 2030 r. nie potwierdzi realizacji zakładanych celów procesu, program rewitalizacji należy wydłużyć na kolejne lata, umożliwiając wdrożenie wszystkich zaplanowanych w nim zamierzeń.

11 POWIĄZANIA GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI

11.1 Powiązania ze Strategią Rozwoju Gminy Lisków na lata 2023-2030

„Gminny Program Rewitalizacji Gminy Lisków do 2030 roku" jest dokumentem ściśle korespondującym z gminnymi dokumentami strategicznymi. Uchwałą nr LXI/465/2024 Rady Gminy Lisków z dnia 26 marca 2024 r. przyjęta została Strategii Rozwoju Gminy Lisków na lata 2023-2030, zgodnie z którą „Misją Gminy Lisków w oparciu o istniejącą infrastrukturę społeczną i techniczną i na bazie dalszego rozwoju rolnictwa i przedsiębiorczości z poszanowaniem środowiska przyrodniczego i ładu przestrzennego, jest stworzenie jak najlepszych warunków do życia dla mieszkańców, zaspakajając potrzeby wszystkich grup społecznych w tym: dzieci, młodzieży, dorosłych i seniorów". Ujęta w Strategii wizja brzmi następująco „Gmina Lisków atrakcyjnym miejscem do życia, zapewniająca bezpieczeństwo, bogatą ofertę kulturalną, urozmaiconą ofertę spędzania wolnego czasu. Gmina oferująca wysoką jakość życia".

Realizacja sformułowanej wcześniej wizji będzie możliwa w oparciu o następujące cele strategiczne, a także przypisane do nich konkretne cele operacyjne:

I. GMINA LISKÓW – ATRAKCYJNYM, BEZPIECZNYM MIEJSCEM DO ŻYCIA I ZAMIESZKANIA

1.1. Zapewnienie warunków dobrego poziomu życia dla rodzin z dziećmi

1.2 Poszerzenie infrastruktury rekreacyjnej celem podniesienia atrakcyjności życia mieszkańców

1.3. Infrastruktura społeczna przyjazna i dostępna dla mieszkańców na terenie gminy

II. PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ I ROLNICTWO PODSTAWĄ ROZWOJU GOSPODARCZEGO GMINY

2.1. Wsparcie mikro, małych i średnich przedsiębiorstw na terenie gminy

2.2. Promowanie lokalnych produktów i usług

2.3. Wsparcie rolnictwa w zakresie dostosowania do nowych wyzwań XXI w.

III. POSZANOWANIE I DBAŁOŚĆ O ŚRODOWISKO WAŻNYM ELEMENTEM ROZWOJU

3.1 Ochrona zasobów wodnych i przyrodniczych poprzez rozbudowę sieci kanalizacyjnej i system przydomowych oczyszczalni ścieków, modernizację oczyszczalni. Modernizacja sieci wodociągowej i SUWów.

3.2 Ochrona zasobów przyrodniczych poprzez uporządkowaną gospodarkę odpadami, bezpieczną działalność gospodarczą i rolnictwo

3.3. Ochrona powietrza, ograniczenie niskiej emisji i budowa instalacji OZE w gminie

3.4. Ochrona przed zmianami klimatu

3.5. Zwiększenie świadomości ekologicznej społeczności lokalnej

IV. PRZESTRZEŃ GMINY LISKÓW DOBRZE ZARZĄDZANA

4.1 Budowa i modernizacja dróg z infrastrukturą towarzyszącą

4.2 Rozwój infrastruktury liniowej

4.3 Rozwój nowoczesnej infrastruktury informatycznej

4.4. Prowadzenie polityki przestrzennej w gminie

4.5. Efektywne zarządzanie gminą

Powiązanie kierunków działań „Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Lisków do 2030 roku" z celami operacyjnymi zawartymi w Strategii Rozwoju Gminy Lisków na lata 2023-2030, wykazano w poniższej tabeli.

Tabela 47. Powiązanie GPR Gminy Lisków do 2030 roku ze Strategią Rozwoju Gminy Lisków na lata 2023-2030

Cele operacyjne Strategii Rozwoju Gminy Lisków na lata 2023-2030	**Kierunki działań Gminnego Program Rewitalizacji Gminy Lisków do 2030 roku**					
	KD.1.1 Aktywizacja mieszkańców obszaru rewitalizacji	KD.1.2 Integracja społeczna mieszkańców obszaru rewitalizacji	KD.1.3 Rozwój zróżnicowanej oferty spędzania czasu wolnego dla wszystkich grup wiekowych	KD.2.1 Rozwój u mieszkańców umiejętności i kompetencji pożądanych na lokalnym rynku pracy	KD.3.1 Przystosowanie zdegradowanej infrastruktury do potrzeb mieszkańców	KD.3.2 Działania służące ochronie środowiska i adaptacji do zmian klimatu
1.1. Zapewnienie warunków dobrego poziomu życia dla rodzin z dziećmi						
1.2 Poszerzenie infrastruktury rekreacyjnej celem podniesienia atrakcyjności życia mieszkańców						
1.3. Infrastruktura społeczna przyjazna i dostępna dla mieszkańców na terenie gminy						
2.1. Wsparcie mikro, małych i średnich przedsiębiorstw na terenie gminy						
2.2. Promowanie lokalnych produktów i usług						
2.3. Wsparcie rolnictwa w zakresie dostosowania do nowych wyzwań XXI w.						
3.1 Ochrona zasobów wodnych i przyrodniczych poprzez rozbudowę sieci kanalizacyjnej i system przydomowych oczyszczalni ścieków, modernizację oczyszczalni. Modernizacja sieci wodociągowej i SUWów.						
3.2 Ochrona zasobów przyrodniczych poprzez uporządkowaną gospodarkę odpadami, bezpieczną działalność gospodarczą i rolnictwo						
3.3. Ochrona powietrza, ograniczenie niskiej emisji i budowa instalacji OZE w gminie						
3.4. Ochrona przed zmianami klimatu						
3.5. Zwiększenie świadomości ekologicznej						

społeczności lokalnej						
4.1 Budowa i modernizacja dróg z infrastrukturą towarzyszącą						
4.2 Rozwój infrastruktury liniowej						
4.3 Rozwój nowoczesnej infrastruktury informatycznej						
4.4. Prowadzenie polityki przestrzennej w gminie						
4.5. Efektywne zarządzanie gminą						

Źródło: Opracowanie własne.

11.2 Powiązania ze Strategią Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Lisków na lata 2021-2025

Uchwałą nr XXV/223/2021 Rady Gminy Lisków z dnia 16 lutego 2021 r. przyjęta została „Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Lisków na lata 2021 – 2025".

Misją Strategii jest „Systemowe podejście do rozwiązywania problemów społecznych w celu przeciwdziałania marginalizacji, wykluczeniu i patologiom społecznym oraz poprawy jakości życia mieszkańców gminy", a uszczegółowieniem misji poniższe cele strategiczne i szczegółowe:

1. **System wsparcia osób i ich rodzin dotkniętych bezrobociem i zagrożonych długoterminowym pozostaniem bez pracy**
   1.1. Wspieranie bezrobotnego w trakcie poszukiwania zatrudnienia
   1.2. Przeciwdziałanie uzależnieniu świadczeniobiorców od instytucji pomocy społecznej
   1.3. Pobudzanie aktywności bezrobotnych w działaniach służących ich usamodzielnieniu
   1.4. Niwelowanie psychospołecznych skutków bezrobocia osób pozostających bez pracy i ich rodzin
   1.5. Rozwiązywanie problemu bezrobocia systemowo, czyli z uwzględnieniem pomocy dla rodziny bezrobotnego
2. **Budowa zintegrowanego systemu pomocy rodzinie dysfunkcyjnej**
   2.1. Pozostanie dziecka w rodzinie biologicznej:
   - pomoc rodzinom niewydolnym wychowawczo w przezwyciężaniu problemów opiekuńczo – wychowawczych poprzez odtworzenie, wzmocnienie funkcji rodziny oraz ról rodzinnych
   - zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiednich warunków do życia i rozwoju zgodnie z ich potrzebami i przysługującymi im prawami

   2.2. Zapewnienie opieki i wychowania dzieciom pozbawionym częściowo lub całkowicie opieki rodziców z zachowaniem priorytetu prorodzinnych form opieki zastępczej:
   - zagwarantowanie dzieciom i młodzieży właściwych warunków opiekuńczo - wychowawczych poprzez umieszczenie w placówkach opieki najbardziej zbliżonych do środowiska rodzinnego lub formach instytucjonalnych odpowiednio do diagnozy dziecka , na czas kryzysu rodziny naturalnej
   - reintegracja rodziny poprzez ponowne podjęcie funkcji opiekuńczo – wychowawczych przez rodzinę naturalną dziecka po przezwyciężeniu problemów życiowych

stanowiących przyczynę umieszczenia dziecka poza rodziną oraz odtworzenie i wzmocnienie funkcji rodziny naturalnej

2.3. Aktywne rozwiązywanie problemów opiekuńczo-wychowawczych:

- objęcie opieką psychologiczną i pedagogiczną członków rodziny
- wsparcie instytucjonalne rodzin dysfunkcyjnych
- długofalowa praca socjalna na bazie kontraktu socjalnego

3. Utworzenie systemu pomocy rodzinie w kryzysie i przeciwdziałania przemocy

3.1. Zapobieganie oraz powstrzymywanie zjawiska przemocy w rodzinie

3.2. Zapewnienie bezpieczeństwa ofierze i tworzenie warunków kontroli społecznej w sytuacjach przemocy

3.3. Wspieranie osób i rodzin w rozwiązywaniu sytuacji kryzysowych i problemu przemocy

3.4. Przeciwdziałanie rozpadowi rodziny w sytuacjach kryzysu i przemocy

3.5. Pomoc w formie poradnictwa medycznego, psychologicznego, prawnego, socjalnego, rodzinnego dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie

3.6. Upowszechnianie informacji o problemie przemocy rodzinnej oraz o możliwościach uzyskania pomocy

4. Zintegrowany system pomocy i wsparcia środowiskowego na rzecz osób niepełnosprawnych oraz członków ich rodzin

4.1. Zapobieganie skutkom niepełnosprawności poprzez zapewnienie osobom uprawnionym łatwego dostępu do usług specjalistycznych i rehabilitacyjnych

4.2. Wyrabianie zaradności osobistej i pobudzanie do aktywności społecznej osób niepełnosprawnych i chorych psychicznie

4.3. Stwarzanie odpowiednich warunków do zachowania samodzielności życiowej osób niepełnosprawnych intelektualnie i fizycznie oraz osób psychicznie chorych

4.4. Wspieranie rodzin, w których występuje problem niepełnosprawności w szczególności rodzin z dzieckiem niepełnosprawnym i dzieckiem wychowywanym przez rodziców niepełnosprawnych

4.5. Wspieranie rodzin, w których występuje problem choroby psychicznej oraz zaburzeń psychicznych

4.6. Współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie i PFRON-em w celu pozyskania środków finansowych na zakupu sprzętu rehabilitacyjnego, turnusów rehabilitacyjnych, gminnych programów osłonowych dla osób niepełnosprawnych

4.7. Zwiększenie dostępu do informacji o instytucjach i organizacjach zajmujących się pomocą na rzecz osób chorych psychicznie i niepełnosprawnych

5. **Zintegrowany system pomocy i wsparcia środowiskowego osobom w wieku podeszłym i sędziwym oraz niesprawnym z racji wieku**
   5.1. Stworzenie odpowiednich form opieki osobom wymagającym takiej pomocy
   5.2. Aktywizowanie osób starszych do udziału w życiu społecznym i kulturalnym gminy
   5.3. Aktywizacja rodzin na rzecz zapewniania opieki swoim najbliższym, wymagającym pomocy w postaci usług opiekuńczych
   5.4. Zmiana stereotypu człowieka starego jako jednostki biernej społecznie
   5.5. Rozwijanie usług opiekuńczych
6. **Program systemowy pomocy osobom i rodzinom z problem uzależnień z uwzględnieniem uzależnień dzieci i młodzieży**
   6.1. Realizacja zadań przewidziana w ustawie o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz przeciwdziałaniu narkomanii
      - zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków
      - udzielanie rodzinom, w których występują problemy uzależnień w szczególności problemy alkoholowe, pomocy psychologicznej i prawnej, ochrony przed przemocą w rodzinie
      - prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo – wychowawczych i socjoterapeutycznych
   6.2. Wypracowanie modelu wspólnego oddziaływania pracowników socjalnych, kuratorów i terapeutów na rodziny dotknięte problemem alkoholowym
   6.3. Wypracowanie i doskonalenie form pracy z podopiecznym uzależnionym w celu mobilizacji go do podjęcia leczenia odwykowego
   6.4. Ochrona dzieci przed skutkami alkoholizmu rodziców
   6.5. Wypracowanie form współpracy z lokalnymi instytucjami i organizacjami pomagającymi osobom uzależnionym i ich rodzinom.
   6.6. Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów uzależnień
   6.7. Wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów i klubów integracji społecznej.

Powyższe cele strategiczne i cele szczegółowe są powiązane z założeniami programu rewitalizacji. Szczególnie swoje odzwierciedlenie znajdują w zaplanowanych projektach i przedsięwzięciach o charakterze społecznym. Działania miękkie zaplanowane w GPR są nastawione na aktywizację społeczno-zawodową mieszkańców, a także integrację lokalnej społeczności. Wszystkie projekty społeczne wynikają z celu 1 GPR „Poprawa jakości życia społecznego mieszkańców obszaru rewitalizacji". W związku z powyższym można stwierdzić, że planowana interwencja w sferze społecznej w ramach procesu rewitalizacji wpisuje się w założone cele w opisywanej „Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Lisków na lata 2021 – 2025".

11.3 Powiązania ze Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Lisków

Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Lisków (SUiKZP) zostało przyjęte Uchwałą Nr XV/150/2020 Rady Gminy Lisków z dnia 30.01.2020 roku w sprawie uchwalenia studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Lisków. SUiKZP jest podstawowym dokumentem planistycznym gminy, określającym długookresową politykę przestrzenną władz lokalnych poprzez wskazanie układu obszarów funkcjonalnych oraz problemów strategicznych, wymagających rozwiązania.

Jak wskazano w dokumencie „W Studium przyjmuje się, że generalnym celem rozwoju gminy (…) jest zapewnienie mieszkańcom warunków umożliwiających wzrost poziomu życia przy jednoczesnej ochronie walorów środowiska przyrodniczego i kulturowego oraz zachowania ładu przestrzennego. Z tak sformułowanego celu generalnego wypływają następujące cele główne: Ochrona walorów środowiska przyrodniczego; Ochrona walorów środowiska kulturowego; Zwiększenie atrakcyjności i walorów wypoczynkowych i rekreacyjnych gminy; Rozwój bazy i zaplecza dla sportu, turystyki, wypoczynku i rekreacji; Rozwój budownictwa mieszkaniowego; Rozwój usług społecznych, zarówno podstawowych jak i ponadpodstawowych; Tworzenie warunków dla rozwoju szeroko rozumianej działalności gospodarczej; Wspieranie rozwoju proekologicznych źródeł energii; Tworzenie preferencji dla racjonalnego wykorzystania rolniczej przestrzeni produkcyjnej; Efektywne wykorzystanie istniejącej sieci dróg i infrastruktury technicznej; Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej.

„Gminny Program Rewitalizacji Gminy Lisków do 2030 roku" pod względem celów i kierunków działań jest zgodny z celami określonymi w „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Lisków".

11.4 Powiązania ze Strategią Rozwoju Ponadlokalnego Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej do 2030 roku

Uchwałą nr 9/2023 Rady Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej z dnia 29 września 2023 roku została przyjęta „Strategia rozwoju ponadlokalnego Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej do 2030 roku". Zgodnie ze wskazaną w dokumencie wizją „Aglomeracja Kalisko-Ostrowska w 2030 roku to lider integracji funkcjonalnej wśród miast subregionalnych w Polsce, wyróżniający się silną pozycją gospodarczą, wysoką jakością życia, dążący do neutralności klimatycznej, rozwijający lokalne potencjały, budujący tożsamość ponadlokalną, zorientowany na wszechstronny i zrównoważony rozwój oraz dający poczucie bezpieczeństwa". Przyjęto, że w wyniku partnerskiej współpracy 25 jednostek samorządu terytorialnego, w tym Gminy Lisków i szerokiego grona interesariuszy oraz przy wykorzystaniu posiadanego kapitału ludzkiego w 2030 roku Aglomeracja Kalisko-Ostrowska osiągnie w szczególności następujące korzyści rozwojowe oraz przyczyni się do:

- rozwiązania zidentyfikowanych problemów społeczno-gospodarczo-przestrzennych i stworzenia trwałych podstaw zrównoważonego rozwoju poprzez wzmocnienie sfery instytucjonalnej (dojrzałość i sprawność związku ZIT) oraz inwestycyjnej w zakresie infrastruktury technicznej, społecznej oraz transportowej;
- wzmocnienia relacji między mieszkańcami gmin i powiatów AKO poprzez działania na rzecz integracji społecznej i międzypokoleniowej oraz poprzez projekty związane z aktywnością fizyczną, wykorzystujące infrastrukturę rekreacyjną i zasoby przyrodnicze AKO;
- realizacji projektów integrujących transport publiczny kołowy i szynowy oraz ograniczających emisję ze środków transportu;
- rozbudowy sieci dróg rowerowych, która będzie tworzyć spójny i zintegrowany system aglomeracyjny;
- wspierania i wzmacniania zasobów pod kątem adaptacji do zmian klimatu i ograniczania strat w bilansie wodnym poprzez rozwój lokalnych systemów małej retencji wodnej i tzw. niebieskiej i zielonej infrastruktury;
- zintegrowania przestrzennego obszaru.

Przyjęto, że Aglomeracja Kalisko-Ostrowska będzie dążyła do realizacji 5 celów strategicznych oraz 18 celów szczegółowych w 5 obszarach wsparcia:

TRANSPORT I MOBLINOŚĆ

1. Aglomeracja Kalisko-Ostrowska rozwijająca ekologiczny i zintegrowany transport oraz zrównoważoną mobilność
   1.1. Rozwój zintegrowanego transportu
   1.2. Wsparcie przyjaznej środowisku, zrównoważonej mobilności

ŚRODOWISKO I KLIMAT

2. Aglomeracja Kalisko-Ostrowska zorientowana na zieloną transformacje i poprawę jakości środowiska
   2.1. Wsparcie zrównoważonej gospodarki zasobami wodnymi i adaptacji do zmian klimatu
   2.2. Rozwój terenów zieleni oraz wsparcie ochrony przyrody
   2.3. Poprawa jakości powietrza oraz zwiększenie efektywności energetycznej
   2.4. Wsparcie efektywnego i przyjaznego środowisku systemu gospodarowania odpadami oraz wdrażanie rozwiązań z zakresu gospodarki o obiegu zamkniętym

SPOŁECZEŃSTWO

3. Aglomeracja Kalisko-Ostrowska integrująca lokalne wspólnoty i wzmacniająca wymiar społeczny
   3.1. Poprawa jakości i dostępności edukacji na wszystkich jej etapach
   3.2. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, wspieranie równego dostępu do wysokiej jakości usług zdrowotnych oraz deinstytucjonalizacja usług społecznych
   3.3. Ochrona i popularyzacja dziedzictwa kulturowego
   3.4. Poprawa infrastruktury turystycznej oraz integracja związanej z nią oferty dla mieszkańców
   3.5. Integracja społeczności lokalnych i rozwój społeczeństwa obywatelskiego

GOSPODARKA

4. Aglomeracja Kalisko-Ostrowska budująca silną, ponadlokalną pozycję gospodarcza
   4.1. Zapewnienie wysokiej aktywności gospodarczej i konkurencyjności Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej
   4.2. Wsparcie rozwoju rolnictwa i przetwórstwa rolno-spożywczego
   4.3. Integracja i wzmocnienie współpracy miedz samorządami, sektorem nauki i biznesu
   4.4. Wsparcie lokalnego rynku pracy

INTELIGENTNE ZARZĄDZANIE

5. Aglomeracja Kalisko-Ostrowska inteligentnie zarządzana, rozwijająca zdolności zarządcze i usługi publiczne o znaczeniu ponadlokalnym
   5.1. Integracja lokalnych polityk przestrzennych, ograniczenie rozlewania się zabudowy oraz rewitalizacja przestrzeni publicznych miast i wsi
   5.2. Rozwój cyfrowy, zmniejszenie poziomu wykluczenia cyfrowego oraz wdrażanie inteligentnych rozwiązań technologicznych

5.3. Wspieranie efektywnego zarzadzania oraz budowanie pozytywnego wizerunku Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej na zewnątrz.

Powiązanie kierunków działań „Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Lisków do 2030 roku" z głównymi kierunkami działań zawartymi w Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej do 2030 roku przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 48. Powiązanie GPR Gminy Lisków do 2030 roku ze Strategią Rozwoju Ponadlokalnego Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej do 2030 roku

Cele szczegółowe Strategii zwoju Ponadlokalnego Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej do 2030	**Kierunki działań Gminnego Program Rewitalizacji Gminy Lisków do 2030 roku**					
	KD.1.1 Aktywizacja mieszkańców obszaru rewitalizacji	KD.1.2 Integracja społeczna mieszkańców obszaru rewitalizacji	KD.1.3 Rozwój zróżnicowanej oferty spędzania czasu wolnego dla wszystkich grup wiekowych	KD.2.1 Rozwój u mieszkańców umiejętności i kompetencji pożądanych na lokalnym rynku pracy	KD.3.1 Przystosowanie zdegradowanej infrastruktury do potrzeb mieszkańców	KD.3.2 Działania służące ochronie środowiska i adaptacji do zmian klimatu
1.1. Rozwój zintegrowanego transportu						
1.2. Wsparcie przyjaznej środowisku, zrównoważonej mobilności						
2.1. Wsparcie zrównoważonej gospodarki zasobami wodnymi i adaptacji do zmian klimatu						
2.2. Rozwój terenów zieleni oraz wsparcie ochrony przyrody						
2.3. Poprawa jakości powietrza oraz zwiększenie efektywności energetycznej						
2.4. Wsparcie efektywnego i przyjaznego środowisku systemu gospodarowania odpadami oraz wdrażanie rozwiązań z zakresu gospodarki o obiegu zamkniętym						
3.1. Poprawa jakości i dostępności edukacji na wszystkich jej etapach						
3.2. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, wspieranie równego dostępu do wysokiej jakości usług zdrowotnych oraz deinstytucjonalizacja usług społecznych						
3.3. Ochrona i popularyzacja dziedzictwa kulturowego						
3.4. Poprawa infrastruktury turystycznej oraz integracja związanej z nią oferty dla mieszkańców						
3.5. Integracja społeczności lokalnych i rozwój						

społeczeństwa obywatelskiego						
4.1. Zapewnienie wysokiej aktywności gospodarczej i konkurencyjności Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej						
4.2. Wsparcie rozwoju rolnictwa i przetwórstwa rolno-spożywczego						
4.3. Integracja i wzmocnienie współpracy miedzy samorządami, sektorem nauki i biznesu						
4.4. Wsparcie lokalnego rynku pracy						
5.1. Integracja lokalnych polityk przestrzennych, ograniczenie rozlewania się zabudowy oraz rewitalizacja przestrzeni publicznych miast i wsi						
5.2. Rozwój cyfrowy, zmniejszenie poziomu wykluczenia cyfrowego oraz wdrażanie inteligentnych rozwiązań technologicznych						
5.3. Wspieranie efektywnego zarzadzania oraz budowanie pozytywnego wizerunku Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej na zewnątrz						

Źródło: Opracowanie własne.

11.5 Powiązania z Planem zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego (PZPWW)

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Wielkopolskiego. Wielkopolska 2020+ określa politykę przestrzenną województwa wielkopolskiego, określa również model rozwoju przestrzennego, cele polityki przestrzennej i kierunki zagospodarowania przestrzennego województwa oraz rozmieszczenie inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, a także zasady zagospodarowania obszarów funkcjonalnych. Został przyjęty Uchwałą Nr V/70/19 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 25 marca 2019 r.

Generalnym celem zagospodarowania przestrzeni województwa wielkopolskiego jest „Efektywne wykorzystanie potencjałów rozwojowych na rzecz wzrostu konkurencyjności województwa służące poprawie jakości życia mieszkańców w warunkach zrównoważonego rozwoju". Realizacja tego celu opierać się będzie na ośmiu celach polityki przestrzennej, uszczegółowionych przez kierunki zagospodarowania i działania:

1) kształtowanie spójnej przestrzeni osadniczej,
2) ochrona walorów przyrodniczych,
3) kształtowanie i racjonalne gospodarowanie zasobami środowiska przyrodniczego,
4) ochrona potencjału kulturowego i krajobrazu oraz rozwój konkurencyjnych form turystyki i rekreacji,
5) zrównoważony rozwój rolnictwa,
6) poprawa dostępności komunikacyjnej województwa,
7) rozwój efektywnej i innowacyjnej infrastruktury technicznej,
8) zapewnienie bezpieczeństwa publicznego i przeciwdziałanie zagrożeniom.

Powiązanie „Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Lisków do 2030 roku" z celami polityki przestrzennej województwa wielkopolskiego zostało wykazane w poniższej tabeli.

Tabela 49. Powiązanie GPR Gminy Lisków do 2030 roku z celami polityki przestrzennej wskazanymi w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego (PZPWW)

Cele polityki przestrzennej wraz z kierunkami zagospodarowania przestrzennego wskazane w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego	Kierunki działań Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Lisków					
	KD.1.1 Aktywizacja mieszkańców obszaru rewitalizacji	KD.1.2 Integracja społeczna mieszkańców obszaru rewitalizacji	KD.1.3 Rozwój zróżnicowanej oferty spędzania czasu wolnego dla wszystkich grup wiekowych	KD.2.1 Rozwój u mieszkańców umiejętności i kompetencji pożądanych na lokalnym rynku	KD.3.1 Przystosowanie zdegradowanej infrastruktury do potrzeb mieszkańców	KD.3.2 Działania służące ochronie środowiska i adaptacji do zmian klimatu
1. KSZTAŁTOWANIE SPÓJNEJ PRZESTRZENI OSADNICZEJ						
Podnoszenie konkurencyjności ośrodków miejskich i ich najbliższego otoczenia						
Kształtowanie przestrzeni osadniczej						
2. OCHRONA WALORÓW PRZYRODNICZYCH						
Ochrona różnorodności biologicznej						
Ochrona obszarów o najwyższych walorach przyrodniczych						
Zapewnienie trwałości i ciągłości systemu przyrodniczego województwa						
3. KSZTAŁTOWANIE I RACJONALNE GOSPODAROWANIE ZASOBAMI ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO						
Ochrona zasobów leśnych						
Ochrona zasobów wód						
Ochrona powierzchni ziemi						
Ochrona złóż kopalin						
4. OCHRONA POTENCJAŁU KULTUROWEGO I KRAJOBRAZU ORAZ ROZWÓJ KONKURENCYJNYCH FORM TURYSTYKI I REKREACJI						
Wzmacnianie tożsamości narodowej i regionalnej						
Rozwój zróżnicowanych form turystyki i rekreacji						
5. ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ ROLNICTWA						
Kształtowanie rolniczej przestrzeni produkcyjnej						
Rozwój innowacyjnego sektora rolno-spożywczego i sieci obsługi rolnictwa						
Rozwój odnawialnych źródeł energii pochodzenia rolniczego						
6. POPRAWA DOSTĘPNOŚCI KOMUNIKACYJNEJ WOJEWÓDZTWA						
Kształtowanie spójnego systemu komunikacyjnego województwa						
7. ROZWÓJ EFEKTYWNEJ I INNOWACYJNEJ INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ						
Poprawa bezpieczeństwa energetycznego						
Rozwój infrastruktury komunalnej						
Poprawa dostępności do infrastruktury						

teleinformatycznej						
Rozwój produkcji i wykorzystanie odnawialnych źródeł energii						
8. ZAPEWNIENIE BEZPIECZEŃSTWA PUBLICZNEGO I PRZECIWDZIAŁANIE ZAGROŻENIOM						
Zapewnienie bezpieczeństwa ludzi i mienia						
Przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska						

Źródło: Opracowanie własne.

Gmina Lisków została zakwalifikowana do **Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Ośrodka Regionalnego – Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej.** Aglomeracja Kalisko-Ostrowska (AKO) to dwubiegunowy układ miejski wraz z otaczającymi gminami, położony w południowo-wschodniej części województwa wielkopolskiego. Obszar zajmuje 8,5% powierzchni województwa, którą zamieszkuje ponad 10% mieszkańców Wielkopolski. Kluczowym celem rozwoju przestrzennego Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej będzie osiągnięcie wysokiego poziomu spójności, konkurencyjności i dostępności obszaru, służącego podnoszeniu jakości życia mieszkańców, poprzez kształtowanie struktury funkcjonalno-przestrzennej, z podkreśleniem jej rozpoznawalności w przestrzeni regionu i kraju. Dla realizacji celu kluczowego zdefiniowano następujące cele polityki przestrzennej:

- Cel 1. Kształtowanie efektywnej struktury sieci osadniczej
- Cel 2. Poprawa dostępności i spójności komunikacyjnej
- Cel 3. Przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska
- Cel 4. Ochrona i efektywne wykorzystanie potencjału kulturowego
- Cel 5. Wykorzystanie i wzmacnianie potencjału społeczno-gospodarczego
- Cel 6. Rozwój systemów infrastruktury technicznej

Wprowadzanie zintegrowanego podejścia do prowadzonych działań, będzie wyznacznikiem osiągania zamierzonych celów. Wzrost konkurencyjności przejawiającej się w kreowaniu silnej i trwałej pozycji gospodarczej obszaru, budowa jego spójności podnoszącej jakość życia mieszkańców, a także poprawa wieloaspektowej dostępności, będą miały zasadniczy wpływ na wizerunek Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej w regionie i kraju.

W Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Wielkopolskiego Gmina Lisków została również zakwalifikowana do pozostałych obszarów interwencji, takich jak:

- **Obszary wiejskie uczestniczące w procesach rozwojowych** - bezpośrednie sąsiedztwo z najważniejszymi ośrodkami regionu (w przypadku Gminy Lisków – Kalisza) powoduje, że tworzące je gminy znajdują się w strefie bezpośredniego oddziaływania potencjału rozwojowego.

- **Obszary o najniższym stopniu rozwoju i pogarszających się perspektywach rozwojowych** – obszary charakteryzujące się niższym od średniej dla regionu poziomem rozwoju.
- **Obszary o najniższej dostępności transportowej do ośrodków wojewódzkich –** Gmina Lisków została zakwalifikowana jak obszar o bardzo słabej dostępności czasowej (90 minut) w relacjach komunikacyjnych ze stolicą regionu. Wyznaczenie obszarów charakteryzujących się najniższą dostępnością transportową do ośrodka wojewódzkiego, stanowiących peryferyjne obszary regionu, ma na celu określenie obszarów interwencji koniecznych dla zapewnienia spójności terytorialnej województwa przez rozwój sieci komunikacyjnej (drogowej i kolejowej).

11.6 Powiązania ze Strategią rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku

Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2030 roku została przyjęta uchwałą nr XVI/287/20 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 27 stycznia 2020 roku.

Podstawowe założenia modelu rozwoju Wielkopolski do 2030 roku są następujące:

1) Zakłada się realizację założeń w zakresie dyfuzji i absorpcji czynników rozwojowych.
2) Zgodnie z polityką przyjętą w krajowych dokumentach strategicznych, podkreśla się konieczność podejmowania interwencji służących intensyfikacji działań mających na celu zrównoważony terytorialnie rozwój regionu, w którym wszystkie obszary strategicznej interwencji uznaje się za ważne i równoprawne.
3) W większym stopniu zaakcentowana jest kwestia obszarów zmarginalizowanych.
4) Wspieranie biegunów wzrostu (regionalnych i lokalnych) nie wystarczy, by pojawiła się dyfuzja na obszary je otaczające. Ważne jest równoczesne wzmacnianie zdolności do odbioru tej dyfuzji. Przestrzeń powinna rozwijać się w wyniku wzajemnie korzystnego oddziaływania biegunów i otoczenia, czyli w wyniku dyfuzji rozwoju z biegunów na otoczenie, ale równocześnie dzięki wzrastającym zdolnościom otoczenia do wchłaniania korzystnego oddziaływania czynników zewnętrznych. Dyfuzja i absorpcja powinny być równoważnymi czynnikami rozwoju.
5) Za szczególnie istotne przyjmuje się uznanie biegunów wzrostu, potencjalnych biegunów wzrostu jak i obszarów skumulowanych problemów rozwojowych za ważne i równoprawne.
6) Istotne są nie tylko powiązania przestrzenne (między ośrodkami wzrostu/koncentracji potencjałów a ich otoczeniem), ale również powiązania międzysektorowe (ich korzystne

oddziaływania, np. transport publiczny – rynek pracy – mobilność mieszkańców; edukacja, rynek pracy– wykluczenie społeczne, aspekty społeczno-ekonomiczne i infrastrukturalne).

7) Powiązania terytorialne sprzyjają spójności terytorialnej, ograniczają występowanie konfliktów przestrzennych i różnic potencjałów rozwojowych, a tym samym oddziaływanie i rozprzestrzenianie się negatywnych efektów procesów społeczno-gospodarczych.
8) Powiązania międzyinstytucjonalne – ścisła współpraca, współuczestnictwo, odpowiedzialność i solidarność różnych podmiotów, nie tylko administracji regionalnej, ale również innych reprezentujących sfery: polityczną, gospodarczą, naukową oraz społeczną.

Wizja, czyli obraz docelowego stanu województwa w perspektywie 2030 roku brzmi następująco: „Wielkopolska w 2030 roku to region przodujący w kraju, liczący się w Europie i szanujący jej uniwersalne wartości, świadomy swojego dziedzictwa przyrodniczego i cywilizacyjnego, spójny, zrównoważony i dostępny terytorialnie, otwarty na nowe idee i ludzi, silny nowoczesną gospodarką, aspiracjami i wiedzą swoich mieszkańców, zapewniający im bardzo dobre warunki życia, pracy i wypoczynku na całym obszarze województwa".

SRWW 2030 określa najważniejsze cele rozwoju województwa. Cel generalny jest tożsamy z wizją rozwoju regionu i będzie realizowany przez cztery cele strategiczne, a w ich obrębie jedenaście celów operacyjnych. Wśród elementów realizacyjnych Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 r. istotne z punktu widzenia procesu rewitalizacji Gminy Lisków są w szczególności:

1) Cel strategiczny 1. Wzrost gospodarczy Wielkopolski bazujący na wiedzy swoich mieszkańców, w tym:
    - Cel operacyjny 1.2. Wzrost aktywności zawodowej i utrzymanie wysokiej jakości zatrudnienia:
        - Kierunek interwencji: Aktywizacja niewykorzystanych zasobów pracy.
    - Cel operacyjny 1.3. Wzrost i poprawa wykorzystania kapitału ludzkiego na rynku pracy:
        - Kierunek interwencji: Poprawa jakości edukacji i kształcenia, w tym dopasowanie do potrzeb rynku pracy,
        - Kierunek interwencji: Wzrost kompetencji osób dorosłych i ich udziału w kształceniu ustawicznym.
2) Cel strategiczny 2: Rozwój społeczny Wielkopolski oparty na zasobach materialnych i niematerialnych regionu, w tym:
    - Cel operacyjny 2.1. Rozwój Wielkopolski świadomy demograficznie:

        - Kierunek interwencji: Wzmacnianie potencjału demograficznego i funkcji rodziny,
        - Kierunek interwencji: Rozwój srebrnej gospodarki,
        - Kierunek interwencji: Wzrost atrakcyjności osiedleńczej regionu,
        - Kierunek interwencji: Promocja zdrowego stylu życia, rozwój opieki i infrastruktury zdrowotnej.
    - Cel operacyjny 2.2. Przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniom:
        - Kierunek interwencji: Poprawa dostępu i standardów usług oraz funkcjonowania infrastruktury społecznej,
        - Kierunek interwencji: Rozwijanie sektora ekonomii społecznej i solidarnej.
    - Cel operacyjny 2.3. Rozwój kapitału społecznego i kulturowego regionu:
        - Kierunek interwencji: Kształtowanie i wzmacnianie postaw prospołecznych, równościowych, innowacyjnych, w tym rozwój innowacji społecznych,
        - Kierunek interwencji: Wzmacnianie potencjału kulturowego i infrastruktury kultury,
        - Kierunek interwencji: Rozwój przemysłu czasu wolnego.

3) Cel strategiczny 3. Rozwój infrastruktury z poszanowaniem środowiska przyrodniczego Wielkopolski, w tym:
    - Cel operacyjny 3.2. Poprawa stanu oraz ochrona środowiska przyrodniczego Wielkopolski:
        - Kierunek interwencji: Poprawa jakości powietrza,
        - Kierunek interwencji: Poprawa funkcjonowania gospodarki odpadami,
        - Kierunek interwencji: Kształtowanie świadomości i postaw ekologicznych społeczeństwa, wzmacnianie bezpieczeństwa ekologicznego i środowiskowego.
    - Cel operacyjny 3.3. Zwiększenie bezpieczeństwa i efektywności energetycznej:
        - Kierunek interwencji: Zwiększenie wykorzystania alternatywnych źródeł energii, w tym OZE i wodoru,
        - Kierunek interwencji: Optymalizacja gospodarowania energią.

4) Cel strategiczny 4. Wzrost skuteczności wielkopolskich instytucji i sprawności zarządzania regionem, w tym:
    - Cel operacyjny 4.2. Wzmocnienie mechanizmów koordynacji i rozwoju:
        - Kierunek interwencji: Budowanie pozytywnego wizerunku oraz umacnianie rangi i rozwijanie współpracy regionu na arenie międzynarodowej.

Poszczególne cele Strategii tworzą spójny i komplementarny system, oparty na horyzontalnych zasadach realizacji: rozwój innowacyjny, rozwój inkluzywny, rozwój z poszanowaniem ładu przestrzennego, rozwój zrównoważony. „Gminny Program Rewitalizacji Gminy Lisków do 2030 roku" pod względem przytoczonych celów i kierunków działań zgodny jest z celami określonymi w Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku. W celu strategicznym 4. Strategii regionalnej zaplanowano pakiet działań dotyczący m.in. wsparcia rewitalizacji obszarów zdegradowanych.

W poniższej tabeli zaprezentowano powiązanie poszczególnych kierunków działań GPR Lisków do 2030 roku z celami operacyjnymi Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do roku 2030.

Tabela 50. Powiązanie GPR Gminy Lisków do 2030 roku ze Strategią rozwoju województwa wielkopolskiego do roku 2030

Cele operacyjne Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do roku 2030	Kierunki działań Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Lisków					
	KD.1.1 Aktywizacja mieszkańców obszaru rewitalizacji	KD.1.2 Integracja społeczna mieszkańców obszaru rewitalizacji	KD.1.3 Rozwój zróżnicowanej oferty spędzania czasu wolnego dla wszystkich grup wiekowych	KD.2.1 Rozwój u mieszkańców umiejętności i kompetencji pożądanych na lokalnym rynku	KD.3.1 Przystosowanie zdegradowanej infrastruktury do potrzeb mieszkańców	KD.3.2 Działania służące ochronie środowiska i adaptacji do zmian klimatu
1. WZROST GOSPODARCZY WIELKOPOLSKI BAZUJĄCY NA WIEDZY SWOICH MIESZKAŃCÓW						
1.1 Zwiększenie innowacyjności i konkurencyjności gospodarki regionu						
1.2 Wzrost aktywności zawodowej i utrzymanie wysokiej jakości zatrudnienia						
1.3 Wzrost i poprawa wykorzystania kapitału ludzkiego na rynku pracy						
2. ROZWÓJ SPOŁECZNY WIELKOPOLSKI OPARTY NA ZASOBACH MATERIALNYCH I NIEMATERIALNYCH REGIONU						
2.1 Rozwój Wielkopolski świadomy demograficznie						
2.2 Przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniom						
2.3 Rozwój kapitału społecznego i kulturowego regionu						
3. ROZWÓJ INFRASTRUKTURY Z POSZANOWANIEM ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO WIELKOPOLSKI						
3.1 Poprawa dostępności i spójności komunikacyjnej województwa						
3.2 Poprawa stanu oraz ochrona środowiska przyrodniczego Wielkopolski						
3.3 Zwiększenie bezpieczeństwa i efektywności energetycznej						
4. WZROST SKUTECZNOŚCI WIELKOPOLSKICH INSTYTUCJI I SPRAWNOŚCI ZARZĄDZANIA REGIONEM						
4.1 Rozwój zdolności zarządczych i świadczenia usług						
4.2 Wzmocnienie mechanizmów koordynacji i rozwoju						

Źródło: Opracowanie własne.

Ponadto „Gminny Program Rewitalizacji Gminy Lisków do 2030" jest spójny z kluczowymi kierunkami działań dla Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej, zawartymi w SRWW, co wykazano w poniższej tabeli.

Tabela 51. Powiązanie GPR Gminy Lisków do 2030 roku z głównymi kierunkami działań dla Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej, zawartymi w Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do roku 2030

Główne kierunki działań dla Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej, wskazane w Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do roku 2030	**Kierunki działań Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Lisków**					
	KD.1.1 Aktywizacja mieszkańców obszaru rewitalizacji	KD.1.2 Integracja społeczna mieszkańców obszaru rewitalizacji	KD.1.3 Rozwój zróżnicowanej oferty spędzania czasu wolnego dla wszystkich grup wiekowych	KD.2.1 Rozwój u mieszkańców umiejętności i kompetencji pożądanych na lokalnym rynku	KD.3.1 Przystosowanie zdegradowanej infrastruktury do potrzeb mieszkańców	KD.3.2 Działania służące ochronie środowiska i adaptacji do zmian klimatu
WZROST GOSPODARCZY WIELKOPOLSKI BAZUJĄCY NA WIEDZY SWOICH MIESZKAŃCÓW						
Podnoszenie i promocja atrakcyjności inwestycyjnej jako jedne z elementów kształtujących aktywność gospodarczą i konkurencyjność AKO						
Podniesienie atrakcyjności lokalnego rynku pracy jako narzędzia przeciwdziałającego emigracji zarobkowej						
Promowanie i wspieranie samozatrudnienia, m.in. przez opracowanie atrakcyjnej oferty instrumentów finansowych						
Podniesienie jakości kształcenia i dopasowanie oferty edukacyjnej szkół do lokalnego rynku pracy, w tym wymagań wysokotechnologicznego przemysłu, wsparcie rozwoju infrastruktury edukacyjnej wysokiej jakości, upowszechnienie kształcenia ustawicznego, dualnego i zawodowego						
Podnoszenie jakości życia ludzi młodych stanowiących potencjał (zasoby pracy) dla rozwoju gospodarki kreatywnej i innowacyjnej						
Wzmocnienie potencjału IOB i zapewnienie przedsiębiorcom szerokiego wachlarza usług doradczych dla MŚP i rzemiosła						
Wsparcie działalności klastrowej, w tym klastra lotniczego i spożywczego						
Mobilizacja współpracy nauki i biznesu, zwiększenie zainteresowania sektora prywatnego działalnością B+R**,** rozwój szkolnictwa wyższego AKO						
Wsparcie rzemiosła przez rozwój edukacji, produkcji i usług związanych z tym sektorem, wykorzystanie potencjału centrum wsparcia rzemiosła, kształcenia dualnego i zawodowego w K**aliszu**						
ROZWÓJ SPOŁECZNY WIELKOPOLSKI OPARTY NA ZASOBACH MATERIALNYCH I NIEMATERIALNYCH REGIONU						
Rozwój usług wyższego rzędu stanowiących istotne						

uzupełnienie oferty stolicy w**ojewództwa, dotyczących w szczególności obsługi biznesu, usług** k**ulturalnych, specjalistycznej opieki zdrowotnej**						
Rozwój usług społecznych						
Upowszechnienie programów profilaktycznych i rehabilitacyjnych dla poprawy stanu zdrowia mieszkańców AKO						
Rozwój obsługi turystycznej z poszanowaniem dziedzictwa przyrodniczego i stworzenie produktu kulturalno-turystycznego AKO						
Wykorzystanie potencjału przyrodniczego przez modernizację dróg wodnych dla celów turystycznych, wykorzystanie walorów nadrzecznych na potrzeby rekreacyjno-wypoczynkowe						
ROZWÓJ INFRASTRUKTURY Z POSZANOWANIEM ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO WIELKOPOLSKI						
Rozwój systemu komunikacji i infrastruktury transportowej						
Zapewnienie sprawnego i bezpiecznego połączenia pomiędzy dwoma rdzeniami aglomeracji wzmacniających integrację AKO, m.in. przez budowę obwodnicy miasta Kalisza w ciągu DK nr 25; modernizację i rozbudowę DK nr 12 i 25;						
Dążenie do lepszego skomunikowania AKO z Poznaniem przez budowę drogi S11 oraz zwiększenie liczby połączeń kolejowych między Kaliszem aPoznaniem						
Rozwój linii Kolei Dużych Prędkości „Y" w wariancie uwzględniającym rozgałęzienie na obszarze Aglomeracji						
Wzmacnianie wewnętrznej spójności komunikacyjnej AKO przez rozwój lokalnej infrastruktury drogowej, rozwój transportu niskoemisyjnego, tworzenie sieci ścieżek rowerowych, uruchomienie kolei aglomeracyjnej, rozwój sieci komunikacji autobusowej, integrację systemów transportu zbiorowego i budowę węzłów przesiadkowych						
Budowa multimodalnego węzła transportowego i centrum logistycznego o szerokim zasięgu						
Rozwój portu lotniczego Michałków przez integrację funkcji sportowo-rekreacyjnych z obsługą ruchu lotniczego prywatnego i komercyjnego ze szczególnym uwzględnieniem lotnictwa biznesowego						
Wsparcie kształtowania zielonego pierścienia AKO w celu przeciwdziałania negatywnym skutkom suburbanizacji						
Wyposażenie i integracja służb zaangażowanych w usuwanie skutków klęsk żywiołowych i środowiskowych oraz inwestycje w systemy wykrywania zagrożeń						
Przeciwdziałanie suszy i powodzi – wzrost retencji wody, w tym budowa zbiornika Wielowieś Klasztorna na rzece Prośnie						
Poprawa jakości powietrza, m.in. przez działania na rzecz efektywności energetycznej i rozwój alternatywnych źródeł energii						
Rozwój inicjatyw klastrowych w sektorze energetycznym, w tym dalsza rozbudowa Ostrowskiego Rynku Energii jako narzędzia do osiągnięcia samowystarczalności energetycznej						
Zwiększenie efektywności gospodarki wodno-ściekowej i						

inwestycji w infrastrukturę wodno-kanalizacyjną						
WZROST SKUTECZNOŚCI WIELKOPOLSKICH INSTYTUCJI I SPRAWNOŚCI ZARZĄDZANIA REGIONEM						
Prowadzenie racjonalnej polityki przestrzennej, w tym mieszkaniowej						
Rewitalizacja obszarów zdegradowanych oraz obszarów o wysokich wartościach historycznych i kulturowych						
Wzrost wykorzystania nowoczesnych technologii w usługach						
Rozwój współpracy w ramach ZIT AKO przez włączenie partnerów społecznych i gospodarczych w działania rozwojowe obszaru, rozwój współpracy na wszystkich szczeblach administracji						

Źródło: Opracowanie własne.

12 OKREŚLENIE NIEZBĘDNYCH ZMIAN W UCHWAŁACH DOTYCZĄCYCH ZASOBU MIESZKANIOWEGO

Zaplanowane w „Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Lisków do 2030 roku" przedsięwzięcia nie rodzą konieczności wprowadzenia zmian w uchwałach, o których mowa w art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (Dz.U.2023.725 poz. 1182 i 1309).

W przypadku wdrożenia „Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Lisków do 2030 roku", nie przewiduje się zmian w Uchwale Nr XXIII/206/2020 Rady Gminy Lisków z dnia 1 grudnia 2020 r. w sprawie „Wieloletniego Programu Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Gminy Lisków na lata 2021-2025".

13 KOMITET REWITALIZACJI

Zgodnie z art. 7 ust. 1 ustawy o rewitalizacji Komitet Rewitalizacji stanowi forum współpracy i dialogu interesariuszy z organami gminy w sprawach dotyczących przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji oraz pełni funkcję opiniodawczo-doradczą w sprawach związanych z realizacją procesu. W myśl art. 7 ust. 3 ustawy o rewitalizacji, uchwała określająca zasady wyznaczania składu i zasady działania Komitetu Rewitalizacji w Gminie Lisków została podjęta przed uchwaleniem gminnego programu rewitalizacji (Uchwała nr XX/103/2025 Rady Gminy Lisków z dnia 21 maja 2025 r. w sprawie zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji). Podjęcie uchwały było poprzedzone konsultacjami społecznymi, które zgodnie z Zarządzeniem nr 0050.24.2025 Wójta Gminy Lisków z dnia 19.03.2025 w sprawie przeprowadzenia konsultacji społecznych projektu

uchwały Rady Gminy Lisków w sprawie wyznaczenia składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji, odbyły się w dniach od 27 marca do 5 maja 2025 roku.

Załącznikami do uchwały nr XX/103/2025 Rady Gminy Lisków z dnia 21 maja 2025 roku w sprawie zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji jest Regulamin określający zasady wyznaczania składu oraz zasady działania Komitetu Rewitalizacji.

Zgodnie z Regulaminem, Komitet będzie liczył nie więcej niż 15 członków, z poniższymi zastrzeżeniami:

- nie więcej niż 4 przedstawicieli mieszkańców obszaru rewitalizacji;
- nie więcej niż 1 przedstawiciel mieszkańców gminy spoza obszaru rewitalizacji;
- nie więcej niż 2 przedstawicieli podmiotów prowadzących lub zamierzających prowadzić na obszarze rewitalizacji działalność społeczną, w tym organizacji pozarządowych i grup nieformalnych, wskazanych przez organy uprawnione do reprezentowania tych podmiotów;
- nie więcej niż 2 przedstawicieli podmiotów prowadzących lub zamierzających prowadzić na obszarze rewitalizacji działalność gospodarczą, lub przedstawicieli właścicieli, użytkowników wieczystych nieruchomości i podmiotów zarządzających nieruchomościami znajdującymi się na obszarze rewitalizacji, w tym spółdzielni mieszkaniowych, wspólnot mieszkaniowych, społecznych inicjatyw mieszkaniowych, towarzystw budownictwa społecznego oraz członków kooperatywy mieszkaniowej współdziałający w celu realizacji na obszarze rewitalizacji inwestycji mieszkaniowej w rozumieniu art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 4 listopada 2022 r. o kooperatywach mieszkaniowych oraz zasadach zbywania nieruchomości należących do gminnego zasobu nieruchomości w celu wsparcia realizacji inwestycji mieszkaniowych, wskazanych przez organy uprawnione do reprezentowania tych podmiotów, wyłonionych w drodze otwartego naboru;
- nie więcej niż 4 przedstawicieli Urzędu Gminy Lisków, jednostek organizacyjnych lub spółek komunalnych Gminy Lisków w szczególności ekspertów w zakresie problematyki społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej;
- nie więcej niż 2 przedstawicieli Rady Gminy Lisków.

Do minimalnego zakresu uprawnień i zadań Komitetu Rewitalizacji należy zaopiniowanie, sporządzonej przez Wójta, oceny aktualności i stopnia realizacji GPR. Do pozostałych zadań Komitetu należy m.in.: podejmowanie działań mających wpływ na proces rewitalizacji na każdym etapie i poziomie prac nad Programem, sprawowanie nadzoru, monitorowanie i ewaluacja działań rewitalizacyjnych.

13.1 Określenie niezbędnych zmian w uchwale dot. Komitetu Rewitalizacji

Przed uchwaleniem Gminnego Programu Rewitalizacja została przyjęta uchwała w sprawie zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji (Uchwała nr XX/103/2025 Rady Gminy Lisków z dnia 21 maja 2025 r. w sprawie zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji). Nie został jednak jeszcze powołany Komitet Rewitalizacji, dlatego zgodnie z art. 7 ust. 5 ustawy o rewitalizacji nie przewiduje się wprowadzenia zmian w uchwale w sprawie zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji.

Przewiduje się ewentualną możliwość późniejszego dokonania zmian w Uchwale regulującej zasady wyboru członków Komitetu Rewitalizacji w celu włączenia przedstawicieli terenu objętego rewitalizacją. Liczebność Komitetu Rewitalizacji może zostać przedyskutowana w przypadku podjęcia zmian w powyższej Uchwale. Ewentualna zmiana uchwały w sprawie zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji następuje w drodze konsultacji społecznych, w trybie, w jakim został on przewidziany w ustawie o rewitalizacji.

14 SPECJALNA STREFA REWITALIZACJI

Zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt. 12 ustawy o rewitalizacji w zapisach GPR konieczne jest wskazanie, czy na wyznaczonym obszarze rewitalizacji zostanie ustanowiona Specjalna Strefa Rewitalizacji (SSR) wraz ze wskazaniem okresu jej obowiązywania.

Realizacja zgłoszonych do GPR przedsięwzięć rewitalizacyjnych nie wymaga uruchomienia Strefy, stąd nie planuje się ustanowienia SSR na obszarze rewitalizacji Gminy Lisków.

15 SPOSÓB REALIZACJI GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI W ZAKRESIE PLANOWANIA I ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

15.1 Zakres niezbędnych zmian w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego

Polityka przestrzenna w Gminie Lisków realizowana jest w oparciu o Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego podjęte Uchwałą Nr XV/150/2020 Rady Gminy Lisków

z dnia 30.01.2020 roku w sprawie uchwalenia Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Lisków.

Nowelizacja ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (opizp), która weszła w życie 24 września 2023 r., usuwa studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego jako podstawowy dokument określający politykę przestrzenną gminy. Maksymalny horyzont czasowy obowiązywania studium to koniec 2025 r. Następnie zgodnie z nowymi przepisami ustawy opizp polityka przestrzenna będzie realizowana poprzez strategię rozwoju gminy oraz plan ogólny.

Znowelizowane przepisy wskazują na konieczność uwzględnienia w planie ogólnym uwarunkowań rozwoju przestrzennego gminy, w szczególności wytyczonych obszarów zdegradowanych i obszaru rewitalizacji[8]. Zatem opracowany w przyszłości plan ogólny powinien być zgodny z GPR w tym zakresie. Równocześnie zaktualizowana do nowych przepisów strategia rozwoju gminy powinna zawierać ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie, w zakresie zasad kształtowania zagospodarowania przestrzennego na obszarach zdegradowanych i obszarach rewitalizacji[9]. Tym samym należy dokonując aktualizacji strategii lub opracowując nową strategię uwzględnić zapisy wskazane GPR, w celu zachowania wzajemnej spójności powiązanych dokumentów.

Nowe dokumenty powinny uwzględniać następujące rozstrzygnięcia przyjęte w GPR 2030:

- poprawnie wskazywać granice obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji,
- zapewniać spójność dokumentów z celami i kierunkami rewitalizacji wyrażonymi w GPR,
- zapewniać spójność pomiędzy wskazanymi obszarami i zapisami zawartymi w strategii rozwoju gminy i planie ogólnym,
- zapewniać zgodność ustaleń w zakresie przeznaczenia terenu oraz parametrów i wskaźników zabudowy w stosunku do planowanych przedsięwzięć na obszarze rewitalizacji.

15.2 Zakres miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego koniecznych do uchwalania albo zmiany

Na terenie Gminy Lisków obowiązuje niżej wymienione miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego:

[8] Art. 1 pkt 12 ustawy z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw.

[9] Art. 6 pkt. 1 pp. c ustawy z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw.

- „Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu w granicach wsi Żychów, Koźlątków, Strzałków” przyjęty uchwałą Nr IV/28/99 Rady Gminy w Liskowie z dnia 15 marca 1999 roku;
- „Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu w granicach wsi Małgów Kolonia – Józefów” przyjęty uchwałą Nr IV/29/99 Rady Gminy w Liskowie z dnia 15 marca 1999 roku;
- „Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu w granicach wsi Lisków” przyjęty uchwałą Nr IV/30/99 Rady Gminy Lisków z dnia 15 marca 1999 roku;
- Zmiana miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Lisków, w części dotyczącej rurociągu paliwowego Płock - Ostrów Wielkopolski wraz z infrastrukturą towarzyszącą, zatwierdzona uchwałą Nr IX/62/99 Rady Gminy Lisków z dnia 25 listopada 1999 roku;
- „Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenów eksploatacji kruszyw we wsiach: Swoboda, Józefów w gminie Lisków” przyjęty uchwałą Nr XIII/82/2000 Rady Gminy Lisków z dnia 20 lipca 2000 roku;
- „Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla terenu położonego w miejscowości Lisków”, przyjęty uchwałą Nr V/24/2003 Rady Gminy Lisków z dnia 21 marca 2003 roku;
- „Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla terenów położonych w Liskowie”, przyjęty uchwałą Nr XV/72/2004 Rady Gminy Lisków z dnia 30 czerwca 2004 roku;
- „Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Gminy Lisków dla terenu położonego w miejscowości Zakrzyn” przyjęty uchwałą Nr XXIX/259/2021 Rady Gminy Lisków z dnia 11 sierpnia 2021 roku;

Wyżej wymienione miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego stanowiły prawo miejscowe, w oparciu o które realizowana była zabudowa na terenie objętym granicami tych planów. Analiza zakresu przedsięwzięć rewitalizacyjnych w kwestii zgodności z obowiązującymi planami miejscowymi wykazała zgodność z obowiązującą polityką przestrzenną. GPR nie wskazuje tym samym mpzp koniecznych do uchwalenia albo zmiany na obszarze rewitalizacji. Należy mieć na uwadze fakt, że opisy przedsięwzięć rewitalizacyjnych nie zawierają szczegółowych parametrów inwestycji, które są ustalane na etapie szczegółowej dokumentacji projektowej. Wówczas może zostać ujawniona konieczność zmiany prawa miejscowego.

15.3 Miejscowy Plan Rewitalizacji

GPR nie wskazuje na konieczność sporządzenia i uchwalenia miejscowego planu rewitalizacji, o którym mowa w art. 37g ust.1 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

16 SPIS ZAŁĄCZNIKÓW

Załącznik mapowy – kierunki zmian przestrzenno-funkcjonalnych

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Ocena stopnia negatywnego wpływu, na jakość życia mieszkańców i/lub rozwój obszaru rewitalizacji, problemów demograficznych (starzenie się społeczeństwa, odpływ młodych mieszkańców, niski poziom dzietności, depopulacja) 46

Wykres 2. Ocena stopnia negatywnego wpływu, na jakość życia mieszkańców i/lub rozwój obszaru rewitalizacji, problemu braku integracji społecznej i wykluczenia społecznego (izolacja osób starszych, samotnych, z niepełnosprawnościami, niski poziom aktywności obywatelskiej, brak współpracy między mieszkańcami) 46

Wykres 3. Ocena stopnia negatywnego wpływu, na jakość życia mieszkańców i/lub rozwój obszaru rewitalizacji, przestępczości i problemu niskiego poczucia bezpieczeństwa (w tym przemoc domowa, wandalizm, kradzieże, brak monitoringu, niewystarczające oświetlenie przestrzeni publicznych) 47

Wykres 4. Ocena stopnia negatywnego wpływu, na jakość życia mieszkańców i/lub rozwój obszaru rewitalizacji, problemu braku zróżnicowanej oferty spędzania czasu wolnego dla wszystkich grup wiekowych 47

Wykres 5. Ocena stopnia negatywnego wpływu, na jakość życia mieszkańców i/lub rozwój obszaru rewitalizacji, problemu niskiego poziomu przedsiębiorczości mieszkańców 48

Wykres 6. Ocena stopnia negatywnego wpływu, na jakość życia mieszkańców i/lub rozwój obszaru rewitalizacji, problemu braku wsparcia dla rynku pracy i rozwoju kompetencji (niedopasowanie kwalifikacji mieszkańców do potrzeb rynku pracy, brak programów aktywizacyjnych, szkoleń zawodowych i doradztwa zawodowego, niski poziom edukacji zawodowej) 48

Wykres 7. Ocena stopnia negatywnego wpływu, na jakość życia mieszkańców i/lub rozwój obszaru rewitalizacji, problemu złego stanu technicznego infrastruktury (zaniedbane budynki, brak termomodernizacji budynków, uszkodzona lub zaniedbana infrastruktura komunikacyjna, problemy z kanalizacją, wodociągami czy siecią energetyczną) 49

Wykres 8. Ocena stopnia negatywnego wpływu, na jakość życia mieszkańców i/lub rozwój obszaru rewitalizacji, problemu niskiej jakości przestrzeni publicznej (brak atrakcyjnych i zadbanych miejsc). 49

Wykres 9. Ocena stopnia negatywnego wpływu, na jakość życia mieszkańców i/lub rozwój obszaru rewitalizacji, problemów środowiskowych (np. zanieczyszczenie środowiska i powietrza, problemy z gospodarką odpadami, degradacja terenów zielonych, niska świadomość ekologiczna mieszkańców) i braku adaptacji do zmian klimatu (brak rozwiązań przeciwdziałających skutkom powodzi, suszy lub

upałów, niedostateczna ilość zieleni miejskiej, zły stan rowów melioracyjnych i systemów odprowadzania wód opadowych) 50

SPIS TABEL

Tabela 1. Elementy struktury GPR Lisków 2030 na tle wymogów ustawy wdrożeniowej dla strategii IIT 8

Tabela 2. Lista jednostek analitycznych Gminy Lisków 10

Tabela 3. Lista wskaźników służących do wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji 11

Tabela 4. Wyniki analizy wskaźnikowej, służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego, cz. I 13

Tabela 5. Wyniki analizy wskaźnikowej, służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego, cz. II 14

Tabela 6. Syntetyczne zestawienie liczby wskaźników obrazujących zjawiska kryzysowe, służących wyznaczeniu obszaru zdegradowanego 15

Tabela 7. Wyniki analizy wskaźnikowej, służącej wyznaczeniu obszaru rewitalizacji, cz. I 17

Tabela 8. Wyniki analizy wskaźnikowej, służącej wyznaczeniu obszaru rewitalizacji, cz. II 18

Tabela 9. Syntetyczne zestawienie liczby wskaźników obrazujących zjawiska kryzysowe, służących wyznaczeniu obszaru rewitalizacji 19

Tabela 10. Jednostki analityczne zaliczone do obszaru rewitalizowanego 20

Tabela 11. Zaawansowanie procesu starzenia się ludności – obszar rewitalizacji Gminy Lisków 25

Tabela 12. Wskaźnik liczby mieszkańców wg ekonomicznych grup wieku w 2023 roku 25

Tabela 13. Zmiana wskaźnika liczby mieszkańców wg ekonomicznych grup wieku w latach 2016-2023 26

Tabela 14. Zmiana liczby mieszkańców ogółem na obszarze rewitalizacji w latach 2016-2023 26

Tabela 15. Procentowy udział ludności obszaru rewitalizacji w stosunku do gminy w latach 2016-2023 27

Tabela 16. Wskaźnik liczby zgonów na obszarze rewitalizacji w latach 2016-2023 27

Tabela 17. Wskaźnik liczby wymeldowań na obszarze rewitalizacji w latach 2016-2023 28

Tabela 18. Liczba osób bezrobotnych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym na obszarze rewitalizacji w latach 2016-2023 29

Tabela 19. Liczba osób bezrobotnych na obszarze rewitalizacji w latach 2016-2023 29

Tabela 20. Osoby korzystające z zasiłków pomocy społecznej na obszarze rewitalizacji w 2023 roku 30

Tabela 21. Liczba interwencji policyjnych, wykroczeń i Niebieskich Kart na obszarze rewitalizacji w 2023 roku 31

Tabela 22. Podmioty gospodarcze ogółem, zawieszone i wykreślone na obszarze rewitalizacji w 2023 roku ... 33
Tabela 23. Liczba tzw. „kopciuchów" na obszarze rewitalizacji w 2023 roku ... 35
Tabela 24. Liczba nieruchomości zamieszkałych, objętych systemem, zalegających z opłatami za odpady na obszarze rewitalizacji w 2023 roku ... 36
Tabela 25. Masa odpadów zawierających azbest (kg) na obszarze rewitalizacji w 2023 roku ... 36
Tabela 26. Liczba przystanków oraz wypadków i kolizji na obszarze rewitalizacji w 2023 roku ... 39
Tabela 27. Place zabaw i boiska sportowe na obszarze rewitalizacji w 2023 roku ... 40
Tabela 28. Sieć wodociągowa i kanalizacyjna na obszarze rewitalizacji w 2023 roku ... 41
Tabela 29. Liczba budynków komunalnych i zdegradowanych obiektów komunalnych na obszarze rewitalizacji w 2023 roku ... 41
Tabela 30. Liczba zabytków na obszarze rewitalizacji w 2023 roku ... 42
Tabela 31. Analiza SWOT obszaru rewitalizacji ... 55
Tabela 32. Pogłębiona diagnoza problemów i potencjałów obszaru rewitalizacji ... 56
Tabela 33. Zdefiniowane potrzeby obszaru rewitalizacji w Gminie Lisków ... 57
Tabela 34. Powiązania między problemami obszaru rewitalizacji, a elementami wizji, celami, kierunkami i podstawowymi przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi ... 61
Tabela 35. Charakterystyka pozostałych rodzajów przedsięwzięć rewitalizacyjnych ... 86
Tabela 36. Wykaz zabytków wpisanych do Wielkopolskiego Rejestru Zabytków ... 88
Tabela 37. Wykaz zabytków wpisanych do Gminnej Ewidencji Zabytków ... 89
Tabela 38. Szacunkowe ramy finansowe GPR z podziałem na źródła finansowania ... 93
Tabela 39. Charakterystyka metodologii komplementarności pomiędzy poszczególnymi przedsięwzięciami i podmiotami je realizującymi ... 97
Tabela 40. Powiązanie podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych z innymi przedsięwzięciami . 99
Tabela 41. Oddziaływanie podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych na poszczególne sfery .. 102
Tabela 42. Powiązanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych ... 103
Tabela 43. Ramowy harmonogram realizacji Programu ... 124
Tabela 44. Formularz oceny stopnia realizacji przedsięwzięcia ... 128
Tabela 45. Wskaźniki monitorowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych GPR do 2030 roku (dla cyklu rocznego) ... 129
Tabela 46. Zestaw wskaźników monitorowania stopnia realizacji celów GPR na lata 2024-2030 (dla cyklu 2-letniego) ... 131
Tabela 47. Powiązanie GPR Gminy Lisków do 2030 roku ze Strategią Rozwoju Gminy Lisków na lata 2023-2030 ... 135
Tabela 48. Powiązanie GPR Gminy Lisków do 2030 roku ze Strategią Rozwoju Ponadlokalnego

Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej do 2030 roku *144*

Tabela 49. Powiązanie GPR Gminy Lisków do 2030 roku z celami polityki przestrzennej wskazanymi w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego (PZPWW) *147*

Tabela 50. Powiązanie GPR Gminy Lisków do 2030 roku ze Strategią rozwoju województwa wielkopolskiego do roku 2030 ..... *153*

Tabela 51. Powiązanie GPR Gminy Lisków do 2030 roku z głównymi kierunkami działań dla Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej, zawartymi w Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do roku 2030 ..... *154*

SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1. Podział Gminy Lisków na sołectwa *9*

Rysunek 2. Podział sołectwa Lisków *10*

Rysunek 3. Zasięg obszaru rewitalizacji i obszaru zdegradowanego w Gminie Lisków *21*

Rysunek 4. Zasięg obszaru rewitalizacji w Programie Rewitalizacji dla Gminy Lisków na lata 2017-2023 ..... *22*

Rysunek 5. Proces powoływania Komitetu Rewitalizacji *117*

Podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji
Gmina Lisków
Skala: 1:5000
Załącznik do Gminnego Programu Rewitalizacji

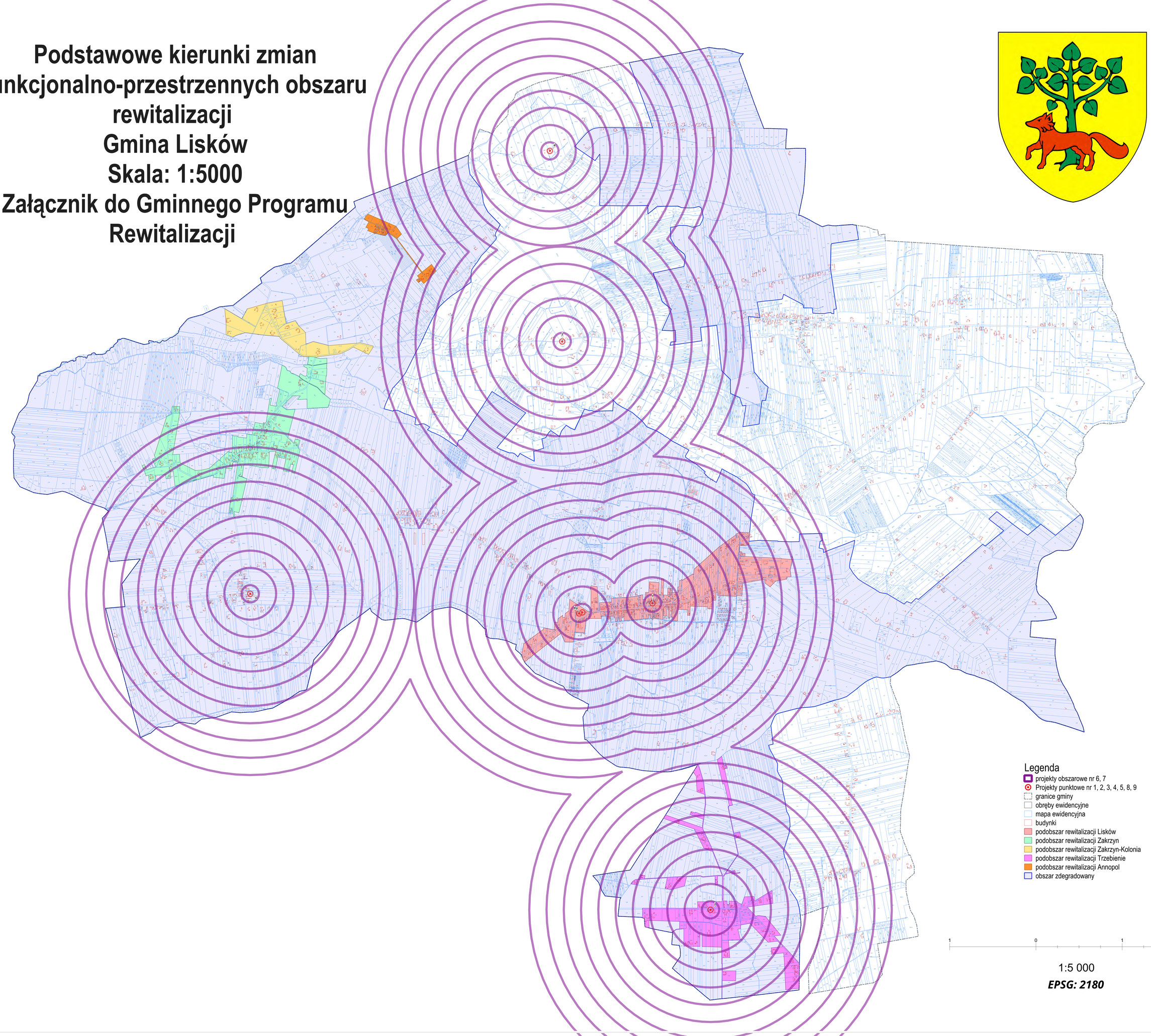

UZASADNIENIE

do Uchwały Nr XXI/107/2025
Rady Gminy Lisków
z dnia 28 maja 2025 r.
w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Lisków do 2030 roku

Podstawą prawną opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Lisków do 2030 roku jest ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz.U. z 2024 r. poz. 278). Celem Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Lisków do 2030 roku jest wyprowadzenie obszaru rewitalizacji ze stanu kryzysowego poprzez zintegrowane działania w sferze społecznej, gospodarczej, przestrzennej, technicznej i środowiskowej.

Gmina Lisków kontynuuje proces rewitalizacji zainicjowany w 2017 roku. Nowy program obejmuje lata 2025–2030 i został przygotowany na podstawie aktualnej diagnozy sytuacji społeczno-gospodarczej. Obszar rewitalizacji zajmuje powierzchnię 399,69 ha (tj. 8,28% powierzchni gminy) i jest zamieszkiwany przez 1 478 osób, co stanowi 28,92% mieszkańców Gminy Lisków.

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Lisków do 2030 roku powstał przy udziale mieszkańców, organizacji pozarządowych i lokalnych liderów w procesie konsultacji społecznych, przeprowadzonych w okresie od 27 marca 2025 r. do 5 maja 2025 r. Uwagi zgłaszane przez mieszkańców nie wpłynęły na konieczność wprowadzenia zmian do projektu dokumentu. Projekt Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Lisków do 2030 roku uzyskał pozytywne opinie Zarządu Województwa Wielkopolskiego, Zarządu Powiatu Kaliskiego oraz wszelkich innych wymaganych instytucji i podmiotów.

W ramach procedury strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Poznaniu oraz Wielkopolski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny uzgodnili możliwość odstąpienia od przeprowadzenia oceny (odpowiednio: pismo RDOŚ nr WOO-III.410.670.2024.MM.2 z dnia 9 grudnia 2024 r. oraz pismo WIS nr DN-NS.9011.1863.2025 z dnia 12 lutego 2025 r.).

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Lisków do 2030 roku stanowi kompleksowy plan działań, które przyczyniać się będą do podniesienia jakości życia mieszkańców, aktywizacji społecznej i gospodarczej oraz poprawy ładu przestrzennego i środowiskowego. Jest on zgodny z dokumentami strategicznymi szczebla krajowego, regionalnego i lokalnego oraz umożliwia ubieganie się o środki zewnętrzne, w tym z funduszy UE.

W związku z powyższym zasadne jest podjęcie niniejszej uchwały.